

d. anghel • st. o. iosif

779

d. anghel • st. o. iosif
caleidoscopul lui a. mirea

«Colabo-
rarea celor
doi poeți re-
prezentativi
de la începu-
tul secolului
— D. Anghel
și St. O. Iosif
— înfățișează
un caz unic
în literatura

noastră, prin durată, prin varietatea
formală și genurile abordate, prin rod-
nicie... *Caleidoscopul lui A. Mirea* este,
în ansamblu, rodul cel mai prețios al
colaborării. Aici, cele

două talente
s-au armoni-
zat în așa
fel, încât real-
mente din
contopirea
lor pare a fi
luat ființă un
al treilea po-
et — care nu
e „nici el, nici
celălalt“...»

ION ROMAN

d. anghel • st. o. iosif

editura minerva

Lei 5

Ilustrația copertei : Grigore Slavu

d. anghel • st. o. iosif

**caleidoscopul
lui a. mirea**

POEZII ORIGINALE ȘI TĂLMĂCIRI

**EDIȚIE ÎNGRIJITĂ, PREFAȚĂ,
TABEL CRONOLOGIC ȘI NOTE DE
ION ROMAN**

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1974
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

PREFAȚĂ

Colaborarea celor doi poeți reprezentativi de la începutul secolului — D. Anghel și St. O. Iosif — înfățișează un caz unic în literatura noastră, prin durată (aproape un deceniu), prin varietatea formală și genurile abordate (versuri, teatru, proză literară și articole), prin rodnicie (peste două sute de titluri). Inaugurarea conlucrării se situează în vara anului 1902, după cum atestă scurta prefață la volumul de traduceri din Paul Verlaine. Cei doi poeți, care se cunoscuseră cu cîtva timp în urmă la Paris, fuseseră invitați, împreună cu alți scriitori, la conacul din Dumbrăveni, proprietate a lui Leon Ghica. Acolo au petrecut cîteva luni încîntătoare, marcate de solemnitatea inaugurării unui bust al lui Eminescu. „Într-o dimineață de iunie — vor nota în amintita prefață — nu știu cum ne-am pomenit citind din Verlaine. Pe scaunele lungi, stînd alături sub streășina unui tei, citeam cu glas tare și sufletele noastre se înțelegeau, uimite de atîta frumusețe.” Mărturisirea consemnează un moment de comuniune sufletească, preludiu al unei armonii amicale prelungite, în ciuda unor divergențe de moment, de-a lîngul anilor în activitatea literară asociată a celor doi poeți, atît de deosebiți prin sensibilitate și temperament, prin formație, preferințe și gust. Referindu-se la aceleași tălmăcirii din Verlaine, Iosif îi scria din Dum-

brăveni, la 30 septembrie 1902, lui Virgil Cioflec : „După-
amiază, de obicei traducem din Verlaine ; avem pînă
acum 17 traduceri. E o halima cu ele ! Toată lumea care
ne cunoaște nu găsește decît cuvinte de încurajare, și
asta îl împinge pe Mitif să atace bucățile cele mai grele.
Să vezi cum ne certăm ; eu — cîteodată și din lene —
spun de la-nceput că nu se pot traduce asemenea versuri,
că sînt prea rafinate și nu-mi plac ; el atunci s-aprinde,
cum îl știi, și stăruiește pînă ce mă convinge — și pe
urmă merge strună. Cînd găsim un vers frumos, e un
triumf ! Sare în sus și strigă de bucurie, parcă ar fi
descoperit o comoară !” Din acest pasaj, singura destăi-
nuire ce ne îngăduie să aruncăm o privire în laborato-
rul colaborării, reiese că în prima întreprindere factorul
stimulativ a fost Anghel, dar totodată se poate deduce că
partenerul acestuia nu făcea oficiul unui simplu secre-
tar, care n-ar fi avut nici un temei de opoziție, de vreme
ce efortul transpunerii ar fi revenit celuilalt.

Colaborarea dovedindu-se posibilă, probabil și agreea-
bilă, cei doi poeți, care preluaseră acum editarea *Sămănă-
torului*, au mai tradus împreună, în acești ani, din H. de
Régner, Shelley, Arany, A. Lebert, Ibsen. Alegerea unui
autor sau a unei poezii pare a fi acum întîmplătoare, iar
întîlnirile traducătorilor deocamdată ocazionale. Propu-
nerea putea veni din partea unuia sau a celuilalt. Astfel,
Régner, care figurează cu cîteva titluri printre tradu-
cerile publicate de D. Anghel sub semnătura sa, va fi
fost propus de acesta ; la Arany se vor fi oprit din ini-
țiativa lui St. O. Iosif, care știa ungurește și tradusese
mult din Petöfi. Tot Iosif îl va fi recomandat pe Shel-
ley, din care el tălmăcise încă din 1900 o piesă de mare
virtuozitate : *Odă la ciocîrlie (La o ciocîrlie)*. După
Verlaine, atenția le-a fost reținută mai îndelung de Hen-
rik Ibsen, ca poet. Caracterizarea poeziei marelui dra-
maturg nordic, schițată de traducători în prefața cule-
gerii apărute în 1906, precizează criteriile selecției : „Am

ales numai ce e mai caracteristic în această parte a operei sale din tinerețe, care cuprinde în germene toate problemele mai însemnate din filozofia sa individualistă de mai târziu. O umbră misterioasă pare că învăluie ființa lui sufletească de la început — ca un nour în care dormitau toate furtunile, toată revolta ce avea să se dezlănțuiască cu o putere elementară la întâia ciocnire cu societatea actuală. Căci Ibsen a fost un revoltat în toată puterea cuvîntului și încă din anii fragezi a avut să lupte cu mizeria, prostia și fățarnicia ome-nească.“ Exactă, caracterizarea ar îngădui presupunerea că inițiatorul traducerilor din Ibsen a fost Iosif, atras cu deosebire de protestul social aflat în opera poezilor al căror interpret s-a făcut (v. *Apostolul* de Petöfi, *Thogrul și străjerul* de Saadi, *În ciudă!* de Burns). Cu siguranță că lui Iosif nu i-a putut scăpa similitudinea dintre poemul ibsenian *Terje Vigen* și *Luntrașul* de Petöfi. După Ibsen, cuplul întrerupe conlucrarea în domeniul traducerilor timp de aproape trei ani, în care e foarte productiv pe planul creației originale. Cînd, în 1909, poezii se decid pentru o nouă traducere, alegerea lor se oprește la poemul dramatic *Camöëns* de Fr. Halm, poate și cu speranța de a-l plasa la vreun teatru, neîndoindu-se pentru că îi impresionase elogiul adus poeziei care, în pofida disprețului arătat de o societate neînțelegătoare, se angajează să-și îndeplinească marea ei misiune :

Eu ! Niciodată ! Dacă mizeria-i răsplata
Acelui bun și vrednic, atuncea eu sînt gata
De jertfă, căci atuncea mizeria-i o fală
Și spinul se preface-n cunună triumfală.
Și e un rai spitalul ! Să fiu Camöëns eu,
Să pot din letargie trezi poporul meu,
Să pot zvîrli o rază asupra unui veac,
Și-atunci puțin îmi pasă de voi muri sărac...

Inflăcărata replică e rostită de un admirator și discipol al lui Camoëns, tânărul Perez, fiu al unui neguțător bogat, pe care tatăl său încercă să-l facă să renunțe la scris, arătându-i mizeria în care sfîrșea marele rapsod al Portugaliei. Fiind vorba de un text german, traducătorul în sens propriu n-a putut fi decît Iosif, contribuția lui Anghel constînd probabil în șlefuirea versului o dată descifrat. De altfel, tot Iosif va fi fost în mod special atras de conținutul poemului, ca unul ce deplînsese în mai multe rînduri situația tristă și umilitoare a poetului într-o lume obtuză și egoistă, situație care era și a lui (v., între altele, poeziile *O viață* — „în amintirea lui Ștefan Petică și a altora” —, *Poezia, Elegie* — „în amintirea poetului I. Păun-Pincio” —, schița *Monumentul*). Crezul rostit în replica citată mai sus era însă împărtășit de ambii traducători, care și l-au exprimat cam în aceeași vreme în poezii ca *Înainte!* și *Excelsior!* Tot un poet este și eroul comediei *Gringoire* de Théodore de Banville, tradusă de Anghel și Iosif pentru un spectacol organizat de Alexandru Davila. Pare-se în realitate cam conformist și ahtiat după onoruri, Pierre Gringoire apare în piesa lui Banville într-o lumină favorabilă, ca un răzvrătit în felul lui François Villon. Autor al unei *Balade a spînzuraților* îndreptată împotriva lui Ludovic al XI-lea, el definește cu o luciditate întrucîtva exagerată rolul poetului de cîntăreț al suferințelor celor obidiți¹:

„Ei bine, uite ce face poetul : toate durerile acestea ale altora el le simte ; toate lacrimile acestea necunoscute, toate tînguirile acestea de plîns ce nu s-aud trec în glasul lui, i se amestecă în cîntec și o dată ce cîntecul acesta înaripat, viu, a scăpat din inima lui, nu mai e spadă, nici caznă care să-l poată opri ; el flutură departe, fără odihnă, mereu, în aer, și zboară din gură-n gură, pătrunde în

¹ Gringoire îl dezmințe aici pe ...Banville, care în *Mic tratat de poezie franceză* (1872), va susține teza inutilității artei.

castel, în palat, izbucnește în mijlocul ospățului zgomotos și spune stăpînitorilor pămîntului: — Ascultă !

Stăpîni, ce și voi fi-veți odată judecați,
Gîndiți-vă la cine nimic pe lume n-are ;
Fiți milostivi cu gloata de bieți nevinovați,
Stîlciți de bir, datornici cu sîngele, și care
Sunt osîndiți ogorul ce nu e-al lor să-l are..."

Aceeași compasiune pentru „ioșagii legați de brazdă” încălzea și inimile celor ce scriseseră poemele *Scrisoarea deschisă a unui melc* și 1907.

Precum se vede, activitatea de traducători a lui Anghel și Iosif este direcționată în linii mari de anumite afinități cu originalele, sau de o coincidență a perspectivei. Proza epică, domeniu care procură tălmăcitorului mai puține satisfacții artistice, nu i-a atras. Dacă totuși au tradus *Strigoii Carpaților*, de Al. Dumas-tatăl, faptul s-a datorat desigur subiectului românesc al acestei povestiri fantastice. Părintele spiritual al celor trei mușchetari cunoaște unele detalii din istoria Țării Românești și a Moldovei (vrăjmășia dintre Brîncoveanu și Cantemirești, legăturile celor din urmă cu Petru cel Mare), e informat asupra superstițiilor privitoare la strigoi, creionează o imagine destul de exactă a ținutului din preajma mînăstirii Hangu, menționînd Ceahlăul, Bistrița și ruinele Cetății Neamțului, descrie corect îmbrăcămintea boierilor români.

La fabulele lui La Fontaine, din care, în 1909—1910, au tradus un număr considerabil, probabil cu intenția de a alcătui un volum, poeziile au ajuns, am zice, prin *Caleidoscopul lui A. Mirea*. Pe autorul *Patriarhalelor* și pe cel al *Fanteziilor* nu i-am fi putut vedea în postura unor interpreți de fabule. Lui A. Mirea, însă, ca autor satiric, armele fabulistului îi erau la îndemînă. Anghel și Iosif au tradus fabulele cu voioșia din *Caleidoscop*, îngrijindu-se mai puțin de exactitatea filologică și de respectarea în-

tocmai a tiparului modelelor, cît mai ales de comunicarea limpede și sugestivă a ideilor. La o confruntare, amatorii de transpuneri juxtaliniare ar avea unele motive de nemulțumire, dar nu ar putea să nu recunoască fidelitatea față de conținutul, spiritul și tonul originalului, ca și sprinteneala versurilor, decupate după scheme metrice variabile, cu asigurarea acelei concizii expresive care salvează specia fabulei de platitudine.

Traducerile semnate de Anghel și Iosif s-au bucurat în genere de aprecieri pozitive în presa literară a vremii. Au existat și obiecții, ca aceasta, dintr-o recenzie apărută în revista *Viața nouă*: „Ibsen e scoborît și scoborît la nivelul celor mai țărănești, mai populare versuri ale revistei *Sămănătorul*...”¹ Cum organul simboliştilor români se afla în raporturi ostile cu *Sămănătorul* tradiționalist, am putea suspecta recenzia respectivă ca fiind lipsită de obiectivitate. Exagerat, reproșul de autohtonizare ruralistă nu e însă cu totul nefondat. Nu numai Iosif, mai apropiat de sursele populare, ci și Anghel a folosit în scrisul său (operă originală și traduceri) expresii familiare, forme orale și regionale, pe care un limbaj poetic mai rafinat le-ar fi ocolit. În traduceri din Ibsen, nota „țărănească” nu e cu totul nepotrivită. Poetul norvegian scrie despre oameni simpli, flăcăi de la țară, luntrași, mineri, despre sat și natură, într-o realitate ce se întrepătrunde cu fabulosul mitologiei scandinave. Expresia familiară prejudiciază întrucîtva tălmăcirilor din Verlaine, cărora le împrumută pe alocuri un ușor ton provincial.

Abia după patru ani de conlucrare ca traducători, Iosif și Anghel au scris împreună cea dintîi poezie originală: *Inchinare Iașului*, citită la o șezătoare organizată în ziua de 26 martie 1906 la Teatrul Național din Iași. După încă

¹ Henrik Ibsen, traduceri de..., în *Viața nouă*, nr. 10, 15 iunie 1906.

un an, la moartea lui Nicolae Grigorescu, au adus pictorului un omagiu, pe care l-au publicat fără semnătură în *Sămănătorul*. Cele două poezii de debut, cu tonalitatea lor solemnă, inaugurează una din direcțiile pe care va evolua producția comună și pun în evidență caracterul ocazional al acesteia. Tot în 1907, pe punctul de a părăsi *Sămănătorul*, poeții tipăresc în *Viața românească* poemul dramatic *Legenda funigeilor*. Nici de data aceasta n-au semnat, ceea ce ne face să credem că își considerau deocamdată colaborarea pe tărîmul creației originale drept un experiment. Rezultatele îi vor fi satisfăcut, astfel că de aci înainte pînă în 1910 lucrul în doi a devenit o practică sistematică. La început, ședințele aveau loc acasă la Anghel. După aceea, cînd familia Iosif a închiriat o locuință mai spațioasă în vecinătatea Foișorului de foc, poeții au continuat să se întâlnească aici, după-amiaza și seara, fiindcă de dimineață Iosif își îndeplinea obligațiile de bibliotecar la Fundația universitară. Singura martoră a acestei inedite activități era Natalia Iosif, care pătrundea uneori pentru o clipă în odaia învăluită în fum gros de tutun și aromă de cafea neagră, fiartă la o mașină de spirt ținută la îndemînă. Helianta le servea dulceață sau cite o epigramă improvizată, ca aceasta :

Aflase și conu Mitif
Precum că omul primitif
Ciocnind doi bolovani... pe loc
Găsi scînteile de foc ! —
Și-a zis atunci : „Să-ncerc și eu
Să scot scînteii, izbind mereu,
Nu bolovan de bolovan,
Ci capul meu de-al lui Ștefan...”

Uneori, gospodina-poetă era reținută pentru a asculta lectura unui fragment definitiv.¹ „Între Anghel și Iosif

¹ Natalia Negru, *Și iată, mă gîndesc la voi...*, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 419, 16 decembrie 1928.

— ne relatea Natalia Negru la București, în vara anului 1958 — se realiza armonizarea ideală. Enunța unul o frază, un vers ; enunța și celălalt. Cumpăneau, cerneau amîndoi, alegeau ce era mai artistic, și numai la urmă Iosif fixa pe hîrtie cu scrisul lui fin, grațios-caligrafic." Cum se știe, Anghel, prin excelență auditiv, obișnuia să-și dicteze și scrierile proprii. Cînd compuneau împreună, creionul era fatal minuit numai de Iosif. În trei ani și cîteva luni de colaborare intensă, „dioscurii“ — cum i-a numit Eugen Lovinescu — au publicat cele două volume din *Caleidoscopul lui A. Mirea* (1908 și 1910), poemul dramatic *Legenda funigeilor* (1907), comedia *Cometa* (1908), evocarea istorică destinată scenei-*Carmen saeculare* (1909) și două volume de proză : *Cireșul lui Lucullus* și *Portrete* (ambele în 1910). O recoltă bogată, dacă ținem seama că, paralel cu aceste scrieri originale, poeții au mai efectuat împreună amîntitele traduceri din La Fontaine. Mai vrednic de reținut este faptul că efortul creator comun nu le-a întrerupt activitatea literară individuală. Între 1907 și 1910, St. O. Iosif a scris și tipărit versuri noi, drama istorică *Zorile*, a alcătuit culegerea antologică *Poezii* (1908—1910). În aceiași ani, a tradus o parte dintre poeziile adunate în volumul *Tălmăciri* (1909), precum și cîteva operé mari : pastorală într-un act *Dragoste cu toane* de Goethe (1907), cel puțin una din dramele lui Wagner, *Tannhäuser* (1908), romanul *O istorie din zilele noastre*. Gertrude Baumgarten de Ludwig Detter. D. Anghel, scriitor mai puțin fertil, a publicat și el acum relativ mult : o serie din poeziile incluse în volumul *Fantazii* (1909), proze ce vor intra în cele trei volume din 1911 (*Fantome*, *Oglînda fermecată*, *Triumful vieții*), articole. Așadar, cei doi scriitori nu-și epuizau energia și fantezia în creația asociată. Faptul acesta, neglijat pînă acum, ni se pare esențial în abordarea problemei mult discutate a paternității operelor date la iveală de Anghel și Iosif sub semnătură îngemănată sau sub pseudonimul

A. Mirea. De vreme ce fiecare dintre ei simțea nevoia să se destăinuie în scrieri ce-i angajau direct personalitatea, însemnează că în colaborare nici unul nu afla o modalitate de expresie îndestulătoare și, cu atât mai puțin, pur personală. Nu vom redeschide aici voluminosul dosar al dezbaterii în jurul rolului jucat de coechipieri în cadrul conlucrării. Mai întotdeauna s-a afirmat, nu s-a demonstrat, iar concluziile, lipsite de dovezi probante, vor rămâne mereu discutabile. La vremea lor, Anghel și Iosif au dezmințit presupunerile formulate de diverși comentatori cu privire la partea de contribuție a unuia sau a altuia dintre ei, iar în numele lui A. Mirea au declarat: „eu nu-s nici el, nici celălalt“. Poetii au fost de o discreție absolută, la care n-au renunțat nici după dramatica lor ruptură. Pentru a evita arbitrarul, soluția cea mai recomandabilă în reeditarea lucrărilor originale și a traducerilor publicate de poeți sub semnătură dublă, este menținerea acestei semnături. O dată stabilit lucrul acesta, operația de disociere se poate face din interior, cu condiția de a se ține seama de aspectele foarte diverse ale operei discutate, care în nici un caz nu poate fi tratată în bloc.

Proza îngăduie o privire relativ limpede asupra modului cum a funcționat colaborarea, pe una din treptele ei. Mai întâi constatăm că în volumașul *Portrete*, dar și în *Cireșul lui Lucullus*, autorii au introdus, fără vreo mențiune specială, lucrări care erau ale unuia sau ale altuia și pe care le publicaseră mai înainte în presă sub semnătură individuală.¹ Cum n-au făcut-o altundeva, în evo-

¹ Din *Cireșul lui Lucullus*, paginile intitulate *Bullier* sînt ale lui Anghel, care le-a tipărit cu numele său în *Cumpăna*, nr. 3, 11 decembrie 1909. Din *Portrete*, bucata *Un arivist* este a lui Iosif, care a publicat-o tot în *Cumpăna*, nr. 2, 4 decembrie 1909; *Rakovski* (*Cumpăna*, nr. 2, 4 decembrie 1909) și *Tipuri dispărute* (*Cumpăna*, nr. 7, 8 ianuarie 1910) sînt scrise de Anghel. „Ămintirea“ despre A. D. Holban aparține aceluiași, care a reluat-o în volumul *Fantome*.

care a lui Ion Păun-Pinclo din *Portrete* semnatarii notează că în paginile respective și-au combinat amintirile. Este evident că partea referitoare la călătoria în Italia, dezvoltă un episod din tinerețea lui Anghel, în vreme ce ultima parte, despre moartea și înmormântarea prietenului comun, constituie aportul lui Iosif. În celelalte scrieri, tema, anumite detalii biografice, atmosfera, coloratura stilistică ne îndreptățesc să presupunem că rolul principal i-a revenit fie lui Anghel, fie lui Iosif. Aprecierea nu poate părăsi totuși terenul ipotezelor și nici nu exclude posibilitatea ca redactarea să aparțină amîndurora. În *Cireșul lui Lucullus*, din fantezia lui Anghel par a rezulta povestirile cu subiecte din antichitatea latină sau greacă (*Cireșul lui Lucullus*, *Răsplata lui Criton*), schițele de evocare a tainei ce învăluie lucrurile vechi (*Povestea unei console*), narațiunile în care fantasticul și realul se îmbină într-un mod caracteristic (*Umbra casei*, *Idolul*). Spre biografia lui Anghel ne îndrumă episoadele din *Spovedanii* și *Al doilea colonizator al Daciei*, precum și o serie din portretele adunate în volumul cu același titlu (Niculai Beldiceanu, Gheorghe din Moldova, Eduard Gruber). La rîndul său, Iosif a putut oferi materialul autobiografic din schițele *În spital* și *La țară*. Viziunea și stilul autorului *Patriarhalelor* se recunosc în narațiunile cu subiect rural dezvoltat în spirit sămănătorist (*Răzbunarea lui Arghir* și *Ochiul diavolului*), în schițele în care sînt ironizați artiști de tipul poetului Mercantili din poemul *O viață* (*Maestrul*, *Vacanța*), sau este evocată singurătatea tristă a unor bătrîni (*Din lumea Parcelor*). În proză, colaborarea a funcționat mai liber, iar rezultatul a fost mai curînd un amestec decît un aliaj. Oricum, ceea ce este mai valoros în acest sector al colaborării — finețea notației psihologice, acuitatea observației,

lirismul, plasticitatea metaforelor presărate cu dărnicie în descripții și portrete — se datorează lui Anghel.

În poemele dramatice, sudura e mai strînsă. Dar și aici distingem grade diverse de participare. *Legenda funigelor*, scrisă în vremea cînd Iosif era angajat în traducerea operelor lui Wagner și se afla sub puternica impresie a universului de simboluri wagneriene, va fi fost imaginată de el.¹ Tot el, autor al unor balade istorice și al poemului *Din zile mari*, va fi avut contribuția principală și în *Carmen saeculare*. Dimpotrivă, *Cometa* e o piesă ce-i revine, cel puțin prin subiect, mai mult lui Anghel. „În *Cometa* — ne spunea Natalia Negru — cred că Iosif nu a avut alt rol decît să măiestrească versuri pentru sentimentele intime numai ale lui Anghel.“ Într-adevăr, Iosif și-a scris cu propria mîină sentința într-un proces sentimental, probabil fără să-și dea seama. Tity Roznov, „cometa“ strălucitoare, un fel de Cyrano de Bergerac, tînăr spiritual și plin de vervă, îndrăgostit fără patetism, dar insistent și cuceritor, fiu de moșier, bogat în fantezie ca și în bunuri materiale (aceasta numai în piesă...), e un alter-ego al lui Dimitrie Anghel. Poetul Colum, așezat, duios, o pierde pe Roro, cucerită de Tity, așa cum Iosif o va pierde pe Natalia. Nedescifrînd alegoria, Iosif a caligrafiat conștiincios spumoasele replici și poate că n-a tresărit nici cînd prietenul său plasa ultimul act la țară, evident cu gîndul la Buciumeni...

Caleidoscopul lui A. Mirea este, în ansamblu, rodul cel mai prețios al colaborării. Aici, cele două talente s-au armonizat în așa fel, încît realmente din contopirea lor pare a fi luat ființă un al treilea poet — care nu e „nici el, nici celălalt“. Autorii înșiși au subliniat acest lucru, semnînd versurile cu un pseudonim, și nu cu numele lor alăturate, cum au făcut-o în cazul poemelor dramatice,

¹ *Legenda funigelor* este singura lucrare originală pe coperta căreia primul nume e cel al lui Iosif.

al prozei și al traducerilor. Și în *Caleidoscop* identificăm unele amănunte biografice din care putem deduce că episodul, materialul, starea de spirit aparțin unuia dintre colaborători. Prietenia cu Virgil Cioflec la Paris (*Cioflecărie*), reîntoarcerea poetului — nenumit — din Bucovina, de la serbările „Junimii“ (*Colloquium*), munca de noapte în tipografie a poetului corector de ziar (*Povestea unei nopți de iarnă*) provin din biografia lui Iosif. *Sonetele rustice* evocă zilele de tihnă petrecute de același la mica proprietate din Moldova a soției sale. *Nunta la țară* e a lui St. O. Iosif, dar martorul ce meditează cu tristețe asupra irosirii vieții sale este Anghel. Pe poetul florilor, cîntăreț al grădinii și al parcurilor, îl recunoaștem din desenul fin al unor pasteluri. Policromia, tabloul cîmpurilor înflorite și al unor alei ornate cu statui și fîntîni, nostalgia ce-nvăluie amintirea copilariei în *Reîntoarcerea* ne îndrumă imperativ spre un poem ca *Murmurul fîntînei* din culegerea *În grădină*. În genere, imagistica, bogată și inedită, conținînd adesea aluzii mitologice și livrești, vocabularul punctat de neologisme din *Caleidoscop* poartă marca mijloacelor de expresie ale lui Anghel și lipsesc din poezia lui Iosif, mai simplă și mai directă. Hexametrii cîtorva dintre cele mai bune poeme ale lui A. Mirea vor fi fost scandați tot de autorul *Marinei* (din *Fantazii*)? Lucrarea aceasta de identificare a amprentelor s-ar putea continua. Dar mult mai interesantă decît depistarea similitudinilor dintre opera comună și creația unuia sau a altuia dintre colaboratori este relevarea deosebirilor dintre ele, mai exact, a noutății celei dintîi. Noutatea constă mai puțin în trăsarea unor teme și în folosirea unor forme inexistente la Iosif, respectiv la Anghel, cît mai ales în faptul că disponibilități sufletești, teme și forme aflate în germene în scrisul unuia sau a celuilalt se dezvoltă plener prin conlucrare. În proză (ca, de altfel, și în poezie), asocierea

pare a fi ascuțit spiritul polemic al autorilor. Remarca se referă nu numai la scrierile semnate împreună, ci și la acelea cu semnătură individuală compuse în perioada colaborării. *Genus irritabile vatum!* O obiecție făcută de un critic pe marginea unei opere a lor, refuzul, poate motivat, al unui director de teatru de a le pune în scenă o piesă îi irită nemăsurat pe cei doi poeți. Replica lor e violentă și mînia de durată. Nu-și mai alîg armele și-și ridiculizează adversarii pînă și pentru defectele lor fizice. Cu aceeași violență, în numele artei, al breslei sau al eticii, înfierează și păcate mai mari ale unor contemporani. „Amintirea“ lui Anghel despre A. D. Holban este nimicitoare pentru personaj, ca și portretul arivistului desenat de Iosif. Asemenea proze incisive, la un pas de invectivă, anticipează tabletele-pamflet ale lui Tudor Arghezi.

Dramaturgia e un teritoriu pe care cei doi poeți s-au simțit îndemnați să pășească mai ferm abia prin colaborare. Anghel n-a scris singur teatru. Iosif s-a încercat în dramaturgie, însă drama sa în versuri *Zorile vădește* cu totul alte preocupări și are alt stil decît *Legenda funigielor* și *Cometa*, înrudindu-se oarecum, prin vibrația patriotică, doar cu *Carmen saeculare*. Noutatea celor două poeme dramatice, cum nu mai dăduse nici unul dintre semnatori, i-a surprins plăcut pe contemporani, care le-au întîmpinat elogios. *Viața românească* a recenzat în două rînduri *Legenda funigielor* în comentarii dintre cele mai favorabile, fără îndoială nu numai pentru a justifica tipărirea în coloanele revistei a unei lucrări ce nu se conforma programului acesteia. G. Ibrăileanu, fără a trece cu vederea faptul că poemul nu are alt țel decît să realizeze „emoția estetică“, a subliniat gingășia sentimentelor exprimate în „forma cea mai strălucită“, adăugînd : „Se zice că această poemă va fi pusă pe muzică de un cunoscut compozitor... E aproape de prisos, căci deja ea

este o muzică. Ceea ce face ca această poemă să fie o muzică delicioasă este nu numai sonoritatea versului și frumusețea imaginilor, ci, mai ales, emotivitatea rară întrupată într-însa : în această poemă e zugrăvită o suferință ca toate suferințele — și de aceea așa de mișcătoare, dar o suferință sublimizată, încadrată într-un decor feeric și înconjurată de supranatural — atâtea elemente care-i dau acel mister ce înalță și poetizează emoția noastră, ridicînd-o pînă la fiorul nelămurit, dar adînc, pe care ni-l dă muzica.“¹ A doua recenzie din *Viața românească*, făcînd constatarea că poemul — un „juvaer rar și prețios“ — este o operă simbolistă, a formulat în termeni direcți ceea ce Ibrăileanu spusese printr-o perifrază.² La rîndu-i, Duiliu Zamfirescu a ținut și el să-și informeze colegii de la Academie că *Legenda funigeilor* (alături de *Cometa* și *Caleidoscop*) oferă „o fericită dovadă că poezia românească își caută o cale nouă, găsind inspirație în tot ce poate mișca sufletul omenesc și mai cu seamă minuiind o limbă de o fluiditate extraordinară“. ³ Într-adevăr, creația comună a lui Anghel și Iosif, în totalitatea ei eclectică și avînd numai unele contingente cu simbolismul, receptează suflul înnoitor ce adia în literatura epocii : pe de o parte aduce în sfera poeziei teme și aspecte din realitate socotite încă nepoetice, pe de alta, apropie poezia de muzică. Referitor la *Legenda funigeilor*, net deosebită de *Cometa*, ca și de *Carmen saeculare*, recenzenților contemporani nu le-a scăpat paralelismul cu piesele lui Maeterlinck și operele lui Wagner. În privința celui din urmă se poate vorbi de o

¹ G. I., *St. O. Iosif și D. Anghel* — „*Legenda funigeilor*“, în *Viața românească*, nr. 12, decembrie 1907.

² I. S., *St. O. Iosif și D. Anghel* — „*Legenda funigeilor*“, în *Viața românească*, nr. 1, ianuarie 1908.

³ Duiliu Zamfirescu, *St. O. Iosif și D. Anghel* — „*Legenda funigeilor*“, „*Cometa*“, „*Caleidoscopul lui A. Mirea*“, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom. XXXI, 1908—1909, București, 1909.

influență directă. Ceea ce Mihail Dragomirescu, critic nemulțumit de poem, numea „vagul relațiilor de timp și spațiu” vine de la Wagner și are de fapt o situație temporală și geografică ușor de recunoscut: evul mediu îndepărtat și nordul germanic, adică lumea legendară a operelor wagneriene. Runa, Rilda, Hunar, Landor sînt — cum s-a remarcat — nume împrumutate parcă din onomastica wagneriană. Hunar, cavaler rătăcitor în căutarea nemuririi, se aseamănă întrucîtva cu Olandezul zburător, de care-l distinge însă egoismul cinic, iar Runa „împrumută mult din tragicul destin al Sentei sau al Elisabetei”.¹ „Lipsa de motivare și contur” (Mihail Dragomirescu²) e un reproș care cade, dacă privim poemul, cum se și cuvine, ca o legendă, fiindcă o legendă se susține nu prin corespondența dintre imagine și o anumită realitate concretă, ci prin autenticitatea și profunzimea sentimentelor, prin idei sau cheia simbolurilor. Dorul de a evada dintr-un univers mărginit, care o încearcă pe Runa, dilema ei între datorie (față de fratele ei Landor), și pasiune (pentru Hunar), în sfîrșit zbuciumul ce-o doboară cînd se vede trădată în iubire și se știe vinovată de moartea lui Landor sînt adînc și adevărat omenești. Replicile dialogului și monoloagele, constituindu-se în duete și arii, intervențiile corului de funigei par a aparține într-adevăr unui excelent libret de operă, pe care ne îngăduim a-l recomanda compozitorilor noștri de astăzi. Dincolo de semnificația general umană a poemului ni se pare a mai întrezări un alt înțeles aplicabil trioului Mitif-Steo-Heliantă. În *Legenda funigeilor* se prefigurează drama celor trei, la fel ca în *Cometa*, însă din unghiul de vedere al celui alt partener și cu sfîrșitul dureros pe

¹ Domnica Filimon, *Postfață (Ecouri wagneriene)*, la Richard Wagner, *Olandezul zburător*, Editura pentru literatură, „Biblioteca pentru toți”, nr. 423, București, 1968.

² Mihail Dragomirescu, „*Legenda funigeilor*” de St. O. Iosif și D. Anghel, în *Convorbiri critice*, nr. 8, 15 aprilie 1908.

oare l-a avut și în realitate. Hellanta-Runa își va trăda nu fratele, ci soțul, la chemarea tulburătoare a lui Mitif-Hunar și-i va pierde pe amîndoi.

Cometa pare opera altor autori decît cei ce scriseseră *Legenda funigeilor*. Atmosfera de taină sub un orizont sumbru lasă locul unei explozii de lumină și voie-bună, în care sentimentele sînt doar declarate, iar conflictul evoluează și se dezleagă fără nici un accent dramatic. Volubile și bine dispuse ca într-o eternă vacanță, personajele par a fi părtașe la un joc de societate, în care se poate cîștiga sau pierde cu aceeași seninătate. Ceea ce susține această comedie, un fel de idilă pastorală cu costumație modernă (cf. *Dragoste cu toane* de Goethe în traducerea lui St. O. Iosif) stă în verva spumoasă, în turnura spirituală a tiradelor, în ritmul alert al replicilor rostite într-un limbaj ales și colorat. E o scriere în „spiritul timpului” — o saluta *Viața nouă*.¹ „Este o apă sclipitoare și o lungă armonie fără cusur, în fundul căreia nu găsești și viață” — obiecta G. Bogdan-Duică², dezlănțuind maliția autorilor. Cu adevărat, viață e puțină în *Cometa*, iar „spiritul timpului” rezidă numai în aceea că poeții nu-și propun altceva decît să scrie frumos, transformînd, pe un plan ideal, în comedie ceea ce pe planul vieții reale ar fi fost o dramă sentimentală. Prin luciditate, vervă și ironie, *Cometa* se situează în vecinătatea *Caleidoscopului* lui A. Mirea. Aluziile critice la adresa societății vitrege față de poeți, sau la adresa Academiei incapabile să discearnă între valoare și non-valoare sînt trasate ascuțit, cu pana lui A. Mirea. Pînă la *Cometa*, comedia românească în versuri a urmat o cale lungă, cu etape, marcate, între altele, de

¹ X, D. Anghel și St. O. Iosif — „*Cometa*”, în *Viața nouă*, nr. 21, 15 decembrie 1908.

² G. Bogdan-Duică, „*Cometa*”, în *Ramuri*, nr. 1, 1 ianuarie 1910.

Franțuzitele lui Facca și *Orthonerozia* lui Hasdeu, avînd permanent o orientare satirică. Piesa lui Anghel și Iosif se abate de la această cale, care a fost și a lui Macedonski în *Iadeș* ! „*Cometa* — e de părere Tudor Vianu — ține însă printr-un fir destul de puternic de vechea lucrare a lui Macedonski, ca una care este după *Iadeș* ! a doua comedie în versuri înfățișînd societatea burgheză și intelectuală a vremii și ea e aceea care amintește, prin vioiciunea dialogului, modelul creat cu atîta siguranță de poetul nostru.“ Trebuie adăugată precizarea că în *Iadeș* ! atitudinea față de societatea burgheză și intelectuală a vremii e critică, în *Cometa*, binevoitoare, dacă nu chiar admirativă. Deosebirea e pusă în evidență și de Tudor Vianu, cu raportare nu numai la Macedonski, ci și la I.L. Caragiale : „A trebuit să treacă o generație, pentru ca alți doi scriitori, D. Anghel și St. O. Iosif, în comedia lor *Cometa*, să reabiliteze figura tînărului intelectual romantic, iubit de femei, pe care resentimentul politic și burghez al lui Caragiale și Macedonski îl predase ironiei publice.“¹ Reabilitarea tînărului intelectual, ironizat și de predecesorii lui Caragiale, era realmente o contribuție inovatoare, pe care — pentru a ne limita la teatru — o vor duce mai departe un Camil Petrescu sau Mihail Sebastian. De subliniat totuși o nuanță importantă : continuatorii au avut în vedere și poziția socială a tînărului intelectual, care la ei este de extracție modestă. Față de un Andrei Pietraru, „cometa“ Tity Roznov se găsește în tabăra cealaltă.

Carmen saeculare, ultima scriere pentru teatru a dioscurilor, este o lucrare ocazională în sensul cel mai propriu al cuvîntului, un pretext pentru tablouri vivante. Tema fiind în consens cu sentimentele de admirație ale

¹ Tudor Vianu, *Introducere. Teatrul lui Macedonski*, în Alexandru Macedonski, *Opere*, II, *Teatru*, Fundația pentru literatură și artă, București, 1939.

poetilor față de trecutul patriei, emoția nu lipsește din tiradele celor două personaje alegorice, Danubiu și Doina. În câteva locuri, prinși de avânt, autorii par a fi uitat că scriau pentru un spectacol festiv :

Ai îndurat destule, sărman popor iobag !
Din zdreanța de cămașă de rob tu fă-ți un steag
Și pleacă înainte cu vîntul de răscoală
Ce-ți ia pîn' și cenușa rămasă-n vatra goală !

Din șubrede colibe, din umede chilii,
Din negrele bordeie săpate în pămînt,
Sculăți-vă cu toții, ca stafii din mormînt,
Voi care-ați stat atîta înmormîntați de vii !

La doi ani după răscoalele țărănești, asemenea versuri sunau cutezător pe scena Teatrului Național, în prezența oficialităților. Energia lor nu se regăsește decît în distihurile lui Iosif din *Somnul lui Corbea*. Cealaltă poezie scrisă de Iosif la 1907, în martie, *Rugăciune*, e mărturisirea unei compasiuni înlăcrimate și un apel la împăcarea „fraților”. Vocea lui Anghel nu s-a auzit în corul destul de restrîns al scriitorilor care au protestat în vreun fel împotriva sîngeroasei represiuni a răscoalelor, în chiar timpul desfășurării ei. Știm însă că evenimentele l-au „umplut de fiori și de groază”, precum ne-o spune într-un articol publicat în 1910, în care condamnă „pornirea aceea la agresiune a brutelor sanguinare, lipsite de orice control, care au făcut hecatombe pretutindeni pe unde au trecut prin sate...”¹ Solidari deci în atitudinea de simpatie față de țărănime, cei doi poeți au aflat împreună accente mai viguroase în cele două poeme din *Caleidoscop* dedicate răscoalelor, *Scrisoarea deschisă a*

¹ *Represiune pentru represiune*, în *Ramuri*, nr. 5/22, 7 noiembrie 1910.

unui melc și 1907, dè departe cele mai bune versuri ce s-au scris atunci despre tragedia țărănimii. Poemele, pe o temă atît de gravă, se încadrează în atmosfera *Caleidoscopului* — în general senină — prin notele de umor și ironie, armonizate desăvîrșit cu orchestrația solemnă a întregului.

A. Mirea împărtășește așadar cu majoritatea confrăților săi viul interes pentru viața țărănimii. Dar pasul spre idilizarea satului nu-l face, iar în *Sonete rusticane* dă chiar o ușoară parodie a poeziei ruraliste. Spre deosebire de poeții îngemănați în făptura lui, A. Mirea e un cîntăreț al orașului, trăsătură întru totul remarcabilă și nouă pentru acea vreme. Orașul apare și în creația lui Iosif, ca și în aceea a lui Anghel, însă o poezie ca *Imnul muncii* a celui dintîi, sau ca *În port* a celui de-al doilea sînt piese izolate în context. Bucureștiul din primul deceniu al secolului nostru și-a aflat în A. Mirea un cronicar și un pictor cum nu a avut mulți. *La șosea, Neurastenie, Afîșe, Povestea unei nopți de iarnă, Pastel în metru antic, Cișmigiul, Nocturnă, Ceasornicul „Independenței”, Wagnerism, În Cișmigiu, Preparative, O plimbare la șosea* și altele alcătuiesc un album de stampe și acuarele care surprind nu numai înfățișări exterioare ale capitalei, ci și mult din spiritul ei, din moravurile, deprinderile și păcatele bucureștenilor. Aici, lumea lui Tity Roznov nu mai e privită cu un zîmbet amical ca în *Cometa*, ci persiflată cu acrimonia „poetului-proletar”. În unele versuri sesizăm duhul lui Caragiale din *Momente (Five-o-clock, Mesajul, Indignarea clopotului de la Mitropolie, Un fost ministru)*. A. Mirea devine duios, cînd scrie despre cei modești și vitregiți de soartă, funcționari mărunți, osîndiți la o viață mizeră și fără orizont, poeți ce trudes cîot la cîot cu robii slovei, zețarii (*O lacrimă la dosar sau tribulațiile unei petiții, Elegie, Unui poet necunoscut* etc.).

Citadinul A. Mirea este unul dintre cei dintii autori români care au deschis poarta poeziei pentru muncă și procesul producției industriale :

În atelier dorm monștrii încă, visîndu-și prada viitoare,
Și numai transmisionul umblă și bîzîie ca un bondar...
Ca un moșneag în agonie motorul horcăie și-arar
O par-albastră, ca un suflet ce-ar vrea să scape și să
zboare,

Fosforescentă joacă-n aer... .

Și-acuma monștrii se deșteaptă,
Tresar de bucurie, parcă, din somn, eternii nesătui ;
Motorul își revine-n fire și ritmic bate pulsul lui...
Roiesc ciocanele pe formă, și „puitoarea“ sus așteaptă.
Coboară foile ușoare, imaculate, albe foi !...
Le prinde sulu în rotire și altele revin la loc,
Scalipse ca o cascadă albă cînd scapă, val cu val, pe scoc,
Și ies, pe rînd, stigmatizate de-al prozei zilnice noroi...
Din ele crește-o adiere de vînt răcoritor de munte...

(Povestea unei nopți de țarnă)

Descrierea procesului de fabricare a hîrtiei, chiar dacă făcută pe un ton ușor glumeț, e o performanță :

Un uruit grăbit de roți,
De mii de transmisioane,
Pufnește fumul furios
Pe coșuri, în coloane ;
Pe scări d-a valma-n sus și-n jos
Aleargă sute de iloți
Și apa clocote-n cazane...

Iar eu necontînit mă plimb
Dîn vas în vas zglobie,

Mă-ntind, mă primenesc, mă schimb —
Fac hidroterapie !
În fibre lungi alerg acum
Și iată-mă, sunt pastă —
Val, ce grozav de mare drum,
Ce luptă și ce chin
Mi-a trebuit ca să devin
Din nou albă și castă !

Din sul în sul acu descind,
Val după val mă-mbie
Și iată-mă că mă desprind...
Nu cîrpă neagră, cum am fost,
Ci marfă bună și cu rost :
Sunt coala de hîrtie !

(O lacrimă la dosar sau tribulațiile unei petiții)

În mod surprinzător, cel care va mai scrie, după despărțire, versuri despre atelier și mașini va fi St. O Iosif.¹

Caleidoscopul lui A. Mirea este o operă de actualitate și atitudine. Nu lipsesc din paginile lui lucrări minore, cronici vesele despre „chestiuni la ordinea zilei“, cum cultivau revistele umoristice de tipul *Furnicii*, mici răfuieli personale, ca acelea cu Virgil Cioflec, G. Bogdan-

¹ Ne referim la *Imnul muncii* :

...E-o spornică-nfrățire de mii și mii de fire,
Ca un acord armonic de încordate lire.
E-o goană de bobine, de roți și transmisioane,
Ce prind să se-nvîrtească și-ncep să se hîrjoane.
Și-vuie toată casa de-asurzitoarea larmă.
Ici munți albi de zăpadă se zdrumică, se sfarmă,
Pe roțile-nroșite ies norii albi de aburi ;
Viu apa clocotește și colcăie în igheaburi ;
Urzeala străvezie pe suluri se distramă ;
Ici fără preget zboară suvelca și recheamă
Mergu tot alte fire ce se-ntrețes grăbite
În unda înspumată a pînzel înălbite...

Duică și Mihail Dragomirescu. Pe alocuri, gluma scapă de sub controlul bunului gust și alunecă în vulgaritate. Pe o treaptă superioară prin ținută, chiar dacă nu sînt *poezie*, se ridică șarjele la adresa vieții literare (*Victima florilor de turnesol, Banchetul meu, Congresul literaților*). Profesiunea de credință, *Crezul meu*, cu care se deschide primul volum din *Caleidoscop*, destăinuind intenția și mijloacele lui A. Mirea — critica sinceră cu armele risului — este întregită de sonetul *Excelsior !*, enunț lapidar și patetic al răspunderii etice a scriitorului :

De-aceea mergi și luptă înainte,
Ca *dincolo*, de-ți vei aduce-aminte
De viața ta de-acum, să nu roșești.

Sonetul preludează o altă *poezie, Înainte !*, publicată de Anghel și Iosif în *Cumpăna*, după apariția celui de-al doilea volum din *Caleidoscop*. Pledoarie pentru o literatură cu fața spre viitor, *Înainte !* afirmă nobila misiune a scriitorului de a-și sluji semenii, pînă la jertfa de sine:

Un paradis pierdut e orice oră,
Dar nu te mai întoarce spre trecut :
Trecutul nu cunoaște auroră —
Ci-ndreaptă-ți cîrma spre necunoscut,
Căci un pilot stă pururea la proră.

.
Iar dac-o fi ca totuși să te-ngroape
A valurilor răzvrătită turmă —
Nu părăsi pe cei ce-ți sînt aproape :
Fă tot ce poți ai tăi măcar să scape
Și caută să mori cel de pe urmă !

Această înțelegere înaltă a rosturilor artei se adaugă celorlalte merite, relevate, ale operei scrise în colaborare de Anghel și Iosif. *Caleidoscopul lui A. Mirea* și ceea ce poezii au mai publicat pînă la despărțire încintă prin fantezie și inteligență sclipitoare, prin cele mai nepre-

văzute asociații de idei, prin plasticitate și varietate de ton. Versul pornește uneori pedestru, ca în cea mai obișnuită cronică rimată, pentru ca, neașteptat, să prindă aripi și să se înalțe în zona poeziei. De cele mai multe ori voios, A. Mirea își îngăduie rareori confesiuni sentimentale. Cum o va face mai târziu Topîrceanu, el își cenzurează avîntul liric prin glumă și autoironie. Pe aceeași pagină, ca într-un mozaic de prundiș tern și email, expresia voit prozaică alternează cu imagini delicate și strălucitoare. Din jocul de umbre și lumini, de zîmbet și emoție reținută se compun tablouri vii, în culori proaspete. Printre efemeride, sînt presărate un număr de poezii care aparțin fragmentar sau integral artei ce învinge timpul. Alături de cele amintite, mai trebuie citate *Diligența, Artistul, Lui Grigorescu, Reîntoarcerea, Lui Eminescu, Troica, Necunoscutul, Crai nou, Glasul lui Memnon*. Modern prin sensibilitate, A. Mirea înnoiește expresia poetică, îndeosebi prin folosirea temerară, dar cu tact, a neologismelor. Sub acest aspect, un poem ca *Regina Mab* amintește izbitor poezia minulesciană (*Romanțe pentru mai târziu* au apărut concomitent cu primul volum din *Caleidoscop*). A. Mirea e un versificator foarte abil și generos, care-și schimbă aproape de la o poezie la alta schema strofei și a rimei, măsura, ritmul.

După o pleiadă de satirici și umoriști — Bolintineanu, Orășanu, Teleor, Ranetti — Anghel și Iosif au dat o strălucire nouă cronicii rimate, specie dificilă, fiindcă poate cădea lesne în platitudine. După ei, specia va fi prezentă mereu mai frecvent în paginile revistelor. Dar urmașul cel mai distins al originalului poet A. Mirea va fi G. Topîrceanu, care și-a și început seria parodiilor cu cîteva după *Caleidoscop*, precum *Răspunsul micilor funcționari*, replică la *Elegie*.

După apariția celui de-al doilea volum din *Caleidoscopul lui A. Mirea*, Anghel și Iosif au mai semnat împreună doar cîteva luni, în *Cumpăna*, revista lor, a lui

Mihail Sadoveanu și Ilarie Chendi, în *Minerva* și *Minerva literară ilustrată*. Lor li se datorează și o serie de articole și note, în care e apărut dreptul scriitorilor la o viață demnă, pusă la adăpost de rapacitatea editorilor, și e susținută necesitatea creării unei asociații profesionale scriitoricești. Strădaniile pentru înființarea Societății scriitorilor români este ultima lor acțiune comună. A. Mi-
rea și-a încheiat existența productivă o dată cu dezno-
dămîntul dramei intime ce-a rupt definitiv legătura de
prietenie dintre cei doi poeți. Spre cinstea lor, nici unul
n-a sfișiat, vindicativ, opera de colaborare și, ca printr-un
consens tacit, amîndoi au lăsat-o posterității așa cum o
edificaseră.

ION ROMAN

TABEL CRONOLOGIC

.COLABORAREA D. ANGHEL — ST. O. IŌSIF

- 1900 D. Anghel (1874—1914) îl cunoaște la Paris pe St. O. Iosif (1875—1913). Cel din urmă se găsea în capitala Franței pe spezele prietenului său Virgil Cioflec. Cei doi poeți întrețin relații amicale cu artiștii plastici români veniți pentru studii în Franța: Kimon Loghi, Gheorghe Petrașcu, Ștefan Popescu, Ipolit Strîmbu și alții. Iosif mijlocește colaborarea lui Anghel la *Convorbiri literare*, unde expediază traduceri ale acestuia din poetul elin Moshos și poezia populară spaniolă.
- 1901 7 noiembrie Apare la București, prin grija lui I. Constantinescu-Stans, primul număr al revistei *Curierul literar*, la care colaborează Iosif, Anghel și Cioflec. St. O Iosif trimite în țară materialul pentru al doilea volum de versuri al său, *Patriarhale*, care iese de sub tipar în același an. În octombrie, el se află în capitală.
- 2 decembrie Se difuzează nr. 1 al săptăminalului *Semănătorul*, ai cărui directori

sînt A. Vlahuță și G. Coșbuc. St. O. Iosif este angajat în redacția revistei, cu obligația de a publica în fiecare număr. Printre colaboratori: Ilarie Chendi și Virgil Cioflec.

1902 Din primăvară, D. Anghel și St. O. Iosif petrec timp de cîteva luni la Dumbrăveni, în nordul Moldovei, la conacul lui Leon Ghica și iau parte la dezvelirea unui bust al lui Eminescu în parcul conacului. Încep să lucreze împreună, traducînd din Paul Verlaine.

În septembrie sînt la București, unde Anghel este introdus de prietenul său în cercul *Sămănătorului*. După ce stăruie amîndoi, fără succes, pe lîngă Vlahuță și Coșbuc să nu părăsească direcția revistei, își asumă, din decembrie, conducerea acesteia, în cadrul unui comitet.

Sub semnătură dublă, dau la iveală în *Sămănătorul* traduceri din Paul Verlaine, precum și tălmăciri din H. de Régnier, Shelley, Henrik Ibsen.

St. O. Iosif este numit custode al Bibliotecii Fundației universitare.

1903 La Bibliotecă, Iosif o cunoaște pe Natalia Negru, cu care se logodește.

Apare culegerea *Traduceri din Paul Verlaine*.

Iosif îl trimite la Fălticeni pe Zaharia Birsan, care-l convinge pe Mihail Sadoveanu să vină la București, pentru a lucra în redacția *Sămănătorului*.

- 1904 În iunie, Iosif se căsătorește cu Natalia. Nunta are loc la Buciumeni (v. *Nuntă la țară*, în *Caleidoscopul lui A. Mirea*).
- 1905 D. Anghel își tipărește, cu contribuția prietenului său Iorgu Juvara, primul volum de poezii, *În grădină*, „revăzut și corectat vers cu vers” — după mărturisirea Nataliei Negru — de Iosif. Acesta din urmă publică poemul istoric *Din zile mari*.
 5 iunie Conducerea *Sămănătorului* este preluată de Nicolae Iorga. Din redacție fac parte St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.
 Se produce ruptura dintre Iosif și Ilarie Chendi, urmată de manifestări de ostilitate din ambele părți. Criticul va ajunge pînă acolo, încît îl va acuza pe fostul prieten de plagiat; A. Mirea îl va batjocori în ciclul *Cioflecării și Hilariante*, acoperindu-l cu același dispreț ca pe Virgil Cioflec, devenit proprietar al revistei *Viața literară și artistică*, la care va publica Il. Chendi.
 D. Anghel devine funcționar la Constanța, în Direcția administrării bunurilor din Dobrogea, unde fusese numit, împreună cu Ion Minulescu, de către Iancu Păucescu.
- 1906 Apare volumul *Credințe* de St. O. Iosif, premiat de Academia Română în același an, precum și culegerea *Poezii* de Henrik Ibsen. În octombrie, N. Iorga se retrage de la direcția *Sămănătorului*, a cărui redacție se reorganizează prin afilierea lui D. Anghel și C. Sandu-Aldea (pentru partea literară) și a lui G. Murgoci (pentru partea științifică).
 Din martie începe să apară la Iași *Viața româ-*

nească, în coloanele căreia se deschide o susținută polemică împotriva idilizării vieții de la țară, practică la *Sămănătorul*.

1907 În ianuarie, profesorul universitar Mihail Dragomirescu, estetician, critic literar și scriitor, începe editarea revistei *Convorbiri* (ulterior : *Convorbiri critice*).

Izbucnesc în Moldova răscoalele țărănești, care se extind rapid în toată țara.

1907 În numărul din 18 martie al *Sămănătorului*, Iosif publică poezia *Rugăciune* inspirată de compasiunea față de țărani D. Anghel colaborează cu Ion Minulescu, realizând traduceri, publicate sub pseudonimul Gabriel Șutzu, în *Viața literară și artistică* și *Sămănătorul*.

Editura *Viața românească* din Iași tipărește *Legenda funigeilor* de Iosif și Anghel. Fără semnătură, cei doi poeți publică în *Sămănătorul* poezia *Lui Grigorescu*, scrisă la moartea pictorului.

26 august În *Sămănătorul*, cititorii înțeleg pentru prima oară numele de A. Mirea, sub o satiră la adresa lui Virgil Cioflec, *O dramă într-o colivie*. De aci înainte, A. Mirea va semna frecvent în *Sămănătorul*, dar și în ziarul *Viitorul*, oficiosul partidului liberal, precum și în *Viața românească*.

1908 A. Mirea publică poemul 1907 dedicat răscoalelor țărănești.

Martie-aprilie D. Anghel și St. O. Iosif iau parte la constituirea „Societății oamenilor de litere”, prima organizație profesională a scriitorilor români.

Direcția *Sămănătorului* este preluată de Aurel C. Popovici, care imprimă revistei un

pronunțat caracter politic reacționar. Cei mai de seamă colaboratori părăsesc publicația, care tipărește de aci înainte literatură puțină și de calitate inferioară, semnată de autori fără har, ca Al. G. Doinaru, I. Botez, I. Volbură etc.

A. Mirea și fiecare dintre poeții cuplului în parte colaborează intens la *Viața românească*.

Apar comedia *Cometa* și primul volum din *Caleidoscopul lui A. Mirea*.

1909 La cererea Ministerului instrucțiunii publice, Anghel și Iosif scriu poemul *Carmen saeculare*, cu prilejul sărbătoririi unei jumătăți de veac de la Unire. Poemul s-a reprezentat pe scena Teatrului Național din București, cu Zaharia Bîrsan și Olimpia Bîrsan în cele două roluri.

Apare, în traducerea lui Anghel și Iosif, *Strigoii Carpaților* de Al. Dumas-tatăl.

D. Anghel scoate volumul *Fantazii*, iar St. O. Iosif, *Tălmăciri*. În iunie, împreună cu alți oameni de litere, Iosif, Natalia Iosif și Anghel participă la comemorarea lui Eminescu, organizată la Botoșani. Cu acest prilej, A. Mirea scrie poezia *Lui Eminescu*, inclusă mai întâi în volumul omagial *Eminescu*. În iulie, cei trei sînt de față la o solemnitate similară desfășurată la Galați.

Academia Română, dînd urmare recomandării lui Duiliu Zamfirescu, acordă premiul Adamache celor trei cărți publicate pînă acum de Anghel—Iosif : *Legenda funigeilor*, *Cometa*, primul volum din *Caleidoscopul lui A. Mirea*.

Un nou rod al colaborării : traducerea poemului dramatic *Camoëns* de Fr. Halm. 2 septembrie Ia ființă efectiv „Societatea scriitorilor români“. M. Sadoveanu este ales președinte, D. Anghel, vicepreședinte, iar St. O. Iosif, membru în comitet.

27 noiembrie M. Sadoveanu, St. O. Iosif, D. Anghel și Il. Chendi scot primul număr din *Cumpăna*, care va apărea pînă la 26 martie 1910 și în care publică numai ei.

1910 Iese de sub tipar al doilea volum din *Caleidoscopul lui A. Mirea*. Anghel și Iosif mai tipăresc volumele de proză *Cireșul lui Lucullus* și *Portrete*.

Apare culegerea antologică *Poezii* (1893—1908) de St. O. Iosif.

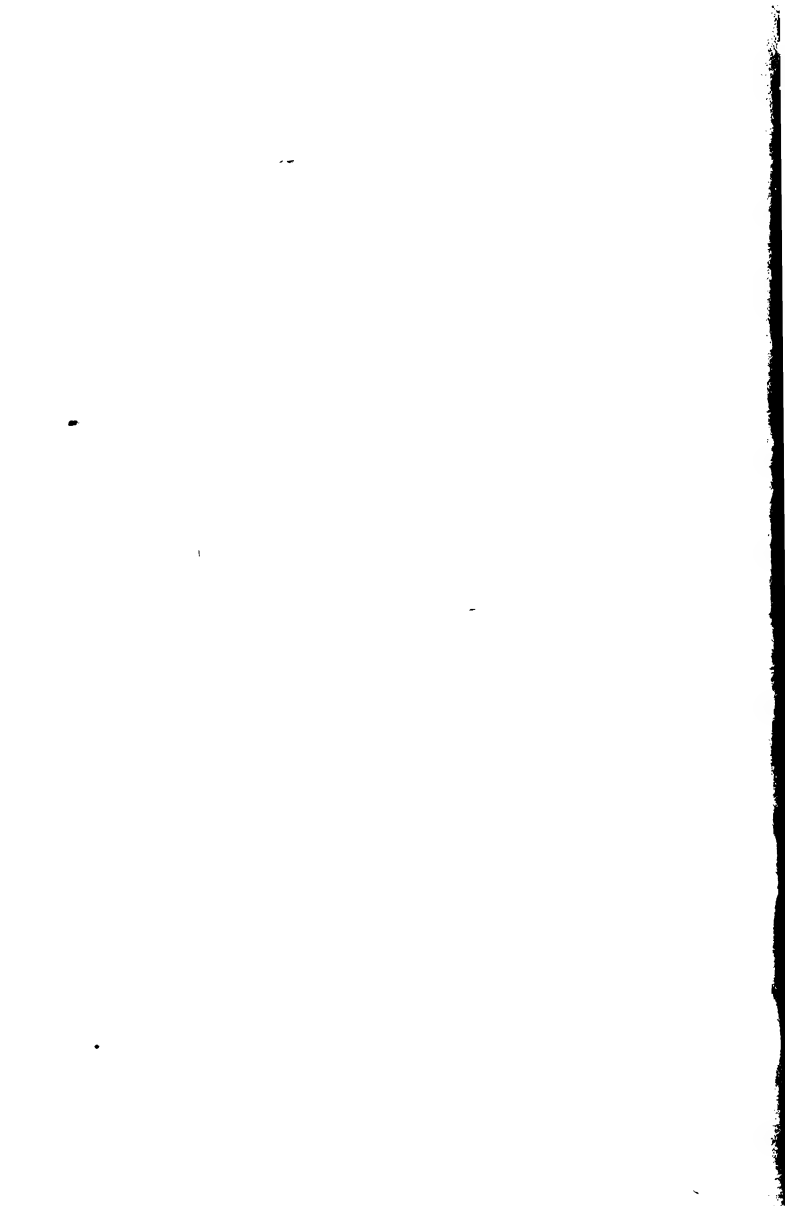
Natalia Iosif, răspunzînd stăruințelor lui Anghel, își părăsește soțul, care trecea printr-o gravă criză fizică și morală. Prietenia și colaborarea celor doi poeți ia sfîrșit. Dată la tipar mai dinainte, apare traducerea piesei *Gringoire* de Théodore de Banville, realizată de Anghel și Iosif și reprezentată la Constanța de Compania dramatică Al. Davila, în seara zilei de 15 august, cu prilejul inaugurării cazinoului. Interpreți : Alexandru Davila, Ion Manolescu, Romuald Bulfinschi, Gheorghe Storin.

1911 La începutul stagiunii 1911—1912, Teatrul Național din București reprezintă comedia *Cometa*, cu Maria Giurgea, Zaharia Bîrsan, Ion Iancovescu. Prologul e recitat de Petre Liciu. Același teatru pune în scenă și poe-

mul dramatic *Camoëns*, care va fi reluat și în stagiunea următoare.

1911-1912 Editura I. Gallequi din Paris tipărește în colecția „Les milles nouvelles nouvelles“ volumul *Le cerisier de Lucullus* de D. Anghel și St. O. Iosif.

I. R.

NOTĂ ASUPRA EDITIONII

Această ediție adună pentru prima dată laolaltă opera literară în versuri și proză — originale și traduceri — publicată de D. Anghel și St. O. Iosif sub semnătură dublă sau sub pseudonimul A. Mirea, în volume și periodice. Materialul a fost repartizat în două volume. Cu titlul *Caleidoscopul lui A. Mirea*, volumul I cuprinde culegerca respectivă, versurile originale din periodice, traduceri de poezie. Volumul II, intitulat *Cireșul lui Lucullus* (care va apărea ulterior), înmănunchează poemele dramatice, proza originală și publicistica, apoi piesele de teatru și operele în proză traduse de cei doi poeți.

Pentru transcrierea textelor originale din această culegere s-au folosit următoarele ediții : *Caleidoscopul lui A. Mirea*, București, Editura Minerva, vol. I, 1908 ; vol. II, 1910 ; *Cometa*, București, Editura librăriei Socec et Co., 1908 ; *Carmen saeculare*, București, Editura librăriei Socec et Co. (Biblioteca românească enciclopedică Socec, nr. 63), 1909 ; *Legenda funigelor*, București, Editura librăriei Leon Alcalay (Biblioteca pentru toți, nr. 534), 1909 ; *Cireșul lui Lucullus*, București, Editura Minerva, 1910 ; *Portrete*, București, Editura librăriei Leon Alcalay (Biblioteca pentru toți, nr. 580). Tălmăcirile au fost preluate din : *Traduceri* din Paul Verlaine, București Editura Minerva, (Biblioteca „Sămănătorul“, nr. 38), 1903 ;

Henrik Ibsen, *Poezii*, București, Editura Minerva, 1906 ; *Camoëns* de Fr. Halm, București, Editura librăriei Socer et Co. (Biblioteca românească enciclopedică, nr. 73) ; *Strigoiu Carpaților* de Alexandre Dumas-tatăl, București, Editura Minerva (Biblioteca Minervei, nr. 33), 1909 ; *Gringoire* de Théodore de Banville, București, Tipografia cooperativă „Poporul“, 1910.

Poeziile — originale și traduceri — precum și articolele neincluse de autori în volume s-au reprodus din publicațiile menționate la fiecare în parte.

Ordinea poeziilor și a bucăților de proză din volume este aceea din edițiile de bază. Poeziile și articolele din periodice au fost așezate cronologic.

În transcrierea textelor am aplicat regulile ortografice actuale. Am reținut totuși din edițiile de bază forme justificate de o posibilă pronunție, ca : *acuatic*, *cuadru-ped*, *colori*, *metempsicoză*, *rază-mă*, *seziune* etc. De asemenea, am menținut genitiv-dativul în -ei : *inimei*, *na-țiunei* etc., pluralul articulat derivat direct din forma de singular : *aleele* (*alee*), forme de plural nearticulat ca : *inime*, *armurelor*, *căștelor*, *statuelor*. În sfârșit, notăm că dublete ca : *sunt-sînt*, *mine-mîine*, *mini-mîini*, *pîne-pîine* au fost transcrise ca atare.

I.R.

CALEIDOSCOPUL LUI A. MIREA

Marelui Sacerdot închină
aceste prime cronice rimate

A. Mirea

CREZUL MEU

Nu sînt Miron Costin, nici domnul Mille ;
Pretenții n-am s-ajung nemuritor,
Dar cred că-i bine-n aste grave zile
Să se audă rîsul meu sonor.

Voi rîde dar, în versuri săltărețe,
Din care nici un vers nu va fi schiop,
Voi învîrți în fel de fel de fețe
Al vieții noastre caleidoscop.

Voi rîde cu întreaga mea dantură
Făr' să păstrez un dinte nimănui,
Că nici nu am atîția dinți în gură,
Iar alții falși nici n-aș dori să-mi pui.

Voi rîde sincer, fără de sfială,
N-am să ascund lumina sub obroc
Și nefiind Mefisto sau Păcală,
Eu voi fi eu, sau nu voi fi deloc.

SCRISOAREA DESCHISĂ A UNUI MELC

Lui Alfred Juvara

Iubitul meu amic A. Mirea !
Au scris atîți în chestia agrară
Cu pana lor adeseaori barbară,
Încît să nu te prindă azi uimirea,
Că îndrăznesc și eu să-mi spun părerea.

Aș fi trimis-o bucuros lui Sterea,
Știind c-obișnuiește să plătească —
Dar apăruse *Viața românească*,
Așa pătesc eu mai întotdeauna.
Tu știi că-s cam greoi la mers ;
Pin' mă decid să scriu un vers,
Mă pomenesc că iarăși trece luna.

De-aceea m-am gîndit la tine,
Că scrii mai mult și ți-ai făcut un nume,
Și-apoi cunoști atît amar de lume
Ca s-o plasezi într-un jurnal mai bine.
De pildă-n *Viitorul*, de se poate,
Deși-s conservator, dar cu „nebunii“

Eu nu fac cîrd, și mai întii de toate,
Sunt adversar convins al „fuziunii“¹.

Să revenim, gentilul meu A. Mirea,
Și s-abordăm, deci, chestia agrară.
Tu știi că eu, ca melc, trăiesc la țară
Și nu mă duc aproape nicăiera.
Nu-s un nabab, dar am proprietate,
Am un palat și eu, și-l duc în spate
Oriunde vreau și după cum am chef :
E un palat cu totul de sidef,
O raritate arhitecturală !
E un nonsens clădit dintr-o spirală
Și-n el eu singur poruncesc *en chef*,
Și-i ordine în el, și disciplină,
Nu ca la voi...

Cînd vremea e senină
Îmi place să mă plimb ca un burghez
Și cîte nu văd eu, cît ține vara...
Din toți cei cari au scris, Alfred Juvara
Mi s-a părut c-a scris, știi mai cu miez...
Dar las considerațiile grave,
Nu-s un sociolog, ci un observator,
N-au taină pentru mine palatele burgrave,
Și pe țaran de-asemeni l-am urmărit de-aproape.
Nu-s înzestrat eu oare cu două telescoape ?
N-aș fi văzut eu, spune, pe-acel instigator
Care aruncă-n holde, ca duhul rău, neghină ?
Dar n-am văzut nimica din cele ce se spun,

¹ Fuziunea partidului conservator, condus de G. Cantacuzino, cu „junimiștii“, conduși de P. P. Carp. Fuziunea s-a făcut în timpul răscoalelor țărănești, Petre Carp devenind șef al partidului conservator.

Ți-o jur solemn, o, Mirea ! pe casa mea rurală,
Să se sfărîme-n hîrburi mălastra mea spirală,
De-a fost măcar vreo umbră a vreunui căpcăun !

Nu căutați aiurea și altora pricină !
Că nu e nici N. Iorga, nici G. Coșbuc de vină ¹,
Ci Sărăcia cruntă, eterna Sărăcie !...

.

Augustul gest aruncă semințele în glie
Și glia le primește cu-aceeași nepăsare...
Ca peria de deasă, fir lîngă fir, răsare
Și se ridică holda, pămîntul trist s-ascunde.
Pe-ntinderea cea verde trec legănări de unde,
Polenul ca un nour de aur fin se plimbă
Și verdele în galben treptat apoi se schimbă...
Lucesc grăbite seceri și snopii saltă-n claie...
Lung duduie mașina, cresc piramizi de paie,
Mugește greu batoza, și-n praf, ca-ntr-un infern,
Trec umbre dureroase cu saci greoi în spate,
Și peste-atîtea frînte cerbici încovoiate
Atîrnă greul aur ca un blestem etern !
Dispare ca prin farmec, apoi, acest tablou...
Felii, ca ciocolata, se-nșiruiesc din nou,
Tăiate cu măsură de-a plugului cuțite...
Și... cade iar sămînța cu-același gest august !

Palatele burgrave cu geamuri oblonite
Și-au reluat tăcerea... De-i just, sau de nu-i just,

¹ G. Coșbuc, care publicase cu ani în urmă poezia *Noi vrem pămînt*, și N. Iorga au fost învinuiți că au instigat țărănimea la răscoală. Iorga s-a văzut nevoit să stea închis în casă, fiind păzit zi și noapte de studenții săi.

Întreaga energie a robilor sărmani
În depărtate porturi s-a preschimbat în bani,
Și ei, după risipa de gesturi inutile,
Rămîn cu deznădejdea...

Trec zile după zile,
Și deodată iarăși fulgi mari pornesc a cerne
De-ai zice că în ceruri se bat sfinții cu perne
Sau că un trib sălbatec de giște emigrante
Își scutură bagajul...

Cu note delirante
Ursuzul crivăț cearcă prin horn a lui arpegii...
Și nu mai umblă nimeni, doar vreo epidemie
Din sat în sat aleargă... Nu vezi un om al legii,
Nici suprefect, nici doftor, nici moașă, —
nicăirea...

Veterinarii numai se mai decid să vină
Spre-a declara la centru că pesta cea bovină
S-a declarat o dată cu dînșii, prin comune,
Și-uitam pe receptorul ce-aleargă în buiestru
Să puie, cît e vreme, pe ce-a rămas, sechestrul...

Așa e, mult iubite și scumpe domn A. Mirea !
N-am inventat nimica, orice și-oricît s-ar spune.
Acestea sunt văzute cu-a mele telescoape,
Și-acum că-i frig năprasnic, ca domnul Nor-
denskjöld¹,
Neașteptînd ca cioclii să vie să mă-ngroape,
Mă fac eu singur cioclu : mă culc frumos pe-un
șold,

¹ Otto Nordenskjöld (1868—1929) — geograf și explorator suedez al Antarcticii.

Pe ochii mei cel ageri las finele pleoape,
Îmi pun la cord surdina și-astup orice-orificiu.
Și-acum mă-ntreb pe gânduri : N-ar fi oare-un
deliciu,

Să inventați un mijloc, lăsînd deoparte blaga¹,
Ca muncitorul ăsta ce-și stoarce toată vlaga,
Să poată să se strîngă, ca mine, în găoace,
Și fără nici o grijă să doarmă-n bună pace,
Cît ține lunga iarnă cu nopțile-i enorme...
N-ar fi cea mai cuminte și bună din reforme ?
Știți ce ?... N-aveți nimica să-l astupați hermetic ?
N-ar mai umbla atuncea după mălai, bezmetic,
Ci-ar sta tihnit pe vatră, în loc să protesteze —
· · · · ·
O, fericiți aceia ce pot să hiberneze ! !

¹ *Blagă* — glumă.

LUI GRIGORESCU

Se leagănă în pas agale
Un mîndru car purtat de boi :
Te duc pe nenturnata cale
Și-s albi ca neaua amîndoi.

Iar carul tău, cît e de mare,
E-acoperit de-un lăvicer,
Și munții-nalți privesc din zare
Și drumul parcă urcă-n cer.

Pe unde treci un vînt dă viață
Și-mbină felurimi de flori,
Precum ți se schimbă la față
Paleta-n sute de culori.

Uimit de farmec o clipită,
De sus, păstorul legendar
Își lasă turma risipită
Privind cum trece mîndrul car.

Și-acum, cînd carul se oprește
Și plîng tălăngile-n ecou,
Natura parcă re trăiește
Cel de pe urmă-al tău tablou.

NUNTĂ LA ȚARĂ

În vârtej de iederă nemuritoare
Cuprins e tot pridvorul ca-ntr-o plasă,
Și ici un strugur, dincolo o floare
Atîrnă așezate de mireasă...

E-un tărăboi amețitor de glasuri
Și vinul vechi dă vervă tuturoră,
Zvîrlind pe grave și-ancestrale nasuri
Reflexe purpure ca aurora.

În fața casei cîntă barosanii
Încredințați de-nalta lor chemare :
Își uită reumatismul veteranii
Și cercul horei crește tot mai mare...

Dar iată că mireasa-n prag s-arată
Și, după vechea datină păgînă,
Ea își desprinde vâlul ei de fată
Și-l ține-o clipă fluturînd în mină.

Asemeni unui stol de rîndunele
Vin fetele în ceață zgomotoasă
Și minile se luptă între ele
Cercînd s-apuce vîlul de mireasă...

Bucăți e-acuma vîlul de zăpadă
Și ea, zîmbind duioasă, îl împarte
Și fost-a scris ca un crîmpei să cadă
Și-asupra mea, cum stam privind deoparte

Și m-am gîndit la anii mei pustii
Și la a mele-mprăștiate cînturi —
Așa mi-am rupt eu sufletu-n fășii
Și l-am zvîrlit la cele patru vînturi...

DESCHAMPS LA ATENEU

La Ateneu — strălucitorul lustru
E-aprins ca-n serile de gală...
Dar conferența fu extrem de pală
Pentr-un așa conferențiar ilustru.

Spre-a nu-și desminte numele *Deschamps*
Bătut-a cîmpii ca un virtuos
Și-a învîrtit același sarbăd sos
Pe care-l scrie zilnic în *Le Temps*.

Duios, asemeni unei guvernante,
A evocat mici murdării intime
Din viața celui care doar cu Dante
E frate prin imagini și prin rime.

Sărman Victor Hugo ! bard al luminii !
Tu, care dormi măreț în Panteon !
Te prețuiam mai altfel noi, latinii...
Rău ai căzut pe mîna lui Gaston !

POVESTEA UNEI NOPTI DE IARNĂ

Lui C. Sandu-Aldea

E-un uruit de roți, un zgomot de uși ce se trîntesc
cu pripă...
„Cupeul prințului Sodoma“... și-i o întrecere de
glasuri,
S-afirmă domesticitatea împodobită cu lampasuri,
E ceasul cînd domnește verva în a muscalilor
echipă.
Se-nvecivează eunucii cercînd să ieie rînd la
scară,
Se-nalță bicele în aer și e un clinchet de zăbale,
De cai struniți în neastîmpăr ; se luminează fețe
pale,
Ici-colo fulgeră în treacăt dintr-un inel o piatră
rară ;
Atras de-o mîină-n întuneric dispare valul unei
trene ;
Ca mantii de omăt pe umeri albesc bogatele
dantele,
Ca niște flăcări blonde-n umbră s-aprind șuvițele
rebele,
Albesc plastroanele și joacă reflexe lucii pe
jobene...

Apoi dispăre ca prin farmee această fantasmagorie,
Și cum rămîne singur Teatrul, învăluit în neguri,
pare

Un mausoleu de piatră sură păzit de două
lampadare,
În care doarme *Arta* noastră căzută-n neurastenie.

Spre Capșa se îndrum-alaiul ca să mănînce cio-
colată...
Bat evantaliurile iarăși și toate mesele sunt
prinse...
Ce curioase atitudini mai au persoanele distinse !...
Ca la panopticum, pe geamuri, vreun trecător la
ele cată...

Nici unul nu se simte-acasă, ca prinși de-un pictor
nedibaci
Stau țepeni, ca halucinații, cu ochii ficși la vreo
garafă.
Cusute parcă-n ață albă lucesc cărările la coafă,
Și zîmbetul, și gestul — totul e calculat și e
stîngaci.

Pe unu-l supără manșeta ori dunga de la
pantaloni.
Pe alta umbra unei pene, ori cine știi ce vag
regret...
Știu, e grozav să-ți intre-n coaste balenele de la
corset
Și să zîmbești ca o martiră...

O, tu, eternule plastron !
Fațadă care-acoperi toate, amăgitorule decor,

Ciți după ce se-ntorc acasă nu plîng cum plînge
un actor
Care-a jucat un rol de rege...

Așa gîndește-un biet poet
Ce, zgribulit, s-oprește-o clipă și-apoi își vede iar
de cale...
Ca un discurs contradictoriu, ecoul pasurilor sale
Trezește ulița pustie și-apoi se stinge-ncet-ncet...

E plin de deznădejde cerul ca un volum de
Schopenhauer...
Poetul ca o umbră trece, urmat de umbra lui pe
zid,
Înspre redacția, de unde, în întunericul livid,
Ca niște faruri blestamate îl cheamă becurile
Auer...

Cu pași de somnambul se duce și urcă scara în
spirală...
Cu el o dată vîntul intră și geme lung din gang
în gang...
Nu mai miroase ca la Capșa p-aicea a
ylang-ylang ¹,
Ci pretutindenea domnește un miros greu de
răbuială ²...

În atelier dorm monștrii încă, visîndu-și prada
viitoare,

¹ *Ylang-ylang* — parfum obținut din florile unui arbore cu același nume, cultivat în Indonezia și Madagascar.

² *Răbuială* — unsoare preparată din păcură.

Și numai transmisionul umblă și bîzîie ca un bondar...
Ca un moșneag în agonie motorul horcăie și-arar
O par-albastră, ca un suflet ce-ar vrea să scape și să zboare
Fosforescentă joacă-n aer...

În fund, noptatecii zețari,
Minerii ăștia de orașe, ce-n fruntea omenirii merg,
Își plimbă mîinile grăbite prin casele lui Gutenberg
Și pe pereți cu ei o dată culeg alți robi imaginari...

Poetul-corector s-așează la masă trist, cu ochii grei...
Desface teancurile-n grabă și moale pana-n călimară :
Ca un potop venit deodată în urma arșiței de vară,
Cad puncte, virguli, exclamații, pe sărăcia de idei !

Transcrie iute-o telegramă și-o dă zețarilor avizi,
Apoi, grăbit, rencepe iarăși, căci transmisionu-i sus pe axă...
Ce-i pasă lui că Ics sau Ygrec n-a învățat de-ajuns sintaxă,
C-„ai noștri“ și cu-„ai lor“ se luptă mai crunt ca tragicii Atrizi !

El corectează înainte.

Și-acuma monștrii se deșteaptă,
Tresar de bucurie, parcă, din somn eternii nesățul ;

Motorul își revine-n fire și ritmic bate pulsul lui...
Roiesc ciocanele pe formă, și „puitoarea“ sus
așteaptă.

Coboară foile ușoare, imaculate, albe foi !...
Le prinde sulul în rotire și altele revin la loc,
Sclipesc ca o cascadă albă cînd scapă, val cu val,
pe scoc,
Și ies, pe rînd, stigmatizate de-al prozei zilnice
noroii...

Din ele crește-o adiere de vînt răcoritor de munte...
Și-n fața lor stă melancolic sărmanul corector,
și-adună
În ochi priveliștea aceasta, zicînd ironic : „noapte
bună“

Tovarășilor lui de trudă...

Afară-i un potop de punote,
De albe virguli jucăușe și de stelute rotitoare...
Fantastic, învîrtite-n viscol, cad lostopane de
ninsoare...

Un zurgălău voios îl cheamă din depărtare, ca să
vie,
Căci i s-aștern pînă acasă covoare mîndre de
hermină...

Privește împăcat poetul, atras de vesela lumină,
Și ca o umbră-albastră pierе acum în alba feerie...

OGLINDA

Am o oglindă și mă joc
Cu razele ce le răsfrîng,
Mutîndu-le din loc în loc,
Le risipesc și iar le strîng.

Le-adun cu drag, ca un avar,
Și-ades în sufletele voastre
Cînd e mai noapte, ca un far
Mi-arunc luminile albastre.

Vă-ntind o punte de scăpare
Deasupra negrelor genuni,
Și raza mea strălucitoare
E făcătoare de minuni.

Mi-o plimb pe-atîtea fețe pale,
Cînd cu oglinda mea mă joc —
Dar cînd îmi stă ceva în cale,
Oglinda mea e-un ochi de foc.

Mi-adun puterile solare
Și fulgerînd, după un semn,
Ca Arhimed, în depărtare,
Aprind escadrede de lemn !...

OMUL DE ZĂPADĂ

Lui Iancu Păucescu

Dorm duși acum copiii și omul de zăpadă,
Albind ca o fantomă sub liniștea lunară,
Stă singur și veghează în trista mea ogradă...
Albastră umbră face ființa lui bizară
Ce crește și descrește sub el, cu mersul lunii...
Dar nemișcat stă dînsul, cum șade o statuie.
Lugubri în orbite îi înnegresc cărbunii
Și gura-i încreștată parc-ar voi să-mi spuie
O taină nențeleasă, la geam cînd mă arăt...

Așa mă deprinsesem cu el să-l știu, dar iată,
Pe cînd scriam, o mină a prins în geam să-mi bată
Și am văzut cu spaimă pe omul de omăt
Privindu-mă ironic :

„Cum ? Tot nu te-ai culcat !“

Se zgîtina fereastra la vorba lui sonoră...

„În fiecare noapte văd geamul luminat :
De ce veghezi tu oare pîn' la această oră ?...“

De vrei în astă noapte să-ți ții tovărășie,
Deschide ! Stinge focul, și lampa poți s-o stingi...
Ne luminează luna ; și eu am insomnie :
În doi tot e mai lesne uritul să-l învingi..."

„Știu gândurile tale, deși-s un om de gheață :
Iubești o mîndră formă de lut, o Galatee,
Și-ai vrea cu-a tale versuri să-i împrumuți viață.
Ca Pygmalion statuia s-o schimbi într-o femeie
Care-ar simți iubirea și ar putea răspunde
La patima ta caldă... și scrii vers după vers...
Și nici nu iei aminte cum unde după unde,
Cum oră după oră al vremurilor mers
Pe fața ta înseamnă tăcutele-i stigmat...
Pe nicovala de-aur a poeziei tale
Tu bați și nu-ți dai seama că inima ta bate
Din ce în ce mai slabă, că degetele-ți pale
De tremur sunt cuprinse, că viața ta o năruie !
Că dai o neagră noapte de somn pe-o albă filă
Și cu-ndărătnicie tu te trudești și stăruie,
Că pentru tine însuși ești cel mai făr' de milă
Călău, sărman prieten... Dacă-ai veni cu mine,
Te-aș arăta cum alții pricep frumoasa viață..."

Și iată-mă cu dînsul de mînă prin zăpadă...
Mi-am pus o albă mască și-un domino de gheață...
Ca doi copii nevîrstnici ne furișăm pe stradă :
Ne cheamă pretutindeni ferești licăritoare,
Vedem sub candelabre cum se-nvîrtesc părechi...

„Vezi pentru ce-ți sacrifici tu partea ta de soare ?
Și nu-nțelegi că soare-i și-n vinurile vechi

Și-n ochii ce scînteie ? Că brațul ce se lasă
Pe umărul tău, leneș, e cel mai dulce lanț,
Că versul nu îmbată ca rochia de mătăasă
Ce freamătă vrăjită cînd se pornește-n danț ?..."

Sunau a lui picioare și mă tîra-nainte :
Suflarea lui de crivăț cînd se pleca spre mine
Mă pătrundea în suflet... O, ale lui cuvinte
Parcă-nghețau în aer !...

„Vezi tu, să fiu ca tine,
De n-aș avea sfială de soare și de foc,
Cum aș iubi viața și cum aș risipi-o !
Dar omul de zăpadă e-un om făr' de noroc !
La cea dintâie rază de soare-mi iau adio
Și mă întorc în nouri... Trăiește-ți dar viața !
Lovește în poarta-aceasta și intră... Bun rămas !"

Și am simțit o mînă mai rece decît gheața
Cum mă-mpingea pe poartă... iar straniul său glas
S-a depărtat în noapte...

Cu spaimă îndărăt
Mi-am aruncat privirea, dar nu l-am mai văzut
De-atuncea nicăierea...

Ah, unde-ai dispărut
Și ce ai vrut cu mine, fantasmă de omăt ?

GLASUL LUI MEMNON

Lui I. Oncescu

Mă-ntrebi de ce am stat deoparte
Ca un profet într-un pustiu,
Și-acum ce năzuiri deșarte
Mă fac să cînt fără să știu ?

Era-n Eghipet cunoscută,
În preajma Tebei, o statuie
Ce sta de-atîtea veacuri mută...
Întreab-o dacă vrei să-ți spuie...

Stăpîn peste pustia-ntreagă
Domnea colosul neclintit —
Arar c-o pasăre pribeagă
Veghind pe fruntea-i de granit.

Cerca simunul să-l îngroape,
Zvîrlind asupra lui nisipul
Și nu-l mai cunoșteai aproape,
Așa i se schimbase chipul.

Săpase vremea răni pe dinsul
Și-acuma goalele-i orbite
Adesea-i lăcrămau de plînsul
Atîtor ploi neconținute...

Prin creștetu-i crăpat în două
Spre inimă făcîndu-și cale,
Se aduna bogata rouă
A nopților subtropicale...

Și iată că-ntr-o auroră
Statuia cea nepăsătoare
Deodată deveni sonoră
Cu roua ce urca în soare...

Vibra-năuntrul lui granitul
Și lumea plină de mirare
Pîndea de-atuncea răsăritul
Ca să-i asculte-a lui cîntare... ¹

Și tu te miri că imnuri nouă
Îmi izvorăsc din suflet mic,
Cînd l-a trezit un strop de rouă
Pe Memnon mut de-o veșnicie !

¹ Statuia de lângă Teba, despre care se credea că-l reprezintă pe eroul ucis de Ahile, era de fapt o statuie a faraonului Amenophis al III-lea. În zori, sub influența razelor solare, statuia emitea sunete, pe care cei vechi le considerau a fi vocea lui Memnon, care vorbea cu mama sa, Aurora (Eos).

JOS PĂPUȘILE !

Fantezie de Crăciun

Lui G. Vasiliu

E anotimpul sfântului Bacșiș
Și-o lume de întruchipări bizare
Se etalează iar prin galantare,
Ca scoasă dintr-o pipă de hașiș.

Ca pentru-o intervenție străină
Vin regimente de ulani de plumb,
E-un bivuac în orișice vitrină
Cu tunuri, încărcate cu porumb.

Orașu-ntreg e-o arcă a lui Noe.
Rămii stupid la orice pas pe drum,
Parc-ai trăi un vis de Edgar Poë
Sau te-ai plimba-n muzeul lui Barnum¹.

Sătui de-aceste jucării neroade,
Deși bugetele nu sunt enorme,
Exasperați de aceleași calapoade,
Copiii strigă-n cor : „Voim reforme !“

¹ *Phines Taylor Barnum* (1810—1891) — impresar american.

Amenință cu greva generală :
„Toți laolaltă ca un singur om
Ne-om ridica și fără șovăială
Vom refuza tradiționalul pom !

Ne-am plictisit de veșnica paieță,
De idoli cu cap de porțelan,
De ânoștii berbeci cu lână creață,
Ce se rentorc în fiecare an !

Suntem o generație precoce,
De-accea nimeni, vai, să nu ne-ațițe,
Căci pe păpuși ne-om răzbuna atroce
Și-or curge-n stradă valuri de țărițe !

Ținînd recordul capetelor sparte
Noi fără de cruțare vom lovi —
Vom renvia un treisprezece Marte,
Un și mai crîncen Saint-Barthélemy ¹.

Colegi, să facem devastări enorme !
Să fim neîndurați cu cei sus-puși !
Jos pomul teuton ! Noi vrem reforme !
Destul cu învechitele păpuși !...”

¹ Noaptea sfîntului Bartolomeu — noaptea de 23/24 august 1572, cînd 2000 de hughenoti au fost masacrați la Paris.

PASTEL ÎN METRU ANTIC

Lui Artur Stavri

Trist îmi apare din neguri enormul oraş după
Soarele-i bate-n fereşti umede încă de plîns.^{ploaie,}

Negrii castani îşi întind adormiţi candelabrul de
Cine-a suflat şi le-a stins albele flăcări de flori?^{ramuri...}

Trece amurgul acuma pe ceruri cu dulcea-i
Vesele farduri punînd ca pe o mască de mort.^{estompă —}

Cum înserează acuma clamoarea stridentă-a uzinii
Umple de vaier prelung posomoritul amurg.

Dreaptă-o coloană de fum se înalţă din horn către
Stăruie-o clipă sporind, se risipeşte apoi,^{ceruri,}

Se despleteşte-n şuviţe şi cade respinsă din slavă,
Ca de pe rugul funest fumul fugar al lui Cain.

FIVE-O-CLOCK

Lui Iorgu Juvara

I

Stăpîna pretutindeni aşază flori în casă —
Azi floarea-mpărătească avea rabat în piaţă —
Şi crinii albi, clorotici, se săvîrşesc din viaţă,
Tînjind ca cea din urmă mlădiţă dintr-o rasă...

Oglinda ştie numai cît s-a vopsit stăpîna,
Şi sluga poate spune de caznele stăpîinii,
Cît s-a muncit, sărmana, întreagă săptămîna
Să-şi facă albă faţa şi moale pielea mîinii.

Şi-a oblojit obrazii şi mîinile în colcreme
Şi le-a ținut întinse în aer, ca fachirii,
S-ascundă hieroglifa ce-o-nseamnă cruda vreme,
Să nu i-o descifreze pe faţă musafirii.

În circonflex sprinceana c-o umbră de funingeni
Şi-a-ncondeiat-o meşter — şi-o dungă de carmin
Şi-a pus, ca să însemne pe buze şi pe gingeni
Obişnuitu-i zîmbet ce-ascunde-atît venin.

Un uruit de roate ; — răsună soneria...

— Ah, ce plăcere rară ! *Comme c'est gentil, ma chère !*¹

Ce roși bujori pe față ți-a pus ștregarul ger !
Cum te întinerește pe lume bucuria !

*Toujours aimable*², dragă !... Și-abia sfîrșește, iată
Și clopotul, iar sună... Și e-o învălmășeală
De vorbe, de volane !... Ah, lumea cea bogată,
Cum știe să te-nșele și cum se mai înșală !

Aruncă fiecare o vorbă ce n-o crede
Și alta îi răspunde, făcînd o reverență...
Maschează toți ca struțul, deși oricine vede
În fond ce se ascunde supt mîndra aparență...

II

Văzut-ați voi vreodată pletosul pin de dună,
Cum e-apucat de spasmuri cînd vine uraganul ?
La dreapta și la stînga cum crengile și-adună
Și iar și le resfiră ?... Așa-i și cu pianul,

Cînd e rugat maestrul să cînte-o rapsodie !...
La dreapta și la stînga buhosul cap și-nclină !
Sărbătoritul geniu, și nu mai vrea să știe
De lumea muritoare în lumea lui divină !

¹ Ce drăguț, scumpo !

² Intotdeauna amabilă.

Acum ca bidiviul, cînd și-a găsit buiestrul,
Trec minile-i pe clape, în maximul vitezii,
Se-ncruntă și se zbate și-i furibund maestrul,
Vai, ce pătesc acuma bemolii și diezii !

Și deodată parcă s-ar face-o acalmie...
Dar, nu !... și mai sălbatec prind notele să zboare !
De necrezut ce poate să fac-un om, cînd știe
Să deie cu virtute din mîini și din picioare !

III

Citește-acuma bardul. Solemn, supt policandru,
Cu aerul macabru de cioclu nemîncat,
Altfel ireproșabil în negru îmbrăcat,
În frac... căci fracul este adesea un scafandru...

Cu el s-aruncă-n marea acestei lumi bizare,
Scoboară, tot scoboară nemărginitul fund :
El e-ncercat și știe că acolo s-ascund
Neprețuite stridii ce au mărgăritare !

Cu glas postum citește, citește-ntr-una bardul...
Scandeață cu emfază, accentuînd detaieri ;
Ca de pe-antice ziduri, pe-obraji se scurge fardul
Și-un vînt ușor pornește trezit de evantaliuri...

Blazat, într-un fotoliu, un tip, căscînd, clipește,
Își șterge ochelarii, la bard se uită iar...

Și-și zice : „Doamne ! F'racul, ce mai veștmînt
bizar :
Adesea se termină în coada unui pește !“

IV

O clipă de repaos... Și-un zgomot de argint,
Din linguriți mișcate în cupele de ceai...
Dintr-un pahar poetul înghite cu un pai,
Avînd pe-obraji lividul reflex de piperminț.

Maestrul nu mănîncă nici chiar zaharicale...
Nu-i e celebritatea cea mai aleasă hrană ?...
Stăpîna doar de-l roagă, găsește el cu cale
Cu degetele-i sacre s-atingă o bomboană.

Se fac grupări aparte, dar flirtul între tineri
E-același pretutindeni, atît că-și schimbă locul.
Primește-o doamnă miercuri, și altă doamnă
vineri :
Căci care dintre doamne nu-și are five-o-
clock-ul ? !

Se vîntură divorțuri, și vorbele au cheie...
De-ar fi să poarte șorțul sau mîndra diademă,
E prodigios cît poate oriunde o femeie
Cu brio să brodeze pe-aceeași veche temă !

Și totuși, cîți nu-și lasă acolo bună parte
Din sufletul lor candid, pînă ce văd odată
Ce-nsamnă five-o-clock-ul și cît e de departe
Viața ăstor oameni de cea adevărată...

De-aceea, cînd îți spune, zîmbind simandicoasă,
Vreo doamnă : „Primesc vineri“ — ori altă zi
nefastă,
Refuz-o categoric — iar dacă ai nevastă,
Să te ferești, române, de five-o-clock în casă !

HORNARUL

Pe cerul alb se face-o pată,
Apare și dispare iar,
Și pata asta-ndoliată
E-o siluetă de hornar...

Se pleacă omul de cărbune,
Ținând în mână un odgon,
Și-ntr-un ogeac nu știu ce spune
Ca printr-un negru telefon.

Din horn în horn își schimbă locul,
La orice pas primejduit,
Dar neschimbat îi e norocul...
Ș-atunci cu jale m-am gândit :

De ce atâtea suferințe
Să-ndure-naltul funcționar,
Cînd sunt atâtea conștiințe,
Ce au nevoie de-un hornar ? !

PROTESTUL CÎRCIUMARILOR

*Lui C. D. Anghel*¹

Moto : „...apelăm la toți oamenii de bine și cu bun-simț... apelăm la întreaga presă din țară... ca să se ocupe de această... lovitură ce ni se pregătește și care va îngropa de vii peste 30.000 familii...” etc. etc.

Protestul circiumarilor pileșteni
Ziarele²

Aprob și eu protestul vostru, bravi cetățeni de la Pitești,
Și mă revolt cu indignare în fața groaznicelor
vești.

¹ C. D. Anghel (1867—1935) — fratele lui D. Anghel. În tinerețe a activat în cadrul mișcării socialiste, apoi, cu ceilalți „generoși”, a trecut în partidul liberal. Numit prefect de Olt în martie 1907, a condus represiunea împotriva țăranilor răsculați din județ.

² „Legea circiumarilor”, propusă în 1907 de ministrul liberal Emil Costinescu, limita numărul circiumilor la orașe și sate, îngreuna obținerea brevetului și prevedea sancțiuni aspre. A urmat o mare agitație a celor interesați, speculată de partidele de opoziție.

Da, mă revolt cu voi alături, chiar eu, umilul
cronicar,
Căci nu-mi tăgăduiesc strămoșii : da, sunt nepot
de cîrciumar ¹ !

Era vestit în Sfînta Vineri din Iași, printre
negustorime,
Bunicu ce vindea rachiuri, ca mine care vînd azi
rime.

În mine s-a trezit strămoșul și-i natural să mă
revolt,
Deși sunt rudă de aproape cu prefectura de la Olt.

Ce vreți ? treizeci de mii de oameni cu legitime și
copii
Nu-i glumă, ca Barbara Ubryc ², să fie îngropați
de vii !

Nu-i glumă să-i strămuți, deodată, din lumea
asta-n alte lumi !
Și să-i inviți pe nepoftite să se declare ca postumi !

Unde mai pui că cimitire nu sunt să aib-atîta loc
Conglomeratul ăsta straniu să-l poat-escamota
în bloc !

¹ Cîrciumarul a fost bunicul lui D. Anghel.

² *Barbara Ubryk* — călugăriță poloneză, încarcerată vreme de 21 de ani (1848—1869) într-o mînăstire din Varșovia.

Ce faci, guvernule ! Oprește ! Retrage-ți legea
în tenebre !
Sau dacă nu, dă-mi pentru-o lună concesia
pompelor funebre !

II

Da, mă revolt și protestez,
Cind văd că și conservatorii
Pe care de-altfel îi stimez,
Sunt contra bietelor podgorii.

Ei, oamenii de viță veche,
Vestiți și mari proprietari,
Cred că e floare la ureche
Un Dumitrescu-Militari ?

Cu cine vor mai face-alegeri ?
Adio toasturi și tratații !
Cui oare-or mai ținea prelegeri
Cu pieptul plin de decorații ?

Adio chef și masalale !
Din centru pînă la oboer,
Prin depărtate mahalale,
Gem cîrciumarii triști în cor
Se face statul negustor !

III

Va fi o liniște macabră și noaptea neagră o să pară
Că s-a vărsat pe lumea-ntreagă ca un enorm pahar
de șvarț,
N-o să mai fie mesc-ntinse în nopțile tîrzii de
vară —
Renunță, domnule ministru, nu fi cu inimă de
cuart...

Și cum acum vine iarna, la ceasuri mai înaintate,
La ceasul cînd ar fi ridicol să-ți speli măseaua cu
Odol,
Nici un fanar n-o să te cheme și-n uși zadarnic
vei mai bate :
Vei rătăci prin frig și ceață ca bietul Nansen înspre
pol.

Biletul de deces pe ușă te-a-ntîmpina în orice loc,
În loc de birji, funebre dricuri te-or îmbia să te
transporte —
Ți-nchipui, domnule ministru, că nu m-ar aranja
deloc —
Cum poți să zugrăvești cu lacrimi așa sinistru
acvaforte !

Renunță, domnule ministru, la groaznicul proiect
de lege !
Nu are fiecare-ntr-însul predispoziții de sobol —
Viața e destul de tristă și-așa cum este — înțelege
Că vei ucide veselia de pui pe cîrciumi monopol !

IV

Onoare deci vi se cuvine,
O, cetățenilor eroi ! —
Voi stați alături de mine
Și eu alături de voi !

De iscăliți această odă,
De aderați cap lângă cap,
Apoi vom merge toți la vodă
Să ducem jalba în proțap.

Și vodă ne va da dreptate,
Că nu degeaba-i de pe Rin --
Și-oricît ar fi de majestate,
Tot bea cîte-un pahar de vin !

La vodă dar ! Cu legitime
Și cu copii ! Treizeci de mii !
Și eu, cu-al meu bagaj de rime,
Al treizeci și-unulea voi fi !

CRAI-NOU

Crai-nou pe cer senin s-arată,
Și cum străluce-n geamul meu,
Îmi pare-o unghie tăiată
Din degetul lui Dumnezeu...

UNUI POET NECUNOSCUȚ

(T. Robeanu † 1905)¹

Colecții vechi, reviste prăfuite,
Vă răsfoiesc și-arar din cînd în cînd,
Înduioșat, cu mîna tremurînd,
Adun mărgăritare risipite.

M-afund sfios ca într-o necropolă
Și filele-mi par lespezi de morminte,
Refac ici-colo cîte-o aureolă
De care nimeni nu-și aduce-aminte.

Dau de pe-un nume umbra într-o parte
Și într-un vers aud un glas ce plînge
Așa de trist, de stîns și de departe...
Și numele se-mpurpură de sînge...

¹ T. Robeanu este pseudonimul istoricului dr. George Popovici (1863—1905), care a colaborat cu studii de specialitate și poezii la *Convorbiri literare*. În 1908, D. Anghel și St. O. Iosif i-au adunat versurile în volumul *Poezii postume*, apărut la editura Minerva, cu o prefață de N. Iorga.

Îl caut printre filele tăcute,
Îl urmăresc din an în an cum crește
Misterios din vremile trecute :
Cum suferă, cum râde, cum iubește...

Cu fiecare vers spre el mă cheamă,
I-aud acum tot mai aproape plînsul
Și, urmărit de-aceeași neagră teamă,
Mă plec și plîng alături de dînsul...

DOLEANȚELE UNUI EX-TROGLODIT ÎN PREAJMA SFÎNTULUI DUMITRU

*Lui G. Murgoci*¹

I

Neparcelat era p-atunci
Pământul în hectare,
Proprietarul nu venea
La termen să mă mustre,
Căci nu erau proprietari
În vremuri cuaternare —
Din peșteri totuși m-am mutat
În locuinți lacustre.

Acolo mi-am sporit un timp
Tihnit progenitura,
Spre seară-nterupeam orice
Relații cu uscatul ;
Drept orișice vestmînt aveam
O frunză de *datura*²,

¹ G. Munteanu Murgoci (1872—1925) — geolog, mineralog și pedolog, a fost un răstimp redactor științific al revistei *Sămănătorul*.

² *Datura* — mătrăgună.

Căci nudul se părea firesc,
Necunoscînd păcatul.

Și-așa, la adăpost, cum stam,
Cu puntea ridicată,
Cu jînd priveau la noi sticlînd
Din ochii lor de aur
Gentilii mastodonți pe mal,
— Doar vreun pleziozaur ¹
Venea înot cu coada lui
În ușa mea să bată...

Firește că, deși-ncîntat
De-atîta politețe,
Eu vizita nu i-o-ntorceam,
Deși-i stimam tot neamul,
Și tot asemeni mă purtam
Și cu hipopotamul,
Sau alte memorabile
Figuri p-atunci mărețe.

Era un trai patriarhal,
Senin din cale-afară,
Un trai de castor, dacă vreți,
Dar plin de libertate !
N-aveam chirie, poliți, bir...
O, vremuri mult beate,
O, paradisul meu pierdut
Din vremuri cuaternare !

¹ Cerem iertare prietenului Murgoci dacă am mutat
— cu ocazia sfîntului Dumitru — pe sârmanul *pleziozaur*
din secundar în cvaternar (*n.a.*).

Și milenarii au trecut —
Iar printre cataclisme
Ca Prichindelul legendar
Cu uriașe cizme,
Eu am pășit din veac în veac,
Cu slabele-mi mijloace,
Pe cînd degenerau pe-un cap
Atitea dobitoace.

Din sud spre nord am transmigrat,
Clădindu-mi adăposturi,
La apa Vavilonului,
La Teba, la Ninive,
Dar rînd pe rînd am părăsit
Aceste avantposturi,
Cu nostalgia peșterii
Din vremuri primitive.

În Occident am apărut
Apoi, lăsînd ruine,
Mi-am stilizat, precum vedeți,
Perfect arhitectura,
Și astăzi *secession*¹ cum sînt,
Gîndesc și rid în mine :
Ce-ar fi s-apar într-un salon
C-o foaie de datura !

¹ *Secession* — stil în arhitectura din ultimele decenii ale secolului trecut.

III

Ah, om modern, ex-troglodit,
Cum îți mai plîng de milă !
Așteaptă camionul jos
Aiurea să te mute...
Nu... cel ce-a spus că marile
Dureri sunt veșnic mute,
A fost desigur un cretin
Cu mintea imbecilă !

Ce-njurături nu se aud
Pe scări ! vai ! ce scandaluri !
Grozavă speță-s cioclii, dar,
Hamalii-s mai teribili !
Ah, fericiți acei ce-ajung
Stăpîni inamovibili
Și dorm la dulce adăpost,
Retrași în cașcavaluri.

Hipopotam, amic iubit,
Te fac pe tine-arbitru :
Nu eram eu mai fericit
În vremea cuaternară ?
Se poate oare, spune tu,
O viață mai amară,
Să fii silit să transmigrezi
La orice Sfînt Dumitru ? !

IV

De ce n-am dispărut cu toți
Colegii mei o dată —

Să fiu, ca dinșii, cernozem —
Și-am fost cruțat de moarte ?
Azi, poate, sufletele lor
S-au ridicat în Marte,
Și aeriene-acuma duc
O viață fermecată !

Oh, unde-i astăzi scumpul meu
Apartament lacustru ?
Să stau la adăpost, cum stam,
Cu puntea ridicată,
Să vie iar, cu coada lui
În ușa mea să bată
Pleziozaurul măreț
Sau alt amic ilustru !

O, dulce trai patriarhal,
Senin din cale-afară,
Cînd îmi creșteam smalaua mea
În plină libertate !
Cînd nu eram un *Heimatlos*¹...
O, vremuri mult beâte !
O, paradisul meu pierdut
Din vremea cuaternară ! !

¹ *Heimatlos* — fără patrie.

CIȘMIGIUL

Lui M. Sadoveanu

Penultimele frunze s-au scuturat pe-alee,
Și salcia cochetă cu plete elegiace,
Ce se privea în apă cu drag ca o femeie,
A pleșuit cu totul... Prind fulgi de-omăt să joace.

Platanii, uriașii grădinii, se despoaie
De coaja lor frumoasă, ca după scarlatină...
S-a ramolit acuma și falnica gherghină
Zvîrlindu-și, ca în Lenau, pe vînt pălita foaie.

Ca un calic ce-ar cere la trecători pomană
Un tei la o răscruce întinde-un ram schilod
Și vîntul milogește o tînguire vană,
Dosind, ca bani de aur, al frunzelor norod.

O foaie de catalpa¹ pe-o bancă solitară
Cum stă uitată,-ți pare un pergament pierdut
Al cine știe cărui poet necunoscut,
Ce a dormit pe-acolo în nopțile de vară...

¹ *Catalpa* — arbore decorativ original din America de Nord, cu frunze mari în formă de inimă.

Un carpen își așteaptă să-i vie spînzuratul,
Cu legănări de pendul să-și miște umbra-n lună...
Acuaticele lebezi au îndrăgit uscatul
Ca niște simple giște...

Fanfare nu mai sună ;

S-au dus și doici, și bone și mîndri vistavoi...
Cu florile în seră închis stă grădinarul...
Și trist e Cișmigiul precum e calendarul,
Din care-o mîna rupe cele din urmă foi...

ASFINȚIT DE LUNĂ

Lui Leonte Moldovan

Coboară peste ape luna
Și cum și-apropie figura,
Al spune-un cap ce se prăvale
În fundul lacului de-a dura.

Însingerată joacă apa
Și e-o tăcere sepulcrală :
A fost pe undeva, se vede,
O execuție capitală...

O LACRIMĂ LA DOSAR SAU TRIBULAȚIILE UNEI PETIȚII

Editorului meu G. Filip

■

Eram pe vremuri o sărmană zdreanță,
Zvirlită-n fundul unei lăzi murdare
Și-ajunsă-ntr-o așa de proastă stare,
Pierdusem chiar și ultima speranță.

Trăiam în cel mai execrabil mediu,
Într-o infamă promiscuitate,
Cu fel de fel de lucruri dispartate
Și nu mai așteptam nici un remediu.

Vecinul meu adus de naufragiu,
Un biet șoșon, cu pneurile sparte,
Ofta ades : „Sublim e-al tău adagiu,
Psalmistule ! Da, toate sunt deșarte...”

Alătura o lingură coclită,
Un piepten fără dinți și coji de ouă,
Dormeau, tot așteptînd o *Viață nouă*
Și-o lume mai puțin heteroclită.

Mai înțeleaptă și mai rezervată,
Eu nu aveam nimica a le spune,
Și totuși scris a fost să fiu salvată,
Căci a venit o zi de redempțiune ¹ !

II

Era-ntr-un crepuscul murdar
Cînd m-a atins deodată
O zare slabă de fanar
Și mă trezesc mirată.

Văd două mîni ce răscolesc
Grăbite și barbare
Și ca prin vis mă pomenesc
În traista din spinare.

Adio, bunul meu șoșon,
Tu rabdă și visează —
Eu trec din traiul monoton
În altă ipostază.

III

Un uruit grăbit de roți,
De mii de transmisioane,
Pufnește fumul furios
Pe coșuri, în coloane ;
Pe scări d-a valma-n sus și-n jos
Aleargă sute de iloți
Și apa clocote-n cazane...

¹ *Redempțiune* — mîntuire.

Iar eu neconținut mă plimb
Din vas în vas zglobie,
Mă-ntind, mă primenesc, mă schimb —
Fac hidroterapie !
În fibre lungi alerg acum
Și iată-mă, sunt pastă —
Vai, ce grozav de mare drum,
Ce luptă și ce chin
Mi-a trebuit ca să devin
Din nou albă și castă !

Din sul în sul acu descind,
Val după val mă-mbie
Și iată-mă că mă desprind...
Nu cîrpă neagră, cum am fost,
Ci marfă bună și cu rost :
Sunt coala de hîrtie !

IV.

Stam într-o librărie, ascunsă-ntr-o testea,
Cînd ușa se deschide și zgribulit apare
Un tînăr trist și palid și supt de nemîncare...
Și iarăși se preschimbă a vieții mele stea !

Întreaga castitate mi-o ia pe-un ban de zece.
Și iată-mă-ntr-o scundă și mucedă chilie,
Pe masă mă atinge încet o mîină rece,
Înghet de spaimă toată... Ah, Doamne, ce-o să
scrie ?

Să fie oare-o odă în falnicul vers safic ?
Vreun testament macabru ori vreun roman
sinistru ?...
Ah, nu... văd bine-acuma : prea scrie caligrafic,
E-un postulant, sărmanul !... „Stimate domn
ministru !

Am trei copii și traiul mi-a devenit acerb
Și aș munci cît șapte pentr-un modest salariu,
Ce vreți ?... Nu-i gratis lemnul la firma Bela Erb
Și-i trist cînd omul n-are un socru măcelar !...“

Cunosc străvechiul cîntec... „Primiți, *et caetera*...“
Știu proza asta tristă a vremilor moderne :
Iei tocul, așterni proza, și-oricum prinzi a spera —
Căci fiecare doarme așa cum își așterne !

V

Asemeni unui june c-o floare-n butonieră,
La piept eu port un timbru și-un număr de
registru,
Mă rog, sint oficială... începe-o nouă eră :
Un pas mai am acuma s-ajung la dom' ministru.

Dar vai ! trei ani de zile am stat nerezolvată,
Trecînd din mîină-n mîină, de pe-un birou pe altul,
Și n-am putut da ochii nicicînd cu Preaînaltul...
Au n-o să se sfîrșească cu toate-acestea-odată ?

Pe la direcția-ntîia am stat un cîrd de vreme
Și-am transmigrat în urmă jos la direcția-treia,
Apoi iar la întîia... și-n toată vremea-aceea
Am auzit atîtea prostii și anateme !

Ce rău crescuți sînt, Doamne, adesea impiegații !
Mă înhățau barbarii și m-azvîrleau cu ciudă :
N-aș fi crezut vreodată în mintea mea cea crudă
Ca pîn' la dom' ministru să fie-atîtea stații !

Urită, zdrențuită și-anemică la față,
Cu timbrul rupt și veșted, așa eram acum :
Mai galbenă ca Grozea cel săvîrșit din viață ¹,
Mai searbădă ca versul comis de-Anton Naum ² !

Dar toate au un capăt, și iată-mă la țintă...
Sever mă cercetează ministrul, și tresar...
Se-ncruntă o sprînceană, și-un glas ce înspăimîntă
Rostește : La dosar !

VI

Ca-n țintirim tăcere-i în arhivă...
Ce-o fi făcînd sărmanul postulant ?
I-o fi mîncat copiii din colivă
Sau i-a mutat cu dînsul în neant ?...

¹ Eroul baladei lui V. Alecsandri.

² *Anton Naum* (1829—1917) — poet și traducător din cercul „Junimii”.

Eu nu mai știu... dorm somnul din in-folii...
Au răposat atîția arhivari !
În juru-mi trec fantasticele molii
Și-aud cum rod în lemn lugubrii cari.

Deasupra mea grămezi sedimentare
S-au adunat mereu și se adună...
N-aud un glas, și ceasul nu-mi mai sună,
Căci pentru mine-s toate seculare.

Ca un fosil păstrez pe veșnicie
O lacrimă ce am cules-o-n cale,
Și-o țin intactă ca pe-o mărturie
A veșnicei dureri universale !

IDOLUL PĂRASIT

Lui M. Lupescu

O muză la urechea ta se pleacă
Și-mi vine-n gînd refrenul din poveste :
„...iar cel ce-aude și va spune-aceste,
Pîn' la genunchi de piatră să se facă...”

Pe fața ta o rază-n treacăt joacă
Și-apoi din nou te-ntuneci fără veste :
„...iar cel ce-aude și va spune-aceste
Pîn' la mijloc de piatră să se facă...”

Întunecimea crește-acum opacă
Și ceasu-i plin de presimțiri funeste :
„...iar cel ce-aude și va spune-aceste,
De piatră pînă-n creștet să se facă...”

Și nu mai vrea refrenul trist să tacă...
O muză, tu, de le știai aceste,
De ce din vreme nu i-ai dat de veste,
Și l-ai lăsat de piatră să se facă ?...

BACHICA

Lui Alecu Șmeltz ¹

Înșiruite-n rafturi pe brînci, supt vechea boltă,
În fel de fel de sticle cu epitafuri varii,
Dorm rarele selecții, recoltă cu recoltă,
Precum dormeau anticii romani în columbarii.

„Eu m-am născut *in anno* o mie și opt sute,
Da, sunt Matusalemul întregilor podgorii,
Văzui pe Bonaparte încununat de glorie —
Sunt cronicarul vesel al bunei vremi trecute.“

„Hei, eu crescui pe coasta rîposului Vezuviu,
Pe vremea cînd pe lume nu apăruse sapa.
Plantat-am fost de Noe,-nainte de deluvii,
Și n-am cu toate-acestea nimic comun cu apa...“

¹ Alexandru Șmeltz — farmacist și publicist ; a activat în cadrul mișcării socialiste și a colaborat la *Lumea nouă*. A editat la Botoșani revistele *Cugetarea* (1899) și *Moldova* (1905). În 1909, s-a îngrijit de publicarea volumului comemorativ *Eminescu*.

„Eu sînt contemporanul lui domnu' Ipsilante,
Și-am apucat zavera, de Beldiman descrisă,
De Beldiman, sărmanul, ce nu era un Dante —
Fac parte dintr-o vreme grozav de compromisă !“

„Da, îmi aduc aminte și eu : era în anul...
În anul cu zavera“... — „Confunzi cu strada
Enii ? !“
„Nu... dar erau în țară tot vremuri de bejenii...“
„Ei fi din Viișoara de unde-i Sadoveanu ? !“

„Știrbey îmi este tată, am vîrsta mai recentă...
Nu port cămașă scumpă țesută din tanin,
Nici chiar foaia de viță ca Venera decentă,
Căci eu nu am ce-ascunde : sunt pur și simplu
vin.“

„Mă recomand : sunt Tokay, magnat de viță
veche...“
„O, taci !“ răspunde corul de sticle iridente :
„Cotnarul e mai nobil, e fără de păreche“...
Cresc din extrema stîngă proteste violente.

Se umple-ntreaga boltă de clinchete rebele,
Și zgomotul din hrubă în hrubă se repetă. —
Rîd sticlele bătrîne : „Am fost și noi ca ele...
Dar astea-s prea lipsite de orice etichetă !“

SONETE DE MART

Lui Sextil Pușcariu

I

Am încercat să scriu în triolete,
Cercai apoi ca Uhland ¹ o baladă,
Am proiectat pe urm-o *Iliadă*...
Emfatic mîna mi-am trecut prin plete.

La cap mi-am pus comprese de zăpadă,
Ca alt Buffon am tot schimbat manșete...
O, cum m-aș da cu capul de părete,
Ca Decebal m-aș arunca în spadă !

Un vers ! Un vers cum e un bronz de Spaethe ²
Ce n-ar reprezenta pe Cincinat ³ —
Un vers într-adevăr înaripat,

Un vers și-apoi să mă înec în Lethe —
Dar e-n zadar ! Azi nu sunt inspirat...
De-aceea astăzi vă servesc sonete.

¹ *Ludwig Uhland* (1787—1862) — poet romantic german, din opera căruia St. O. Iosif a tradus balada *Blestemul bardului*.

² *Oscar Spaethe* (1875—1944) — sculptor român.

³ Cincinat Pavelescu.

II

*Arvers*¹ cu toate-acestea c-un sonet
Deși nu exista, pe vremea lui,
Și-a pironit în veșnicie-un cui,
Dragomirescu, marele estet.

Dar nu-s *Arvers*, ci un sărman poet,
Și sunt contemporanul domnului
Mai sus citat, și orice-ar fi să spui,
Cit de frumos, de fin și de discret,

Hibridul critic ar strimba din nas,
Și-apoi cu o custură de-argument
Tăind sonetul ca pe-un ananas,

Ar decreta că nu sunt succulent...
Ce vrei ? ! Nu dai bacșiș — nu ai talent :
Așa-i portarul nostru din Parnas !

III

Literatura noastră-i iarmarocul
Spre care fel de fel de cavaleri
Se năpustesc ca marile puteri
Ce vor să ia cu orice preț Marocul².

¹ *Alexis-Felix Arvers* (1805—1850) — poet francez, a cărui faimă se datorează unui singur sonet.

² Aluzie la „crizele marocane“, cum s-au numit conflictele diplomatice franco-germane din 1905—1906 (și 1911), în legătură cu posesiunea Marocului.

Îci-colo vezi Sibile cu ghiocul,
Vin fii de proletari și vin boieri,
Sunt gloriile de astăzi și de ieri,
Și toți aleargă să-și desfacă stocul.

Ca din pământ vezi că răsar barace,
Menajerii cu strigătoare firme...
Se-ntind ca să te prindă mîni rapace.

Te-nduioșează colo mîni infirme...
Tu cugetă — și lasă-i să s-aфирme
Cum poate fiecare... Dă-le pace !

IV

„Ce oameni cumsecade sunt poeții !
Cei morți, bine-nțeles... Cei ce trăiesc
I-aștept să moară toți ca să-i iubesc...
O, Parcelor, lungiți-mi firul vieții !

Cei morți nu protestează, nu cîrtesc,
Dar ăștia vii, mai rău ca precupeții,
Mă-njură pentru-un vers în centrul pieții,
De-mi vine uneori să-nnebunesc !

Să am eu coasa ta, hidoasă moarte,
Ce hecatombe-aș face eu din ei !
Să-i văd murind aci, supt ochii mei !“

Aşa-şi zicea un critic : „Ah, ce brute !
Ce de volume nouă apărute !“
Apoi porni cu ciudă mai departe...

V

Fereşte-te de Idele lui Marte,
Oricît ai crede în metempsicoză,
Cum ţine-n veci persanu-n mină-o roză¹,
Tu urmăreşte-ţi gîndul pîn' la moarte. —

De-ar fi să-i dai un strai în vers sau proză,
Munceşte-ţi gîndul tău şi stai deoparte,
Căci fără muncă nu-l apoteoză —
Şi toate celelalte sunt deşarte.

Dar mai cu samă-n luna ast' nefastă
Munceşte îndoit şi fii cuminte,
Căci moartea te pîndeşte la fereastă.

Munceşte fără preget, înainte,
Şi nu uita că viaţa asta proastă
E ca şi antereul lui Arvinte.

¹ Aluzie la poetul persan Muslihiddin Saadi (1184—1291),
autor al culegerii *Golestan* — *Grădina trandafirilor*.

VREMEA PREMIILOR

Lui N. Iorga

Fumez mereu și-am insomnie,
Odaia e-necată-n fum...
E vremea premiilor — vai mie !
Gîndesc la bietul meu volum.

Iar luna care-n geam lucește,
La vremea asta-n orice an,
Nu știu de ce îmi amintește
Un craniu de-academician...

NOCTURNĂ

Lui G. Arghirescu

Cu șvarțul meu stau singur și e pustiu localul.
Pe-un scaun lăturalnic stă dus pe gânduri țalul.
Un chelnăr dormitează cu coatele pe masă.
Patroana, ca un Buddha, tronează sus, la casă,
Umplînd cu cifre golul fatalului registru...
Prin ochiul lui de sticlă, ca un ciclop sinistru,
Ceasornicul deasupra îi cată peste umăr...
Bănuitor scrutează al șirurilor număr
Și vede că în vreme ce-și mișcă-a lui pendulă,
Treplat și capitalul sporește cu o nulă...
Suride sus, pe rafturi, o gamă colorată
De sticle-n care doarme, hermetic astupată,
Facticea veselie așa de scump plătită...
Supt orice etichetă pîndește o ispită...
De fum pălite-atîrnă afișele din cuie,
De sus, lămpile-aruncă lumina lor verzuie,
Pe-oglinzile murdare, făcînd să repercute
La infinit macabrul acestei scene mute...

RACHETA

D-lui M. Dragomirescu etc.

Celebrule între esteți,
Declari că eu, subscrisul Mirea,
Sunt pur și simplu contopirea
Hibridă între doi poeți.

Aceasta e o infamie,
O născocire infantilă !...
Ai cercetat la primărie ?
Cunoști tu starea mea civilă ?

De unde-ți iei dar îndrăzneala
Să mă contești, sărman pigmeu,
Cînd eu am rude în Walhalla
Și Wotan este tatăl meu ? !

Hibrid ești tu, ilustre critic,
Tu, imposibilă treime :
Poet, estetic și om politic,
Făptuitor de triple crime ;

De-aceea, pentru Dumnezeu,
Ascultă-mă și ține-ți firea :
Căci tu ești tu și eu sunt eu
Așa cum iscălesc : A. Mirea.

MĂNUȘA

Aceluiași

Iubite critic și estetik
Ce te căznești să pari subtil,
Mă văd silit cu mult regret
Să-ți spun că ești un... crocodil !

Ți-am spus de mult și nu e greu
Să cauți bine în registre
Că Wotan este tatăl meu...
De ce recidivezi, magistru ?

De ce mă faci să-ți spun mereu
Că Anghel, Iosif și A. Mirea
La urmă-i un secret al meu —
Treime ca dumnezeirea !

Deci, bagă-ți asta în urechi :
Am șase mâini, și la un caz
Mănuși am sute de perechi,
Pe cînd tu nu ai nici un haz !

Da, crocodilul meu buimac,
Eu nu-s nici el, nici celălalt,
Dar orișicînd, ca Bergerac
De vrei, sunt gata de asalt !

Și-acuma dacă eu nu-s el
Și dacă el susții că-s eu,
Cum să ne batem în duel ?
Ce-ai să te faci cu-acest Proteu ? !

SCARA LUI IACOB

Aceluiași și altora de aceeași speță

I

E mare și mănoasă țara noastră
Și-avem și sucursale prin vecini,
Ici curge mîndră Dunărea albastră
(Vezi Strauss) — și colo-s munții Carpatini.

Avem treizeci și două de județe
Ce prosperează-ntr-una an cu an,
Ascundeți-vă, voi, figuri mărețe
Cioplite pe Columna lui Traian !

De fiecă județ o metropolă,
Și-n metropolă cite-un Ateneu
Boltește strălucita lui cupolă
Supt care se afirmă cite-un eu.

Se țin discursuri, se destupă sticle
De fiecare Ateneu deschis —
Renvie iarăși vremea lui Pericle
Și fastul lui Lorenzo Medicis ! !

II

Și-n timp ce toți pe-un cap se-ntrec
Cînd fiecare burtăverde
Cu dărnicie vremea-și pierde
Spre-a oficia în templul grec ;

În timpul ăsta, cum vă zic,
Cînd toți s-afirmă și deliră,
Un biet proprietar de liră,
Ce n-are-ncolo alt nimic,

Un visător ca un neghiob,
De cer și-atîrnă nalta-i scară
Pe care îngerii coboară
Ca-n visul sfîntului Iacob...

III

Sunt primele iluzii închise-ntr-un volum,
Întîia emanare a spiritului sfînt —
Cu mîni de mamoș gîngaș îl netezești acum,
Făcîndu-ți corectura la ultimul cuvînt.

E gata și erata... Ce-s două-trei greșeli
Pe lîng-așa copertă ? ! Un pictor cu renume
Și-a cheltuit pe dînsa trei tuburi de vopseli
Și iat-o ca o fată cînd iese-ntîi în lume.

Dar cartea stă-n vitrină și nimenea n-o cere —
(Cum stăm cu teoria de cerere și-ofertă ?)
Rămîne ca o fată ce n-ar avea avere —
Deși ca zestre are un preț fix pe copertă...

Privește autorul și-ascult-atîtea glume !...
N-o cumpără nici unul și toți de ea s-anină...
Și-și zice melancolic : „Ar fi de scris volume
Ce de prostii aude o carte-ntr-o vitrină !

Răbdare însă, barde ! Lumina se va face !
N-avem în toată țara atîtea Atenee ?
O carte-i ca diamantul cu fețele opace
Și trebuie tăiată de vrei ca să scînteie...

Va da alarma unul, și-atunci, să vezi ediții !
Oleacă de răbdare ! Nu năvăliți cu toții !
Ce garanții aduceți ? Hei, la o parte hoții !
E dreptul meu acum ca să dictez condiții !“

IV

Rămîne, vai, diamantul cu fețele obscure,
Nu-i nimene să-i taie frumoasele lui fețe,
Să-i deie strălucirea privirile să fure —
Ghinionul pretutindeni îi pune-n roate bețe !

Doar vreun bovin de critic te cere-n bibliotecă —
Și mîzgălește-o coală cu proza-i insipidă :
Talentul tău ce încă abia-i în crisalidă
Grevat ți-l vezi deodată c-o primă ipotecă.

SIMBOLISM

„Poemul d-lor Iosif și Anghel, apărut în Viața românească, cuprinde o notă simbolistă pe care ne mirăm că au aprobat-o poporaniștii de la Iași...” etc.

*Ervin-Densusianu, în Viața nouă,
nr. 24, a. 1907.*

Da, simbolist e tot poemul
Și-orice erou e un simbol —
Ervin, ajungă-te blestemul !
Căci numai tu i-ai dat de gol ? !

Da, un simbol e toată drama —
Mi-au spus-o mie autorii :
Petrașche Carp e Rilda-mama,
Ce știe bine ce vreau norii !

Ionescu Take Hunar este —
Pe-un nor călare, iată-l, vine...
Da, *Funigeii* nu-s poveste...
Cum ai ghicit așa de bine !

Dar cin' să fie oare Runa ?
Și ce-i cămașa fermecată
Ce-o țese și-o distramă-ntr-una ?
Aici e drama încurcată !

Cămașa este „fuziunea“
Și Runa-i chiar „partidul“, dragă !
Cum altfel să-ți explici minunea
Că țese de-o vecie-ntreagă ?

Și că *Viața românească*,
Mult enigmatică revistă,
S-a și grăbit să tipărească
O dramă-așa de simbolistă ! ?

CEASORNICUL „INDEPENDENȚEI“

Lui Olimp Ioan

Ies mini grăbite-n noapte și-obloanele se-nchid
Și liniștea pustie pe străzi s-a așternut.
Tramvaiul cel din urmă cu zgomot a trecut,
Prin negura compactă lucind ca un bolid.

Își stinge și vecinul acuma lampa lui
Și-a mea e cea din urmă fereastră luminată.
Acum cu voluptate iau lira mea din cui,
Dar când să-ncep, departe, un ceas a prins să
bată...

Prelung răspunde altul cu glasu-i monoton
Și iată că începe acum „Independența“
Cu timbrul ei metalic străvechiul cînt breton...
Recade-apoi greoaie ca plumbul somnolența.

Aș vrea să încerc un cîntec cum n-a mai fost
cîntat,

În care să renvie ca-n flautul lui Pan
Tot farmecul naturii... mă simt că-s inspirat...
Dar ritmul „Paimpolezei“ îmi sună în timpan.

Ca pe-un țințar obraznic l-alung și-ncep din nou...
Mai am un vers s-adaug la cel dintîi catren...
Dar nu știu cine parcă trezește-un vag ecou,
Și iar îmi vine-n minte diabolicul refren.

Rup strunele, și lira mi-o zvîrl ciudos subț pat...
Mă culc cu „Paimpoleza“, cu ea mă voi trezi...
Și-o s-o aud într-una, și mîni, și nencetat
De douăzeci și patru de ori în orice zi...

Fac deci apel cu lacrimi, o frați întru Apolo !
Să fim uniți odată cu toți, și noi, aezii,
Și orologiul ăsta să-l dărimăm de-acolo,
Căci altfel ne dă gata romanța „Paimpolezii“.

„AMERICANISM LITERAR“

Eu sunt americanul literar
Și-s înzestrat cu 32 de dinți...
Așa-i, stimate domn S. Mehedinți :
Tot omul cu modestul său salar !

Talentul meu e-ntocmai ca un bar !
Pui banul ici, și versul a picat :
Sunt, prin urmare, un automat
Ca orice dascăl universitar !

Cum pentru bani, la ceasul anumit,
Se duce bietul om să-și ție cursul,
Eu, pentru bani, îmi joc la poartă ursul...
Atîta tot — și cred că suntem chît. ¹

¹ Director pe atunci al *Convorbirilor literare*, geograful Simion Mehedinți (1869—1962) afirmase că plata colaborărilor ar fi un „americanism“ ce i-ar degrada pe scriitori.

CONTROVERS

Subiect de meditație pentru d. Dragomirescu și alți filozofi moderni și viitori

Garafa este plină
Și fila nencepută...
Au care e de vină ?

E-o înrudire mută
Între pahar și vers ?
Ce au, de se-mprumută ?

E vreun raport invers ?
Cum poate să se-ntîmple
Atare controvers ?

Cu mîinile la tîmple
Stau ca un alt Esop :
Cînd fila mi se împle

De ce cu orice trop
Garafa se deșartă
Și scade strop cu strop ?...

O, artă pentru artă !

PROBLEMA

Se-ntreab-un critic : „Tu, Horațiu,
Ce stai acum în Olimp,
Pe cînd trăiai, oare cît timp
Și cam ce loc aveai în spațiu ?“

Și a răspuns atunci Horațiu
Cu domiciliul în Olimp :
„Dragomirescu are spațiu,
Horațiu însă n-are timp“.

PRIN VISCOLELE BUCEGILOR

*În zilele de 24 martie, patru excursioniști
și cu d. Becescu Gh. Silvan¹ cinci și-au
luat inima-n dinți — după cum spune
„Adevărul“ de la 7 aprilie c. — „și-au dis-
părut în Valea Cerbului, spre Omul“ etc.
etc. etc.*

Cu inimele-n dinți porniră
Cinci Tartarini de la Ploiești —
O, muză, vino și mă-nspiră,
C-așa subiect nu mai găsești !

Cu skiuri, blănuri, scări și funii,
Cu tîrnăcoape, alpenstockuri
Cei cinci porniră ca nebunii
Să urce falnicele blocuri.

Pe vremea ast-așa ursuză
Să-i însoțească prin zăpezi,

¹ Gh. Becescu-Silvan (1875—1924) — avocat din Ploiești,
autor de versuri, proză și teatru fără valoare.

Nu s-a găsit o călăuză —
Dar ei sunt curajoși, ce crezi !

Porniră dar, avînd în frunte
Pe marele turist Silvan
Ce însuși el e cît un munte...
Ce zic, un munte ! — un Caraiman !

Cercau troienii să-l îngroape,
Dar el c-un gest îi da-ntr-o parte,
Și cînd vedea un stei aproape
Că năvălea — el, de departe,

Sufla cu focul său cel sacru,
Și-atuncea steiul de zăpadă,
Schimbat în rîu de lapte acru,
Curgea la vale în cascadă...

Urcau din nou, săpînd tuneluri,
Surpau la brazi să facă punți
Și-aveau năstrușnice dueluri
Cu urși mai mari și... mai mărunți.

Scrutau terenul pe-ndelete,
Natura solului și clima —
Și-umplură cîteva carnete
Cu constatări de toată stima.

Gustau în treacăt mineraluri
Și ciocăneau conglomerate,

Și pe supt albele portaluri
Ieșeau din peșteri dărimate.

Îi prefăcea în statui gerul,
Oricît de gros li-era costumul —
Pîn' se-ndura la urmă cerul
Și soarele le da iar drumul...

Dar iată-i sus, pe culme-n fine,
Stăpîni acuma peste blocuri,
Măreți, cu fețele senine,
Cum stau proptiți în alpenstockuri !

Și cum pe piscurile ninse
Nu mai puteai acum să vezi,
Al bandei fotograf aprinse
Cinci kilograme de magnez.

Stau neclintiți în fața plăcii
Cei cinci eroi și marii munți
Și tot imperiul vast al păcii
Și urșii mari și mai mărunți !

Stăpîni apoi pe nemurire,
Se gratulează călduros —
Silvan atuncea c-o zîmbire,
Nainte de-a porni în jos :

„La anul, Omule, revanșă !“
Și-n urmă banda, cît clipești,
A înhămat o avalanșă,
Și s-a trezit... iar la Ploiești !

SONETE INDIGNATE

Lui D. Burileanu ¹

PROPRIETARULUI MEU

Distins genealogist

M-am săturat de zarvă și bucluc,
M-am săturat să dau din puț în lac —
Ca Diogene, marele sărac,
Vreau să trăiesc o viață de bursuc.

Apartamentul meu e un copac —
De cînd doream eu mobilă de nuc !
Drept ceas deșteptător îmi cînt-un cuc,
Iar patul meu e un splendid hamac !

Sunt fericit și nici o grijă n-am...
Dac-aș fi fost și eu un cap mai logic,
De mult din Capitală mă mutam...

Adio dar, proprietar infam !
Și du-te de te spînzură de-un ram
Al arborelui tău genealogic !

¹ *Dimitrie N. Burileanu* (1869— ? — profesor de literatură elină la Universitatea din București, membru în comitetul de redacție al *Revistei pentru istorie, arheologie și filologie*.

CONTRAST

Asemeni unui japonez lampion
Lucește luna pe un ram de tei...
La masă șade-un editor cu trei
Mari scriitori, și beau vin cu sifon.

E-n vervă azi simpaticul patron
Și-aprobă cele mai sanchii idei —
Entuziast pledează pentru ei
Privighetoarea-ntr-un ascuns amvon.

Natura-ntreagă-n contra lui conspiră...
A doua zi când însă-i înmînez
Ceremonios volumul meu cel nou,

Se uită lung la mine și se miră :
E altul editorul la birou —
S-a stins acum lampionul japonez.

VIS ATAVIC

Visam că umblu prin păduri virgine,
Că mă hrănesc, nu cu iluzii vane —
Ci substanțial, cu *beafsteak*-uri umane
Și mă simțeam așa nespus de bine !

Nu mai scriam nici versuri, nici romane..
Sub baobabi dormeam... O, nopți divine !
Trăia în vis exoticul din mine
În mijlocul naturii suverane.

Ca un goril eram agil și tare
Aveam stomac să-nghit o antilopă
Și o dantură ca un mastodont...

Nu mă spălam pe dinți cu kalodont..
Cum nu te-aș renega cu indignare
Cînd mi-amîntesc, stupidă Europă !

BETIVUL SOLITAR

1 mai

Lipsit de viața binefăcătoare
A aerului sănătos de țară,
Visînd într-o tavernă solitară
Eu stau cu lăutarul și beau soare !

Căci orice bob de strugur e-o-nchisoare,
În care fierbe chestia agrară,
Și-n orice sticlă arșița solară
A-nchis puteri în veci renăscătoare.

Eu dezrobesc un șir de raze moarte...
Așa sînt eu ! Sus ridicați dar teascul !
Lăsați-mă stăpîn pe tot fantascul...

Stimez capacitățile deșarte...
Cioroiule, mai cîntă-mi un adagiu !
Așa... și după mine — naufragiu !

PREMIUL MEU

4 mai

Azi la Băneasa-i mare *handicap*
Și orișicine-ai fi, de nu ești cal
Sau un jocheu, ori cel puțin muscal,
Ori o țesală, sau măcar valtrap,

Nu ești nimic... Dă *starterul* semnal...
Pornesc celebritățile în trap
Și *Straja* a bătut pe *Flirt* c-un cap
În veritabil intelectual.

E-o zarvă și-o-mbulzeală la tribune
Și prosperează *turful* de minune :
Au trecere mîrtoagele de azi...

De-aceea m-am decis și eu, A. Mirea,
Să pun un premiu spre-mbunătățirea
Degeneratei rase-a lui Pegaz !

EXCELSIOR !

Cunosc atîți netrebnici care zic :
„Să nu pui preț pe anii care zboară !“
Ei nu pricep că viața-i o comoară
Și nu prevăd în moarte-un inamic.

Lor li se pare natural să moară,
Că după moarte nu mai e nimic :
Nu știu că firea e un alambic,
În care tot renaște-a doua oară.

Sub care formă viața-o să te cheme
Ca s-o trăiești din nou în altă vreme,
Tu nici nu poți măcar să bănuiești...

De-aceea mergi și luptă înainte,
Ca *dincolo*, de-ți vei aduce-aminte
De viața ta de-acum, să nu roșești.

NOSTALGIE

Ah, suflet vagabond de Robinson,
De zece luni ești rob al Capitalii !
Te-am îmbrăcat în fracul de salon,
Ți-am arătat și flirtul mahalalii,

Te-am dus prin fel de fel de saturnalii,
Prin locurile zise de *bon-ton*,

În *kake-walk*, *matchich*-uri ¹ și *boston* —
Dar mi-e rușine să mai dau detalii...

Ce mai voiești?... Eu ți-am făcut de toate,
Ți-am dat ce-ai vrut : distracții de tot felu —
Ai să-mi pretinzi acu ce nu se poate...

Devii bucolic?... Însă n-am ce-ți face,
Că fonduri n-am. — Vreau liniște și pace.
— Ei lasă, că te-oi duce și la Belu!

PREPARATIVE

9 mai

E-ajunul zilei celei mai mărețe
Și de pe-acum bătrina Capitală
Se piaptână cu grijă și se spală
Ca prinsă de-un acces de tinerețe.

Ghirlânzi de flori și-atirună pe ostrețe
Și tot cercîndu-și rochia-i de gală,
Ca o cochetă-n marea zăpușală
Își face vînt cu mii de stegulețe.

Apoi se dă petrecerilor pradă...
Iluminații, muzice sonore,
Și toate celelalte ca-n tot anul...

¹ Ca și bostonul, dansuri la modă pe la începutul secolului nostru. *Kake-walk* era preluat de la negri, *matchich*, de la spanioli.

Mariță,-nchide geamul dinspre stradă,
Că simt că mi se sfărâmă timpanul
Și-ncep să am vedenii tricolore...

DEFILARE

10 mai

Îmi fac revista mea, de zece mai.
Stau pe Pegaz și nu-mi încap în piele,
Căci azi prin fața majestății mele
Trec versuri după versuri în alai !

De la Minerva, Socec, Alcalay
Sosesc troheii mei cu-armele grele,
Iambi răsăriți din cește de cafele,
Dactili ușori în trap mărunț de cai.

Trec anapești, trec iambi, trec iar trohei,
Prezintă arma toți supt ochii mei,
Și iată iar dactilii cu duiumul...

Și iar trohei și iambi... Ho, mai sunteți ? !
M-am plictisit de voi. Destul, băieți !
Cărați-vă și rentegrați volumul !

LA ȘOSEA

Lui I. G. Duca

Ce e șoseaua ? — Este un drum de-orizontale
Creat odinioară de domnul Kiseleff
Și dat în concesiune progeniturii sale
De cînd în România era muscal *en chef*.

...Castanul și salcîmul spun mersul primăverii,
Și cînd a lor perucă s-a scuturat pe-alei,
Tulburător de simțuri afrodiziacul tei
Și-mprăștiie mireasma...

Și iată, serii-serii

Trăsuri și echipagiuri cu mîndre cuadrupede
Ce costă o avere. Din tot acest alai
Ciți nu pățesc întocmai ca bietul Diomede
Ce-a fost mîncat cu poftă de propriii săi cai ¹ !

Încep să defileze vitrinele mondene...
Bat albe muselinuri ca zmeiele din coadă,

¹ *Diomede* — rege legendar al Traciei ; avea niște iepe sălbatice pe care le hrănea cu carne de om. Hercule — în a opta lui muncă — l-a ucis și l-a dat iepe'lor să-l mănînce.

Și tremură din goană babilonii de pene
De-ai crede că-i o trupă de struți în cavalcadă.

Trec migrațiuni bizare de păsări împăiate ;
Grădini de zarzavaturi se balansează grele,
Cu gîturile-ntinse fug caii după ele,
Ca noi în căutarea himerelor visate.

P-aici Ervin nu are obsesia opincii...
Vezi blonde astăzi brune și brune mîne blonde,
Matroane emailate ce ți-au furat, o, Vinci,
Surisul invincibil al straniei Gioconde...

Trec rochii asortate cu roțile trăsurii...
Ce-și zice nalta doamnă ?... „Azi trebui să
desfidem.
Dacă mă-mbrac în verde, să fie toate idem,
Spectrali de verzi să trecem prin verdele naturii.“

„Vom fi o agonie de pală crizantemă“,
Își spune-o altă doamnă — și astfel mai departe,
E-atît de variată a frumuseții temă,
Încît își dă tributul pîn' și hidoasa moarte.

Au doliul lor și caii și poartă negre hamuri...
Cunosc cucoane blonde ce-n cruntul lor orgoliu
Ar face-o hecatombă dac-ar putea-ntre neamuri,
Căci blonda e mai blondă în negrul crep de
doliu !

Trăsuri, automobile... trec toți obișnuiții,
Ai spune că salutul e-o funcțiune sacră,
Ici unul își salută pe viitoarea soacră,
Sau poate chiar nevastă... depinde de ediții...

Și astfel mai departe, trecînd în sus și-n jos,
Apare tot ce poartă blazoane și sufixe,
Precum pe cer ies aștri la ceasurile fixe,
Ca să descrie-ntr-una același cerc vițios.

Dar după două ceasuri alaiu-ntr-o clipită,
Cînd noaptea se coboară din ramuri pe alee,
Dispare ca prin farmec, căci nobila elită
Nu vine să ia aer, ci aere să-și deie...

MONSTRUL DE FIER

*D-lui V. G. Morțun*¹

„Aleargă monstrul meu voinic, aleargă...
Cu mâinile pe frână stau, poți merge-n pace...
Înseamnă-ți dunga ta de fum supt bolta largă :
Naintea noastră drumul își desface
Panglica lui de fier șerpuitoare...
Hai, monstrul meu, voios descleastă-ți gura,
Aruncă-ți șuierul prelung — și-aleargă !

Din goana ta mi-e drag să văd natura
Cu mîndrele-i decoruri schimbătoare :
Păduri și țarini, tîrguri, sate, ape...
Vin zările spre noi tot mai aproape :
Ca niște uriași în pas gimnastic,
Cuprinși ca de o panică fantastic
Fug stilpii mari de telegraf în urmă...
Fug casele din sate ca o turmă
Și fuge turla după ea ca un păstor ;
Cu gîturi de girafe însetate
Se uită cumpeni de fîntîni la noi mirate.

¹ *Vasile G. Morțun* (1860—1919) — unul dintre „gene-roșii” care trădaseră mișcarea socialistă, trecînd în parti-dul liberal, era din 1907 ministru al lucrărilor publice în cabinetul D. A. Sturdza.

Se-nșiruie și fug cantoanele-n monom
Și kilometrii fug în urma lor,
Și toate-aleargă ca pe-un hipodrom
Parcă s-au pus să bată un record...
Și-n fuga asta de la sud spre nord
Pîn' și pămîntul antrenat deodată
A prins să se învîrte ca o roată...

Hai, monstrul meu, că iar e primăvară,
Înnoadă-ți în tampoane lunga trenă...
Divinul regizor a pus în scenă
Cea mai frumoasă feerie iară :
A pus întii să măture Austrul
Cele din urmă zdrențe de zăpadă ;
Ca unui nastur vechi, cînd e paradă,
I-a dat pe cer lui Febus iarăși lustrul ;
A primenit decorurile toate,
A cheltuit atîta verde și albastru ; —
Tavanul spart de-al iernei crunt dezastru
L-a zugrăvit din nou și-acuma scoate
Din garderoba lui făr' de pereche
Treptat strălucitoarele costume,
Cîrpind din nou mizeria cea veche
Spre a-nveseli această tristă lume...

E tristă lumea, monstrul meu, privește :
Vezi tu, în marea asta luminată
În care totul reîntinerește,
Eu singur, unde trec, însemn o pată,
De parc-aș fi în doliu totdeauna :
De sus și pînă jos sunt una
Cu umbra mea, de negru, ca un cioclu...
Cu grije-n veci prin vastul tău monoclu
Scrutez mii de primejdii puse-n cale,

Căci sunt răspunzător de-atâtea vieți, închise
În cutele de fier a trenei tale...
Parlamentari cu libere permise,
Înalți slujbași ai statului, miniștri,
Suspecte mutre de casieri siniștri,
Spoliatori, și lume mai mărunță,
Însurăței ce-și fac voiajul lor de nuntă,
Comiși, demimondene, barzi cu plete,
Aventurieri ce pleacă să joace la rulete,
Și cîți nu port cu mine, pe cîți nu-i am în samă...
Ei beau, petrec, mănîncă și nu știu sumbra
dramă
Ce se petrece-n mine...

Vezi tu, iarăși descinde
Culoarea vieții mele ca tușul cel de China
Din călimara nopții... Se-aprinde-acum lumina
Treptat, supt capișoane, în șirul de vagoane,
Și fiecare-și cată acuma un culcuș...
Perdele și zăvoare sunt trase-acum pe uși,
Își scoate unul gheata și gulerul cellalt,
În wagon-lit se-ntinde un personaj înalt
Și sforăie cu toții, feriți, la adăpost...
Eu singur stau de veghe și neclintit la post,
N-am voie să-nchid ochii...

A, monstrul meu iubit,
Ce-ar fi acuma, spune, să-i prăvălim pe toți !
Vezi cotul care-l face Siretul liniștit,
Ți-aduci aminte podul pe șubrezii piloți,
Știi apa ce adîncă-i acolo în bulboane..."

.

...Mărește-acum viteza și trena de vagoane
Își zguduie întreaga coloană vertebrală,
Fulgerător sporește a monstrului iuțeală,
Descrește depărtarea și se ivește podul...

Dar iată că un clopot, cu nota lui sonoră,
Vestește-n taina nopții cea mai sublimă oră
Care-a sunat vreodată, chemînd la el norodul...
Ascultă omul negru cu minele pe frînă
Și își aduce-aminte că-i sfînta săptămînă
A patimilor... Vede din fugă cum s-aprind,
Cum tremură pe drumuri făclii, ca puncte pale,
Cum joacă pretutindenii, cum se ajung pe cale
Și pier ca iar s-apară departe licărind...
Tresare omul negru și aiurit își duce
La frunte mîna dreaptă, făcîndu-și sfînta cruce,
Brusc apăsînd cu stînga pe frînă...

Și supt roți
Răsună-n treacăt podul pe șubrezii piloți,
Se luminează-adîncul de fulgerări fugare,
Zădarnic cheamă apa...

„Hai monstrul meu iubit,
Inseamnă-ți iarăși dunga de fum supt negrul cer:
Aprinde-ți ochii roșii mai vii în scăpărare,
Să mergem înainte pe panglica de fier
Ce-ncunjură pămîntul acesta-mbătrînit !...”

CIOFLECĂRII ȘI HILARIANTE

ÎN ZORI

Întirziat-ați voi vreodată-n Capitală
În zori de zi, cînd vin măturătorii ?
Ei nu-s poeți — și, pentru dinșii, zorii
Nu prevestesc lumina triumfală.

Ca niște critici îngîmfați, pe uliți
Cu gesturi largi aruncă nori de praf în soare...
Dar el, senin sporește în splendoare
Țintind în ei cu aurite sulii !

În fața lui, orbiți, se dau în lături
Și-apoi gonind, ca-ntr-un sabat murdar.
În norii ridicați de ei dispar
Ca-ntr-un *Walpurgisnacht*¹, călări pe mături...

¹ Noaptea walpurgică.

O DRAMĂ ÎNTR-O COLIVIE

I

Întîia oară-n viață cînd i-am aflat de nume
Ca orice bard lunatic trăia într-o mansardă,
Alt foc decît cel sacru el nu voia să ardă :
Pe dînsul cinci etaje îl despărteau de lume.

Privea de-acolo dînsul ogeag lingă ogeag
Cum cerul i-l astupă cu-a fumului risipă,
Și, mîniat, atuncea scotea și el o pipă
Și s-ascundea-ntr-un nour, asemeni unui mag.

Ascuns în noru-acela tot aștepta să vină,
Să se pogoar-asupră-i deodată din văzduh,
Pe fruntea lui îngustă să scrie Sfîntul Duh,
Asemeni unei virguli, o flacără divină.

Bătea un ceas, și altul, și nu venea nimică,
Căci Sfîntul Duh, se vede, avea el altă treabă.
Și-atunci Virgilul nostru își închidea cu grabă
Oblonul, și-ntunerice făcea-n mansarda-i mică.

Stetea așa o vreme, ș-apoi zicea cu ciudă :
„Cum vrei ca să mă afle, cînd nu i-am dat
adresa ?“

Și nu putea pricepe în mintea lui cea crudă
Că una este muza — și alta e metresa.

În albe dungii lumina trecea printre oblon,
 Cădea-ntr-un ciob de-oglindă și se frîngea-n
 unghere ;
 Sonoră sticlăria suna pe etajere
 De-un sforăit năstrușnic și gros ca un trombon.

Cu fața-n sus poetul visa că se inspiră,
 Visa că-i un Virgiliu, și-n vis ca scumpe pietre
 Zvîrlea cu dărnicie splendide hexametre,
 Pe cînd cu mîna dreaptă bătea măreț în liră.

Un sul de raze cade acum pieziș, și iată
 O mică zburătoare captivă — un canar
 Trezit în colivie — salută c-un tril clar
 Lumina ce inundă mansarda-ntunecată.

Mai viu, tot mai puternic el urcă-nalta gamă
 Ca-n vremea cînd sta gata să zboare în văzduh :
 El cîntă și n-așteaptă să vie Sfîntul Duh,
 Nu știe c-a lui viață se va sfîrși cu-o dramă.

Deschide-un ochi, poetul, ursuz și plin de ciudă :
 „Iar m-ai trezit, infame, chiar cînd găsisem
 tonul ?“
 Și nu pricepe bardul în mintea lui cea crudă :
 Că una e canarul — și alta e trombonul.

III

„Cine te-nspiră oare, gînganie infimă,
De cîntî cu-ntîia rază?... La mîsa mea de scris
Am stat o noapte-ntreagă și n-am găsit o rimă,
Și mă deșteptî acum cînd am găsit-o-n vis ?

Pe viață și pe moarte între noi doi de-acuma !
Va trebui ca unul din noi doi să renunțe !
Te-am suferit o vreme, dar s-a trecut cu gluma :
Să știi că-ți tai de-acuma subsidiul de grăunțe !“

Canaru-n colivie își urmărește trilul —
Și somnoros poetul se-ntoarce spre părete...
Da — nu sunt între dînșii afinități secrete,
Căci una-i cîntărețul — și alta crocodilul !

IV

Exasperat deodată, dînd plapuma-ntr-o parte,
Tiptil înaintează spre micul lui vecin,
Deschide colivia cu mini de asasin —
În colivie cîntă un condamnat la moarte !

Grăbit el pune mîna pe bietul cîntăreț
Și s-a făcut tăcere... În mîna lui de gîde
Rămîne mort canarul... sinistrul bard suride
Și-ntr-un ungher cadavrul l-aruncă cu dispreț.

Dar unde cade, pare, cu mîndrele ei pene
Sărmana păsărică, un bulgăraș de aur...

Se-ntinde asasinul — căscînd apoi alene
Se culcă să-și viseze cununile de laur.

Sus soarele începe acum să se ridice...
Poetul cade iarăși în dulcea-i somnolență,
Un braț supt cap și-l trece, satisfăcut, și-și zice :
„N-o să-mi mai facă nimeni de-acuma
concurență !“

CIOFLECARIE

Grupului „Tinerimea artistică“¹

Mi-ai aruncat mînușa, ilustre Goliat !
Și eu primesc duelul cu zîmbetul pe buze,
Cu dolofani ca tine sînt gata să mă bat :
În panoplii bogate am arcuri, archebuze
Și iatagane mîndre cu lama de Damasc,
Hangere care-n teacă s-au plictisit să doarmă,
Tromboane, vincesteruri, ca un senior fantasc —
Și cum eu-s insultatul și-am drept s-aleg o armă,
Pricepi acum ce lesne mi-ar fi să te ucid,
Dar vezi, ce-ar pierde lumea, ce unic exemplar !
Prea ai părea ridicol pe carul funerar !
Renunț dar la barbarul sistem al lui David !

¹ Gruparea „Tinerimea artistică“ a fost inițiată de pictorii Ipolit Strîmbulescu (Strîmbu), Kimon Loghi, G. Petrașcu, Ștefan Popescu și sculptorul Fr. Storck, cărora li s-au alăturat Luchian, Verona, Grant, C. Spaethe.

Îau praștia satirii și-n loc de pietre, glume
Voi arunca în tine, rîzînd fără-ncetare :
Te-oi lapida, Cioflece, cu versuri lapidare
Pin' va ajunge clasic nemernicul tău nume !
Ți-oi da aureola ce-o speri de-atîta vreme,
Te voi tîri de guler cu mine, în Parnas,
Te-oi împăia de-a pururi... Azvîrle anateme
Și ține-te de mine, Zoil, că nu te las !

Tu ce-ai cercat deodată să fii și vers și proză,
Întocmai ca Bondreanu¹ cu băț și cu umbrelă,
Cu clac peste căciulă, tu, om-metamorfoză,
Îmi ești, oricum, simpatic... Hai urcă-te-n nacelă !
Prostia ta eternă mă va distra pe cale —
Voi îndura cu milă chiar criticile tale.
Cum păsări uriașe pe aripele grele
Îngăduie să steie și alte păsărele
Ce n-ar putea ajunge în țările cu soare...

Te-oi remorca cu mine...

În veșnica splendoare
Pe unde nu sînt neguri, ci numai lumi albastre,
Vom evoca trecutul prieteniei noastre
De care mi-e rușine... Să nu ne-nduioșăm...
Sîntem protivnici doară... acum pugilăm...
Vom evoca pe Loghi, pe Iosif, pe Sextil,
Pe Anghel, și pe tine, sărman pterodactil,
Vei fi din nou Mecena, distribuind cafea,
Vei pune pantalonii cei vechi de catifea
Spre a părea cu dînșii că ești și tu artist...

¹ Tip celebru în București, care circula pe străzi așa cum
e descris aci (n.a.).

O, cînd mi-aduc aminte, nu pot să mai rezist...
Erai așa ridicol !... O țin de prea mult timp...
Mă întrebasese Joe : „Ce caută-n Olimp
Contrabandistu-acesta ?“ — I-am spus :

„Fiți indulgent !

I-un bun băiat, sărmanul, deși n-are talent !
Nu-i vina lui, stăpîne ! Așa a fost născut !...“

Vom rechema în fine acest splendid trecut
Și vom nota în treacăt ce-a fost mai plin de haz.
Și dacă mai ai sînge să-ți urce în obraz,
Eu mă voi face-a crede, ilustrul meu Cioflex,
Că te-a atins o rază, că-i numai un reflex
Din sufletul acelor cu cari-ai stat alături,
Tu ce-ai luat penelul drept coada unei mături
Și-ai preschimbat condeiul în bită de haidău !...
Vom poposi o clipă pe coasta unui nor
Și-n timp ce eu în aer voi improșca cu clor,
Tu, spre-a schimba, vei scoate frumos

volumul tău,

Îmi vei citi în tihnă vreo două epigrame
Și-l vei zvîrli la dracu...

Apoi, din an în an,
Vei anunța un studiu întins despre *Chavannes*¹
Și... ne-om întoarce-n țară.²

¹ Pentru lămurirea cititorilor cari au avut nenorocirea să nu cunoască pînă în momentul de față personalitatea complexă a d-lui V. Cioflex, declarăm că acest important personaj este și autorul unui studiu despre pictorul Puvvis de Chavannes (*n.a.*).

² Pentru a evita orice confuzie, ținem a spune că d. V. Cioflex a fost un parizian foarte bine apreciat de... portarii muzeelor publice (*n.a.*).

Vei trece-n altă barcă,
Pîndind intimitatea persoanelor de marcă,
Vei scrie de poetul Coşbuc că are-o casă
Cu geamurile sparte şi altele de-aceste,
Şi-apoi supt stăpînirea unei mîinii funeste,
Vei da la mir lui Loghi, lui Iosif şi lui Anghel...
Te vei simţi deodată al criticei arhanghel,
Alături de Ilariu... Vei patrona dueluri,
Vei deveni multiplu, cercînd în mii de feluri
Să te afirmi pe lume, sărmanul meu ghiveci !
Eu — le-oi nota pe toate... că nu-s doi V. Ciofleci
Supt firmamentul nostru...

Pe urmă, din crîmpeie,
Răscumpărînd norocul de-a-ţi fi contemporan,
Cu pana mea hazlie voi face un roman,
Şi-apoi romanu-acesta va creşte-n epopee :
Un munte de ridicol mai nalt ca Ararat...

În gardă deci de-acuma, sinistre Goliat !

PANTALONADĂ

Cioflecăria pentru mine
Începe-a deveni un viţiu.
Ce-i de făcut, că nu e bine ?
Cum să închei un armistiţiu ?

Mă persecută-o arătare :
Un pantalon de catifea
Ce strigă-ntr-una : „Răzbunare !“
Ca-n *Don Juan de Marana*.

O, pantalon, ce dramă sumbră
Stirni satira care-am scris-o,
De umbli singur, fără umbră,
Ca Petru Schlemihl din Chamisso ¹ ?

Ce ți-ai făcut proprietarul,
O, pantalon rătăcitor ?
Ce vrei cu mine ? Am eu darul
Să renvies pe cei ce mor ?

Te-a renegat ; — ce-s eu de vină,
Că ți-am redat aureola ?
Să poate fără de pricină
Să-ți pierzi în așa hal busola ?

Ce tot îmi joci și-mi ieși în cale,
Și tot te ții în urma mea ?
Nu mai vin vremurile tale,
O, pantalon de catifea !

Pășește iar în tihnă Stixul !...
Nu căuta în urmă-ți trist,
Căci te-a uitat de mult Cioflicul,
Sărmane pantalon de-artist !

¹ Peter Schlemihl, omul care și-a pierdut umbra, eroul
nuvelei fantastice *Strania poveste a lui Peter Schlemihl*
de scriitorul german Adalbert von Chamisso (1781—1838).

CORRIDA

Ca un trufaș toreador
M-am înarmat și în arenă
M-am coborît provocător,
Pe umăr mantia cu trenă
Și-n mînă spada de omor.

Cu ochii țintă spre torril
Am stat așa în așteptare,
Și capă mi-o mișcam agil,
Cînd iată taurul mi-apare
Supt pielea lui Cioflec Virgil.

Priveau la noi cu interes
Seniorii lumii literare
Și senorite mai ales —
Toți așteptau cu nerăbdare,
Pronosticîndu-mi un deces.

Din loji și pînă-n galerii
Se angajase rămășaguri —
Și se iveau discuții vii —
Deodată-n filfăiri de steaguri
Vin picadori pe bidivii.

Dar taurul, nu știu de ce,
Stetea hursuz, zbîrlindu-și perii —
Spunîndu-mi parcă : Lasă, bre !
În van strigau banderileii
Și senoritele : „Ollè !“

Un pas făcui atunci spre el,
Să-i dau o primă estocadă —
Dar se făcuse mititel —
Și milă-atunci mi-a fost de spadă
Și scîrbă de așa duel !

Cînd l-am văzut așa umil,
M-am închinat la senorite —
Iar taurul Cioflec Virgil,
Mișcînd urechile-i pleoștite,
A reintrat iar în torril.

VULCANII GLODOȘI

*Lui Virgil Cioflec și Ilarie Chendi,
spre dulce amintire*

Mîncasem mult se vede-n seara cea,
Eu care-s cumpătat de obicei
Ș-alt aliment nu am decît ideea.

Căci poezia-i sobră, domnii mei, —
Dar altfel e la Lucullus la masă :
Un boa nu mănîncă „funigei“,

Ci o mîncare mult mai copioasă :
Sterleți ¹ dungați veneau serviți pe tave,
Se perindau lachei cu fața rasă

¹ Sterlet — nisetru.

Purtînd fazani cu garnituri grozave
Pe care chiar piosul sfînt Anton
Nu i-ar fi pus în cumpănă c-un *Ave* !

Cînd n-ai un pîntec vast ca un balcon
În care-atîta lume să încapă,
Și cum în orice zi n-ai un patron,

Ca să-ți serveasc-asemenea agapă,
Mănînci mai mult decît ți-ar fi permis...
Și eu mă ospătasem cît un papă !

Dar vai, ce-a fost cînd ochii i-am închis !...
Crud am plătit acea necumpătare,
Căci groaznic lucru am văzut în vis...

Și se făcea prin nu știu ce-ntîmplare
Că merg pe un teren petrolifer...
Un zgomot surd venea din depărtare...

Plutea o atmosferă de mister,
Iar sondele, macabre santinele,
Își profilau scheletele pe cer...

Din ce în ce picioarele mai grele
Mi le simțeam, de lutul cel cleios
Ce se lipea de pasurile mele...

Ca un „preludiu“, un infam miros
Venea ca de pe-o gură de canal
Și iată că dintr-un vulcan glodos

Un om cu lătrătura de șacal
Înalt-un cap hidos cu barbișon,
Rînjind c-un galben rîset infernal...

Creștea pînă la briu din negrul con
Și iar cădea, ca-n urmă din noroi
Să mai pompeze înc-un „foileton“.

Ca dintr-o rană plină de puroi
Curgea venin pe gura lui murdară
Și descreștea pe urmă ca un foi...

Se da afund, dar cînd să iasă iară,
Îl văd că stă pe loc, și că salută
Cu-o bucurie extra-ordinară

Parc-ar vedea o mutră cunoscută..
Și-atunci zăresc din alt vulcan cum crește
Încet un cap, ca după o redută...

Umil răsare, parcă se sfiește,
Aruncă o privire-ntrebătoare
Și-apoi ca alt piston, și el pornește.

Se dă afund, cînd celălalt răsare,
Și iese iar, cînd celălalt s-afundă,
Și rînd pe rînd se-ntrec care de care

Cîmpia cu mocirlă de-o inundă..
În clocote noroiul negru joacă
Și groaznică-i figura lor imundă !

Se bălăcesc voioși ca într-o troacă
Și cel citat în cronica trecută
Și celălalt tovarăș de cloacă.

Se lăfăiesc, se-ndeamnă și strănută :
Cioflecăresc cu note hilariante,
Și unul altui verva-și împrumută...

Cu invective abracadabrante
Vroiau să iasă parcă din cratere,
Ca umbrele din *Iadul* tău, o Dante !

Crescînd spre mine ca un val de fiere,
Pestilențial venea acum noroiul
Și-atunci am dat un strigăt cu putere :

„Napoi !“ — și-a dispărut întîi strigoiul
Ca-n fundul unei vaste călimări...
Dar celălalt tot mai urma războiul...

„Napoi !“ strigai din nou și lung în zări
Ecoul mi-a răspuns, pîn' ce-a pierit
Și mutra celeilalte arătări...

Și-atunci din visul meu am tresărit
Și-am zis rîzînd : „Dacă voiți, poeți,
Ca să vă fie somnul liniștit,

Feriți-vă de trufe și sterleți !“

SUICIDUL ȘI ÎNMORMÎNTAREA

Unui critic de artă

„S-a săvârșit un furt la Ateneu. Una din pînzele cele mai bune ale maestrului Grigorescu, «Colț de atelier», a fost sustrasă și înlocuită prin o copie fără valoare. D. V. Cioflec, descoperind această impietate, a publicat în ziare o scrisoare către cei în drept, cerînd anchetarea cazului.”
(*Viața literară*, no. de la 24 dec. 1907)

*Ministerul Cultelor
și Instrucțiunii Publice*

„Un ziar din capitală a anunțat, pe baza unei scrisori particulare, că tabloul «În atelier» de Grigorescu, care se afla în pinacoteca din București, ar fi fost sustras și înlocuit cu o copie.

Ministerul, în urma cercetărilor sale, face cunoscut că *acea informație este neîntemeiată și că tabloul original se află neatins.*” (Comunicatul din *Monitorul oficial* de la 2 ianuarie 1908)

Vai, ce proteiformă mai e și disperarea !
Cu briciu-și taie unul a gîtului arteră,
Cu CO₂ un altul și-oprește răsufarea,
Iar altul se aruncă pe geam dup-o himeră.

Preferă unii trenul ca Ana Karenina,
Iar alți postumi ca Iuda, frîghia și săpunul,
Celor grăbiți să plece le recomand stricnina —
Și-l iau pe garanție dac-o scăpa vreunul !

E excelent de-asemeni extractul de stramoniu¹ :
Cu siguranță-ți cîntă pe casă cucuvaia —
Dar mai curat e totuși cum a făcut Petroniu,
Să mori cu Eunice senin luîndu-ți baia.

Frumos știu să moară de-asemeni Cleopatra,
Lăsîndu-și sînul fraged mușcat de o aspidă —
Dar scris a fost, pe groapă, să-ți surpi tu
însuți piatra
Și morțile ilustre cu tine să se-nchidă.

Tu ai făcut, Cioflece, ca-n lume nimeni altul !
Cu-al tău deces celebru ai întrecut măsura !
Spre a ținea recordul, tu ai ales cobaltul :
Pe tine-n floarea vîrstei te-a „sinucis“ Pictura.

Maestrul Grigorescu, te-a dat, sărmane, gata !
Vezi, dragul meu, nici viii, nici morții nu te crută !
Ursit-a fost pe tine țărîna cu lopata —
O ironie-a sorții ! — s-o zvîrle chiar Vlahuță !

¹ *Stramoniu* — plantă otrăvitoare din familia mătrea-
gunei.

II

Original ai fost, Cioflece,
Ai vrut să fii cu orice preț,
Priveai la toate-așa de rece,
De-așa de sus și cu dispreț.

Nimica nu făceai pe lume,
Ca ceilalți simpli muritori,
Cînd porți așa de mîndru nume,
Era fatal așa să mori !

Ba chiar sfîrșitul tău celebru
L-ai anunțat original
Printr-un comunicat funebru
În *Monitorul oficial*.

III

Ți-ai izbîndit în fine visul și iată-te pe catafalc...
Pe urma ta, în rînd cu lumea, cu-ai mei
șoșoni smerit eu calc.

Te duce unde nu-s tablouri un car purtat de
șase cai :
N-o să găsești experți pe-acolo de lucru
gratis să le dai !

Emfatic pe o pernă roșă, ca epilog al astei drame,
Cu grijă mare duce Nanu un mic volum
de epigrame.

Colivele enorme-s duse în loc de tave,
Se leagănă în mers coroane cu panglici ^{pe palete,}
pline de regrete.

Drept torțe-aprinse St. O. Iosif și Anghel
Iar Tzigara și A. Vlahuță țin capetele ^{poartă lampioane,}
la cordoane.

În frunte merge domnu Chendi, sinistrul
Și după el înseamnă drumul cu lacrimi mari ^{iezuît umil,}
de crocodil.

Alătura de dînsul saltă, de el ținîndu-se abia,
Cu pasul larg și fantomatic un pantalon
de catifea.

Vin în monom tînguitorii, ai *Vieței literare* scribi,
Macabri ca în postul mare o generație de hribi.

Urmează Scurtu, Sadoveanu, Doinaru, Sandu
și Murgoci,
Purtînd pe-o bandieră *motto* : „Cu arta, dragă,
nu te joci !“

Văd și *Viața românească* cu d-l Stere care vine,
Purtînd un steag pe care scrie : „Să fii
cuvîncios creștine !“

Sunt multe panglici, multe *motto* și unu-i mai
frumos ca altul,
Remarc pe-al pictorului Loghi: „Să nu te
joci nici cu cobaltul!”

La o răscruce Mihalache, cel mai „deștept”
din impresari,
Cădelnițind s-alătorează cu mîndrii lui
turiferari ¹

Amicul Cincinat și-ascunde săgeata de
epigramist
Și-improvizează epitaful trudindu-se să
pară trist.
Ranetti și cu Nenea Nae își duc *Furnica* lor
bigamă —
Și plîng toți trei că le dispare un musafir
așa de seamă.

E arborat un steag de doliu la domnu
Anastase Simu
La domnu Kalinderu-asemeni — momentul a
atîns sublimu.

Plîng clopotele răposatul cu nota lor cea
mai amară
Și iată că a stat acuma din mers coloana
funerară. ²

¹ *Turiferar* — aici, cu înțelesul de tămîietor.

² Printre cei enumerați: Dimitrie Nanu (1873—1943), poet și traducător; Al. Tzigara-Samurcaș (1872—1951), critic de artă; Ion Scurtu (1877—1922), critic și istoric literar; Al. G. Doinaru și C. Sandu-Aldea, colaboratori ai revistei *Sămănătorul*. „Nenea Nae” este N. Țăranu, co-redactor al revistei *Furnica*.

La Ateneu, l-au dus, firește, — căci nu
avem alt Panteon...
Și domnul Chendi, de pe trepte, cu glas
perfid și monoton
Începe-un jalnic panegiric :

„Mult întristată adunare !
Vai ce mai e și viața noastră ! Ia un biet
muc de luminare !
Trec zilele nesăbuite ca niște proaste
«foiletoane»,
Te «fragmentezi» pe zi ce merge, culegi
«impresii»¹ după toane,
Mai dai un pumn în nas la altul, mai scrii
o mică infamie,
Te mai abați la vreo revistă, anunți
cîte-o monografie,
Și-apoi cînd se trezește-n tine arar
imperiosul eu,
Pe scara cea monumentală îți faci
intrarea-n Ateneu,
Și strigi de-acolo-n gura mare ca
vînzătorii de iaurt,
Cu glas de stentor dai alarma că s-a comis
un groaznic furt.
C-au emigrat din rame maiștri și-n locul lor
sunt numai còpii...
Iar cînd îți e mai dragă lumea, atuncea,
vai ! dai ortul popii...

¹ Aluzie la volumele lui Ilarie Chendi : *Foiletoane* și *Fragmente, Impresii*.

Aşa ți s-a-ntîmplat și ție pe lumea asta
mult deșartă !...
Adio, dar, iubit prieten, ilustre critice de artă,
Adio, da, pe totdeauna și pentru cea din
urmă oară...
Pe cît ți-a fost de grea prostia, să-ți fie
țărna de ușoară !“

ELEGIE

În cursul vieții mele-atît de triste
Am scris atîtea cronice rimate,
Ce dorm acum uitate prin reviste
Și tot nu-s încă o celebritate.

Am scris la *Convorbirile Junimii*
Cu Petre Carp și Maiorescu Tit —
Dar m-au uitat ca de-obicei sublimii
Și nici la jubileu nu m-au poftit.

Contemporan mi-era-n *Contemporanul*
V. Gh. Morțun cu-a lui poeme-n proză —
El e ministru azi, și eu, sărmanul,
Aștept zadarnic o metamorfoză.

Am scris apoi la *Viața* lui Vlahuță,
Dar *Viața* a murit, căci n-avea zile —
Și am rămas și-acolo de căruță !
Nu-nvie viața, e-n zadar copile !

Colaboram la *Pagini literare*
Cu-Artur Stavri, Gorun și alți eroi...
Azi unde sunt?!... O, vremuri funerare!
Stavri e deputat de Dorohoi!

Azi scriu c-o mînă la *Sămănătorul*,
Cu cealaltă la *Viața românească* —
Dar orișice-mi rezervă viitorul,
Oricum, aceste două să trăiască!

La *Convorbirile* lui Mișu însă,
De m-ați vedea cumva, ori la *Arhiva*,
Să știți atunci că steaua mea e stînsă :
Puteți, o, critici, să-mi mîncăți coliva!

ARCA LUI NOE

Îmi recitesc volumul rîzînd și fără voie,
Printr-o apropiere bizară de idei,
Îmi vine-n gînd celebra corabie-a lui Noe.

El și-a făcut o arcă — eu, caleidoscop :
Deci pot să doarmă-n pace contemporanii mei
Și frică nu le fie de-un viitor potop.

Pieri-va chiar Antipa, acest Noe modern,
Ce și-a zidit o arcă superbă la Șosea —
Eu însă n-am subvenții, ca el, de la guvern :

Eu mi-am clădit din versuri eterne arca mea .
Catarg mi-a fost condeiul, și pînă fantezia,
Iar platoșă solidă prostia lor cea grea.

Da, m-am blindat mai trainic ca „Belgica“ și
„Framul“.
Căci ce blindaj e oare mai trainic ca prostia ?
Și-acuma dați-mi voie să vă servesc programul !

Din vastul regn de bestii, și pure și impure,
Eu mi-am ales cu grijă câte-un specimen rar
Și am câteva piese din cele mai obscure.

Intrați, onorat public... Un leu cincizeci volumul...
Acesta e un șarpe... zis „șarpe cu-ochelari“...
E-n stare să vă-mbale pe toți dacă-i dau drumul...

Precum vedeți, nu este reptil de mîn-a doua...
Înghite mai cu seamă poeți, dar nu-i digeră.
Priviți-l cu-atențiune : e cel mai mare *boa*.

Nu mușcă... Dar să trecem acum la mamifere...
Colecția e bogată, și autorul speră
S-o mai sporească încă cu alte juvaere.

Vedeți aci șacalul... E puținel la trup
Si mai puțin la suflet... dar foarte-nteressant :
S-ar zice-o corcitură de vulpe și de lup...

Nu v-apropiați prea tare, că mușcă pantalonii !
L-am pus în cușca asta și-i dau câte-un calmant.
Câte-un picior pe oră... că-l stăpînesc demonii.

Luați seama... Se hrănește cu orice-i dai : hîrtie,
Grafî, penițe, tocuri și bea numai cerneală...
E monstruos... Să trecem la altă colivie...

Aici sunt papagalii cu pene decadente...
Dar să-i lăsăm în pace, c-aici e zăpăceală...
E amator vreunul de țipete stridente ?!

Nu ?... Bine. Să ne-ntoarcem acum la
pachiderme...
Aici am un specimen cum n-are nici Barnum.
Vai ce distanță-i între un pachiderm și-un
vierme !

Ați nimerit-o bine : e-n ora lui de baie...
Priviți-l cum își scaldă frumosul lui volum...
Un așa nud desigur că n-avea nici Danae !¹

El face o avere... da, el e-al meu tezaur !
Ce n-aș fi dat pe dînsul în arca mea să-l am —
Aș fi fost larg ca Joe, cînd a plouat cu aur !

Dar a venit el singur și s-a vîrit în arcă !
Nu m-a costat nimica acest hipopotam...
Vă rog tratați-l bine ca pe-un subiect de marcă,

Că-i foarte irascibil și foarte gastronom...
Mănîncă rente proprii, dar cînd e mînios
E-n stare pachidermul să deie și la om...

¹ *Danae* — fiică a lui Acrisius, rege al Argosului, și mamă a lui Perseu.

E plină arca toată, precum v-am arătat,
Cu fel de fel de tipuri de sus și pînă jos,
Și-acum îndrept busola spre muntele-Ararat.

Pot să se spargă norii, escamotînd uscatul,
Să crească formidabil în jurul meu potopul,
Să fie tot o apă de-a lungul și de-a latul,

Eu n-am să-mi uit o clipă sublima mea menire.
Ci voi pluti deasupra cu Caleidoscopul,
Salvînd de-a doua oară această omenire !

Cînd însă curcubeul va da semnal de pace
Și apele în matcă se vor retrage iar,
Eu voi descinde vesel cu-a mele dobitoace.

Și-apoi, ca Noe, drumul le-oi da, sau cine știe
De n-o să fiu mai practic, și ca un impresar
De n-oi porni-n turneuri cu-a mea menagerie ?!

EPILOG

MUZA

Ai fi putut să scrii
Atâtea variante,
Brodind cioflecării
Și hilariante.

POETUL.

Așa-i, dar ei s-au dus
Și n-o să mai apară :
De-aceea-s indispus
Din cale-afară !

MUZA

Nu-i plînge în zadar ;
Cel mort de-o diatribă
Nu reînvie iar,
Că nu-i amibă !

POETUL

Atuncea să-i iertăm,
Să doarmă în neștire
Tihniți... Să le cîntăm
Un *Dies irae*¹...

MUZA

Da, dragul meu poet,
Rămîie-acolo undi-s —
Hai, și-om clama-n duet
Și-un *De profundis*¹ !

¹ *Ziua miniei*, titlul unui cîntec din slujba pentru morți la catolici.

¹ *Din adîncuri*, rugăciune pentru morți.

REGINA MAB¹

Sînt mindre seri cu lună plină, cînd nu m-aş da
nici pe-un nabab
Şi-acelea sînt cînd vine-n taină ca să mă ia Regina
Mab
În cărucioara ei făcută din darul unei scoici
marine...

Mi-aruncă-n geam o perlă-n treacăt şi-mi strigă
dulce : „Hai cu mine !“
În lături dau atunci oblonul şi-ntreg azurul
intră-n casă...
Şi cum un spectator la teatru în garderob palto-
nu-şi lasă,
Aşa îmi lepăd eu argila, vestmîntul ăsta de celule,
Şi ca un clovn lansat în aer de scîndura unei
bascule,
M-avînt cu Mab... Mă pierd în spaţiu şi uit de
solul meu natal...
Nu mai cunosc hotar, sînt suflet, sînt cetăţean
universal !

¹ *Regina Mab* — personaj din feeria engleză, evocat de Mercutio în *Romeo şi Julieta*.

În implacabilul ei luciu oglinda nu-mi mai prinde
chipul,
Nu-și mai strecoară pentru mine clepsidra fir cu
fir nisipul,
Eu umbră nu mai fac nici mie, nici nimănu... Sînt
un ex-om :
De sub picioare eu pămîntul mi-l amputez ca
pe-un sarcom —
M-avînt cu Mab în furnicarul de sori și stele fără
număr...

Cămașa ei abia o ține un cărăbuș de-argint pe
umăr,
Ca bici în dreapta ține-o algă ce-un șfichi de
spumă-o înflorește,
Cu stînga frinele de raze — și-acuma depărtarea
crește :
Ca Wilburgh Wright ¹ desfid pămîntul de care-s
bucuros să scap,
Planez deasupra tuturor și pot dubla orișice cap,
De-ar fi încoronat să fie... căci în a mele
ascensiuni
Eu pot urca la orice culme fără de-a face
concesiuni...

M-avînt cu Mab... Făr' de bagaje decît carnetul
meu și-un toc —
Sînt înălțimi nepipăite de vîrfurile unui alpenstock,
Sînt țări neabordate încă de nici un Cristofor
Columb,
Sînt mări nestrăbătute încă nici chiar de biblicul
porumb,

¹ *Wilbur Wright* (1867—1912) — constructor american de avioane, pionier al aviației.

Mai sînt regiuni neexplorate și lumi între pămînt
și cer
Spre cari turiști semeți se-ndreaptă fără să aib-un
Baedeker...
Sînt călători ce n-apelează la nici o companie
Cook...
Și dacă nu-s... dac-aș ști bine c-am să rămîn eu
singur-cuc,
M-avînt cu Mab...

Atinge-ți caii cu alga ta cu șfichi de spumă,
O, tu, crăiasa fanteziei, și unde vrei acuma du-mă,
Dar scapă-mă de lumea asta de concesiuni și
compromisuri...

Reia-mi și pîinea cotidiană, dar lasă-mi porția de
visuri !

Iar voi cu libere-parcurse pe toate căile ferate,
Lăsați poetului aceste localități neexplorate,
Și-n loc să-i puneți bețe-n roate, încurajați-l mai
degrab' —

Căci nu primește pe oricine în carul ei Regina
Mab.

VICTIMA FLORILOR DE TURNESOL

Citise-ntimplător un critic într-o revistă
cunoscută
O laudă exagerată a unei proaste poetese ¹,
Și, indignat, ce-i dă prin minte, văzînd
tăcerea-ntregei prese ?
Se duce repede acasă, și scoate-o filă nencepută,
Și scoate ghetete, surtucul, și scoate pana-i
de Toledo
Și plin de apriga-i minie, văzîndu-și falnicul
său *Credo*
Batjocorit — pornește-a scrie cel mai splendid
al lui articol...
Curgea pe fruntea lui sudoarea — această
rouă proletară
Fără de care nu-ncolțește ideea-n glia literară —
Scria convins că face bine și că denunță
un pericol,
Că e un salvator și dînsul în genul
doctorului Lupu ²...
Căci dac-acesta se-ngrijește de hrana ce-o
reclamă trupu,

¹ Riria (Coralia Xenopol), soția istoricului A. D. Xenopol.

² *Nicolae Lupu* (1876—1947) — medic și om politic.

De pînea plină de gunoaie ce muncitorul
o mănîncă,
Un critic are și el dreptul și chiar mai multe
drepturi încă
Să dea-n vileag pe toți aceia cari fără
scrupul și sfială
Denaturează poezia, această pîine ideală...

Scria înflăcărat băietul, și cu-o luciditate rară
Profetiza, ca încheiere, că o pelagră literară
Va bîntui cu siguranță, de n-or lua măsuri
urgente
Cei responsabili de-nflorirea recoltei noilor
talente.

Și cînd sub aprigu-i articol își puse în
sfîrșit parafa, —
Își puse ghetete, surtucul, își sterse pana
de Toledo,
Făcu un sul din manuscrisul pe care își
scrisese *Credo*,
Pornind la drum, fără să știe că de la
Ana la Caiafa
Va fi purtat, ca altădată Isus Christos
Mîntuitorul.

Se duse-ntîi la o gazetă la care însuși directorul
Îl imbiase ca să scrie, ce-i place lui și
după chef,
Așa cum inima-l îndeamnă, făr' de condiții și
control...

Vai, nu ştia că directorii-s ca florile

de turnesol¹

Silite a-şi întoarce capul întotdeauna după şef...

Iar şeful are-ntotdeauna motive binecuvîntate,

Căci el gîndeşte pentru-aceste sărmăne gînţi

decapitate !

Deci cum s-ataci pe o poetă ce-i rudă cu

savantul X

Ce-i unul din „fruntaşii noştri“ şi poate-aduce-un

număr fix

De voturi sigure partidei ? Afară dar cu-aşa

prostie !

Îşi strînse filele-autorul oftînd, şi cu melancolie
Se duse-aiurea ca să bată la uşa altui turnesol...
Luă şi-acesta manuscrisul şi regretă :

„N-avem ce face,

Dar cu revista cunoscută suntem în relaţiuni

de pace,

Şi-apoi nici şeful nu-i aicea...”

Porni atunci cu pas domol

Şi cam descurajat să-şi cerce la un al

treilea norocul.

Grăbit acesta îi răspunse : „La noi e ocupat

tot locul :

Avem pe azi o deraiere, cinci sinucideri,

şase drame

Şi alte multe catastrofe, iar restul plin

tot de reclame...

Unde mai vrei să aflu spaţiu să te plasez

pe dumneata !...”

Şi precum Moïse altdată porni cătînd pe Iehova,

¹ *Turnesol* — floarea-soarelui.

Prin arșița caniculară, semnîndu-și pașii pe
asfalt,
Porni din nou martirul nostru de la un cap
la celălalt,
Cutreierînd tot Bucureștii : urca la scări,
bătea la uși,
Se întîlnea prin curți și ganguri cu fel de fel
de trepăduși,
Pe la gazetele-opozante, pe la ziare cu tiraj,
Pe la reviste — pretutindenii, dar nimenea
n-avu curaj
Să-i tipărească cel mai splendid și mai
sublim al său articol.

Atunci cuprins de-amărăciune, văzînd cît
este de ridicol
Să ai ceva de spus pe lume, și nicăiri să
n-o poți spune
Cînd alții n-au nimic, și totuși vorbesc
în orice ocaziune,
Scirbit de alianța asta tacită-a celor răi și lași,
Cu manuscriptul subsuoară grăbit și-ndreaptă
ai lui pași
Spre cheiul unde Dimbovița se scurge-n
strîmtul ei canal
Servilă, cum se scurge proza mult
indigestului jurnal
La care el colaborase plin de convingere
și-avînt...

Se pleacă peste balustradă, și făr' să
spună un cuvînt,
Își scoate ghetetele, surtucul, măiastra-i
pană de Toledo,

Le-aruncă una după alta, aruncă și sublimul
Credo,
Apoi și dînsul le urmează... Și astfel,
după-atît ocol,
Pieri această mîndră jertfă a florilor
de turnesol.
Colaborînd fără să știe și pentru cea din
urmă oară
Prin moartea sa senzațională la toate foile
din țară...

SONETE RUSTICANE

PROLOG

Mi-a dat gînsacul cea mai fină pană
Și-un strugure de boz mi-a dat cerneală
Zicîndu-mi : „Scrie cea mai colosală
Poemă scrisă-n Dacia Traiană.

Să pui într-însa viața rustică
Cu disciplina ei patriarhală :
La opt te culcă și la trei te scoală,
De vrei să cînți natura suverană !“

Gînsac iubit, poți să te umfli-n pene !
Am să te-ascult, cu toate că mi-e lene,
Și-oi căuta să fiu la înălțime

Spre-a dovedi, cînd vreau, ce pot să fac
Cu patru strofe, cinci perechi de rime,
C-un boz și cu o pană de gînsac !

CUCOȘUL

Mereu aud prin somn prelungi somații
Și cresc biruitoare cucuriguri...
Ai spune un norod cuprins de friguri
Trezit în zorii unei proclamații...

Cu somnul luptă ochii mei nesiguri :
Sînt în Stambul ori am halucinații ?...
Văd valurile unei brave nații
Escaladînd ale robiei diguri...

Tot mai strident s-aud cîntînd cocoșii...
Mă scol... Pe cer o semilună pală
Și în ogradă numai fesuri roșii...

S-au ridicat găinile rebele :
Hai, dă-le-o constituție liberală
Și tu, Abdul Hamid al curții mele !

RĂSĂRITUL SOARELUI

Îmi sorb acum cafeaua în balcon...
Cresc nori ca aburi grei dintr-o căldare...
Un tunet, cînd și cînd, în depărtare
Încearc-o gamă, ca un bariton.

Ce-o fi fierbînd la răsărit, în zare,
Divinul nostru nevăzut patron ?
Își potcovește caii Apolon,
Ori ce să fie-acest incendiu mare ?...

Tot mai compacti ies aburii acum,
Dar flăcările cresc mai vii și ele,
Din ce în ce tot cerul îl cîștigă...

Și iată că, prin nourii de fum,
Ca un simbol al României mele,
Răsare-o uriașă mămăligă !

PAINGUL

Cercam tihnit o nouă poezie,
Ca să-mi continuu ciclul de la țară,
Cînd fantomatic prinde să transpară
Pe manuscris o umbră viorie.

Privesc mirat și văd din bagdadie
Cum un paing, torcînd un fir, coboară
Asemeni unui saltimbanc pe sfoară,
Treptat mărindu-și pata pe hîrtie.

Ce cauți tu, o, negru musafir,
Ori te-a atras al lirei mele cîntec ? —
Dar el se leagănă pe albu-i fir :

„M-am coborît să-mi văd și eu de pîntec,
Căci eu, la masă, nu consum idei —
Eu fac, nu scriu, ca tine, «Funigei»“...

VIS BIBLIC

Am fost să-mi văd ocolul meu de vite —
Sărmanele, duc lipsă de nutreț...
Am dejunat apoi, și într-un jeț
Am ațipit vreo cîteva clipite.

Și iată-n vis mi-apar șapte poeți
Slabi, jigăriți, cu fețe scofilcîte,
Și-alți șapte grași, cu burțile boltite,
Păscînd în mijlocul unei fineți.

Ca Faraon am tresărit cu frică
Și am strigat : „Iosife, tu explică
Ce-o fi-nsemnînd aceste lighioane ?“

Și-a zis Iosif atuncea : „Faraoane !
Fă material pe șapte ani, că-n țară
Va bîntui o criză literară !“

INDIGNARE RECIPROCA

— Cu pana ta măiastră cinci sonete
Am scris, cum vezi, până acum, gînsace —
Dar pana s-a uzat și nu mai face —
Dă-mi altă pană... — Nu, destul, poete !

Vrei să mă jumulești de viu ?! Dă-mi pace !
Plătesc cam scump promisiunile cuplete.
Eu nu-ți mai dau nimic... Mii de regrete !
De-acî încolo scrie cum îți place !...

— Măcar o pană dă-mi, te rog, confrate !
Salvează-mă ! Acesta-ți este rolul !
— Las' c-am salvat o dată Capitolul

Noi, gîștele — și tot am fost mîncate...
Purtarea voastră nu-i deloc galantă...
— Hai, marș de-acî, friptură ambulantă !

SCRISOARE

De cînd trăiesc la țară, Sacerdote,
M-a convertit, ca pe Rousseau, natura
De-aceia de-astăzi las literatura
Și-azvîrl în foc carnetul meu de note.

De-acum mă pun serios s-adun bancnote,
În pod îmi spînzur lancea și armura,
Și, cum vă spun, am să vă fac figura,
Chiar dac-aș ști că-s Anghel Buonarotte!

Ce-atîta artă cînd în pruni rodește
Aperitivul zilelor de mîne,
Cînd am hameiul dospitor de pine,

Și mă-nveșmîntă cinepa și inul ?!
Vezi, Sacerdote, astfel se sfîrșește
Cariera mea... Așa mi-a fost destinul !

VARIAȚIUNI ASUPRA LUI „CUM“

*D-l Bogdan-Duică ceartă în «Luceafărul»
pe autorii poemului «Carmen saeculare»
că n-au pus pe Barbarossa în locul lui
Danubiu și le face o crimă de-a fi abuzat
de particula «cum».*

Cum domnul Bogdan-Duică nu-i niciodată clar,
Cum mai întotdeauna vorbește în zadar,
Cum n-are Venus brațe și dînsul n-are nas,
Cum a cercat prin Hebbel să urce în Parnas¹,
Dar a rămas afară ; cum n-are nici o sare
În critica ce-o face lui *Carmen saeculare*,
Cum vrea să ne trimeată de-a sila la Canossa
Că-n locul lui Danubiu n-am pus pe Barbarossa,
Cum nu-l întreabă nimeni ce-i place ori nu-i
Cum cred că-i mai simpatic și-nteressant cînd
Tot astfel și acuma, după părerea mea,
A mai pierdut o dată prilejul de-a tăcea !...

¹ Istoricul literar Gheorghe Bogdan-Duică (1865—1934) publicase în 1900 traducerea piesei *Inelul lui Gyges* de dramaturgul german Christian Friedrich Hebbel (1813—1863).

UN FOST MINISTRU

Portret

Departe de-a fi un Narcis,
El totuși persoana-și adoră ;
Se vede și noaptea în vis
Și ziua în fiecare oră.

El poartă mănuși *couleur paille*
Și păru-i e plin de unsoare,
Și are oglinzi ca-n Versailles,
Ca Ludovic, Regele Soare.

El are ca vechii boieri
O vast-a strămoșilor sală,
Burbonicii lui ușieri
Gătiți sunt în haine de gală.

Pe ziduri de aur și stuc
Atîrn-un milion de portrete
Și toate cu dînsul aduc,
Spunînd diferite regrete.

Aici e de-o lună și-un ceas,
În fazele primei epoce,
Prin razele Röntgen extras —
Căci mult a fost dînsul precoc !

Aici nemurit se trezi
De-un zugrav celebru de firme :
Era de un an și o zi,
Și tot a știut să s-aфирme.

Apoi de doi ani și de trei,
De patru, de șase, de șapte,
Pe urmă în anii cei grei
Și plini de ilustrele-i fapte.

Dincoace e adolescent
Cu două-trei fire de barbă,
Și-i pal și c-un aer absent
De parcă-i hrănit cu „rubarbă“.

Mai sus e viril și stă drept,
De parcă digeră o bîrnă,
Căci pe redingotă la piept
Un „bene-merenti“ i-atîrnă.

Dincoace mai poartă și-o stea,
Apoi tot mai mari și mai multe,
Deși aduna doar abia
Recoltele vîrstei adulte.

Dar iată-l pe-un singur panou :
Aici, unde-atinge sublimul,
A pus să-l picteze din nou
La piept cu întreg vicleimul.

Asemenea marilor duci
E tot bandajat de cordoane
Și plin e de stele, de cruci,
De lanțuri formînd macaroane.

Aice, în scumpu-i Versailles,
Ca Ludovic, Regele Soare,
El intră — dar fără alai,
Și stă aiurit de splendoare.

Aici vine ziua furiș
Și noaptea în tainice ore,
Să-și vadă-al său propriu fetiș,
Distinsul său chip să-și adore.

Adesea c-un zîmbet șiret
Se uită la „el“ din părete,
Și celălalt rîde șiret,
Și rîd celelalte portrete.

Atuncea burbonicul sclav
Apare urmat de un pictor,
Iar dînsul se umfl-atunci grav
Și demn, ca un *boa constrictor*,

Genunchiul în față-i plecînd,
Burbonicul sclav îi oferă
Cordonul primit de curînd
Sau poate vreo nouă „jartieră“.

De-abia i-o anină la gît —
Căci sclavul îi știe tabietul —
Și pictorul numaidecît
Se urcă și-atacă portretul.

Subit, sub agilul penel,
Podoaba abia căpătată
Răsare pe pînză la fel
De-ai crede că e reflectată.

C-un gest concediază pe sclav,
C-un altul pe meșterul pictor,
Și cade-ntr-un jeltș apoi grav,
Beăt ca un *boa constrictor*.

Și-n liniștea de ținterim,
Ce-n sala strămoșilor crește,
Adoarme, lăsînd interim
Pe eul din cui — și zîmbește :

Visează că moare-ngropat
Sub munți de cordoane și lente,
La urmă de tot decorat
De cele cinci continente !

CRONICA

Și-a pus pământul blană albă și-și doarme
somnul hibernal,
Orchestra crivățului cîntă un *Oratorium* de Bach
Și mii de hornuri și furnale înscriu acum pe
cerul pal
Cu litere de fum reclama celebrei firme
Löwenbach.

Lignita, cocsul, antracitul, aceste negre escedente
A capitalului teluric din timpul antedeluvian
Abia acum, în vremea noastră, dau rezultate
excelente
În sobele de teracotă, de fontă și de porțelan

Eu, lîngă calda salamandră¹, m-așez comod
într-un fotoliu
Și-n timp ce antracitul negru se schimbă în
bucăți de soare,
Visez și-n dulcea mea visare surid și simt un just
orgoliu
Că pot trăi pe socoteala atîtor vîrste-anterioare.

¹ *Salamandră* — aici, sobă cu foc continuu.

Ard vastele păduri virgine și noi ne încălzim cu
toții,
Noi cheltuim acest tezaur cruțat de bunii
troglodiți,
Căci astfel e, se vede, soarta capitaliștilor
zgîrciți :
Ce-au adunat cu trudă unchii, să risipească
strănepoții !

WAGNERISM

Azi-dimineată Cișmigiul părea un parc de vechi
castel,
Și, ca un rege singuratec, eu singur mă plimbam
prin el.

Treceam cu minile la spate tăcut, pe-aleele pustii,
Copacii moțăiau din creștet ca niște uriași cheflii.

Dar iat-un brad că se deșteaptă și cu un ram
bătrîn ușor,
Asemeni unui capelmaistru le dă semnal în *do*
minor.

Buimaci de somn se-ntind giganții trosnind a lor
încheieturi
Și tumultuoși pornesc să cînte preludiul unei
uverturi.

Ca un catarg interminabil d-asupra negrelor
boschete,

Un plop s-alintă-n neastimpăr, bătînd din mii de
castaniete.

Un tei stufos ca un Dinicu s-a deşteptat acum şi el
Şi *amoroso* plînge-n umbră cu nota lui de
violoncel.

Privindu-se ca-ntr-o oglindă în luciul apei
liniştite,
Din harfe sălciile cîntă ca nişte fete despletite.

Alătura, ursuz, platanul, mîncat şi găurit de ploi,
Prin scorburile lui respiră cu note grave de oboi.

Tresare ca din altă lume, mişcîndu-şi foile ei late,
Şi, la răstimpuri, zgomotoasă din talgere catalpa
bate.

Se întregeşte simfonia şi tot mai veselă devine,
Staccato păsările cîntă din fluieri şi piculine...

Divin era concertul, gratis şi fără de compozitor !
Iar eu, ca Ludwig, melomanul, în sală singur
spectator,

Şi-o lebădă misterioasă vîslea pe ape-aşa de lin...
De ce n-am dispăruţ ca tine, fantasticule
Lohengrin !

REVELIONUL UNUI CONFRATE

Era o seară tristă cum sunt atâtea sări,
Doar glasul geamandurei vocaliza arar
Și-o stea făcea semnale din vârful unui far
Ca-n seara când deasupra întunecatei mări
Veghea din turn lumina îndrăgostitei Hero : —
Din umbra unei streșini pe țarm două ferești
Misterios cum cată doi ochi supt un *sombrero*,
Clipeau, și înăuntru puteai ca să zărești
Pe unul dintre sumbrii confrăți ai lui A. Mirea...

El singur nu plecase de-acasă nicăirea,
Căci vrea să-și amputeze un vers rămas olog,
Într-un ibric de-alamă bolborosea un grog
Și para când albastră, când verde, multiformă,
Ca de-un suflai sporită acum creștea enormă,
Se-nvolbura, pe urmă scădea pe loc ca suptă,
Părea din clipă-n clipă că moare și se stinge,
Juca apoi pe margini, și o vedeai cum luptă
Să prindă iar putere, și-aleargă, se prelinge
Și iar z bucnea ca para de sulfur, verde-pală,
Precum apare-n *Faust* lumina infernală
Când iese dintr-o trapă rînjind Mefistofel...

Uitase-acum poetul de versul lui olog
Și, cum privea în para fantasticului grog,
Simțea că se petrece ceva bizar cu el ;
Se depărtau păreții și peste ei tavanul
Se boltuia deasupra în gotice arcade ;
Ca o fantomă neagră pe niște baricade
Pe mii de cărți în vrafuri se strecura motanul ;
Pe-o poliță deoparte anticele lui ghete
Steteau încovoiate ca niște eprubete,
Și-o bestie scăpată dintr-un apocalips
I se părea că-i patul cu plapuma de rips,
Iar el, bătrîn ca Faust, cu mințile-n delir,
Șoptea formule stranii, plecat pe-un alambic
Fierbîndu-și plin de taină supremul elixir...

Și iată, ca prin farmec, vedeniile triste
Dispar, și-ntinerește ilustrul meu anic,
Îi scapără sub genă de bucurie ochii,
Și flacărele-ușoare ca niște baletiste
Își flutură în aer spectralele lor rochii,
Cînd albe, cînd albastre, cînd verzi, cînd violete...
Jucau acu-mpreună, acu despărechete...
Părînd că vor în horă să-l prindă și pe el...

Și surîdea poetul zicînd :

„Mefistofel !

Te-am păcălit de-acuma și nu-ți mai dau nimic,
N-ai să-mi mai iei de-acuma tu sufletul zălog,
Cît timp mai am acasă eu apă-ntr-un ibric
Și spirt și rom și zahăr ca să-mi prepar un grog !“

VIZIUNE TELEGRAFICA

(Reminiscentă)

Un turn din zile vechi rămas,
Doi spadasini. Schimb de cuvinte.
Pas înapoi, pas înainte.
Un zăgănit, un jalnic glas.

Tumult. O ceată de arcași.
Un felinar pe-obrazul pal...
Tîrziu !... Infamul ucigaș ?
Departe un galop de cal...

INCITATUS REDIVIVUS

Maestrul Caragiale, la Eforie, a comparat pe d. Fleva¹ cu un harmăsar.

(Ziare!e)

La dinşii unu-i „*Om*ul-soare“,
Şi altul „*vultur*“, altul „*far*“ —
Un altul „*sfânt*“, un altul „*floare*“ —
Dar Fleva este-un „*harmăsar*“ !

Acum se naşte o-ntrebare :
De unde e ? De la Nucet ?
E-un Ducipal, Galben din Soare
Sau Pegasul vreunui poet ?

Să fie calul lui Ulise
Sau poate vreun *pur sang* rămas
Din cei ce Hercul îi găsisese
În grajdul lui Augias ?

¹ Nicolae Fleva, fost liberal, trecuse în partidul lui Take Ionescu, la care aderase şi Caragiale. Iubea mult caii ; ca avocat, primise la primul său proces, în loc de onorariu, un cal alb.

E-un hippogrif ¹ sau vreun centaur
Ori calul sfintului vestit
Care-a ucis pe-acel balaur
Cu şapte capete-nvestit ?

O fi din stava ² lui Apolo
Sau poate chiar vreun strănepot
Al Rosinantei ? ! Fugi de-acolo !
Nu insulta pe Don Chişot !

O, nu ! O, nu ! Vă cer iertare
C-atitea nume v-am citat !
El este-o simplă rencarnare
A falnicului *Incitat*.

Ştiţi, calul cel făr' de păreche
Pe care marele-mpărat
Caligula, în Roma veche,
La rang de consul l-a-nălţat.

Cunoaşteţi faptul din *Anale*
Cum e de Tacit povestit,
Şi cred că domnul Caragiale
La el, desigur, s-a gândit.

O, da — dar este-o diferenţă :
Pe cînd acel vestit cezar
Făcu-ntr-o clipă de demenţă
Un consul dintr-un harmăsar,

¹ *Hippogrif* — animal fabulos, jumătate cal, jumătate grifon.

² *Stavă* — herghelie.

Tu, Caragiale-ai fost mai tare,
Căci pe-un ilustru demnitar,
Pe Flevea, tu ai fost în stare
Să-l faci din consul „harmăsar“ !

6

PROLOG

(Ce urma să fie recitat la reprezentația „Cometei” nereprezentate pe scena Teatrului Național din București)

Pe vremea lui Sofocle, Euripid sau Plaut
Știți bine că „prologul” era un obicei,
Și dacă-n teatrul nostru să-l readuc eu caut,
Nu e că vreau ca dinșii să tămîiez pe zei,
Nici chiar pe zeii zilei... O, nu ! Ar fi grotesc...
Nu, n-am să rog pe nimeni, precum făceau cei
vechi,

Să-și scoată dinainte bumbacul din urechi,
Ori să impun tăcere acelor ce tușesc
Sau cască-n timpul celei mai tragice tirade...
Nu, că deși nu-s clasic, eu sunt om cumsecade :
S-a mai cioplit oleacă de-atunci și Heliconul ¹,
Și-altfel știu decît Plaut să fac pe-Amfitrionul ²...
Să facă dar oricine cum vrea...

Urmați, vă rog !
Nu vă-nterupeți, doamnă... tușește, domnul meu !
Aplaudați frenetic, sau fluierați, căci eu
Sunt hotărît a-mi spune oricum acest prolog !

Deci, mai întii de toate, vreo cîteva cuvinte
Asupra piesei însăși... V-atrag luarea-aminte

¹ *Helicon* — munte în Grecia, sălaș al muzelor.

² Aluzie la comedia *Amphitryon* de Plaut.

Că-i scrisă-n românește, în versuri și cu rime !
Iar dacă autorii acestei triple crime
Au îndrăznit s-o scrie, precum o să se vadă,
E că au vrut să deie elitei o dovadă
Că dulcea noastră limbă, când o vorbesc poeții,
Nu-i mai prejos ca graiul simpaticei Luteții...

Acum : de ce au scris-o în versuri, autorii,
Ținând să plictisească și publicul și-actorii,
Când mult era mai simplu ca s-o fi scris în
proză ?...

De ce ?... Fiindcă versul e o metamorfoză,
Un strai de feerie țesut cu nopți de trudă
Spre-a-mpodobi a vieții realitate crudă...
De ce au scris-o-n versuri ?... De ce ? Fiindcă
versul

E însăși cadențarea ce-o are universul
Jonglind fără-ncetare cu miile de astre,
Cu-aceste mari imagini zvirlite-n infinit...
De ce ?... Fiindcă-i ritmul pulsațiilor noastre,
E valul care-alungă alt val neconținut
Și naște armonia eternelor cascade,
E basmul care-l spune etern Șeherezade,
E însuși Pan ce cîntă din naiul lui de trestii,
E miticul Orfeos îmblinzitor de bestii,
E-nțelepciunea *Vedei* și a *Mahabaratei*,
A luminoasei Indii și *Saga*-ntunecatei
Împărăției polare... E Hesiod, Homer,
Sofocle, Euripide, Shakespeare, Corneille, Molière,
Racine, Manzoni, Goethe, Alecsandri, Hugo !...
Și tot nu știți ce-i versul ? Ce este versul ?... O !
E toată arta, teatrul, de la Aristofan
Și pîn' la miliardarul de rime, la Rostand !...

E, cum aş spune-n fine, un fel de *somatoză*¹ !
Aţi înţeles acuma de ce n-au scris-o-n proză
Cei doi poeţi *Cometa* ? Şi-altfel nici n-au să scrie
Decît în versuri ?

Totuşi, sărmăna Polimnie²
Arar deschide gura la Teatrul Naţional,
Şi nici atunci nu poate vorbi fără scandal !
De cînd s-a stins duiosul maestru-al poeziei,
Parc-a secat izvorul *Fîntînei Blanduziei*.
De la *Răzvan* şi *Vidra* şi pîn' la *Vlaicu-Vodă*
Arar la festivaluri de se mai spune-o odă
Sau cine ştii ce versuri din vremea lui Pazvante...

Precum Cenuşereasa sta între celelante
Surori, necunoscută şi neluată-n seamă,
Aşa stă poezia...

Vedeţi : nimeni n-o cheamă
La balurile curţii, la teatru, în saloane,
Pe ea ce are haine cum n-au multe cucoane,
(Nu haine de duzină cu ciucuri sau dantele,
Compuse şi semnate de maiştri croitori) —
Pe ea, ce cînd i-aţi cere ca să vă deie probe,
Ar scoate din cuprinsul vrăjitei garderobe,
Cînd rochia albastră a cerului cu stele,
Cînd rochia cea verde a cîmpului cu flori...

Nu, ea e surgunită de toţi şi din tot locul.
Dar va veni acela ce va avea norocul
De jos ca să ridice condurul ei pierdut,
Şi veţi vedea atuncea ce crimă s-a făcut :
Veţi înţelege-atuncea ce farmec are versul,

¹ *Somatoză* — medicament fortifiant, conţinînd substanţe albuminoase.

² *Polimnia* — muza poeziei lirice.

De ce pe zi ce merge tot mai greoi vi-i mersul,
De ce pe-a voastre umeri nu mai simțiți aripe,
De ce din școala voastră ies tristele echipe
Cari au uitat că ceru-i boltit peste pământ...
Nu știți ce frumusețe-i închisă-ntr-un cuvânt
Cînd versul ce-l închide îl schimbă-n juvaer...
Voi ați uitat că piatra nu poate-urca spre cer,
De nu e ajutată de-avîntul unei prăștii...
Mărgelele-adunate pe-un fir — de le împrăștii —
Nu ard cu-aceeași pară cum ard într-un șirag...
Cuvîntu-n vers devine un bici de foc, un steag,
O trîmbiță de-alarmă, un dig — o baricadă
Pe care vrea poetul să-nvingă ori să cadă !

(Pauză)

Acuma... despre piesă să vă mai spun ceva :
Cometa se petrece în spațiu, undeva,
Și poate să se-nalțe ori poate ca să cadă...
Indiferent... Povestea-i cam nebuloasă poate,
Dar vă desfid a-mi spune că n-are cap, nici
coadă...

Nu-i, în sfîrșit, o piesă ca celelalte toate.
Deși e împărțită în acte și în scene...
Un critic oarecare ca să se umfle-n pene,
Va afirma desigur că nu sunt caractere,
Dar omul ce nu are tocmai aceea cere...
Va spune-apoi că-n piesă nu-i intrigă de fel...
Firește, autorii nu-s intriganți ca el !
Că n-au nici o acțiune... Poet și acționar
Veți fi de-acord cu mine că s-a văzut cam rar !...

Vreo citeva cuvinte mai spun — și isprăvesc :
„Cometele“ știți bine că-n veci călătoresc,
Și dacă azi planează pe Teatrul Național,
Eu, după mine unul, cred că era fatal,

În lumea asta plină de glorii trecătoare,
S-apară și-o *Cometă* dup-un *Apus de soare* !
Atît... vă las cu bine... Ce-o fi, o să vedeți...
Dar chiar dac-au să-și facă de cap cei doi poeți,
Pe capul lor nu faceți ca marginea cortinei
Să cadă ca tăiosul cuțit al ghilotinei !...

NEURASTENIE

Se spune că neurastenia
E boala marilor orașe
Și-i crește groaznică domnia
Luînd proporții uriașe.

În adevăr, e-atîta larmă
În capitalele moderne,
Că omul n-are chip să doarmă,
Oricît de bine și-ar așterne.

Atîtea zilnice dispute,
Atîtea mîni care fac game,
Și-apoi jurnalele-apărute
Cu sîngeroasele lor drame,

Flașnetele și precupeții,
Țigani cu curse și grătare,
Schimbarea gărzii cu trompeții,
Societatea de salvare.

Mari camioane cu gunoaie
Și vehicule de tot neamul,
Trăsuri, cucoane și tramvaie
Și tot ce poartă macadamul,

Uzinele ce prind să cheme
Și clopotele grele-n turle...
Orașul pare la o vreme
Un monstru osîndit să urle !

Tăcerea-i un cuvînt fantastic,
Un pleonasm al morții poate ; —
Să ai un nerv cît de elastic,
Din balamale tot te scoate...

De-aceea nu mă mir că-ți pare,
O, provincial ce stai departe,
Că-n România noastră mare
Bucureșteanu-i tip aparte ! —

MOARTEA CÎRCIUMARULUI

„D. Costinescu, între altele, a admis ca un comerciant, încă trăind, să poată ceda brevetul său, fie vreunui fiu al său, sau vreunui băiat din prăvălie care l-ar fi servit cu credință mai mult timp.“

(Legea cîrciumarilor)

Simțind că e pe drojdii cîrciumarul,
Că viața lui e ca o picătură
Ce-abia se mai prelinge pe paharul
Pe care un bețiv l-a dus la gură,

A zis cu glasul stins : — O vin' aici,
Tu, cel ce cu credință mă servești !
Și iat-un cap răsare din gîrlici
Stîrnind un vag miros de Odobești.

O liniște profundă stăpînea
Năuntru crîșmei în această oră,
Și n-auzeai decît arar, sonoră,
Cum picură-ntr-o strachină-o canea...

— Deschide lada veche de Braşov
În care-am pus „Brevetul“ la păstrare.
Ți-l dăruiesc să-l ții ca pe-un hrisov
Rămas din vremea lui Ștefan cel Mare...

Nu-l terfeli și ține-l fără pată
Cum l-am ținut eu păn' la bătrînețe,
Că-l cel din urmă titlu de noblețe
Al bunilor crîșmari de altădată.

Cu cinste, fiul meu să-l stăpînești !...
A zis, și-ntr-un sughiț își dete duhul,
Și-n crîsmă se umplu din nou văzduhul
De-același vag miros de Odobești.

Și-n liniștea profundă ce domnea
Năuntru crîșmei în această oră
Plîngea băietul ascultînd, sonoră,
Cum picură-ntr-o strachină-o canea...

MESAGIUL

(Scena reprezintă sala Senatului, unde sunt adunați reprezentanții națiunii în dimineața deschiderii sesiunii din anul 19...)

TUNUL

(de departe)

Bum ! Bum !

FOTOLIUL PREZIDENTIAL

Pornește vodă !

CLOPOTELUL

Treziți-vă cu toții !

TUNUL

Bum !

UN ECOU

(din sala pașilor pierduți)

N-auziți ? !

TRIBUNA PUBLICĂ

Ia lasă, că nu dau ostrogoții !

UN FOTOLIU

Mai rău ca ostrogoții !

FOTOLIUL PREZIDENTIAL

Fiți mai parlamentar !

UMBRA UNUI MAMELUC

Solemnă zi !

O CADRĂ VECHE

Solemnă !

O BILA NEAGRĂ

Începe farsa iar !

BILA ALBA

Taci, bilă pesimistă !

BILA NEAGRĂ

Tot n-ai pierdut speranța
C-o să se-ndrepte lumea ?

URNA

S-a isprăvit vacanța !

TUNUL

Bum ! Bum !

FOTOLIUL PREZIDENTIAL

Sosește vodă ! N-ați auzit iar tunul ?

TRONUL REGAL

Las' că mai este vreme ! Cinci din o sută unu !
Către Mitropolie se-ndreapt-acum duiumul,
Și pînă să ajungă, cît ține *Tedeum*-ul,
Avem destulă vreme să tragem un taifas...

UN FOTOLIU SENATORIAL

Dacă mai este vreme, atunci mai dorm un ceas...

TRONUL REGAL

Și-apoi, la urma urmei, ce-atîta gălăgie ? !
De-mi acordați cuvîntul, vă spun eu ce-o să fie !
Tăceți acuma dară cu toții și-ascultați :

(*Pauză*)

(*Tușește Tronul și începe :*) Domni senatori,
domni deputați !

Simțesc o vie bucurie că-n sînul astei adunări
Pot în *daumont*-ul ¹ meu eu însumi s-aduc a mele
salutări !

Cu toate statele vecine suntem în relațiuni
normale :

Nu cerem, ca de pildă, sîrbii, compensațiuni
teritoriale.

Și pentru menținerea păcii jerfindu-ne ca și-altă
dată,

Congratulați și strînși în brațe am fost de Europa
toată !

(*Aici aplauze. Pe urmă :*)

Domni senatori ! Domni deputați !
(*Tăcere-adîncă în tribune*)

Treizeci de ani sunt încheiați
De cînd în fruntea-armatei mele am pus piciorul
în Dobrogea,

Cred c-a venit acum timpul să-și aibă dreptul lui
și hogea

În Dacia să se coboare, ca cetățean din minaret,
Să steie-n Parlament alături cu domnul Stere sau
Haret,

Venind din gloriosul Tomis, ca și din mlăștinoasa
Tulce,

Să-și aibă în Senat pupitrul pe care capul să și-l
culce...

Veți fi chemați apoi să puneți... (*Mișcare vie între
busturi*)

În discuțiune și proiectul acela groaznic pentru
trusturi,

Ce pune vîrf la celelalte și care eclipsează
restul —

Atît de discutat de presă și prevăzut în manifestul
Lansat în 12 marte o mie nouă-sute-șapte...

¹ *Daumont* (d'Aumont) — trăsură luxoasă trasă de patru cai.

Ministrul de comerț și-industrii va proceda la
alte fapte ;
Va face tot ce-i stă-n putință spre a spori mereu
progresul
Industriei naționale : spre a turti odată fesul
Străinilor — ce pînă astăzi au încercat să ne
supuie :
Să poată domnul Costinescu să toarne mii și mii
de cuie ¹,
Spre-a răstigni pe toți tîlharii ca pe-alt Isus și
Baraba !
(Acesta-i cuiul din mesagiu : deci crede tu și
nu-ntreba !)
Cît despre-industria hîrtiei în fruntea căreia stă
„Letea“
Din care — după cum se știe — cei vechi veneau
să-și stingă setea
De viață, spre-a uita de lume, precum ai noștri își
uitară
Că din hîrtie și cerneală trăiește ginta literară,
Vom mai scumpi pe cît se poate produsele de
celuloză
Să nu mai poată-n contra noastră să scrie nime-n
vers sau proză ;
Ne vom juca cu-Assan în nasturi, pe cari de-a
gata îi importă
Ca să le facă în ureche ca Grădișteanului ² o
bortă ;
(Aplauze însuflețite...)
Pășim cu-ncredere-nainte
Că înapoi nu-i chip să mergem, luînd angajamente
sfinte

¹ Emil Costinescu era proprietarul fabricii de cuie din Sinaia.

² Petre Grădișteanu (1839—1921) — fruntaș al partidului liberal.

Să aplicăm cu strășnicie în țară legile agrare
 Și în lucrarea cea comună să-și aibă partea
 fiecare...
 Guvernul o să aibă grijă, cercînd cele mai bune
 norme,
 Să-ncalețe vechea „talpă-a țării“ cu sancționatele
 reforme ;
 Voind de-asemeni prin județe să nu mai văd
 războiul punic
 Azi, după-o matură gîndire, făgăduiesc „colegiul
 unic“ !
 Văzînd că-n țara mea întregă populațiunea-i
 decimată
 Mai rău ca-n 77 prea glorioasa mea armată,
 Cînd a dat piept cu Semiluna pe tristele cîmpii
 bulgare,
 Am hotărît modificarea bolnavelor legi sanitare.
 Finanțele sunt tot prospere și nimeni nu se mai
 revoltă,
 Deși a fost doi ani de-a rîndul o mizerabilă
 recoltă.
 Ca domnii Cuza și N. Iorga să nu mai fie
 irascibili,
 Vom face — dacă nu v-opuneți — pe magistrați
 inamovibili.
 Ministrul nostru de domenii a pregătit o nouă lege,
 Pe care dacă veți vota-o, menită-i miinile să lege
 Sylvanilor ce fără cuget de vremile care-or să vie,
 Ieșeau la drum în „codru“ silvic și-l prefăcuse-n-
 tr-o Vlășie !
 Vom îngriji ca toți să-și aibă acasă sursa de
 petrol ;
 Cît despre stații balneare ca Govora sau
 Tekirghiol,
 Vom priveghea ca tot creștinul să aibă îndestul
 noroi

Spre a putea în vremi de criză s-arunce cu succes
în noi !
Armata a-nceput să fie obiectul grijii tuturor.
Și vă răspund că este gata oricînd va fi să sune
ora !

(Aici s-aplaudă frenetic...)

Domni senatori ! Domni deputați !
Adînc convins că fără preget ou toată rivna toți
lucrați,
Cum ați lucrat întotdeauna în celelalte mari
seziuni,
Născînd atîtea legi faimoase în scurtul timp de
șase luni,
Pășînd cu-ncredere-nainte pe calea marelui
progres
Ce printre celelalte state ne-a dobîndit un loc
ales,
Deschid sesiunea ordinară, o, bravii mei
parlamentari :
Cătați să stați deci la-nălțime și nu fiți oameni
ordinari !...

POSTSCRIPTUM

Și-acuma că trecură acele șase luni,
Vă-ntreb : unde sunt toate promisele minuni ? !

POETUL ȘI LEBEDELE

Cu minile înfipite-n buzunare,
Un bard pîrlit, dat gîndurilor pradă,
Ca un erou flămînd într-o baladă,
Se plimbă-n Cișmigiu, pe sub umbrare,

Cînd de sub sălcii iată că apare
A lebedelor flotă de zăpadă...
El se oprește-o clipă să le vadă,
Apoi le strigă plin de indignare :

„Cit ain să stau mereu așa sărac
Și-n buzunar să n-am nici o lețcaie
Puteți, voi lebede, să-mi spuneți oare ! ?“

Dar lebedele care veșnic tac,
Nedumerite gîtul și-l îndoaie,
Ca niște albe semne de-ntrebare...

INDIGNAREA CLOPOTULUI DE LA MITROPOLIE

(Sedință de noapte a Camerii ; cea din urmă din sesiunea aceasta. Din Parlament se aude un murmur difuz. În curtea Mitropoliei o îngrămădire neobișnuită de birji și automobile.

Singur, ursuz, în cușca lui de lemn, Clopotul Mitropoliei vibrează încet, atins de vînt. Un reporter al «Minervei», auzind vibrația clopotului, se apropie de el.)

CLOPOTUL

Eh ! în sfîrșit se-nchide și-această grea sesiune !

REPORTERUL

Nu mai era sesiune... era o obsesiune !
De-atîta surmenare spun drept că sunt sătul...

CLOPOTUL

Așa-i... eu devenisem aproape noctambul...
Nu mă lăsau în pace nici noaptea să mai dorm...

REPORTERUL

Da, astăzi mai cu seamă fac un scandal enorm...
Ai spune-un trib, cînd vine epoca migrațiunii...
Se-ntorc la ginecee aleșii națiunii

Și cum ajung acasă, îndată se cunoaște :
Încep ca să roșească chiar ouăle de Paște...

CLOPOTUL

Dar turnul meu votat e ?

REPORTERUL

Ce turn ?

CLOPOTUL

Am înțeles...

M-au tras din nou pe sfoară ! Vlădicii, mai ales,
Nu s-au gândit la mine deloc... Era fatal
Să nu m-audă nimeni, dacă nu fac scandal !

REPORTERUL

Mai las-o pîn' la toamnă !

(Deputații încep să plece.)

CLOPOTUL

(indignat)

Ei ași !... Balang ! Balang !

Un prost pe lumea asta-i cel ce mai rabd-un
ștreang !

(Către deputații care trec.)

Anunț o-nterpelare : cînd mă urcați în turn ?

UN DEPUTAT

(ironic)

Să nu-ți vie-amețeală !

CLOPOTUL

(crescendo)

Ce ? Unde-s taciturn

De felul meu și numai la zile mari vorbesc,
Vă-nchipuiți pesemne că eu nu mai trăiesc ? !

Vă bateți joc de mine și mă lăsați la poartă
Ca pe-un calic ? Ce ? Oare nu-s demn de altă
soartă ?

Fiindcă tac, voi credeți că n-am destul talent ?
Ce ? Are glas ca mine vreunu-n Parlament ?
Nu am vorbit în toate ocaziile solemne ?
Ce va să zică, spuneți, acest coteț de lemne ?
Cît o să stau eu astfel ca un ermit uitat ?
Cînd lîngă mine-alături, voi v-ați făcut palat !
Dac-oi porni odată s-o iau într-o ureche
Și mi-oi întoarce limba, chemînd din Delea Veche,
Din Popa Nan, din Spirii, din Cuibul-cel-cu barză
Poporul la răscoală, vă fac pe toți o varză !
Sunt opozant de-acuma, și-mi pun candidatura !

REPORTERUL

Oho ! Pușchea pe limbă-ți ! Ajunge ! Tacă-ți
gura !

CLOPOTUL

Ce face ? Las' pe mine ! Voi spune cîte știu...

UN DEPUTAT

(în treacăt)

Ești cam dogit, moșnege ! Prea te-ai trezit tîrziu...

CLOPOTUL

La vîrsta mea pe drumuri să stau, nu-i derizoriu ?

UN DEPUTAT

(poet)

Las că-ți cedez mansarda din turnul meu
d-ivoriu !...

AMORUL ORB

Nu se cunosc, nici s-au văzut vreodată !...
Dar ambii sapă sumbre galerii,
Ca doi mineri înmormîntați de vii
Ce-n întuneric, fără' de lămpi, se cată. —

Atrași de-aceleași tainici simpatii,
Boltesc tuneluri lungi ca să răzbată,
Și solul sună, unde prind să bată,
De zvonul surdei lor telegrafii. —

Tot mai aproape se aud, și tot
Mai harnici sapă vesel să s-ajungă,
Și dup-atît ocol și cale lungă

Se întîlnesc deodată bot în bot
Sub bolta nupțială a cupolei...
Și iată, astfel se iubesc — sobolii ! —

SONETUL UNUI REUMATIC

O, cocostîrci, dragi păsări migratoare
Ce primăvara-n fiecare an
Veniți cu vești de peste ocean
Ca niște albe plicuri zburătoare,

Blinzi musafiri ai omului sărman,
Am să vă văd și anul ăsta oare
Prin mlaștini de smarald la vînătoare
Umblînd pe catalige de mărgean ?

În igrasia locuinței mele
Mă dor genunchii, mîinile mi-s grele
Și-am ceasuri de macabru pesimism.

Voi cari umblați prin mlaștini și băltoace,
O, spuneți-mi și mie cum se face
Că-n veci nu suferiți de reumatism ?

JOS RAMOLIȚII !

„...Vrem să căutăm voluptatea primejdiei, energia și îndrăzneala.

...Elementele esențiale ale poeziei noastre vor fi curajul, îndrăzneala și revoltă.

...Literatura necîntînd pînă acuma decît inerția gîndirii, extazul și somnul, noi voim să exaltăm mișcarea agresivă, insomnia febrilă, pasul gimnastic, saltul mortal și mai cu seamă loviturile de palmă și de pumni...

Urcați pe cel din urmă promontoriu al veacurilor, de pe culmea universului aruncăm încă o dată gestul nostru de sfidare stelelor...”

Marinetti ¹

**Fraternizăm cu tine, Marinetti !
Trăiască energia și revolta !
Să ne-ncărcăm ca pilele lui Volta
Și să-i trăsrim pe toți cu vîrfurile ghetii !**

¹ **Filippo Tommaso Marinetti** (1876— 1944) — poet italian, fondatorul futurismului.

De-am ști că după noi se darmă bolta
Și aștri cad ca ploaie de confetti,
Eu și-autorii gemeni ai *Cometii*,
Te vom urma, oricare-ar fi recolta !

Te vom urma cu drag — își dăm parola...
Trăiască bîta, boxul și savata ¹ !
Un ultim iuruș dîrz, ca la Magenta,

Și ai să vezi de nu i-om da noi gata !
Jos ramoliții ! Și-au mîncat polenta ² !
Hai să-i gonim, băieți, din gorgonzola ³ !

¹ *Savata* — trîntă.

² *Polenta* — mămăligă.

³ *Gorgonzola* — brînză preparată în localitatea cu același nume din Lombardia.

LUI EMINESCU

O, Doamne, cîtă vreme rămasă înapoi !
Unde ești tu acuma și unde suntem noi,
Nevrîstnicii romantici, sentimentali de ieri,
Care plîngeam cu tine și-a tale mari dureri
Ni le-nsușeam, asemeni acelor neofiți,
Ce se visau aieve pe cruce răstigniți
Și resimțeau tot chinul, batjocura și-amarul,
Ce le-ndurase-odată și Christ urcînd Calvarul ?...

Sunt ani de-atunci... și astăzi nevrîstnicii de ieri
Au încercat ei înșiși cumplitele dureri,
Au suferit și dînșii și-au plîns cu-adevărat,
Ca tine, nopți de trudă adese au vegheat,
Slujind plini de credință divinului tău cult,
Și cine știe dacă n-au suferit mai mult,
Lipsiți de-aripa largă a geniului tău...

Azi cînd plutești dincolo de bine și de rău,
Cînd nu mai simți pe frunte cununa grea de spini,
Pătrunși de pietate, ca niște pelerini,
Ți-aducem ție altă cunună mai bogată —
Căci sunt și flori pe lume ce nu mor niciodată !...

Ca pelerini cucernici, trudiți de lungul drum,
Ne ridicăm privirea spre tine și acum
Abia ne dăm noi seamă ce sfânt și mare ești :
Ce sus, tot mai puternic, mai mîndru străjuiești
Umplînd tot orizontul cu raza ta cea clară,
Întocmai cum în zare luceafărul de sară
Pe cerul gol de stele răsare timpuriu...
Ca-n zori tot el să steie aprins cel mai tîrziu...

BANCHETUL MEU

*Subscrisul, după cum se știe,
Fiind sacrat de-Academie,
Spre a serba această dată
În chip solemn, chemă îndată
La un ospăț gargantuesc
Pe numeroșii săi amici.
Lectorii să-mi dea voie-aici
Pe scurt ca să le povestesc
Cum a decurs acest banchet,
În adevăr demn de-un poet !*

Celebre au rămas pe lume ospetele lui Baltazar,
Chefliul descendent al celui din urmă crai din
Babilon,
Ce bea din cupele sacrate aduse din Ierusalim ;
Sardanapal, afemeiatul, de-asemeni este legendar :
Vestită-i nunta de la Canna, la care-un musafir
sublim
C-un gest de binecuvîntare știa să schimbe apa-n
vin ;
Nemuritor rămase iarăși banchetul marelui Platon,
Banchetul cel mai de pe urmă, pe care-n casa lui
l-a dat,

Cînd renunță la poezie ca să urmeze pe Socrate ;
Celebru în istoria lumii va rămînea de-a pururi iar
Ospățul dat de Cleopatra mult fastuosului

Antoniu,
Cînd dînsa-i oferi-ntr-o cupă acel frumos
mărgăritar,
Ce prețuia cît un imperiu ; nemuritor e și
Petroniu
Care-a descris cu-atîta vervă banchetul lui
Trimalcion ¹ ;
Va face epocă desigur banchetul de la Tirgoviște,
Dar mai presus de Cleopatra, Brătianu, Baltazar,
Platon,
Sunt eu — căci ale lor oște, pe lingă-al meu,
nu-s decît niște
Agape fără importanță...

Ospățul era-ntins afară
În cea mai splendidă grădină din lumea mea
imaginară,
Cu flori enorme cît copacii, și cu copaci, niște
copaci !
Să nu-ți ajung-o zi întreagă ocolul trunchiului
să-l faci...
Deasupra mea drept policandru se aprinsese o
Cometă ;
În capul mesei, lingă mine, îmi instalasem o lunetă
Să pot vedea în celalt capăt pe cel din urmă
musafir...
Poruncile mi-erau purtate prin telegrame fără fir ;
Pe uriașul cîmp al mesei, imaculați ca luciul
lunii,
Se împînzise *Funigeii*, scăpați din stativale Runii ;

¹ În romanul *Satiricon*.

Străvechea mea argintărie, cu-atîta artă cizelată
De rafinatul Benvenuto, scliþea pe masă înþirată...
De la cleþtarul alb de rocă þi pîn' la amfora

de lut
Bogate cupe multiforme chemau pe oaspeþi la băut.
Fîntînile-aruncau în aer efluvii de opoponax ;
Negrese zvelte þi fardate cu cel mai autentic vax,
Din creþtet pîn' la talpă nude ca *Veritas* ieþind
din puþ,
Miþcau cu gesturi cadenþate apărătoarele de struþ.

Orchestra mea era condusă de însuþi zeul Apolon,
Căci impozantul domn Dinicu, gătit cu marele
cordon,

Se îndurase să-i cedeze la urma urmelor bagheta...
þi ce divin cînta orchestra ! Eol, mă rog, þinea
trompeta,

Orfeu din cetera-i măiastră scotea accente
colosale,

Pan da din cap, ca un isteric, suflînd în nai
imensa-i jale,

La contrabacus era Bachus ; alătura de el Triton
Sufla-ntr-o scoică uriaşă, adusă-n formă de
trombon,

þi-alþi virtuoþi din lumea veche, al căror
nume-acum îmi scapă...

Iar grosul îl făceau satirii, divinităþile de apă,
Driadele, silvanii, faunii cîntînd din syrinx,
citarezii...

Ca o cascadă tumultoasă curgeau bemolii þi
diezii !

Era divină-a lor cîntare, ce se vărsa în valuri line,
Căci cum puteau să cînte zeii decît doar armonii
divine ?!...

Pe care să le-aprecieze n-ar fi putut decît Castalde,

Mascagni, sau vreun alt maestru născut sub ceruri
mult mai calde...
Bacante-alese pe sprinceană, conduse-n danț de
Terpsichora,
Desculțe-așa cum joacă astăzi celebra Duncan
Isadora,
Și-așa cum le mai vezi pictate pe-al vazelor antice
pîntec,
Se legănau în jurul mesei, ritmîndu-și pasul după
cîntec...
Voioase își sunau crotalii ¹ și surîdeau
provocătoare,
Alcătuind ghirlânzi imense, ca niște flori
dănțuitoare,
Ce-și risipeau polichromia și iarăși se strîngeau
încet,
Unindu-se pe nesimțite la loc ca un splendid
buket...

Greu să descriu în fine pasul unor femei așa
lejere !
Păreau că-s niște preotese ce-oficiază vechi
mistere,
Nu un *kake-walk* neeuritmîc, lasciv și fără nici
un haz.
Așa precum îl joacă turma demimondenelor de
azi...

Vrăjiți priveau la toate-acestea nenumărații
musafiri,
Pierduți cu totul în beția ce-o dau supremele
uimiri !

¹ *Crotal* — castanietă.

Erau reprezentanți iluștri din toate treptele
 sociale :
 Academia-n păr, cu toate că multe titve erau
 cheale,
 Mortzun cel iubitor de artă și-atît de voritor
 de bine,
 Blindat de cruci și constelații autohtone și
 străine,
 Reprezenta guvernul însuși, ca unul care-n altă
 vreme
 Nu ducea trenul cel de astăzi, ci s-antrena scriind
 poeme ;
 Era intransigentul Stere și domnul Maiorescu Tit,
 Cari, după ce se ospătase mîncînd cu mare apetit,
 Făceau acuma curte muzei poporaniste a lui Goga ;
 Duiliu își plecase capul, pe ochi c-un gest
 trăgîndu-și toga,
 Să nu mai vad-așa oroare ; Ranetti, tinărul Silen,
 Ce de-obicei bea vin sau bere, se adăpa din
La Fontaine ;
 Amicul nostru Peucescu, în culmea marei
 bucurii,
 Armat cu șapte furculițe, mînca din șapte farfurii ;
 Bucolicul Stavri pe gînduri visa la holdele-i
 de grîu ;
 Bîrsan, simpaticul *Danubiu*, într-adevăr bea ca
 un rîu ;
 A. D. Holban sta lingă Spaethe, ce se-ncerca cu
 miez de pîne
 Să-i ieie masca, să-l cunoască și generațiile de
 mîne ;
 Brătescu ot Voinești, c-un zîmbet privind pierdut
 la craniul gol
 Al miticului Caragiani, schița un gest de
 carambol ;
 Viu discuta cu A. Davila — Pompiliu Eliad, detalii,

Sfidîndu-se unul pe altul și măsurîndu-se în
 Thalii ;
 Efebul sprinten Minulescu, al muzelor precoce fiu,
 Își rezervase mai de-o parte tacîmul pentru mai
 târziu ;
 Ovid, Dragomirescu, Motru, cu-a lor reviste
 excelente
 Își făceau vînt, cercînd în aer ca să provoace mici
 curente !
 Era-n sfîrșit tot ce-i ilustru, plus senatori și
 deputați,
 Judecători, artiști, profesori, popor și mateloți,
 soldați,
 Afar' de doctorul Ureche, care făcea scandal
 enorm,
 Fiind poftit să ias-afară, căci mirosea a iodoform...
 Dar ce splendid era *menu*-ul ! Ar trebui să fiu
 Flaubert
 Ca să descriu banchetul ăsta ce sta întins sub
 vastul cer,
 Ca cel ce l-au văzut odată grădinile lui Hamilcar...
 Ca Dumas-Père eram eu însumi, și-Amphitrion
 și bucătar :
 Citez vreo trei sau patru feluri din suculentele
 minuni :
 Erau întăi vreo șapte critici gătiți cu pene de
 păuni,
 Apoi opt sclavi purtau pe-o tavă de zece metri,
 toată-n aur,
 Ceremonioși, de-a lungul mesei, friptură de
 pleziozaur ;
 Alți ofereau piftii gătite din labe de hipopotam,
 Urechi de elefant ; fragmente din vechea coast-a
 lui Adam ;
 Apoi (în toată Europa ca lucru rar, nemaivăzut),
 Adusă din regiuni polare, o înghețată de mamut

Făcu deliciul și mirarea întregii adunări auguste :
 Doar singur domnul Teodoru n-a vrut cu nici
 un preț s-o guste...
 Zaharicale și bomboane și prăjituri nu s-au
 servit,
 Căci vream să menajez stomacul lui domnul
 Maiorescu Tit,
 Dar portocali, banani și rodii, nuci seculari și
 mandarina
 Ca-n *Richard III* veneau în goană, tirind enorme
 rădăcini,
 Veneau, făcând ocolul mesei, așa împovărați de
 roadă
 Și se plecau spre fiecare ca drept în gură să le
 cadă...

Iar când și-atinse apogeul acest ospăț demn de
 Homer,
 Am dat poruncă să se scoată din pivnița lui
 Jupiter
 Un vas uitat, rămas acolo supt dărmături din
 vechiul timp,
 Când zeii-au fost siliți cu toții să emigreze din
 Olimp,
 Și, ridicînd, apoi, în aer, hanapul ¹ meu plin
 de-ambrozie,
 Am zis cu glas măreț :
 „Trăiască ilustra noastră-Academie !
 Când dumneaei îmi recunoaște cu laude
 talentul meu,
 Ca semn de reciprocitate e drept s-o recunosc
 și eu !
 V-am combătut cu îndîrjire mai an,
 e foarte-adevărat,

¹ *Hanap* — cupă mare, folosită în evul-mediu.

Și lănci am rupt în contra voastră — dar sufletul
mi-a fost curat !
Și dac-am îndrăznit ca astăzi să vă conduc la un
banchet,
E ca să știți și voi odată ce bine știe un poet
Să-și ospăteze musafirii... țin însă să desmint
un zvon
Ce tinde să s-acrediteze : s-a spus că eu, ca și
Platon,
Voiesc să-mi ard a mele versuri și să mă las
de poezie.
Să știți, iluștri domni, că asta e-adevărată infamie.
Nu ! Eu voi scrie înainte, doar nu-s nebun să fiu
ca el,
Căci vreau cu orice preț la anul să iau și
Premiul Năsturel !

¹ Printre comenseni : A. D. Holban (v. *Portrete*) ; Ioan Caragiani (1841—1921), profesor de elină la Universitatea din Iași ; a tradus în proză *Odiseea* și *Batrahomiomahia* de Homer ; Pompiliu Eliad (1869—1914), profesor de franceză la Universitatea din București, istoric literar, director al Teatrului Național din București între 1908 și 1911 ; C. Rădulescu-Motru (1868—1957), filozof și psiholog, edita pe atunci *Noua revistă română* ; dr. Alceu Urechia (1860—1941), umorist, semna cu pseudonimul Iodoform ; D. A. Teodoru (1866—1910), profesor ; în tinerețe a activat în cadrul mișcării socialiste și a colaborat cu poezii și articole la *Contemporanul* și *Drepturile omului*.

RĂSPUNS LA O SCRISOARE

*„...Sunt cîteva săptămîni de cînd am aflat
că în literatura românească a apărut un
poet ce semnează A. Mirea...*

*În consecință vă invit a părăsi numele
de A. Mirea care este al meu și al unchiu-
lui meu, domiciliat în Cîmpulung... etc.“*

Paris

A. Mirea

Unchi fericit ce are-așa nepot !
Nepot ferice, vrednic de-așa unchi !
— Fiindcă-i monstruos acest mănunchi
De trei A. Mirea... iată ce socot :

Declar de mai-nainte că nu pot
Să mă reneg — chiar de-ați cădea-n genunchi,
Surcea de neam și tu, ilustre trunchi,
Și m-ați ruga cu neamul vostru tot !

Eu sunt A. Mirea și voi fi în veci
Adevăratul, singurul, sublimul !
Și nu-mi împart cu nimeni nemurirea,

Îți interzic eu dumitale, deci,
Ca să mai iscălești de-acum A. Mirea...
Căci prea mi-ai compromis pseudonimul !

POETUL ȘI PRIMAVARA
DRAMA ÎN CINCI SONETE

Lui I. Botez

I

Deschide-mi geamurile, primăvară !
Ia-mi foile pe care îmi notez
A mele versuri, smulse de Botez
Ca să uimească lumea literară !

Da, ai dreptate tu : nu mai lucrez !
E mult mai bine să te plimbi pe-afară...
Dar vai ! nu pot, că trebuie s-apară
Revista... Ia-ți un scaun dar, și șezi...

Împrăstie-un parfum de vioarele
În jurul meu și spune-mi ce mai face
Tot neamul tău pribeag de rîndunele ?

Mai cîntă cucul tău, ori și el tace
Și nu-și găsește nota lui de flaut,
Cum nu-mi găsesc eu rima care-o caut ?

II

*O gioventù, primavera*¹... etc.

Metastasio

Bine-ai venit ! Mă ierți că te primesc
Ca Empedocle, numai în papuci...
Nu mă jenez deloc... Ei, ce-mi aduci ?
Ce-mi dai, cu rime noi să te cinstesc ?

Dar stai puțin... De ce vrei să te duci ?
Mai stai, măcar un rînd să isprăvesc...
Pe cînd voi scrie eu un vers burlesc,
O lacrimă pe-obraz tu să-mi usuci.

Colaborează, dacă vrei, cu mine...
Ajută-mă, că sunt într-un impas...
Dar pentru ce, mă rog, cam strîmbi din nas ?

Ce oare ? Nu cumva ți-a fi rușine
Și crezi că te-a cîntat cu mult mai bine
Buonaventura Pietro Metastas ?!...

III

Eram prieteni buni odată noi...
Tu-mi dădeai flori, și eu-ți dădeam sonete
Și mîna ta mi-o petreceai prin plete —
O, de mi-ai da azi pletele-napoi !

¹ O tinerețe, primăvară...

Dă-mi inima de-atunci...

— O, nu, poete !

Deși suntem amici buni amîndoi,
Mai bine e să porți în piept un sloi,
De vrei să mori octogenar ca Goethe...

Dă-mi pletele măcar

— O, rătăcire !

Dar nu-nțelegi, cum ești de furios,
Că de te-aș face cum ai fost, pletos,

În goana ta, pe Pegaz, spre mărire,
Te-ai spînzura de creanga vreunui pom
Ca lung-hirsutul biblic Absalom ?!...

IV

De este-așa să știi că amputez
Din ale mele *Opere complete*
Orișice ode, orice canțonete
În care te-am slăvit...

— Infam burghez !

Socoți că țin eu să mă celebrez ?
Cînd m-a cîntat în splendide sonete
Pe mine-un Dante Gabriel Rossette ¹—
Pot maclatura ta s-o ignorez !

¹ *Dante Gabriel Rossetti* (1828—1882) — poet și pictor englez, întemeietor al prerafaelitismului.

Atît aş vrea să ştiu, poet-bancnotă,
Nenorocite boccengiu de rime,
Ce-ai să mai cînti, de nu mă cînti pe mine ?

— Ce-am să mai cînt ? mă-ntrebi ?! Orişice-mi
vine
Şi voi găsi accente mai sublime
Cîntîndu-mi soba mea de teracotă !

V.

— Ieşi dar, sulemenită peţitoare !
Cunosc a tale graţii ancestrale
Şi toate şiretlicurile tale
Şi foaia ta de zestre-amăgitoare !

Ia-ţi fardurile, că nu fac parale !
Ia-ţi şi esenţele tulburătoare !
Căci tinereţea mea nemuritoare
E lacomă de lumi mai ideale !

Să-ţi baţi tu joc de-un biet poet-sărac ?!
Nu vreau să te mai văd, vreau să visez ;
Mi-oi pune cărţile sub cap, drept pernă,

Şi-n ciuda ta, să vezi tu ce-am să fac :
Cu flori retorice am să creez
O primăvară nouă şi eternă !

...Cum în povești din pământ răsărea un oraș ca
 prin farmec,
 Falnic spre cerul senin înălțînd auritele turnuri,
 Împodobit cu grădini și cu punți peste
 ape-aruncate,
 Astfel pe cîmpul viran, dătător de friguri palustre,
 Unde nici un pas nu trezea vreun ecou mai-nainte,
 Ne-am pomenit într-un zori ca-mpăratul acela
 din basme
 C-un Babilon înălțat de-un fachir al nației
 noastre.
 Mîndre palate sclikeau mai fantastic unul ca altul,
 Cu balustrade bizare, cu turnuri și vaste cupole
 Într-un amestec de stiluri cu fel de fel de podoabe,
 Cu guralive fîntîni și cu peșteri și munți ca
 decoruri,
 Cu o lagună pe care cîntau voioși barcarole
 Gondolierii, ca-n vremea de fast a splendidei
 Veneții,
 Cînd Bucentaurul mîndru ieșea cu dogele-n
 larguri
 Ca să arunce inelul, ca semn de logodnă, în mare...
 Serile-apoi deodată cu stelele cerului, magul
 Își aprindea feeria de candelă multicolore :

Toate-au trecut cum pe lume lăsat e ca toate
să treacă,
Iarna veni viforoasă și plină de semne de spaimă.
Până și marea-n neastîmpăr — acum amorfise la
țărături.
Albe corăbii cu grijă pluteau îndrumate spre
faruri,
Pline de țințuri fantastici venind ca din porturi
polare.
Viforul noaptea-nălța în calea grăbitelor trenuri
Albele lui baricade de-omăt,
strămutîndu-le-ntr-una —
Parcă uitase de noi primăvara cea plină de farmec !

De-ai fi venit mai devreme, tu blînda și plina de
pace,
Ca să arunci toporașii albaștri pe margini de
drumuri
Și să avînți ciocîrliile-n slavă cu vesele triluri !
De-ai fi trezit mai devreme viața din somnul
letargic,
Poate c-atuncea și robul învins de nevoi seculare
S-ar fi lăsat amăgit să-ți asculte eterna chemare.
Mirosul proaspăt de glic-adăpată de-atîta zăpadă,
L-ar fi făcut să revadă cum cresc mînoasele
holde,
Mîinile lui prin instinct ar fi prins ale plugului
coarne,
Brazda durată din nou i-ar fi dat virtutea
să-ngroape
Marea nădejde ce doarme închisă în micul grăunte.

Altfel a vrut însă soarta și strașnic fostu-i-a pilda !
Cînd s-a văzut într-atît urgisit și de legile firii,

Mult-oropsitul de toți și-a pierdut cea din urmă
 nădejde ;
 Plin de-o surdă minie-adunată în suflet de veacuri
 Mina pe torță a pus scuturînd-o aprinsă în aer
 Și dintr-odată tot cerul păli luminat de văpaie ;
 Ruguri pe mături ardeau, făcîndu-și tăcute
 semnale,
 Și-altele jos răspundeau ogindite pe funduri de
 ape !
 Se profilau pe ceruri treptat luminînd orizontul
 Vîrfuri de codri în flăcări, pîrînd niște negre
 convoiuri
 Cari cu făcliile-aprinse porneau să îngroape
 o moartă ;
 Clopote-n dungă băteau ca-n vreme de
 cumpănă-ntr-una,
 Gloate de oameni în groaznic tumult se-ndreptau
 spre conace ;
 Cel îndîrjit și cel pașnic, cel slab și nevolnic de-a
 valma,
 Cain lîngă Abel, alături femeii cu copiii în fașe,
 Turbur cum curge un rîu cînd zăporul pornește
 din munte,
 Astfel mergeau în amestec să ceară dreptate sau
 moarte !

Înfricoșată bulboană e sufletul omului, Doamne !
 Limpede-ți pare adesea ca apa tăcutelor lacuri
 Ce te-amăgesc cu priveriști pe care le fură luminii,
 Cînd în adîncu-i păstrează atît întuneric sălbatec !
 Cînd îngropate-s într-însul de alții atîtea cadavre
 Și-i de ajuns un vârtej din adînc să le-arunce
 dasupra !
 Da, e de-ajuns un cuvînt ca o piatră-n prăpăstii
 să cadă

Spre-a deștepta în omul de astăzi deodată ecoul
Omului-fiară din noaptea cumplită-a străvechilor
peșteri !

Năruie tot și nu cruță nimic și-n cumpeni nu pune
Viața copiilor lui, nici pe-a sa, nici pe-a celorlalți
semeni,
Moartea nu-l sperie-n mers, și rînjind dezgropată
chiar moartea,
Gura umplîndu-i-o crunt cu pămîntul de care-i
el lacom.
Tot ce au strîns generații întregi prin muncă sau
pradă
Zboară în nouri de fum și cade în praf de
cenușă !...

Tremură toate orașele-acum apucate de spaimă,
Ziua și noaptea patrule călări colindă pe uliți,
Fulgere-albastre-aprinzînd în treacăt pe săbii și
coifuri ;
Pulsul vieții multiple o clipă se zbate nesigur,
Înfrigurat de alarma nutrită dibaci de ziare...

Iată și gura de bronz că începe să-și spună
cuvîntul,
Dojenitor și ursuz răspîndind pretutîndeni
teroarea !
Satele cad în cenușe, căci focul nu știe s-aleagă
Nici somptuosul palat, nici coliba de stuf coperită.

Cîți n-au plătit pentru alții cu viața lor simplă
și bună !
Oameni cinstiți de tot satul, cu gestul romanilor
antici
Poala sumanului alb ca o togă pe ochi
aducîndu-și ;
Preoți bătrîni în odăjdii făcînd un semn de
iertare ;
Tineri apostoli ai vremii, crescuți în izvorul
luminii,
Dascăli cucernici de țară, căzînd ca stejarii cei
falnici,
Mîndri cu brațele-n lături, de vii prefăcîndu-se-n
cruce...

Gîndul meu zboară acuma pios spre mormintele
voastre,
Vouă vă dau ce-am mai sfînt din durerile mele !
Sîngele vostru vărsat ne rămîie de-a pururi ca
pildă
Toți să fim gata de jertfă și preț să nu punem pe
viața
Care-asfințește cu noi, ci pe-aceea ce încă mijeste,
Și-oricît de aspru calvarul ar fi — să urzim
viitorul
Astăzi, că nimeni nu știe ce-aduce ziua de mîne !

ELEGIE

Ah, viață necăjită de mici funcționari,
Ce scrieți voi într-una în catastife mari ?
Ce țacăniți într-una voi la mașina Yost ?
Ce-nseamnă toate-aceste coloane fără rost
De cifre cu eterne totaluri și scăderi,
Făr-a putea s-ajungeți azi mai bogați ca ieri ?

O, robi de modă nouă, cu mîneci de lustrină !
În călimări n-ajunge o rază de lumină...
Ce scriți voi cu-ntuneric pe-atîtea albe file ?
În călimări e noapte, și trec a voastre zile
Cum din a voastre tocuri cad pe hîrtie pete...
Ce demon de birouri încătușați vă ține ?...
În călimări e noapte... Mă mir cum nu vă vine
Să le zvîrliți ca Luther o dată de părete ? !...

Vedeți ! Afară-i soare, și trec trăsuri, cucoane...
Ce gust aveți într-una să forfecați cupoane
Și să schimbați la poliți ce nu sunt ale voastre ?...
Nu v-amintesc de ceruri hîrțiile albastre ?
Nu vi se pare vouă că sunt bucăți de cer ?
De ce închideți cerul în lăzile de fier ?...

Dar voi tăceți și scrieți în catastife mari
Și adunați coloane de cifre fără rost,
Ori țacăniți într-una la vreo mașină Yost...
Ah, viață năcăjită de mici funcționari !

AFIȘE...

Afișe-albastre, galbene, verzi, roșii,
Otravă dulce-a muștelor stupide,
Ferești pe cari neantul le deschide
Spre a privi prin ele curioșii ;

Voi, zdrențe de o zi, efemeride
Cari trimbițați pe toți nesățioșii
De bani și glorii, pe toți virtușii
Și toți tirăitorii de hlamide,

Voi cari pe ziduri vă iviți cu zorii
Spre a opri în cale pe drumeți
Și a pieri pe urmă în tenebre,

Puteți să-mi spuneți unde dispăreți ?
Ce faceți voi cu numele celebre
Și unde duceți voi atâtea glorii ?

REÎNTOARCEREA

Ca pe-o fereastră deschisă m-ajunge răcoarea
 din șesuri,
 Butca se clatină-n mers domolit și mă simt
 ca-ntr-un leagăn.
 Ochii se-nchid somnoroși și voința zadarnic mai
 luptă :
 Nu mai aud tropotind nici potcoava fugarilor
 ageri,
 Nici unduiosul harapnic cu albul lui șfichi de
 mătasă
 Vesel pocnind în răstimpuri în liniștea nopții
 sonore...

Parcă alunec încet și mă pierd într-o lume mai
bună,
Nu mai sunt eu, ci-i un altul ce nu-și mai aduce
aminte
Cine a fost pîn-acum și prin cîte-a trecut pînă
astăzi.
Și-n toropeala aceasta ce clipă cu clipă mă fură
Numai mirosul rămîne atotputernic pe simțuri
Și-mi povestește în treacăt ce locuri anume
străbătem...

Aerul galben se face întâi supt pleoapele mele :
Dulce-și trimete mireasma ușoară pe vînt
simziana,
Parcă o văd cum își mișcă domol filigranul de
aur...
Blondă e preajma și floarea se schimbă-ntr-o fată
bălaie
Ce mă urmează zîmbind c-o tristă dojană-n
privire...
Nu știu de unde-o cunosc și de ce mi-o recheamă
mireasma
Care dispare treptat depărtîndu-se-ncet cu
fantoma...

Fără de veste tresar din fantastica mea reverie...
Albul îmi farmecă ochii ca iarna un cîmp de
zăpadă :
Lanuri de hrișcă în floare lucesc supt lumina
lunară.
Somnul mă-nvinge din nou și alb mi se face-acum
somnul...
Pare că sunt un rapsod cu barba și pletele albe,
Alb peste tot îmbrăcat într-un straniu burnuz
de mătase ;
Dreapta mi-o razem în mers pe-un toiag cu
mănunchiul de fildeș,
Lira-mi la fiece pas redeșteaptă frînturi de
acorduri,
Parc-aș fi sunetul însuși în mers care-și caută
drumul...

Ritmic îmi sună toiagul pe lespezi de marmură
scumpă,
Albe palate sclipesc orbitor potopite de soare,

Antice statui supt arbori apar și dispar ca
vedenii...
Iată acum o fîntînă păzită de nimfe marine,
Roz ca o scoică-i havuzul scobit în porfir de
Egipt.
Patru tritoni îngenunche supt el sprijinindu-l
cu frică,
Apele vii forfotesc și fruntea le-o-mbracă-n
mărgele.
Lîngă fîntînă m-așez zugrăvindu-mi umbra pe
dale,
Lira solemn mi-o-nalț, și sonorele strune de aur
Scînteie-n aer ca șapte raze căzute din soare...

Brusc mă trezește trăsura trecînd un podeț
peste-o apă,
Dîrdiie grinzile surd supt toaca potcoavelor grele.
Visul feeric surprins își distramă fugind
canavaua...
Prinde pe ceruri contur priveliștea lumii reale,
Pare că supt orizont s-ar aprinde-o lumină de
rampă,
Palidă-ntii ca reflexul ce doarme-ntr-o floare de
nufăr,
Dăinuie-așa un răstimp, cît ai sta să-ți spui
rugăciunea,
Tainic-apoi ca un lînged obraz înflorit de sfială
Palidu-n rumăn se schimbă treptat, cucerind
înălțimea.

Și în tăcerea aceasta atîta de plină de taină,
Iată că-n fund se ivește acum a un creștet de aur,
Parcă un sfînt călător ar urca luminînd după
dealuri...

ÎN CIȘMIGIU

Fantezie

VINTUL

(care rostogolește pe alee niște jurnale vechi)

Ciudat copac și-acesta al vieții sociale !
Ceilalți copaci, de-o pildă un tei sau un castan,
Scot foi o dată numai în timpul unui an,
Și-abia târziu, spre toamnă, când se-nvechesc
și-s pale
Se scutură din ramuri ; pe când cu-acest copac
Ce scoate foi într-una, nu știu ce să mă fac.
Zadarnic le tot mătur, că nu mai dovedesc...
Le iau pe sus, le spulber, le-ascund, le găvozdesc
Prin scorburi, prin canale, prin beciuri, prin
cotloane,

Zadarnic cu de-a sila le duc în cotilioane
Și le poftesc afară, căci tot alte ediții
Apar... De unde naiba mai au atîta sevă !
De n-o lua guvernul o grabnică măsură,
Voi fi silit la urmă ca să mă pun în grevă,
Căci înțelegeți bine că-n astfel de condiții
Nu-i chip să pun o leacă de ordine-n natură !

UN NUMĂR DIN „ORDINEA“

De ce te legi de mine ?

VINTUL

Ah, blestemate foi !

Poftim ! Abia le mătur și iar vin înapoi !

(Le-aruncă afară. Se-ntoarce și dă peste un număr din „Epoca” ce vine alergînd.)

Dar tu, reacționaro ?! Pe unde-ai penetrat ?
Ce cați în paradisul acesta democrat ?

„EPOCA”

Aduc o știre nouă despre remaniere !

UN „ADEVĂR”

(galopînd)

Și eu !

UN „CONSERVATOR”

(idem)

E-aproape sigur că intră domnul Stere...

O „MINERVĂ”

Noi singuri știm misterul din stația B.M...

VINTUL

Hai, circulați ! Afară ! — Ei, ați văzut de ce
les sute de ediții ?!... O, voi copiii mei,
Platani, jugastri, paltini, mesteceni, brazi și tei,
Gîndiți-vă că viața e o metamorfoză,
Și s-ar putea ca mîine s-ajungeți celuloză...

UN TEI

De este-așa, mai bine să fiu incinerat !

UN BRAD

Decît s-ajung un cinic, mai bine să fiu *cinis* ¹
Să nu mă-ntrebe nimeni de unde viu și cin-is...

O „DIMINEAȚĂ”

Citiți pe Manolescu din morți reînviat ² !

¹ *Cinis* — cenușă.

² Aluzie la „marele roman de reportagiu” *Manolescu înviat*, publicat în foileton în cursul anului 1909. George Manolescu („prințul Lahovary”) era un vestit exroc internațional, mort cu cîțiva ani mai înainte.

VINTUL

Hai, circulați ! Ce-i asta ? Afară cu escrocii !

UN MESTEACĂN

Eu am visat azi-noapte redacția „Epocii“...
Era un întuneric de cameră obscură,
O stranie lumină cum o-ntrevezi în vis.
Nici umbră de redactor, nici pic de manuscris,
Ci doar un singur foarfec ce clănțănea din gură...
Oribil vis !

VINTUL

Ajunge ! am curățit terenul !
Acum copaci cu toți luați-vă refrenul !
Uf, ce miros în urma acestor flori de stil !
Hai, și-oi atinge-n treacăt ici-colo, un pistil,
Sau hai să fiu mai darnic și să jertfesc o roză
Să asanez cuprinsul greu infectat de proză !

CONGRESUL LITERAȚILOR

I

În fine se-ncheiase ciclul nenumăratelor
congrese...
Banchetul A.-Miresc, banchetul cel mai vestit în
ăst sezon,
Ce-a provocat în toată țara o vîlvă-atît de colosală,
Părea acum uitat și dînsul, și-un fapt istoric
ajunsese...
Și vremea-și reluase cursul obișnuit și monoton.
Ceasornicul „Independenții“, cu gravitatea-i
oficială,
Abia-și mișca, din oră-n oră, metalica sa limbă-n
gură,
Gemînd ca un milog bicisnic plictisitoru-i cînt
breton...
Vreo trei babiloneni venise pe la congresul
esperanto,
Încolo, capitala-ntreagă părea un jalnic
Campo Santo ¹,
Căci toți capitaliștii noștri plecaseră-n vilegiatură...
Cînd iată, doi poeți zburdalnici, care-amîndoi,
de nu mă-nșel,
Scriu și la *Viața românească*, printr-un canicular
apel

¹ *Campo Santo* — cimitir.

Lansat către confrăți, stîrniră o-n sufletețire generală
 În pururea nemulțumita a literaților Walhală...
 Apelul lor, cu toate-acestea, era un pașnic
 manifest,
 Era, după atîta sfadă și zavistie,-ntiul gest
 De împăcare,-o-nșiruire de-năbușite doleanțe,
 Era-n sfîrșit năframa albă deasupra unei
 ambulante,
 Era hulubul alb ce-aduce în plisc crenguța de
 măslin,
 Splendidul curcubeu ce-anunță că iarăși s-a făcut
 senin.
 „Veniți, confrăți din toată țara“, zicea entuziast
 apelu,
 „Veniți, cît mai avem vigoare și încă n-am plecat
 la Belu,
 Să pregătim o soartă nouă și mai lipsită de nevoi
 Măcar acelor ce-au să vină, cum n-au făcut-o
 pentru noi
 Acei ce trebuiau s-o facă, bătrînii egoiști de ieri...
 Veniți, voi, prozatori, voi, critici, veniți,
 simpatici proletari
 Ai tocului și ai hîrtiei, pioni ai artei mici și mari,
 Veniți poporaniști și clasici, parnasiani și
 simboलिști,
 Voi, lacrimali și gingași lirici, voi, irascibili
 umoriști,
 Descindeți cu-ale voastre muze de prin cotloane
 și mansarde,
 Veniți în fine toți aceia, în care sacrul foc mai
 arde,
 Toți care-aveți în cui o liră, oricare-ar fi ai voștri
 zei,
 Porniți urgent spre Capitală, cu tot bagajul de idei,
 Să discutăm, să ne-nțelegem și să vedem ce-i de
 făcut...“

II

Și-abia a fost lansat apelul, așa de sobru conceput,
 Și Capitala cea pustie, în toiul arzătoarei veri,
 Părea că s-a umplut deodată de-un codru viu
 de palmieri,
 Așa pletoși și mulți la număr, dăduse buzna
 trubadurii..
 Vibra acum întreg văzduhul de-un zvon de
 harfă-eoliană.
 Purtau, drept orișice insignii, la pălărie cîte-o
 pană,
 Dar n-aveau doi la fel costumul, acești bizari fii
 ai naturii...
 Vedeai mantale de hidalgo și pălării de
 D'Artagnani,
 Cămăși de purpură și toge și laticlave ¹ de romani,
 Impermeabile și fracuri, cagule ² vechi de pelerini,
 Patriarhale țundre albe, burnuzuri lungi de
 beduini,
 Fenomenale redingote, tăiate dintr-un tricolor,
 Lavalier montmartreze, hlamide de imperator,
 Ițari, nădragi, șalvari, chiulote și pantaloni
 de catifea,
 Gherocuri verzi, albastre, roșii, de șeviot, de
 alpaga,
 Picioare cu opinci, cu botfori, sandale, iminei,
 cu ghetre,
 Ritmînd cînd lenta elegie, cînd sprintenele
 hexametre...

¹ *Laticlavă* — fișie de purpură care împodobește toga senatorilor romani.

² *Cagulă* — glugă.

Mergeau discipoli după maiștri, cercind să le imite
 Iar, de priveai mai lung la maiștri, credeai că și-a
 deschis Parnasul
 În lături porțile de aur, ș-au coborât din nou pe
 lume
 Toți cei ce și-au gravat pe zidul eternității a lor
 nume...
 Ai fi jurat că vezi pe Goethe, cu clasicul lui chip
 sever,
 Pe inspiratul orb, pe Milton, acest mic frate-al
 lui Homer,
 Pe Dante și pe Leopardi, pe naufragiatul Camoëns,
 Pe Paul Verlaine, Hugo, Manzoni, pe Mallarmé
 cel fără sens,
 Căci fiecare-și potrivise o mască ce-l avantaja,
 Și iată cum un Byron, Heine, un Lermontov
 etcetera,
 Reînviase și venise să icie parte la congres.

III

Vuia de larmă Ateneul ca vechiul templu din
 Efes.
 Discuțiile-au fost aprinse și foarte mulți s-au
 ilustrat,
 Deși din oratori nici unul n-a imitat pe Herostrat ¹.
 Da, toate-au mers cu disciplină, căci, în afară
 de-argumente,
 N-avu nici unul voie-n sală s-aducă corpuri
 contodente

¹ Herostrat din Efes a incendiat în anul 356 î.e.n. templul zeiței Artemis, pentru a deveni celebru.

Dezlănțuiri scăpărătoare de paradoxe și de glume,
 Și, cum deasupra unci cupe șampania irumpe-n
 spume,
 Tot astfel clocotea arena de verva celor adunați...
 Ca-n sinu-aceleiași familii, păreau cu toții că sînt
 frați :
 Magistrul critic Maiorescu vorbea de Taine și de
 Platon
 Cu Gherea, ce-i servea-n răstimpuri cîte-o felie
 de jambon ;
 Și amîndoi priveau c-un zîmbet la generațiile june,
 De parcă nu-ndrăzneau să creadă că văd cu
 ochii-așa minune,
 Cînd iată că un grup de tineri i-oprește și
 le-oferă-n drum
 Polemicile lor legate în scoarț-aceluliași volum.
 La braț, A. Popovici și Stere umblau, schimbînd
 cîte-o idee,
 Ca două umbre fericite în cîmpurile Elizee,
 Ca două talgere egale ce oscilează-ntr-o balanță,
 Așa pluteau purtînd pe frunte aceeași rază de
 speranță ;
 N. Iorga și A. D. Xenopol, ca doi protivnici
 voievozi,
 Se-mbrățișau cu efuziune, în timp ce tinerii
 rapsozi,
 Cu lirele proptite-n șolduri, cîntau un imn
 dumnezeiesc ;
 În litere fosforescente ieșise *Neamul românesc*
 Precum și *Viața românească* și *Convorbirile* —
 amîndouă ¹,
Luceafărul, *Sămănătorul*, ba chiar pînă și *Viața*
nouă.

¹ *Convorbiri literare* și *Convorbiri critice* (revista lui Mihail Dragomirescu).

Numai revista lui Petraşcu nu-şi luminase
 frontispiciu...
 Era un chef, şi-o bucurie, şi-o-nsufleţire —
 un deliciu,
 De-ai fi crezut că eşti pe vremea întiielor
 olimpiade...
 Şi după tot potopul ăsta de detirambe şi tirade
 S-a-ntins o horă uriaşă, în care parcă dinadins
 Ca să vădească era nouă, duşman lângă duşman
 s-a prins.
 Fireşte, eu pe Bogdan-Duică şi pe Cioflec
 mi l-am ales ;
 Sanielevici, Sadoveanu, jucau ţinându-se de S,
 Ibrăileanu, Scurtu, Chendi formau un fericit
 brelan ;
 Ilustrul polemist G. Panu, cuprins de-un juvenil
 elan,
 Se cumpănea cu eleganţă, cătînd să ţină în pas
 cadenţa,
 Purtat de Riria, poeta, şi de Gribincea Laurenţa ;
 Duiliu-n fine dase mîna cu Goga, junele aed :
 Fraterniza-n sfîrşit opinca şi cu mînuşa de Suède,
 Şi toţi aplaudau frenetic, se-mbrăţişau ca scoşi
 din minţi,
 În timp ce Rădulescu-Motru, Dragomirescu,
 Mehedinţi,
 Din teancuri negre de reviste clădeau un uriaş
 nonsens,
 Zvîrleau polemici, sfezi, nimicuri, formînd încet
 un rug imens,
 O hecatombă de ambiţii, de ineptii şi de orgoliu,
 Şi după ce-n sfîrşit turnară deasupra nard, petrol
 şi oliu,

Ovid, scoțind „lumini de fulger“, zvirli scinteia
salutară...¹

Ah, ca un gaizer, ca o trombă, ca un gigantic stîlp
de pară,
Ca o spirală sulfuroasă, țîșni vulcanul de hîrtie,
Pocnea, trosnea, juca sălbatic și toți, cuprinși de
frenezie,
Priveau coloana asta dreaptă de foc cum se urca
la cer,
Ca semn că jertfa e primită de-Apolon și de
Jupiter...
Dar toate-acestea-s numai mofturi ce le-am visat...
O ! pentru ce
N-a fost decît vis serbarea și-acest splendid
autodafé !

¹ Printre cei menționați : Aurel C. Popovici (1863—1917), publicist și om politic transilvănean, din 1908 director al *Sămănătorului*, în coloanele căruia a polemizat violent cu *Viața românească* ; N. Petrașcu (1859—1944), istoric literar și publicist, director al revistei *Literatură și artă română* ; Henric Sanielevici (1875—1951), om de știință și critic literar, care a arătat neînțelegere operei de tinerețe a lui Mihail Sadoveanu, acuzînd-o de imoralitate.

ARTISTUL

Tîrzie este noaptea, și albă crește-n lună
Străvechea mănăstire a bunului Neagoe,
Tăcută nălucește biserica străbună
Cu turnuri răsucite ascunse sub cupole :
Încet doar clopoței de-argint i-aud cum sună,
I-aud vibrînd sub streșini duioase, și fără voie
Cu drag mi-aduc aminte de meșterul Manole.

Renaște parcă lumea uitată din baladă,
Și ce frumoasă-mi pare această lume moartă !
Se umple curtea-ntreagă de blocuri de zăpadă.
Bat dălțile-n cadență și pulberea cea fină
Pe care cioplitorii o lasă ca să cadă
O fură-n treacăt vîntul, o spulberă și-o poartă
Împrejmuint cuprinsul c-un nour de lumină.

Trăiește iar balada copilăriei mele...
E-o goană,-un neastîmpăr, o-ntrecere, o larmă,
Gem scripetele-n aer și cad ciocane grele ;
Doar meșterul Manole stă singur și privește
Treptat cum urcă zidul împresurat de schele,

Gîndind a cui e mîna ce peste noapte darmă
Tot ce cu-atîta trudă el peste zi clădește ?

Îl văd cum cercetează la temelii clădirea,
Cum urcă și coboară îngîndurat pe schele,
Fărîmă-n mîini molozul, scrutează cu privirea
Și piatra și nisipul, și cearcă și socoate :
Unde-i greșala care n-o află nicăirea ?
Prin ce ascunse locuri vin duhurile rele ? —
Pin' ce-ntr-un zori de ziuă le-a priceput pe toate...

Știa de ce nu ține acuma temelia,
Că fără jertfă-n lume nimica nu e trainic,
Și făr' să stea la cumpeni, își ia atunci mistria
Ca să-și îngroape-n ziduri ce-avea mai scump
în viață !
Treptat cum urcă zidul, îi scade bucuria,
Dar el zidește totuși, întunecat și tainic
Zorit să-și isprăvească clădirea lui măreață.

Nici rugăminți, nici plîngerii nu-l mai abat și lată
Că după ani de trudă o mîndră mănăstire
Se-nalță orbitoare de albă și bogată
Cum n-a mai fost o alta mai falnică pe lume...
Rîd zidurile scumpe de marmură curată
Și viu lucește sfîntul locaș de pomenire
Clădit ca să cinstească a lui Neagoe nume...

Dar cînd vru să-și culeagă sărmanul meșter rodul
Atîtor ceasuri pline de străduințe grele,

Cînd s-a văzut pe culme slăvit de tot norodul
Ce alerga s-admire minunea asta rară,
Balada povestește atunci că voievodul
A poruncit, drept plată, să-i darme scări și schele
Și l-a lăsat acolo, pe-acoperiș, să moară...

VERSURI CANICULARE

Cînd este o căldură de patruzeci și două
De șprițuri mari la umbră,
Cînd vezi pe agronomul, pe care nu-l mai plouă,
Făcînd o mină sumbră ;

Cînd ești silit ca mine să rîzi ca Pagliacci
De propria-ți durere,
Cînd nu ai ca Nababul¹ în solul vechii Dacii
Fîntîni petrolifere ;

Cînd nici nu ai putința să treci măcar bariera,
Să-ți cauți sănătatea,
Necum ca bardul Goga să pleci la Bordighera
Să cîmți eternitatea...

Cînd n-ai ca Sadoveanu o casă și-o livadă,
O moară și-o albină,
Cînd numai creditorii mai vin ca să te vadă —
N-ar mai veni să vină ! —

¹ Porecla lui Grigore C. Cantacuzino (1837—1913), șef al
partidului conservator.

Cînd n-ai o prefectură ca Gheorghe din Moldova ¹
Și nici nu ți-e odaia
Întreagă tapitată cu piele de Cordova
Cum are la Sinaia

Poeta Carmen Sylva ; nici cum aveau latinii
Un atriu cu fîntînă ;
Nici chiar ca ex-sultanul o vilă Alatini,
Un parc și o cadină ;

Cînd în a ta odaie din ușă la ferestre
Abia te poți întinde,
Așa că-i imposibil, ca alt Xavier de Maistre
Voiajuri a-ntreprinde ² —

Atunci renunți la toate și, așteptînd să plouă,
Cu mina cea mai sumbră
Faci versuri ca aceste, sub patruzeci și două
De șprițuri mari la umbră...

¹ Poetul Gheorghe din Moldova (1859—1909).

² Aluzie la *Călătorie în jurul odăii mele* de Xavier de Maistre (1763—1852).

O PLIMBARE LA ȘOSEA
(SCENETĂ CE SE RECOMANDĂ
STAGIUNII VIITOARE)

Scena se petrece la șosea. Întîia zi caldă; natura contrastează prin goliciunea ei cu razele arzătoare ale soarelui. Birji, echipaje, taximetre etc.

Copacii se-ntind ca niște somnoroși și vorbesc între ei. O barză și poezii Anghel și Iosif.

UN PLOP

Un punct alb în albastru...

ALTUL

Ce, ești nebun ?

AL III-LEA

Am spus

Că văd un punct... e-o barză !

AL II-LEA

Ei ași !

I-IUL PLOP

Privește, sus !
N-o vezi ca o năframă care ne face semne...

UN TEI
(ursuz)

Ah, zdrențele aceste de frunze sunt nedemne !
Și nu pot să le lepăd...

ALȚI TEI

Ce să mai zicem noi,
Cînd stăm de astă toamnă literalmente goi !

UN TEI TÎNAR

Să n-ai măcar o frunză ca statuele-antice...
E scandalos ! Căci, uite, mă rog, orișice-ai zice
Trec doamne, domnișoare, muscali...

UN BRAD

Ce-mi pasă mie ?!!
Roșiți și voi, ca omul, de-a voastră anatomie ?...

TÎNĂRUL TEI

Ba nu ! Voi sta ca tine întotdeauna verde !...
Și-apoi tu porți și vara și iarna-aceleași haine...
Oroare !

BRADUL

Stîrpitură !

POETUL IOSIF

Avea dreptate Heine :
„Nici pomul sub insultă nu poate sta de lemn“.

POETUL ANGHEL

Te cred... Vezi tu, colega, copacul ăsta demn,
Eu am să-l cînt odată...

UN CIREȘ TIMPURIU
(căt-re o salcie)

Nu te gătești de Paște ?

SALCIA
(cochetă)

Nu mi-a trimes comanda *Printemps...*

CIREȘUL

Tu ce-arborai altdată întâia toaletă?...
Ce-o fi zăbava asta ?

VINTUL
(trecînd)

Voi face o anchetă !

SALCIA
(melancolică)

An, într-o dimineață, ții minte, ce surpriză !
M-am pomenit cu tine pudrat ca o marchiză
Din vremea cînd în Franța domnea un Rege
Așa erai de candid și prăfuit de floare !
Soare —

CIREȘUL

Ce vrei ?... S-avem răbdare !

BARZA
(abia sosită, coborînd pe-o margine de băltoc)

Degeaba mai răbdați !

TOTI COPACII
(în tumult)

Ce spune mesagera ?!...

BARZA

Nu toți o dată... stați !

COPACII

Ce-i cu comanda noastră, ei, tu de peste Nil ?!

BARZA

Vă spun că nu mai este pe lume clorofil !
S-a consumat atîta venin în acest an,
Curgînd prin călimara oricărui cotidian ;
Au deşertat beţivii atîtea buţi de-absint :
S-a înghiţit cu paiul atîta piperminţ ;
Mai pune şi pe maiştrii al căror nume-l tac,
Ce-au desfăcut o supraproducţie de spanac,
Plus moda asta nouă de pălării maghiare,
Plus „Daţi-mi valea verde“... poemul vechi pe
care

La orice festivaluri îl spune Nottara —
Plus mesele pe care se joacă bacara,
Şi livida figură a pontului ce pierde —
Apoi folclorul vostru cu atîta „frunză verde“ —
Şi alte „verzi şi-uscate“ — şi mai voiţi să fie
Pe lume-un pic de verde dup-o aşa orgie !
Sînteţi nebuni !

UN COPAC OARECARE

Fugi, barză !

POETII

*(care, văzînd barza, se retrăsese pe o bancă şi compuneau,
gravi, o „Odă la barză“)*

Ba nu, rămîi, mă rog !
Mai stai puţin şi-ascultă al nostru apolog !...

BARZA

(ascultă)

POETII

(citind)

„Bine-ai venit, o barză, din mindrul Ceylan...
Tu care vii de-acolo în fiecare an...
Și care... care... care...”

BARZA

(încintată)

Merçi ! Tot voi sînteți ?

Ei, bată-vă norocul, iubiții mei poeți !

Ce-i aerul acesta solemn și oficial ?

Voi care-ntotdeauna stați gata de scandal,

V-ați apucat de ode, umblați cu festivaluri,

Primiți *Bene merenti* !...

POETII

Ei, ale lumii valuri !

BARZA

Dar scumpul vostru critic, ilustrul pedagog,
Nemuritorul Duică e decorat, mă rog ?

POETII

Cum ? Cine ? Domnul Duică ? Taci, te-aude-
Apolo !

BARZA

Ba mie mi-e simpatic...

POETII

Ți-o fi !

BARZA

Fugiți încolo !

Ei, faima-i schimbătoare, băieți, ca cursul rentii...

Nu-i decorat ? Să-i spuneți, că-n ciuda tuturor,

Cînd l-oi vedea pe stradă, am să-i trimit din zbor

Din propria-mi pornire un mic *Bene-merenti* !

TOAMNA

Se trec și pălăriile de paie
De Panama, Manilla și Bangkok,
S-a potolit a soarelui văpaie ;
Curînd va arde-n sobă-ntiul foc.

Trec păsările călătoare-n bandă,
Îndurerat le urmăresc cu ochii...
Vin alte pălării, vin alte rochii ;
Adio tull și crêpe-de-Chine și-olandă !

Se-ntoarce iarăși năzuroasa toamnă,
Acuma-i soare și acuma plouă...
Să-i vină *Femina* cu moda nouă
Nerăbdătoare-așteaptă orice doamnă.

Își părăsesc a nordului cotloane
Și, profitînd de clima țării noastre.
Vin urșii albi, vin lutri, vulpi albastre...
Noroc că vin sub formă de manșoane !

Căci vii dac-ar ajunge fiecare,
Vai, ce ne-am face noi în faț-acestii
Emigrațiuni din țările polare —
Cînd ai să lupți și-așa cu-atîtea bestii !...

STATUIA LUI HEINE

*„Statuia lui Heine, izgonită de la Corfu
de Wilhelm al II-lea, continuă să rătă-
cească prin Germania, care îi refuză găz-
duirea.“*

(Ziarele)

Ai stat atîta vreme între perne,
Dar cînd viața ta a fost s-apuie,
Te-ai reîntors din lumile eterne
Spre-a rătăci sub formă de statuie.

Germania burgheză și ingrătă
Te-a izgonit de-acasă-odinioară
Și-acum te izgonește înc-o dată
Ca pe un mort ce nu mai vrea să moară.

Ca și cum n-ai fi rătăcit în viață
Destul, prin toate-orașele germane,
Din tîrg în tîrg acum, din piață-n piață,
Ca o fantomă rătăcești, sărmane !

Te-a adoptat o clipă-o-mpărăteasă
Și mîndră de poetu-i adorat,
Departe, într-o insulă frumoasă
Cu flori și chiparoși, te-a așezat...

Venea ecoul mării pîn' la tine
Pe coasta fermecată a Corcyrii,
Sirenele-ți cîntau în nopți senine
Eternele legende-ale iubirii.

Dar cînd stăpîna ta nevinovată
Induioșatii ochi și i-a închis,
Un împărat hursuz veni dodată
Și te-alungă din mîndrul paradis.

Se depărta în raze țarmul ionic,
Dar tu, ca o statuie înțeleaptă,
Priveai în urma ta zîmbind ironic,
Ștînd prea bine soarta ce te-așteptă.

Ca și cum n-ai fi rătăcit în viață,
În marmură acum cioplit, sărmane,
Alergi gonit din nou din piață-n piață,
Fiu renegat al patriei germane !

Ți-ai blestemat amar în viață patul,
Și-ai fost se vede osîndit de cer,
Să rătăcești și tu ca blestematul
Rătăcitorul jidov, Ahasver...

REDINGOTA

Nu cam rentase versul anu-acesta
Și-n buzunar n-aveam nici o bancnotă,
Aveam în schimb o neagră redingotă
Cu pantalonul ei vărgat și vesta.

Am scos-o deci frumos din garderobă,
Din somnu-î parfumat de naftalină,
Și am chemat pe un telal să vină,
Deși simțeam că ea mă dezaprobă.

Cu mînele triste-n jos căzute,
Cu-n veșted trandafir la cheotoare,
Parcă vroia să-mi spună cit o doare
Că n-are nici un sfanț să-mi împrumute.

Părea muiată-n raiu pe la coate
Și mă privea cu-atîta-amărăciune
Că eu atunci mi-am amintit de toate
Succesele, și ea părea că-mi spune :

„Vrei să mă vinzi acum unui telal,
Să te desparți de scumpa-ți redingotă
Ce te-a purtat cu drag din bal în bal —
Și asta-n schimb pe-o zdrență de
bancnotă ?!

Să-ți vinzi relicva cea mai glorioasă
Cu care-ai plîns, și-ai rîs, și-ai petrecut ;
Să-ți vinzi bucata asta de trecut,
Și asta pentru că-s de molii roasă ?!“

Și, amintindu-mi vremile acele,
Am dat pe ușă-afară pe jidan,
Și trist, asemeni unui veteran,
Am plîns la pieptul redingotei mele !

FANTEZIE DE SF. GHEORGHE

(Un interior de bătrîn divorțat)

CALENDARUL DE PĂRETE
(cu cifra roșie de minie)

V-anunț c-a venit Sfîntu Gheorghe !

UN FOTOLIU VETERAN
Hai cară-te !

UN CAMION
(uruind afară)

Lasă pe mine !

Vă car eu pe toate ! Răbdare !

TOATE MOBILELE
(în cor)

Ce plagă ! Ce chin !

UN OBIECT INTIM

Ce rușine !

UN PĂIANJEN

Așa se cuvine celui ce nu-și are propria casă !
De-mi dați două puncte în spațiu, îndată-mi
întind a mea plasă !

MĂTUROIUL
(amenințându-l)

Mă urc eu la tine-arahnee și-ți spulber îndată
eu verva !

PAIANJENUL
(fugind pe tavan)

În trist hal ajuns-ai, sărmana mea veche rivală,
Minerva !
Rămfi cu gunoaiele tale, respectă-mi exilul
celest...

UN ȘOAREC

Plecați cine vreți ! Eu sunt contra : *moi, j'y suis,*
deci *je reste* ¹ !

O PLOȘNIȚĂ

E trist ca să-ți lași un prieten cu care-ai trăit
împreună !
Deci eu emigrez cu stăpînul pe care-l ador...

ȘOARECUL

Poftă bună !

FOTOLIUL VETERAN
(oftînd)

Ce este și viața umană decît o eternă mutare !
Dar tot universul acesta nu-i oare bazat pe
mișcare ?
De ce ne-am mai plînge, tovarăși, cînd știți c-a
probat Galileu
Că-n spațiu pămîntul se mută, rotindu-se-n zodii
mereu ;
Că inamovibil nu este în viața aceasta amară
Decît ghinionul lui Mircea, poetul — și steaua
polară !

¹ Aici sînt, aici rămîn.

UN ALTUL

Aşa e ! Sunt toate mobile !

UN RĂVAŞ DE DRAGOSTE RĂTĂCIT

Da, pîn-şi *la donna è mobile* !

UN FULG DE PERNĂ

Quol pium' al vento ¹ !

VETERANUL

O, Doamne ! Ce vremuri ignobile !
Pe vremea cînd eu eram înăr, țin minte la-ntia
mutare...

UN SCAUN „MODERN STYL“

Începe din nou ramolitul cu-a sale-orațiuni
funebre.

VETERANUL

Pe vreme cînd eu eram tînăr, eram adorat de
stăpînă :
Cu drag îmi păzea canavaua cusută de propria-i
mină,
Căci încă p-atuncea în casă era în onoare
ghergheful...
Cu degete fine și albe, sub lampă lucind ca
sideful,
O văd cum broda curcubee din firele lungi de
mătasă...
Ții minte, micuță oglindă ?...

OGLINDA

(*oftînd*)

Era minunat de frumoasă !
Sub ceața întinsă de vremuri pe ochiul meu
limpede-odată,

¹ Femeia e schimbătoare ca fulgu-n vînt.

Suride șagalnică încă imaginea ei adorată,
Și parcă se miră de-atîta ruină și-atîta vechime...

LAMPA

O, dulci, neuitate și-apuse de-apururea ceasuri
sublime !
Aice, pe colțul de masă, vegheam cu-abajurul
meu roz,
Cînd ea-și împletea de culcare cu panglici
bogatele cozi,
Și stam luminîndu-i visarea ades pînă noaptea
tîrziu...

O PERNIȚĂ DE MĂTASE

Oricît de ascuns și de tainic, un gînd nu avea să
nu-l știu,
Aci-și îngropa ea obrazii cînd singură-adesea
plîngea...

MAI MULTE VASE DE FLORI

Podoabe de flori minunate tot anul purtam
pentru ea !

CEASORNICUL

Și harnică !

SCRINUL

Și gospodină, cu cheile-n briu și cu șorțul...

UȘA

Era cam ușurelnică, totuși...

UN COD BLAZAT

(pe birou)

Ce pacoste, bre, și divorțul !
Doi inși se-ntîlnesc cine știe la ce festival sau
serată,
Își fac cu piciorul sub masă, în timp ce
mîncă-nghețată,

Își dau *rendez-vous-uri* pe stradă, își scriu citva
 timp *post-restant*,
 Și dînsa devine amantă, iar dînsul devine amant.
 Apoi se complică-aventura, și, dacă amanta-i
 abilă,
 Îl poartă pe-amant ce-l mai poartă și-l duce la
 starea civilă :
 Biserică, popi, nun și nună, Ciolac, fotograf,
 gratulări,
 Plecare urgentă la Nizza, dar după exces-dez-
 mierdări,
 Golit e borcanul cu miere... necaz, gelozie,
 scandal,
 Aprozi, trei somații legale, și — uf, în sfîrșit ! —
 tribunal !

CEASORNICUL

De-atunci a-nceput iar boema...

BIBLIOTECA

O, Doamne, ce harababură !

O CANAPEA

Mai an mi-am pierdut două coaste...

PIANUL

Și eu, mai întreaga dantură !

PENDULA

Eu sticla din ochi...

LAVABOUL

Eu, ibricul.

O SOFA

Și eu jumătate din cîlți !

FOTOLIUL VETERAN

Din toată familia-mi scumpă eu astăzi sunt
ultimul jilt !

*(Uşile se deschid brusc şi intră hamalii cu
zgomot, scoţînd brutal lucrurile din casă.
Întîi dau jos cadrele.)*

O CADRA

Adio perete !

PERETELE

(în ecou)

Adio !

O OGLINDĂ VENEȚIANĂ

Dămol !

FOTOLIUL VETERAN

Aduceţi-mi brancardul !

UN PASTEL DE FEMEIE

(către hamal)

În lături cu laba, mojice, că-mi iei de pe faţă tot
fardul !

*(Un hamal scapă ghipsul Venerei din Milo, rupîndu-i
nasul şi căutînd să i-l puie la loc.)*

VENUS

Mutatis mutandis ¹ ! Vai mie !

OGLINDA

Sărmana mea Venus din Milo !
Ca Duică, nici nas n-ai acuma...

STĂPINUL

(intrînd, o zăreşte şi exclamă, ca Aeneas)

O quantum mutatus ab illo ² !

¹ Schimbaţi ceea ce trebuie schimbat.

² O, cît de schimbat faţă de-acela !

TRADUCÎND PE LA FONTAINE...

Scîrbit de ticăloasele jivine
De care zilnic mă izbesc în cale,
M-am surghiunit și mă găsesc mai bine
În lumea veche-a fabulelor tale.

Te văd trecînd voios la vînătoare,
Umblînd prin văi haihui, sărînd păraie,
Pe albele poteci șerpuitoare,
Prin codri peste cari erai chihaie.

Pădurea te-adumbrea cu bucurie
Și-ți povestea viața ei intimă
Cu tot misterul ei, lăsîndu-ți ție
Doar greutatea de-a găsi o rimă...

Nu erau lei, nici leoparzi, nici hiene,
Nici elefanți, nici urși, nici colibri,
Dar tu știai c-un gest făcut alene
Să-i chemi în codri din Château-Thierry.

Și îi primeai cu drag, zîmbind cuminte,
Iar ei veneau de peste tot pămîntul,
Și-asemeni unui vrednic președinte
Tu le luai sau le dedeai cuvîntul.

Vorbeai cu toți pe limba lor natală
Și-i domoleai cu varga ta măiastră...
O, La Fontaine, ce lume ideală
Pe lîngă lumea rea din vremea noastră!

Era pe-atunci girafa o girafă,
Și lupul lup, mistrețul tot mistreț,
Și nu era furnica pornografă,
Nici măscurul nu se credea isteț...

De-aceea astăzi eu mă simt mai bine
În lumea veche-a fabulelor tale
Și las să latre care cum îi vine,
Văzîndu-mi vesel și senin de cale.

NU ȘTIU, N-AM VĂZUT...

Spun unii și se poate să fie-adevărat
Că și anu-acesta s-a desprimăvărat,
C-au lineat plugarii în țarini negre brazde,
Și-au tras aceleași berze la vechile lor gazde,
Că holdele pe urmă bogate au crescut...
Se poate... Cine știe ! Eu nu știu, n-am văzut...

Spun alții că cireșii, salcîmii și castanii
Au înflorit și-n anul acesta ca-n toți anii.
Că sub albastra boltă pictată de ozonă
A dat concerte iarăși eterna primadonă
Și că natura toată un rai s-a prefăcut...
Se poate... Cine știe ! Eu nu știu, n-am văzut...

Afirmă alții iarăși că holdele bogate
S-au copt și-au fost pe urmă cu grabă secerate,
C-au fluierat mașine și-au clănțănit batoze,
C-au fost seri violete și răsărituri roze,
C-a fiert prin crame mustul, voios ca și-n trecut...
Se poate... Cine știe ! Eu nu știu, n-am văzut !...

Spun în sfârșit cu toții c-au vilegiaturat,
Că aerul pe-aiurea nu e de comparat
Cu cel din Capitală, că-n timp de două luni,
Au auzit cu toții și au văzut minuni..
M-eți întreba acum : „Dar tu, ce ai făcut ?“
Am scris cinci mii de versuri... Eu nu știu, n-am
văzut !

DILIGENȚA

La zile anumite sta-ntr-o piață
O veche diligență-ncăpătoare
Cu surugiii sprinteni de-a călare,
Drumeții se iveau pe rînd din ceață,

Și cum se lumina de dimineată,
Cînd cornul da semnalul de plecare,
Își lua în grabă locul fiecare
Ca la taifas pe perne față-n față.

Se opinteau mîrtoagele în hamuri
Și-apoi în dirdiit prelung de geamuri
Pornea ca-n altă zi iar să apară.

Dar zile noi pe ghemul vechi s-a tors...
Și biata diligență legendară
Porni-ntr-o zi — și nu s-a mai întors.

GRANDOMANIE

A fi sau a nu fi-n antologie...
Vezi și aceasta este o-ntrebare
Ce nu arar, cuprins de desperare,
Și-o pune orișice poet cînd scrie.

Eu însă trec indiferent, căci mie
Puțin îmi pasă. Nimenea nu are
Ca mine rime și imagini rare
Și-atîta-mpărătească dărnicie !

Orice părere ar avea prezentul,
De-mi prețuiești sau de nu talentul,
Eu mă îndrum unde mă cheamă steaua,

Și las să cadă-n urmă-mi tot ce am,
Cum perlele curgeau de pe mantaua
Mult fastuosului lord Buckingham.

SĂRMANUL YORIK

Nu-s filozof, nu-s nici istoric,
Nici doctor din Paris sau Bonn,
Ci pur și simplu un bufon
Ca bietul Yorik.

N-am zurgălăi, ci rime bufe
Ce sună mult mai caraghios
În versu-mi plin de *Worcester sauce*
Și plin de trufe.

Nu-s melancolic ca Petrarca,
Dar știu să rîd, și plîng apoi,
Că-i ceva putred și la noi
Ca-n Danemarca.

Și ca bufon tot una mi-este
De m-o-ngropa cînd am să mor,
La Belu sau la Elsenor...
Cu toate-aceste,

Cînd rîs și plîns au să tacă
Și însumi eu voi putrezi —
Tot mi-ar fi dulce într-o zi
Atuncea, dacă

Vreun filozof, sau vreun istoric
Privindu-mi tidva cu regret,
Ar exclama ca alt Hamlet :
Sărmane Yorik !

VERSURI ORIGINALE
DIN PERIODICE

ÎNCHINARE IAȘULUI

Cetate senină a vechei măriri,
Păzită de rodnice dealuri,
De unde porniră atâtea simțiri
Mărețe și mari idealuri,
Spre tine-avintăm ale noastre priviri ;
Și vin amintirile-n valuri,
Din negre clopotniți, din mari mănăstiri,
Din vechi cetățui și portaluri.

Plîng clopote-n vînt și ne cheamă cu glas
Adînc de dojană și-alarmă,
Și ele ne spun că din ce-a mai rămas
Cu fiecă piatră se farmă
O parte din noi, și nu-i timp de popas,
Nici nu mai e vreme să doarmă
Acuma acel ce mai are un glas,
Și-o mină s-aleagă o armă.

De-aceea venim de departe acum
Atrași de duioasa chemare,
Venim să vedem de mai arde subt scrum
O flacără-n sfintele-altare,

Să-i dăm iar puteri, s-o aprindem oricum,
S-arunce iar vremilor zare ;
Venim după raza căzută în drum
Pe urma lui Ștefan cel Mare !

De-accea strigăm către toți fiii tăi,
Cetate străveche și dragă,
S-apuce din nou părăsitele căi
Cu care trecutul ne leagă ;
Ca-n vremi de restriște, cînd buciumu-n văi
Trezea a strămoșilor vlagă,
Să-ncingă, drept veghe, cu-n brîu de văpăi
Năprasnic moșia întreagă.

Sămănătorul, nr. 14, 2 aprilie 1906

ÎNAINTE !

Un paradis pierdut e orice oră,
Dar nu te mai întoarce spre trecut :
Trecutul nu cunoaște auroră —
Ci-ndreaptă-ți cîrma spre necunoscut,
Căci un pilot stă pururea la proră.

Pe marea asta-a vieții zbuciumată,
Ce peste tot o-nvăluie misterul,
De vrei să afli cale-adevărată,
Ca-n roza vînturilor corăbierul,
În inima ta proprie o cată.

Sirene-or încerca să te înșele,
Dar tu urmează-ți drumul tău spre larg.
Nu te lăsa ademenit de ele :
Ca Odiseu legat strîns de catarg,
Nu căuta-n adîncuri, ci spre stele !

Din calea ta o clipă nu te-abate,
Nu mai căta pe unde ai trecut ---

Nu plinge-a tale pînze sfişlate,
Ci stăruieşte spre necunoscut,
Oricîte uragane te vor bate.

Iar dac-o fi ca totuşi să te-ngroape
A valurilor răzvrătită turmă —
Nu părăsi pe cei ce-ţi sunt aproape :
Fă tot ce poţi ai tăi măcar să scape
Şi caută să mori cel de pe urmă !

Cumpăna, nr. 1. 29 noiembrie 1909

„CUMPANA“

În anotimpu-n care pămîntu-și ține polii,
Asemeni unei cumpeni cu discuri lucitoare,
Deopotrivă-n spațiu îndepărtați de soare,
Adică-n anotimpul cînd pulsul metropolii
Începe iar să bată, cînd scribii proletari
Fac cercuri, insulețe, ostroave mici și mari,
Întocmai cum corali alcătuiesc atolii —
Ne-am regăsit, firește, și noi aceștia patru¹
Și discutînd de artă, politică, de teatru,
De cîte sunt pe lume și cîte nu există,
Ca niște vechi tovarăși slujind același cult,
Ne-am zis : Ce-ar fi, prieteni, să scoatem o revistă
Și să combatem iarăși ca-n vremea de demult ?

Deci am jertfit Reclamei obolul ce se cade,
Am tipărit afișe, am dat zvon prin jurnale,
Nu ne-am uitat, vezi bine, la cîteva parale ;
Am răsplătit cu aur pe-artistul Steriade
Spre-a ilustra coperta cu pana lui măiastră...

¹ M. Sadoveanu, D. Anghel, St. O. Iosif și Ilarie Chendi.

Și : *Cumpăna* stă dreaptă în fața dumneavoastră!

Ca două aripi care stau gata să tresalte,
Ca două brațe-ntinse ce-ar spune : Pace vouă !
Stau neclintite încă tipsiile-amîndouă :
Nu tulbură nici una odihna celeilalte...
Stau astfel neclintite, căci *Cumpăna* e nouă !

Dar, cititori, desigur că vă-ntrebați acum
Ce vom zvîrli într-însa spre-a-i dărui mișcarea ?
Noi ? Într-un talger verva și spiritul și gluma,
Avîntul, deznădejdea, mîhnirea, indignarea,
Revolta împotriva oricărei nedreptăți
Și toată bunătatea și toată ironia...
Dincoace ? Îngîmfarea atîtor nulități,
Neputincioasa ură, invidia, prostia,
Ce-atîrnă greu, firește...

Și dac-acest gunoi
Va fi să cumpănească orișice-am pune noi,
Atunci în faț-acestei nedrepte judecăți,
Spre-a trage-n partea noastră tipsia spre pămînt,
Vom arunca într-însa, ca niște greutate,
Chiar inimele noastre cu tot ce-avem mai sfînt !...

Acesta este-ntîiul al *Cumpenei* cuvînt !

Cumpăna, nr. 1, 27 noiembrie 1909

CREPUSCULUL ZEILOR

I

Amici, vreau să mor tînăr, nu ca Metusalem,
Că-i trist să stai de față la propriu-ți *Requiem* !
E trist s-ajungi la urmă și zilele acele
Să fii poftit cu sila să intri în sicriu,
Să fii jelit ca morții cu toate că ești viu,
S-ascuți funebre-orații și să răspunzi la ele !

E bine dar din lume să știi să pleci la vreme :
Cînd anii bătrîneții ți-au nins argint în plete,
Să-ți faci frumos bagajul de opere complete
Și să-ți aștepți în tihnă minutele supreme.

Da, asta e o lege comună omenirii :
Cînd s-a stricat în tine acel ascuns resort
Ce-altdată-ți da de veste că încă nu ești mort,
Poți să-ți provoci chiar somnul letargic ca fahirii,
Să hibernezi ca urșii, să-ncerci orișice cură,
Să iei orișice apă, s-alergi la orice medici,
Ca Mecinikoff la masă să-nghiți numai iaurt ¹ —

¹ Biologul rus Ilia Ilici Mecinikov (1845—1916) recomanda consumarea alimentelor bogate în bacterii lactice ca antidot împotriva toxinei florei intestinale.

Cînd ai rămas tu singur din vremea lui u scurt,
Oricît ți-ai pune iarăși străvechea ta armură,
Febrilul pas al vremii nu poți să-l mai împiedici,
Nici să renaști ca Phoenix din propria ta zgură...

Gîndește că te-așteaptă acasă calzi pantofii,
Că-i primitor halatul și e comod fotelul,
Că samovarul cîntă și-i gata mușetelul,
Că-n rafturi dormitează în tihnă filozofii,
Și că la bătrînețe n-ai alta de făcut...

Iar voi, ce n-aveți încă pe lume un trecut,
Voi trubadurii tineri, efebii, vagabonzii,
Luați pildă pe anticii ce-i mai vedeți și-acum
Sculptați pe sarcofagii... Porniți în bacanale !
Nu mai bociti fahirii, metusalemii, bonzii,
Lăsați s-apună zeii ! Vedeți-vă de drum
Și întonați vieții un *Carmen triumphale* !

II

Cum prețuiau anticii pe oamenii lor mari !
Nici marmură, nici aur, nici bronz de-ajuns pe
lume
Nu se găsea p-atuncea spre-a nemuri un nume !
Veneau de pretutindenii sculptori și făurari,
Din munți o avalanșă de blocuri de zăpadă
Se cobora în foruri spre-a se preface-n zei...

Astfel odinioară în veselul Pompei
N-ai fi găsit un soclu vacant, o colonadă,
Firidă să nu-și aibă și ea un chiriaș,

Fronton de templu, casă ori pod ca să nu spuie
De faptele cutărui... Nu mai era-n oraș
În fine nicăirea un loc făr-o statuie...
Te-mpiedicai de ele la fiecare pas...
Neînduratul Cronos cu coasa lui brutală
Le mai creșta vreun deget, le mai ciuntea din nas,
Dar ele, neclintite, continuau să steie
Pe propria lor bază...

Cînd într-o zi fatală,
Cum o epidemie s-a întîmplat să deie
Și-a secerat deodată mai mulți eroi ai ziii,
Cari binemeritase și ei de o statuie,
Văzînd că nu mai este un loc unde să-i pule,
Într-un solemn consiliu s-au adunat ediii
Și-au hotărît să facă loc pentru noii zei...

Și astfel tîrnăcopul în veselul Pompei
Ajunse-n mare cinste... Cînd nu mai erau locuri,
Ieșeau *patres conscripti*¹ în for la judecată
Și, cîntărind trecutul, loveau apoi în blocuri
Și decretau statuia ce trebuia dărîmată...

Mureau de-a doua oară atunci cei morți o dată ;
Se prăvăleau cu zgomot de tîrnăcop lăvite
Statuele atîtor mari glorii ramolite...
Cădeau străvechii idoli cu fețele în țernă,
Ca semn că nici o slavă pe lume nu-i eternă
Și că la urmă toate le nivelează anii...

Precum vedeți, prietini, nu erau proști romanii !

Cumpăna, nr. 6, 1 Ianuarie 1910

¹ *Patres conscripti* — senatori.

CENTIFOLIA

O, roză, tu, cea mai splendidă floare,
Tu, care ai o sută de petale
La fel de albe și îmbătătoare,
Mă-nchin în fața frumuseții tale !

Mă-nchin și visător mă-ntreb : Pe lume
Se va găsi vreunul dintre noi
Să-și lege veșnic fericitu-i nume
Ca tine-ntr-un mănunchi de-atâtea foi ?

O sută numai de petale scumpe,
Frumos alcătuite-ntr-un volum :
Petală cu petală de s-ar rumpe
Să răspîndească tot acel parfum !

Să poți din orice pagină găsită
Să rentregești poemul șir cu șir,
Precum orice petală risipită
Îți amintește-ntregul trandafir !

Cumpăna, nr. 2, 4 decembrie 1909

TROICA

Pe largul unei stepe o sanie fugară
Și-n urma ei o haită de lupi cătînd o pradă...
Ca o hirtie albă e stepa de zăpadă
Pe care troica scrie, alunecînd ușoară,
În goana ei nebună, o violetă dungă...
Aproape, mai aproape, stau lupii s-o ajungă...
Ca niște zdrențe roze le-atîrnă limba-n lături,
Bat cozile zburlite vîlvoi ca niște mături,
Sticlesc fosforici ochii... aproape, mai aproape...
Ai crede că zadarnic mai luptă ca să scape...
Innebuniți de groază fug sforîind sirepii,
În timp ce vînătorii neînfrițați ai stepii
Ochesc cu dibăcie rărind mereu grămada...
Se-mpurpură de sînge pe urma lor zăpada ;
Stă locului potaia o clipă-ntîrziată
Ca să-și împartă leșul căzutului tovarăș,
Apoi mai învrăjbită se năpustește iarăș
Pe drumul alb al stepei nemărginit pe care
Înaripata troică, zburînd ca o săgeată,
Din ce în ce mai mică se face, și dispare...

Cumpăna, nr. 3, 11 decembrie 1909

NECUNOScutUL

O, noctambul fără de-astîmpăr, o, vînt de nord
neliniştit,
Ce cauţi tu în noaptea asta cu aripile tale reci
De tot te-aud foşnind la geamuri pe lingă casa
mea cînd treci ?
Nu-i nimenea la ora asta, întreg oraşu-i adormit...
Pe cine-l urmăreşti într-una ?... Ori, poate, ochii
tăi să vadă,
Fiinţe ce nu lasă-n treacăt, păşind, o urmă pe
zăpadă ?
Ai tu vedenii ? Vezi tu umbre ? Ori, poate, vrei
să mă vesteşti
Că vreo primejdie ascunsă m-ameninţă fără să
ştiu,
Ori, poate, ai să-mi spui vreo taină, de-mi
tulburi somnu-aşa tîrziu,
Şi treci şi iar te-ntorci şi-mi baţi cu aripa-n
fereşti ?
A locuit în casa asta vreun suflet trist ca şi al
meu,
Şi poate că vreo amintire l-aduce îndărăt mereu,
Îl readuce fără vrere vreun dor ori poate-o
remuşcare ?

Poate-a uitat ceva în ceasul cel trist și grabnic
de plecare ?
Ori a iubit aici ! Și tainic doar noaptea numai se
strecoară
Din alte lumi, să-și vadă cuibul durat de el
odinioară
Și sufere văzînd pe altul, pe un străin în locul
lui ?
Căci simt că-i cineva la geamuri, deși, de caut,
nimeni nu-i...

Dar tu n-ascuți și-acum mai aprig arunci în
geamuri cu zăpadă,
Parc-ai voi să le acoperi, să-mpiedici ochii mei să
vadă
Cum îl alungi pe bietul oaspe ce stăruie să
între-n casă...
Și vocea ta se face aspră, dojenitoare, mănioasă,
Se tînguie prin coridoare prelung și auie și geme,
Și-apoi, cînd obosit te-astîmperi și taci și tu
de la o vreme,
Se face-o liniște de moarte în care-aud, înfiorat,
Ca niște pași care coboară îndepărtîndu-se
treptat...

Luceafărul, nr. 24, 16 decembrie 1909

COMETEI ¹

De unde vii, cometă minunată,
Ce nu te știe nici un astronom ?
Ai mai trecut peste pământ vreodată ?
Te-a mai văzut vreodată ochi de om ?

De unde vii, că despre tine tac
Izvoadele cele mai vechi din lume ?
Cine ești tu, de nu porți nici un nume
Și nu ești scrisă-n nici un zodiac ?

Din care-afund de vremi nemărginit
Te-ntorci, și câte mii de veacuri sînt
De cînd te-ai dus și n-ai mai revenit
Atîta de aproape de pământ ?...

¹ Cometa Halley, care a trecut prin apropierea Pămîntului în mai 1910. Astronomii o știau și-i cunoșteau și orbita, calculată de astronomul englez Edmund Halley (1656—1742) încă din 1682, cînd fusese observată pentru prima dată. A revenit în 1758 și se va întoarce în 1985—1986.

De unde vii, nu știu — dar știu că eu
Nu m-aș fi-ntors, ca tine, înapoi,
Ci ocoleam pe veci din drumul meu
Pământul — globul ăsta de noroi !

Cumpăna, nr. 9, 22 ianuarie 1910

TRADUCERI DIN
PAUL VERLAINE

În parcul vechi și plin de privighitori de la Dumbrăveni, umbrele se statornicesc de dimineață. Liniștea aleelor străjuite de copacii seculari e desăvârșită și pretutindeni adăposturi de umbră te cheamă și te predispun la visare. Acolo, în preajma bustului celui mai mare poet al nostru, am petrecut în vara trecută multe ceasuri de tihnă și reculegere sufletească, citind împreună cărțile luate la întâmplare din vasta bibliotecă a domnului Leon Ghica, unde oricine putea să găsească pe autorii săi favoriți, căci mai multe generații au înzestrat-o treptat cu tot ce mintea omenească a produs, în timpul lor, ca poezie și știință.

Intr-o dimineață curată de iunie, nu știu cum ne-am pomenit citind din Verlaine. Pe scaunele lungi, stînd alături, sub streășina unui tei, citeam cu glas tare și sufletele noastre se înțelegeau uimite de atîta frumusețe. Cuvintele veneau de la sine, ca să se alcătuiască în vers — și astfel s-a încheiat întâia traducere, urmată apoi de seria întreagă.

Și azi, dacă le adunăm în volum, o facem aceasta pentru a fixa un moment trecut din viața sufletelor noastre și pentru a lega o amintire mai mult de Dumbrăveni, unde am trăit atâtea ceasuri prețioase.

București, 1903, mai

ALBAȘTRA-I ZAREA

Albastră-i zarea peste streșini
 Și-așa senină,
Un arbor fruntea peste streșini
 Incet și-nclină.

Și clopotul în turn acolo
 Lin auiește,
O pasere pe ram acolo
 Se tînguiește.

O, Doamne, dulce-i viața asta
 Și-așa-i de bine,
Și dinspre tîrg prigoana asta
 Ce pașnic vine...

Tu care plingi mereu acuma,
 Ce-ai făcut oare,
O, spune-mi unde ți-s acuma
 Ani în floare ?...

AMURG

Amurgu-arunca cea din urmă pară
Și-un vînt mișca lin nuferii de ceară.
Uriașii nuferi cu fețe ofilite,
Lucind printre stuhuri pe ape-adormite.
Eu rătăceam singur, plimbîndu-mi năcazul
Sub plete de sălcii ce-mprejmuiau iazul
Peste care ceața-nchipuia o mare
Deznădăjduită, albă arătare,
Și unindu-mi plînsul cu-al larilor vaier
Ce bătînd din aripi se chemau prin aer,
Printre sălcii triste, unde singuratic
Îmi plimbam năcazul, cînd giulgiul noptatic,
Intinzînd asupra-i umbra-i mortuară,
Veni ca să-nece cea din urmă pară
Și nuferii veștezi cu fețe ofilite,
Uriașii nuferi pe ape-adormite !...

ALEAN

Căminul cald, și lampa cu tainica-i lumină
Spre reverie fruntea pe mînă cînd se-nclină,
Și ochii duși în ochii iubiți din cale-afară
Și liniștea ce cade în fiecare sară,
Cînd ceaiul aburește și cărțile-s închise,
Și așteptarea sfîntă cu dulcea-i moleșală,
Cînd noaptea își desface hlamida-i nupțială...
Ah, toate, toate-aceste mă urmăresc în vise,
Mereu, fără-ncetare, sperînd de azi pe mîni
De-atîtea luni trecute, de-atîtea săptămîni !

IN SURDINA

Liniștiți în adumbrirea
Ce din ramuri se desface
Dragostea să ne-o pătrundem
De-o așa adâncă pace.

Ca-ntr-un vis frumos și tainic
Duși să ne topim cu-ncetul
În melancolia vagă
Ce-o împrăștie brădetul.

Ține-ți brațele în cruce,
Ochii-nchiși pe jumătate
Și din inimă ți-alungă
Orice dor într-însa bate.

Să ne-adoarmă ca într-un leagăn
Adierele ușoare
Care trec și mișcă-n tremur
Iarba arselor răzoare.

Iară cînd dintre stejarii
Negri va cădea-nserarea,
Glas al deznădejdii noastre
Va cînta privighetoarea.

ÎN CODRU

Sînt unii slabi de înger sau nencercați de viață
Pe care codru-i cheamă la dînsul ca vrăjiți,
Miresme dulci i-alintă ; — aceia-s fericiți :
Dar mistice fioruri pe alții îi îngheață.

Sînt fericiți aceia ! Dar eu ce-n suflet port
O neagră remușcare ce-alungă ai mei pași,
Eu tremur în pădure ca și un ucigaș
Care s-ar teme-n cale să nu-ntîlnească-un mort

Cînd trec sub aste ramuri ce joacă și s-afundă
În bolți sub care vecinic domnește-o neagră pace
Și-o noapte și mai neagră — eu nu știu cum
se face
Că mă cuprinde-o spaimă nebună și profundă.

Dar mai cu seamă vara : roșata din apus
S-amestecă prin neguri și-albastrul se preschimbă
Atunci în foc și-n singe — și-a clopotului limbă
Răsună ca un plinset tot mai aproape-adus.

Cald se ridică vîntul și crește greu încoace
Ca un duh rău ce trece și vine înapoi,
Nelinștește-o clipă stejarul mari — apoi,
Plutînd ca o miasmă, în aer se desface.

E noapte-acum și-l ceasul cînd îți dedeau fior
Poveștile bunicii. Izvoarele-ntre ele
Se sfătuiesc prin tufe, ca făcători de rele
Ce stau și pun la cale în umbră vreun omor...

MARCO

Cînd Marco trecea cu ochii de foc,
Nu era flăcău să nu stea pe loc,
Căci în ochii ei fulgera lumină
Și pe urma ei tot cădea-n ruină.
Mistice miresme umpleau preajma toată,
Că plîgînd pe urmă-i sufletul murea,
Pe părul ei roșu o vrajă lucea,
Și rochia-i straniu cînta fermecată —
Cînd Marco trecea.

Cînd Marco cînta, mîinele-i pe clape
Din veacuri pierdute rechemau aproape
Toată adîncimea cîntecelor moarte,
Și glasul ei dulce urca mai departe
În nemărginirea viselor ce mint,
Și însuflețirea atuncea purta
Pînă sus la ceruri pe cel ce-asculta
Vocea-i nentreruptă cu sunet de-argint —
Cînd Marco cînta.

Cînd Marco plîngea, spadele-n schintei
N-aveau strălucirea lacrimelor ei ;

Buzele ei roșii se făceau de pară
Și în deznădejde era ca o fiară ;
Clocotind turbată creștea ca o lavă,
Furia ei roșă, și-atunci se părea
Că e o leoaică ce codrii trezea
Răcnindu-și sălbatec mînia grozavă
Cînd Marco plîngea.

Cînd Marco juca, fusta ei de-atlaz
Mergea și venea viu ca un talaz ;
Ca trestia-n vînt se-ndoaia pe șold,
Sînilor ei albi dîndu-le imbold.
Fulgera în treacăt. Picioru-i sprintar
Strălucind, obraznic, sus își ridica
Albele-i splendori, și-un foșnet pornea
Ca un vînt năprasnic noaptea-ntr-un umbrar —
Cînd Marco juca.

Cînd Marco dormea, te făcea buimac
Mireasma de-amor ce plutea-n iatac,
Sub prostiri conturul formelor divine
Undoia — și-n umbra perdelelor fine
Urca răsuflarea-i în mișcări ritmate ;
Un somn fericit și lin închidea
Ochii ei, și-n taina ce dulce cădea
Adormeau pe poliți lucrurile toate —
Cînd Marco dormea.

Și-apoi cînd iubea, valuri de desfrîu
Năvăleau — cum curge din rană un rîu
De sînge ce fierbe și-aleargă bogat —
Din trupul ei fraged, iertat de păcat ;

Șuvoiul rumpea zăgazul din loc,
Ineca gîndirea și tot ce-ntîlnea
Tîra după dînsul, și iar revenea
Sălbatec și lacom cum arde un foc —
 Și-apoi îngheța.

CAVALERUL

Pe cale Nenorocul, un călăreț mascat,
În inima-mi bătrină, trecînd, m-a săgetat.

Din ea un val de sînge zbucni pe holda-n floare
Și-apoi din flori în aer s-a ridicat în soare.

Atuncea cavalerul degrabă a descins
Și, dîndu-se aproape, cu mîna m-a atins

Și degetu-i puternic de fier l-a-nfipt în rană.
Rostindu-și jurămîntul cu glas plin de dojană.

Atunci ca prin minune a prins vioi să bată
O inimă în mine, mai mîndră și curată

Bătea întinerită o inimă fecioară,
Mai bună și mai sfîntă decît odinioară.

Năuc stam, prins de-un tremur, și nu-mi venea
a crede
Ca omul care-n slavă pe Dumnezeu îl vede.

Dar călărețul darnic din nou a-ncălecat
Și dind din cap spre mine din goană a strigat,

De parcă-i aud încă al glasului ecou :
— Măcar de-acuma ia sama să nu te prinzi din nou !

CÎND RĂSARE LUCEAFĂRUL

Departe-n zări prin ceață stă luna-nsîngerată ;
Din neguri jucăușe abia se mai cunoaște
Cîmpia care adoarme și-ncep să cînte broaște
În papura de-un tremur de vînt înfiorată.

Se-nchid palizii nuferi pe-a apelor oglindă,
Și plopi ce stau de strajă, înalți și drepti în zări
Cresc unul lingă altul ca niște arătări ;
Iar spre tușișuri zborul de licurici colindă.

Și buhne deșteptate cu-aripi ce-abia mai bat
Vislesc aerul negru și se strecoară mute,
Iar largul tot se umple de străluciri pierdute ;
Alb, Venus se aprinde, și noaptea s-a lăsat.

SARBĂTOAREA PÎINII

E sărbătoarea sfântă — a pîinii sărbătoare !
Văd iarăși locuri scumpe, întors din pribegie.
E-un murmur lung și-afară e-atît potop de soare,
Încît și umbra pare că e trandafirie.

Se prăvălește aur sub fulgerul de seceri
Ce scînteie și trece foșnind ca o aripă ;
Cîmpia geme toată de-a brațelor întreceri,
Schimbînd mii de priveliști pe fiecare clipă.

E-atîta sîrg și luptă — zoresc secerătorii
Sub soarele ce arde pe-a holdelor podoabă,
Și care poartă grijă ca strugurii-n podgorii
Să prindă-un pic de miere în fiecare boabă.

Ai grijă dar de pîine și vin, bătrîne soare !
Păstrează-ne pămîntul bogat și dă-ne, tată,
Paharu-n care rîde o rază de uitare.
Copii ! această clipă e binecuvîntată !

Căci din odrasla mîndră ce-o dăruie pămîntul,
Din lamura curată aleasă din natură,
Își seceră și-și strînge pe seama lui Preasfîntul
Să aibă trup și sînge de cuminecătură.

ANGELUS

Cu aur viu și lucitor jaratec
O auroră de sfârșit de vară
Zbucnește fără veste furtunatec
Pe orizontul înroșit de pară.

Murind, albastră, noaptea-nduioșată
Scînteie-n aer tot mai străvezie,
Și-apusul plin de umbra-nfiorată
Aprinde-o margine trandafirie.

Cîmpia rîde aburind în zare.
Din soarele ce prinde să se vadă
Pieziș o rază-aprinde rîul, care
Străfulgeră departe ca o spadă.

S-au deșteptat iar zvonurile vieții
Și joacă toate-n plutitoarea ceață
Ce se ridică-n faptul dimineții
Desprinsă din umbrare și fineață,

Priveliștile vagi și-ndepărtate
Apar și pier în zarea luminoasă.
Un colț de sat începe să s-arate
Pierdut. Arar, din umbră, câte-o casă.

Pripit și-aprinde geamul și aruncă
Un fulger alb ce-ncearcă să străbată
Misterul nopții din tăcuta luncă.
Acum, ici-colo, câte-un turn s-arată.

Lumina crește-ntr-una și se-mparte,
Zvîrlind sclipiri pe pluguri în ogoare ;
Și iată-n sat cocoșii, de departe,
Cu glasuri mîndre și poruncitoare

Vestesc că-i ceasul friguros al pînii
În silă, fără foame, mestecate,
Și-al ochilor frecați de podul minii...
S-aude-un plîns de osii ferecate.

Din coperișuri se înalță fumul,
De lătrături răsună tot cătunul.
Plugarii grei, trecînd agale drumul,
S-abat prin hanuri unul câte unul,

Iar aerul se umple-n astă vreme
De zvonuri lungi de clopote sfărmate
Ce suie ca un cor greu de blesteme
Spre slava Celui-plin-de-bunătare.

DRUMUL MEU

A cârciumelor larmă, gunoaiele pe stradă,
Castanii morți ce-și lasă frunzișul să le cadă ;
Tramcare zgomotoase, ce-mproșcă-n drum cu tină,
Și între patru roate abia pot să se țină,
Holbîndu-și ochii roșii și verzi, în fapt de sară :
Dezmoșteniți ce-alene spre cluburi se strecoară,
Fumînd fuduli sub nasul agenților de pază ;
Ploioase șandramale ; clădiri ce lăcrimează ;
Canaluri potopite, drum fărîmat de cai —
Ah, și aceasta-i calea pe care merg spre rai !

CATERINCA

Frumos fanfara sună și mindru orga cîntă,
Și pentru mine parcă-s aceleași amîndouă.
Căci una te pătrunde de-o-nfiorare sfîntă,
Cealaltă îți insuflă ca o viață nouă
De cînd te naști pe lume și pînă te-nmormîntă.

Dar după-aceste două, din zvonurile toate
Ce rătăcesc prin lume, nimic nu mi-e mai drag
Decît o caterincă, din care curg fărmate
Atîta plîns și vaiet trezite de-un pribeag
Într-un amurg de soare, pe căi îndepărtate.

Pe drumuri, cînd pierdute și cînd apropiete,
Purtînd aceeași jale, aceleași lacrimi storc...
Se-nalță vreo revoltă ori mor niște regrete ?...
Ah, mai curînd nu-s oare a visurilor cete
Ce din morminte iarăși în leagăne se-ntorc,

Ca să se-ntoarcă iarăși din leagăne-n morminte ?
Mereu și pretutindenî, etern apus de soare,
Drum îmbrăcat de toamnă în jalnice veșminte,
Ceas zăbovit pe cale cînd bietul suflet moare
De-o neagră plictiseală ce nu-i chip s-o alinte...

GREFN

Privește flori și roade și foi și ramuri, iacă
Și inima-mi ce numai doar pentru tine bate :
N-o-nsîngera cu-a tale mâni albe și curate
Și ochii tăi primească o jertfă-așa săracă.

Îmbrobonat de roua ce vîntul din grădină
Pe frunte mi-a-nghețat-o în boabe lucitoare,
Îngăduie ca truda-mi să-ți cadă la picioare,
Visînd la vremi frumoase care-i vor da hodină.

Pe sînu-ți feciorelnic tu lasă-mi să se culce,
Las' capul meu ce încă de sărutări răsună,
Tihnit să se potoale, să uite de furtună
Și să adorm acuma cînd dormi atît de dulce.

NU ESTE-AȘA ?...

Nu este-așa că-n ciuda acelor proști și rei
Ce vor privi cu pizmă a noastră bucurie,
Vom fi arare mîndri și buni în veci cu ei ?

Nu este-așa că-n tihnă și plini de voieșie
Vom merge calea dreaptă ce steaua ne-o arată,
Nepăsători de cine ne vede ori ne știe ?

Răznite ca-ntr-o neagră pădure fermecată,
A noastre două inimi cînta-vor în iubire,
Cum cîntă noaptea două privighetori deodată.

Iar lumea, de-o fi bună cu noi, ori cu-ndîrjire,
Puțin o să ne pese. De-ar fi să ne sfișie,
Nici dragoste, nici ură, nimic n-o să ne mire.

Legăți de cea mai scumpă și trainică frăție
Ca într-o za vrăjită noi vom păși-n lumină,
Iar teamă de nimica atunci n-o să ne fie.

Ci fără nici o grijă de valul ce-o să vină
Eu mîna mea voi pune-o duios în mîna ta,
Și-om merge-așa înainte, cu inima senină.

A celor ce s-adoară de-o parte, nu-i așa ?

EPITALAM DE VARA

Va fi-ntr-o zi de vară senină, nu-i așa ?
Și uriașul soare, părtaș la bucurie,
În haina-ți de mătăasă privindu-te-o să știe
Să-ți facă mai frumoasă chiar frumusețea ta.

Ca un cort nalt albastru, tot ceru-ntins în zare
Bogat își va desface largi faldurile sale
Pe-a noastre frunți plecate ce-or fi așa de pal:
De-atîta fericire și lungă așteptare.

Și-un vînt nespus de dulce, cînd seara-ncet se lasă
Se va juca șagalnic cu scumpele-ți veșminte ;
Iar stelele din ceruri își vor aduce-aminte
Să binecuvînteze pe mire și mireasă...

CINTEC PRIBEAG

Clavirul ce-l sărută o mină delicată
Abia de mai străluce în seara viorie,
Pe cînd un cîntec molcom, o veche melodie
Abia luptînd din aripi, sfios și slab adie
În liniștea odăii de Dînsa parfumată.

Ce-i leagănul acesta ce cu mișcarea-i lină
Mi-alint-atît de dulce durerea mea întreagă ?
Ce vrei tu de la mine, cîntare-atît de dragă ?
Ce-ai vrut să-mi spui, cîntare, tu ce-n curînd
Zbura-vei pe fereastra deschisă spre grădină ?
prieagă

SCRISOAREA

Iar cincisprezece zile — și cit timp ne desparte
Acum ! Fără-ndoială, din cele mai amare
Dureri, cea mai cumplită e-acea de-a fi departe.

Intii cu drag ne scriem, și punem grijă mare
Să ne-amintim într-una o vorbă, o mișcare
Și ochii, glasul celui ce-acum departe este,
Și ceasuri lungi cu dînsul stăm singuri de poveste.
Dar orice gînd ne vine, orice simțiri ne-ncearcă
Și ce vorbim atuncea cu cel departe, parcă,
Rămîne șters în ceață și-n veci plin de-ntristare.

O ! lipsa dintre rele e răul cel mai mare !
Să te mîngii cu fraze și vorbe să-ți înșiri ;
Să cauți în izvorul cel tulbur de gîndiri
Speranțelor trudite să le mai dai putere,
Și să nu afli alta decît amar și fiere.
Și iat-apoi, mai rece și mai pătrunzător
Ca fierul, și mai iute ca pasărea în zbor
Și ca talazul mării, cînd îl ridică-n slavă
Simunul din pustiuri aducător de-otravă,

Aşa te săgetează deodată bănuiala
Pe care ți-o deşteaptă în inimă-ndoiala.

Aşa să fie oare ? Adevărat să fie ?
Pot pune eu credință pe dulcea-i mărturie ?
Nu se gîndește dînsa la alte lucruri oare
Acum, cînd printre lacrimi, citesc a ei scrisoare ?
Și cînd zilele mele trec triste și domoale
Cum trece-un rîu, o floare neoglîndind în cale,
Ea poate că privește în lume, zîmbitoare,
Că-i veselă și poate mă uită ? Cine știe !

Și-i recitesc scrisoarea plin de melancolie.

ÎN PARCUL VECHI DE ZILE...

În parcul vechi de zile, pustiu și înghețat,
Doi inși cu pași de umbră ușor s-au strecurat.

Li-s ochii stinși sub gene și buzele uscate,
Și slabele lor vorbe abia de-s îngîinate.

În parcul vechi de zile, pustiu și înghețat,
Două năluci trecutul din somn l-au deșteptat.

— Mai ți-amintești tu astăzi de-acele ceasuri
sfinte ?...

— De ce mai vrei tu oare ca să-mi aduc aminte ?...

— Când îmi auzi de nume, tot mai tresari ș-acu ?

Îți mai apar în visuri, ca altădată ? — Nu.

— Ah, zilele frumoase, nespūs de fermecate
Cînd ale noastre buze se-mpreunau ! — Se poate...

- Ce-albastru era cerul și mare viitorul !
- Dar, frînt, spre cerul negru s-a dus, luîndu-și
zborul.

Așa printre ovăzuri ce le-ncurcase vîntul
Mergeau, și numai noaptea le-a auzit cuvîntul...

MELANCOLIE

Somn negru s-a întins
Pe-ntreaga-mi ființă,
Orice vis s-a stins —
Dormi orice dorință !

Nimic nu mai vreau,
Nu mai știu ce este
Nici bine, nici rău —
Ce tristă poveste !

Ca un leagăn sînt
Mișcat fără vrere
Pe-un gol de mormînt —
Tăcere ! Tăcere !

NOTĂ BIOGRAFICĂ

Paul-Marie Verlaine s-a născut în Metz, în ziua de 30 martie 1844 dintr-o familie originară din Ardeni. Cîteva dintre străbunii săi făcură parte din cler şi din armată. Tatăl său, Auguste Verlaine, a fost soldat sub Napoleon. Primii ani ai copilăriei şi i-a petrecut mai întîi în oraşul său natal Metz şi apoi în Montpellier, unde tatăl său, pe atunci căpitan de geniu, fusese strămutat cu regimentul. Spre aceste locuri în nostalgia veşnicelor sale peregrinaţii l-au purtat cu dor duioasele amintiri pînă la moarte şi neînduratele întîmplări nu i-au dat pas să le mai revadă vreodată, ca să-şi mai poată mîngia tulburii ochi înainte de a-i închide pe totdeauna. În 1851, căpitanul Verlaine, părăsind armata, veni să se stabilească la Paris cu fiul şi nevasta sa. Paul Verlaine urmă cursurile liceului „Bonaparte“ unde avu ca condiscipol pe Edmond Lepelletier, cu care rămase prieten pînă la moarte. La 1862, luîndu-şi bacalaureatul în litere şi părinţii săi fiind aproape ruinaţi prin o nefericită speculaţie de bursă, el intră ca slujbaş mai întîi la o companie de asigurare, apoi la *Hôtel de Ville*¹ din Paris, în calitate de expediţionar. Peste un an tatăl său muri, iar mama sa, rămasă singură, pierdu

¹ Primăria.

Încă o bună parte din avere, înșelată de speculatori. Pe atunci începu să se trezească în el întiiul gust de aventuri care-l făcură să-și uite câte puțin de slujbă. Ceva din geniul său prinde să se trezească și tot aunci legă prietenie cu faimosul grup al parnasienilor, atât de în floare pe vremea aceea, când Leconte de Lisle, Sully-Prudhomme, Léon Dierx, Catulle Mendès și alții alți fermecători și cunoscuți poeți trăiau în cea mai strînsă tovărășie. În 1866 publică întiiul său volum intitulat *Poèmes Saturniens*, volum în jurul căruia nu se făcu nici un zgomot, dar în care viitorul maestru ce trebuia să aibă o atât de covârșitoare înfriurire asupra poeziei moderne se oglindea deja cu toate defectele și calitățile sale. Publică apoi *Fêtes galantes*¹, și în 1870, anul cel mai nefast și în același timp cel mai dulce poate al vieții sale, se căsătorie cu domnișoara Mauté, soră vitregă a prietenului său, compozitorul Charles de Sivry, și publică dragălașul volum numit *La Bonne Chanson*, în care-și cîntă toată dragostea ce-i umplea sufletul și toate nădejdele viitorului visat de el. Între aceste însă interveniră dezastrul de la Sedan, asediul Parisului și Comuna. Compromis în mișcare, fu nevoit să se refugieze la Londra, de unde peste cîtva timp se reîntoarse. O dată la Paris, neînțelegerile cu soția sa începură și nici nașterea fiului lor Georges, în 1871, nu fu în stare să statornicească liniștea între ei, și-atunci, în tulburata lor existență, apăru ca un meteor dezorbitat Arthur Rimbaud, genialul și extraordinarul vagabond, care trebuia să aibă o atât de nefastă influență asupra lui. Verlaine nu cunoscuse mai întîi pe Rimbaud decît printr-o scrisoare ce acesta-i trimisese cu cîteva poeme de-o uimitoare frumusețe. Corespondența între ei urmă și, în acord cu soția sa, Verlaine scrisese lui Rimbaud să vie la Paris, să locuiască la ei, dar, după

¹ Serbări galante.

cincisprezece zile locuite în comun, excentricitățile lui Rimbaud nemaifiind de suferit, nevasta lui Verlaine fu nevoită să-l dea afară. Neînțelegerile dintre soți se înveninaseră și mai mult, și Verlaine, nemaiputînd găsi liniște în viața casnică, își petrecea timpul mai mult pe-afară, în interminabile discuțiuni de artă. La urma urmei plecă dimpreună cu prietenul său în Anglia, dar reveniră curînd. Cîtva timp, Verlaine caută odihnă la o soră a tatălui său la Paliseul, în curînd însă îl regăsim dimpreună cu prietenul său Rimbaud la Bruxelles, în 1873. Aci începe extraordinara odisee a acestor două firi atît de straniu întocmite și avînd totuși atîtea puncte asemuitoare. Ce-a fost călătoria acestor doi impulsivi, rătăcitori din sat în sat, din oraș în oraș, duși de voia întîmplărei și a exuberantei lor fantezii, cine-ar putea-o spune? Singurul lucru cert e că, o ceartă fatală intervenind între ei, Verlaine, exasperat, trase două focuri de revolver asupra lui Rimbaud, fapt în urma căruia fu condamnat de tribunalul din Brabant la doi ani de închisoare. Rimbaud, însănoșit, plecă minat de strania fatalitate ce-l urmărea, vagabond și dezorbitat de-a pururi, negăsindu-și loc nicăiera, de la Paris și pînă în fundul sălbăticei Africe la Harrar, iar Verlaine, rămas din nou singur, fu întemnițat mai întîi în închisoarea de la Petits-Carmes din Bruxelles și apoi transferat la Mons, unde, în liniștea și singurătatea ce-l împrejmuia, sufletul său se limpezi și începu din nou să cînte. Aci scrisese *Les Romances sans paroles*¹ și le trimise prietenului său Lepelletier, care le publică. Versul său înaripat și tot mai liber notează cu o putere de vizionar impresiile cele mai fluide, și o părere de rău negrăit de sfișietoare te cuprinde cetînd aceste pagini din trista lui viață, pe care-o plînge, adunîndu-și lacrimile și jucîndu-se cu ele ca un copil cu fărîme

¹ *Romante fără cuvinte.*

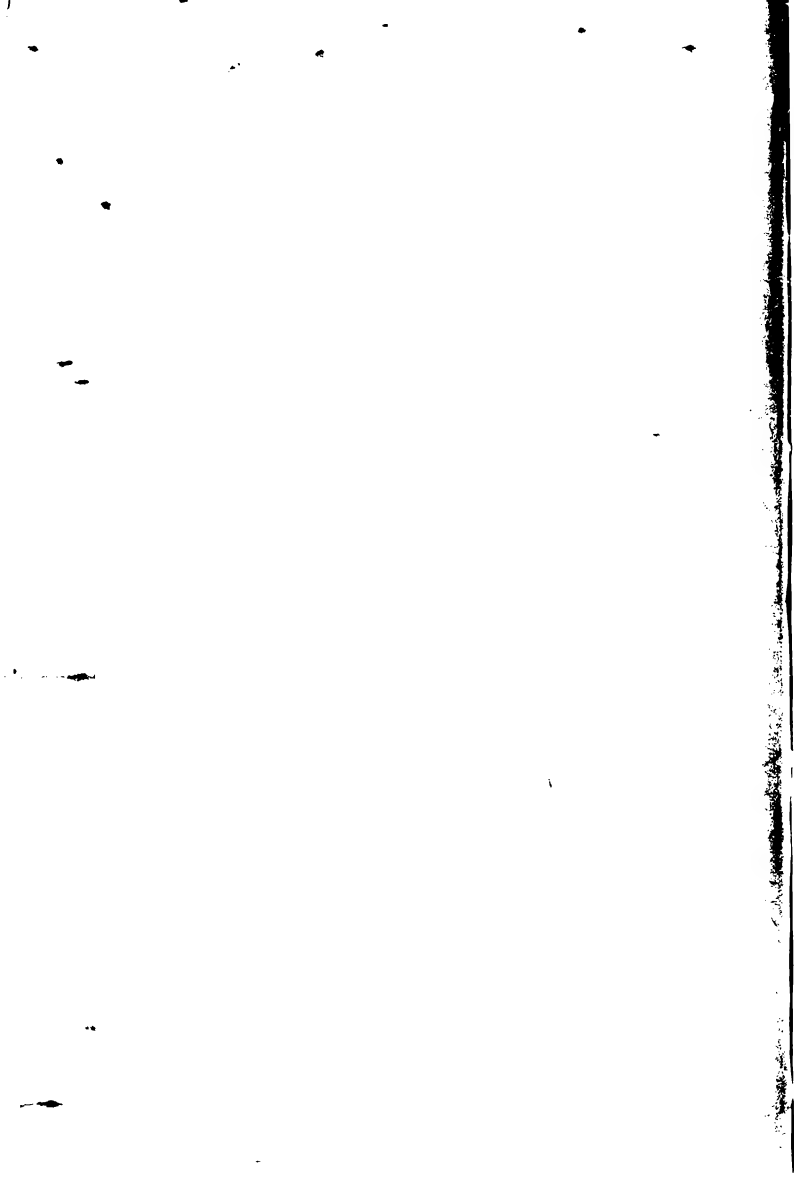
de piatră scumpă. Un sentiment de religiozitate atît de mult uitat se furişă din nou în sufletul său obosit şi bolnav, şi din aceste meditaţii tihnite şi blînde se încheagă ceea ce mai tîrziu trebuia să formeze volumul intitulat *Sagesse*¹. Liberat în 16 ianuarie 1875, se reîntoar-se în Franţa, unde soţia sa în timpul cît el sta la închisoare făcu să se pronunţe divorţul între ei. Singur, acum cînd poate avea mai mult nevoie de o fiinţă dragă, care să-l mîngîie de atîtea suferinţi trecute, fără să-şi revadă prietenii buni din alte vremuri, plecă mai amărît şi mai neconsolat ca totdeauna la mama sa în Ardeni, unde rămase cîtăva vreme. Porni apoi din nou în Anglia, unde trăi dînd lecţii de franceză şi desen, pînă în 1877. Reîntors, încearcă o exploataţie agricolă, dar şi aici urmărindu-l nenorocul, fu nevoit să-şi vîndă ferma şi reveni la Paris, unde termină *Sagesse*, care-i făcu în sfîrşit adevărata celebritate şi pînă în 1886 duse o viaţă destul de liniştită, fu profesor la Boulogne-sur-Seine şi Neuilly, lucră şi publică un volum de proză, *Les Poètes maudits*², şi un volum de versuri, *Jadis et Naguère*³. Dar la sfîrşitul anului 1886 mama sa muri, şi de atunci reîncepe, după aceste cîteva clipe de dulce linişte, îndureratul său martirolog. Încununat de-o glorie tîrzie, zădarnic încearcă să-şi refacă viaţa, descătuşat de dureroasele amintiri care-i ţin tovărăşie şi-l urmăresc pretutindeni, nobilele îndemnuri recad şi zilele lui se scurg ca un vis rău, din spital în spital şi din loc în loc, fără nici o rază de bucurie, fără nici o nădejde de noroc. În 1889 îl găsim în spitalul Broussai şi, la ieşirea din spital, mai multe banchete fură organizate în onoarea sa şi un moment fu vorba chiar să-şi puie candidatura la Academie. Dar trecură repede şi aceste şi, reluat de dorul de-a vagabonda, plecă să ţie

¹ *Înţelepciune.*

² *Poezii blestemaţi.*

³ *Odinioară şi altădată.*

conferințe prin Anglia, Belgia și Olanda, de unde se întoarse mai bolnav și reîntră în spitalul Broussai. În vremea aceasta Leconte de Lisle murind, un reporter avu fantezia să-i puie la vot succesia, și Paul Verlaine fu ales ca succesor al gloriei stinse. Ultimii ani trecură și ei zbuciumați și triști ca toată viața. În 8 ianuarie 1896 muri într-un mic apartament din Rue Descartes, unde, nemaifiind în stare să iasă din casă, ca să-și uite uritul, își petrecea vremea vopsind cu boia aurită tot ce-i cădea sub mână, setos parcă să-și înveselească ochii cu o ultimă strălucire, înainte de a-i închide pentru totdeauna.

POEZII DE
HENRIK IBSEN

Cel mai tare om este acela
care stă singur.

Ibsen, în *Dușmanul societății*

Traducerile de față au văzut în parte lumina zilei în Sămănătorul, tocmai în această mult oropsită revistă despre care s-a afirmat de-atâtea ori că și-a zăvorit porțile oricărei înrîuriri a vreunei mari literaturi străine.

Grație dragostei ce ne poartă un prieten, căruia-i mulțumim, le tipărim astăzi.

Firește că nu dăm aici toate poeziile lui Ibsen. Am ales numai ce e mai caracteristic în această parte a operei sale din tinerețe, care cuprinde în germene toate problemele mai însemnate din filozofia sa individualistă de mai târziu. O umbră misterioasă pare că învăluie ființa lui sufletească de la început — ca un nour în care dormitau toate furtunile, toată revolta ce avea să se dezlănțuiască cu o putere elementară la întâia ciocnire cu societatea actuală. Căci Ibsen a fost un revoltat în toată puterea cuvîntului și încă din anii fragezi a avut să lupte cu mizeria, prostia și fățărnicia omenescă.

Născut la 1828, la Skjen, un târgușor pierdut în fiorduri, dintr-o familie de negustori, crescut pîn' la vîrsta de șaisprezece ani într-un institut clerical ; silit apoi, din pricina ruinei materiale a

părinților săi, să intre elev farmacist la Grimstadt, Ibsen se aplică studiilor medicale și scrie întâiele sale versuri (1849); stabilit în anul următor la Cristiania, unde face politică, publică pe Catilina, întâia sa dramă; director de teatru la 1851 la Bergen, după o călătorie de studii la Copenhaga, Dresda, Hamburg, reușește să joace câte-o piesă pe fiecare an, fără mare succes însă; din nou director de teatru la Cristiania, dă faliment; constrîns, solicează atunci de la guvern o pensie de poet, neobținînd decît o bursă de călătorie. Înainte de a pleca însă din Norvegia, joacă și tipărește Preten-denții la coroană. Plecînd, se instalează la Roma, unde, liber și fericit întâia oară în viață, scrie pe Brand.

Rămîne în Italia pînă la 1868, apoi în Germania, stă mai ales la Dresda, unde era tot atît de admirat pe cît de nerecunoscut era în patrie. Din această epocă datează operele sale cele mai celebre și tot în acest răstimp reprezintă țara sa la serbările inaugurării Canalului de Suez.

Revenit la Dresda, desăvîrșește una dintre cele mai puternice creații ale sale, Împărat și Galilean, care vede lumina tiparului abia la 1873. Cerut acum de toți compatrioții lui, se întoarce în Norvegia, unde-i purtat în triumf. Cu toate acestea, el pribegeste din nou atras de farmecul țărilor calde, trăind rînd pe rînd, cînd la Mîinchen, cînd la Roma, și numai în anii din urmă nostalgia Nordului îl cucerește cu desăvîrșire și, obosit, poetul se reîntoarce în Cristiania, unde s-a stîns zilele acestea, lăsînd pustiu, poate pentru cine știe cîtă vreme, altarul la care numai puțini sînt chemați să slujească.

ÎN NEMĂRGINIRE

I

De-acuma traista la spinare
Și flinta mea din cui desprinsă —
Închisă-i lacra, vatra-i stinsă,
Împing și grelele zăvoare.
Trec pragul la bătrîna-n casă
Și, sărutîndu-i mîna, -i spun :
— Te las, măicuță, sănătoasă !
Iar m-a cuprins un dor nebun
Să urc la munte. Rămas bun !

Șerpuitoare suie-o cale
Sus spre pădurea-ntunecată.
În jos, cît ochii pot să bată,
Se pierd în neguri fiord și vale.
La megieș cînd trec, e noapte,
Și-ncetinel, cînd mă strecor,
Aud prin flori ca niște șoapte
O rochie foșnind ușor,
Și-o umbră stă lingă stobor ¹.

¹ Stobor — gard.

Veșmîntu-i alb atunci lucește
Și „bună sara“ draga-mi spune.
Era frumoasă de minune
Ca floarea care-n munte crește.
Zîmbea privind pe supt pleoape —
Stoborul doar ne despărțea,
Dar cînd m-am dat de ea aproape
Atuncea am văzut abea
Din ochi scăpîndu-i o mărgea.

Cu brațul i-am cuprins mijlocul,
Tresaltă pieptul de fecioară ;
Acuma-i albă ca de ceară,
Acuma-i roșie ca focul.
I-am juruit că-mi este dragă
Și că bărbatul ei eu sînt
Nu de-azi pe mîni, ci viața-ntreagă —
Ea sta cu ochii în pămînt,
Și parcă nu-mi da crezămînt.

Și mă rugă așa de bună,
Așa frumos, c-am stat cuminte
Și-am prins a rîde ca-nainte,
Dar inima-mi bătea nebună.
Eu o rugai din nou, și iată
Abia tăcuse rîsul ei,
Mi s-a părut c-aud deodată
Un hohot viu de troli ¹ și zei,
Sunînd prelung din stei în stei.

¹ Trol — spiriduș, în mitologia scandinavă.

Atunci şerpuitoarea cale
Ne-a dus încet înspre pădure,
În urma noastră neguri sure
Acopereau şi fiord şi vale.
Călcam pe margini de abisuri,
Purtaţi, se vede, de-un noroc,
Aşa eram pierduţi în visuri,
Şi ce-a mai fost, nu ştiu deloc.
Dar fruntea mea era de foc.

Cu braţul am coprins-o iară,
Ea pe genunchii mei se lasă,
Atunci mi-a fost cu drept mireasă,
Şi-n umbră trolii iar cântară,
Iar dac-au ris ş-atuncea zeli
Nu ştiu, că mie nu-mi păsa —
Dar ştiu atîta că femeii
Nespus de frică îi era
Şi trupu-i gingaş tremura.

II

Privesc de sus şi soarele răsare,
Jos valea e de neguri încă plină,
Gheţarii însă fulgeră-n lumină.
Un petic roş, pierdut în depărtare,
Se rupe-ncet din ceaţa dimineţii :
E casa mamei, mica noastră casă,
Acolo unde mama mea, duioasă,
A sîrguit luptînd cu greul vieţii.
Acolo am crescut, şi cine ştie
De-atuncea dacă sufletul meu, poate,
De-a pururi însetat de libertate,
Şi-a mai lărgit a lui împărăţie.

O umbră sprintenă în prag apare
Și, din oceagul de la casa mică,
Un fir de fum albastru se ridică —
Se duce mama la ghilit, îmi pare.
La casă sînt atîtea trebi mărunte !
Da, mama-i umbra ce pe drum zorește.
„Lucrează, mamă, Domnul răsplătește
Pe cei ce știu nevoile să-nfrunte.
Iar eu urcînd pe plaiurile acele,
Pe unde urme renii doar mai lasă,
Vă voi aduce de la ei, acasă,
Blăni scumpe ție și miresei mele.“

Ce n-ar da ochii mei acum s-o vază !
Desigur ea prin somn și-aduce-aminte...
Visează, uită ce-a fost mai-nainte,
Visează, tu, iubita mea, visează !
Iar dacă nu visezi, și stai deșteaptă,
Gonește, dragă, orice amintire...
Nu ți-am jurat eu oare să-ți fiu mire ?
Tu uită ca și mine, și așteaptă.
Dar pîn-atuncea lucrul ți-l împarte :
Fă-ți zestrea, pune de război în casă,
Să-ți fie gata haina de mireasă —
Că nici biserica nu e departe.

Ce dureroasă este despărțirea
Cînd ai pe lume o ființă scumpă !
Dar cînd e scris de tine să se rumpă,
Și mai cumplită crește-atunci iubirea.
De-acum îmi pare că o nouă soartă
Mă cheamă, și că tot ce-a fost se stînge.
În mine nu mai fierbe-același sînge
Și viața mea de pîn-acum e moartă.

Căci prea era de tot șovăitoare
Și se zbătea mereu, în neputință
Să scape de păcat și de căință —
De-aceea am călcat-o în picioare !

Iar sufletu-mi de tot ce-a fost nemernic
S-a dezlegat și-a izbutit să scape
Și sînt al meu de-acum, tot mai aproape
De mine și de Cel-atotputernic.
O clipă-mi mai arunc privirea roată
Pe văi, pe fiorduri și păduri cărunte,
Apoi pornesc voios în sus, la munte,
Ca să mă pierd în lumea minunată
De care numai renii au de știre.
Adio dară, maica mea duioasă !
Adio dară, dulcea mea mireasă !
M-avînt de-acuma în nemărginire !

III

Amurgul în nouri de pară s-aprinde,
De-ai crede că arde întreg universul.
Convoiul din urmă de neguri descinde,
Pe rîpe, ici-colo-și întîrzie mersul.
Trudit îmi e ochiul și calc fără spor,
Și sufletu-mi plin e de gînduri cernite,
Dar iată în cale-mi surîd pe-un pripor
Flori fără de seamăn, ca-n sînge stropite,
De vîntul de seară plecate ușor.

Aici stînd o clipă, din florile-acele
Am rupt cea mai mîndră și la pălărie
Am pus-o, tovarăș de cale să-mi fie ;

Apoi, subț o creangă, aproape de ele,
În noaptea senină să dorm m-am culcat.
Dar gânduri mîhnite, atuncea, veniră
Ca babele care, duminica-n sat,
Cînd ies de la slujbă, pe cale se-nșiră :
S-au strîns, se certară și iar m-au lăsat.

De-aș fi eu acuma măcar lîngă tine !
Tu, floarea mea ruptă ieri seară pe cale !
Aș sta ca un cîine — și mult mi-ar fi bine —
Culcat pe-o pulpană a rochiei tale.
În ochii tăi limpezi pierdut aș căta
Și demonul care mă duse-n ispită,
Atunci cînd văzut-am înfrîngerea ta,
De-ar fi să apară acuma, iubită,
De dreapta-mi urgie el n-ar mai scăpa.

Spre naltele ceruri aș vrea să-mi iau zborul,
Să cer în genunchi, drăgălașa mea floare,
Să-ți scalde-n eternă lumină de soare
Viața întreagă, Atotștiutorul !
Dar nu, căci prea mîndru mă simt și n-aș vrea,
Nimica, o, Doamne, să cer de la tine,
Dar dacă poți face ceva pentru ea,
Atuncea ascultă-mi dorința : mai bine
Fă-i calea vieții spinoasă și grea !

Țîșnească torente speriate din munte
Pe unde va merge ; primejdii să-i semeni,
Pe negre prăpăstii, cînd trece pe puncte ;
Să-i sîngere mersul de asprele cremenii,
Cînd urcă pe rîpe mîncate de ploi ;

Atunci eu în brațe luîndu-mi stăpîna,
La sînul meu strînsă, vom trece-amîndoi,
Ș-asupră-i nu-ntinde-ndrăzneată, Tu, mîna,
O, Doamne, c-atuncea dăm piept amîndoi !

IV

Din miazăzi sosește un vinător bizar,
Noianuri fără margini el a avut să-nfrunte
Și gînduri mute-i joacă pe palida lui frunte
Ca razele nocturne a soarelui polar.

Surîsu-i strălucește în lacrimi răsfrînt,
Și gura-i, deși tace, parcă i-aud cuvîntul.
Dar cine-i el ? Ce spune ? Mai clar grăiește vîntul,
Cînd trece prin pădure și murmură un cînt.

Și nici nu poți pricepe ce gînduri se ascund
În ochii lui cei limpezi, ca și acele lacuri
Hrănite de ghețare, în care par de veacuri
Că dorm oglinzi curate pe-abisuri fără fund.

Dar iată, negre gînduri, ca păsările-n zbor,
S-alungă speriate și pacea li-o distramă —
Atunci, ca marinarii, băgați bine de seamă,
Căci nimeni nu se-ntoarce din adîncimea lor !

La o răscruce-n munte mi-a răsărit în drum,
Eu însoțit de pușcă, iar el de-un cîne mare.
Acolo ne legarăm c-un jurămînt de care,
De-aș mai avea tărie, m-aș lepăda acum.

Ce mă ținea de dînsul legat, nu pot să spui,
Și m-am luptat eu totuși, dar n-a fost cu putință
Să scap de el — iar astăzi nici nu mai am voință :
Văd că-s cu trup și suflet pe vecinicie-al lui !

— Pentru ce arar tu plîngi spre sară
Cînd gîndești la maică-ta bătrînă ?
Au dormeai, sub pătura de lînă,
Mai tihnit ca sus, subt cer, afară ?

— Plîng, căci mă gîndesc în pacea serii
Că-mi era acas-așa de bine.
Blînd torcea motanul lîngă mine,
Iar eu dus mă dam robit visării.

— Pentru ce visezi tu ca nebunii ?
Mult mai bună-i lupta, nu te teme !
Deci trăiește-ți viața, că ai vreme
Să visezi sub sălcii cu străbunii.

Suie unde renul trece-n goană,
Ploi și vînt de-i înfrunța în cale,
Tot mai bine-așa, decît în vale
Prund să sfaremi ca să capeți hrană.

— Dar aud purtat de vînt încoace
Glas de clopot blînd sunînd... — Ce-ți pasă !
Las' să sune ! Apa zgomotoasă
Murmură mai dulce la răstoace.

— Prind la schit creștinii să s-adune,
Printre ei e mama cu nevasta...

— Crezi că nu-i păcat în lumea asta
Vremea să ți-o pierzi în rugăciune ?

— Orga-n bolți psalmodiază cântul,
Albe ard făcliile-n altare...

— Dar mai albi lucesc ghețarii-n soare,
Și mai viu pe culmi buciună vîntul !

— Haide dar, de crezi tu că-i mai bine,
Tot mai sus, mai sus, spre zarea largă.
Cui îi place la biserici, meargă —
Taie drum — de-acuma merg cu tine !

VI

Se face toamnă, plîng domol
Tălăngile îndepărtate,
Reintră turmele-n ocol,
Lăsîndu-și dulcea libertate.

Curînd și iarna va veni
Să-mbrace-n alb coasta rîpoasă,
Potecile s-or troieni
Și-i vremea să cobor acasă.

Dar dacă sufletul ți-e dus,
Mai ai tu casă ? Ai tu vatră ?
El m-a-nvățat uitarea sus,
Și mi-este inima de piatră.

Oricît trudeşti, jos de rămii,
Nu poţi purcede-o faptă mare,
Puternic cresc ai mei plămii
Pe culmi, şi-aici mă simt eu tare.

Întreaga zi nu-mi aflu loc,
Dar sara-ntors cu prada-n spate,
Mă hodinesc, privind la foc,
Şi mă îmbăt de libertate.

Vin noaptea duhuri, fel de fel,
Dar vînătorul le cunoaşte ;
Mi-a dat un coif vrăjit de el,
Şi nici o frică nu mă paşte.

Pe culmile-mbrăcate-n nea
Gîndirea de oţel se face —
Nici un cirip de păsărea
Nu-ţi tulbură senina pace.

De-oi fi eu tot aşa şi-n mai,
Îmi iau şi mamă şi soţie,
Le-aduc din chinuitul trai
În vasta mea împărăţie.

Tot ce-am aflat le-oi arăta
Şi-or duce-o numa-n rîs şi glume,
Şi-ntre gheţare vor uita
C-au mai trăit pe altă lume.

VII

Simt că nu mai am putere
Și uritul greu m-apasă,
Prea-s de mult în munți ; — mă cere
Inima din nou acasă.

O zi numai, și-apoi iară
Voi urca pe coasta-naltă,
Unde cîteșitrei la vară
Vom petrece laolaltă.

Haide ! Însă flori mărunte
Ning, și-acum nu se mai poate !
Iarna e stăpîină-n munte :
Căile-s închise toate.

VIII

Și săptămîni trecură iar grămadă.
M-am potolit și nu mai vin să-mi ție
Părerile de rău tovarășie.
Izvoarele de mult dorm subt zăpadă.
Sus, luna albă printre piscuri trece
Și stelele ard mari în noaptea rece...

Cînd cade-amurgul, nu mai am hodină,
Plec din bordei ca dintr-o închisoare
Și-alerg pe culmi albite de ninsoare,
Pîn'ce pe-un pisc, rămas încă-n lumină,
Mă uit în adîncimile albastre
Cu gîndul dus la plaiurile noastre.

E pace sfintă-n văi. Dar fără' de veste
Un zvon purcede-n liniștea pustie
Și umple tot văzduhul de-armonie.
Ce-nsamnă oare zgomotele-aceste
Ce tulbură, acolo jos, cătunul ?...
Sînt clopotele ce vestesc Crăciunul !

Mi-aduc aminte-ăcuma. Da, sînt ele.
În satu-ntreg e mîndră sărbătoare...
La megieș, lumini licăritoare
S-aprind pe la ferești ca niște stele :
O stea străluce și la casa noastră
Și ochii-mi cată țintă la fereastră.

De unde stau, ca un palat din basme
Îmi pare-acum sărmana noastră casă.
Aici, pustietatea-i fîroasă
Iar piscurile-nalte par fantasme.
Și parcă glasuri dragi prind să mă cheme
„Întoarce-te-napoi cît mai devreme !“

Dar deodat-un hohotit demonic
Mă face să tresar, plin de sfială ;
În umbră văd atunci o față pală :
Rînjea ciudatul vînător, ironic :
— Pricep eu jalea ce acum te-apasă :
Ce slab de înger ești ! Ți-e dor de-acasă...

Și iarăși brațele-mi devin vînjoase,
Recapăt îndrăzneală și vîrtute,
Și sîngele mai cald mi-aleargă iute,

Înviorat de gânduri sănătoase,
Nimic de-acum din drum n-o să m-abată :
Las' clopotele-n voia lor să bată !...

Neașteptat atunci o slabă zare .
Străluce peste casa părintească...
Întîi abia începe să clipească —
Ai spune-un palid răsărit de soare —
Apoi perdea de fum o prinde-n fașă
Și flacăra zbugnește uriașă.

Mii de scînteii se războiesc prin aer
De luminează pîn' departe locul ;
Cuceritor se-ntinde, crește focul ;
Neputincios mă zbugium, și mă vaier ;
— Ei și ? — șoptește El încet — ce-ți pasă ?
La ce să plîngi cînd arde-o biată casă ?

Aveau atîta rost acele șoapte,
Că, îngrozit, eu am uitat de toate :
Știa cu-atîta artă să-mi arate
Cît de frumos e-acest tablou de noapte :
Cum flăcările cresc și se-mpreună
Jucînd în ploaia razelor de lună.

Cu ochii adumbriți, clipea din gene,
Parcă-ar fi vrut nimica să nu-i scape. —
Atunci trecu pe lîngă noi aproape
Un cor de glasuri dulci, aeriene,
Și-am înțeles că biata mamă-i moartă
Și îngerii cîntînd spre cer o poartă :

„Blajină ai trecut prin viață,
Și-ai fost blajină în dureri,
Sărmana mamă din popor ;
De-aceea te-nălțăm ușor
Deasupra munților de gheață,
În noaptea de Crăciun, la cer !“

Cît ai clipi, s-a stins ca o părere
Ciudatul vînător, și-n noaptea clară,
Deși eram cuprins de-o jale-amară,
La ce să mint ?... priveam, fără de vrere
Cu drag cum flăcările se-mpreună,
Jucînd în ploaia razelor de lună...

IX

Lumină era păn' la mijloc de munți.
Și clopote, vesele-n aer sunînd,
Vuiiau zgomotoase cum sună la nunți ;
Vedeam vorniceii pe caii mărunți
Pe șleaul din vale în goană trecînd.

Lungi salve de pușcă pocneau la vecin ;
Jucau stegulețe pe stîlpi, la zaplaz ;
Creștea veselia subț cerul senin,
Dar eu, pe-un pripor, rîdeam cu venin,
Și lacrimi de foc îmi curgeau pe obraz.

Urcau pîn' la mine cîntările lor,
Frînturi de cuvinte aduse de vînt,
Lovindu-mi auzul, batjocoritor —
Atunci de durere-am crezut c-o să mor,
Văzînd că sînt singur de-acum pe pămînt.

Pe poartă irumpe bogatul alai ;
Stă smirna voioasa mireasă pe-un murg.
Străluce la soare bogatul ei strai,
În urmă îi flutură părul bălai —
Îl știu eu al cui e, de-atunci, din amurg !

Ea trece pîrîul, merg caii domol,
S-apleacă mireasa spre mine ușor...
Ajunge de-acuma ! Mi-e sufletul gol —
Pășească-n lumină voiosul lor stol —
De-acum am scăpat de dureri și de dor !

Pe gura prăpastiei negre rămas,
Plutesc peste valea-nflorită de vară,
Și văd mica ceată cum trece la pas —
Acum ei aleargă, acum fac popas,
Și toate le vede privirea mea clară.

Văd albe năframe în vînt jucătoare
Și roșii zăbune, ca pete de foc.
Biserica albă încinsă de soare,
Frumoasa mireasă, iubita mea floare —
Și-n urmă pășește pierdutul noroc.

Din culmea vieții privesc eu la toate,
Și toate își au înțeles pe deplin.
Mă uit ca la lucruri de veacuri uitate
Și nimenea nu m-ar cunoaște azi, poate,
Văzîndu-mă cît sînt de calm și senin !

Atuncea demonicul rîset răsună
Și-același ciudat vînător văd că vine :
— Prietene dragă, de-acum cale bună !
Noi nu mai avem nimic împreună,
Poți merge-nainte și fără de mine !

Firește că astăzi destul sînt de tare,
Destul până astăzi mi-ai fost de-ajutor
Și ori pe ce drum să apuc sînt în stare,
Nici inima-n mine măcar nu tresare —
De piatră rămîn de acum pînă mor.

Gustat-am din cupa supremelor plîngeri,
Și nu mai mă sperie astăzi nămeții —
Fărmată mi-e nava de-atîte vasfrîngeri,
Mi-e rupt de furtună copacul vieții. —
Revăd printre ramuri trecînd călăreții.

În goană de-a lungul se-nșiră alaiul,
Și-n frunte pe poarta bisericii trece
Frumoasa mireasă — și-i flutură straiul !
De-acuma, iubito, senin fie-ți traiul
Și viața senină de-acum ți-o petrece !

Ci eu, oțelit, tot mai sus voi răzbate
Și tot mai de sus voi privi peste voi —
Pe culmile-nalte, de nimeni umblate,
E cerul aproape, și e libertate —
Tîrască-se alții, de vor, în noroi !

EPIGONILOR

Cu glas înalt slăvindu-l gloata
 acum în jurul lui se strînge —
Dar slava lui și-a cîștigat-o
 vărsîndu-și nobilul său sînge.

Și torța care a purtat-o,
 călăuzindu-vă prin ceață,
Din mîni i-ați smuls-o cu puterea
 și l-ați lovit barbar în față.

Iar spada lui strălucitoare
 ce v-a deprins s-o faceți roată,
Spre pieptul lui viteaz a-ntors-o
 nesocotita, oarba gloată.

Și dac-a dus război de moarte
 cu ceata spiritelor rele,
L-a dus în van, căci voi și astăzi
 sînteți prieteni buni cu ele.

Ci totuși mai găsiți cu cale
că vi se datorește vouă
Comoar-acestui suflet mare
s-o împărțiți cu el în două ?

În lături dar cu-atîta vilvă,
căci n-amăgiți pe cei străini :
Lăsați-l ca să doarmă-n pace
pe cel încununat cu spini !

MINERUL

Subpămînteană boltă, te sfăramă
Subt loviturile grelei cazmale,
Tot mai adînc îmi voi purcede cale
Pîn' voi trezi un sunet de aramă.

În adîncimile necercetate
Din munți mă cheamă un bogat tezaur,
Acolo, îngrădite-n briie de-aur,
Dorm strălucind movili de nestemate.

O pace și-o tăcere nepătrunsă
Domnește-n veci în astă închisoare.
Deschide-mi drum, cazma biruitoare,
S-ating comoara inimei ascunsă.

Voios ca un copil eram odată,
Trăind sub cerul sămănat de stele,
Flori surideau în calea vieții mele,
Căci inima-mi p-atunci era-mpăcată.

Dar mai tirziu uitat-am de lumină,
Căci nici un cîntec vesel nu străbate,
Nici murmurul răchitelor plecate
În întunericul pustiu din mină.

Și viața mea era strălucitoare,
Cînd am descins aici înțîia oară
Și așteptam un spirit să-mi răsară
Ca să-mi dezlege-a vieții ghicitoare.

Dar pănă azi pe lume nimeni încă
Nu m-a-ndreptat pe cale-adevărată,
Nici o schinteie nouă nu s-arată
Să-mi lumineze noaptea cea adîncă.

A fost o simplă amăgire oare ?
Nu poți s-ajungi prin umbră la lumină ?
Și totuși lumea, sus, e-așa senină,
Iar ochii mei orbesc, privind la soare.

Dar nu ! mai bine-n pacea nepătrunsă
Ce-n veci domnește-n neagra închisoare :
Deschide-mi drum, cazma biruitoare,
S-ajung comoara inimei ascunsă...

Și păn' la cel din urmă ceas al vieții
Ridică-te, cazma, și cazi într-una,
Că-i încă noapte, ca întotdeauna,
Și nu știu unde-s zorii dimineții.

ALBATROSUL.

Departe-acolo, unde parcă
s-atinge marea și cu cerul,
Își face albatrosul cuibul,
cum povestește corăbierul.

În spuma apelor își scaldă
aripele-i din undă-n undă
Și-alunecă pășind pe valuri,
dar niciodată nu s-afundă.

Cu marea urcă și coboară
și strigă-n vreme de furtună
Și tace, cînd pe marea calmă
stă să se-ntoarcă vremea bună.

Nici nu înoată peste ape
și nici prin aer nu vîslește,
Și-ntre abis și cer ai spune
că e un vis care plutește.

Cînd în văzduh, cînd peste ape
 aripa ta se tot desface —
Sărmană pasăre-poetă,
 cum n-ai tu nicăirea pace !

Și ce-i mai trist, că lumea rîde
 cînd tu rîvnești să urci la cer,
Spunînd că toate acestea-s basme
 scornite de vreun corăbier...

ÎN ALPI

O noapte de vară domnește pe vale
Și-o-nvăluie-n giulgiuri de umbre cernite ;
Pe munte, rămase la mijloc de cale,
Dorm neguri tihnite.
Și nori cenușii atîta de deși
Se strîng, că privirea să bată nu poate
Spre-nalții ghețari urieși,
Ce stau toată ziua de pază pe sate
Cu frunțile lor de soare scăldate.

Dar iată că după perdeaua de nori
Smălțat în podoabe de mîndre colori,
Un sat odihnit strălucește și pare
O insulă prinsă în mijloc de mare ;
Ori poate-i un vultur ce iese din ceață,
Vreo navă departe, pe valuri drumeață,
Și-n fund clădăria de-nalte ghețare,
Ca niște giganți în haine de fier
Ce-amenință parcă pe Domnul din cer.

Privește acuma, colo, o pășună
Tivită-ntr-o horbotă albă de nea,

Departe albastrele stînci, și colea,
Lucind ca o albă bucată de lună,
O casă tihnită.
Ce straniu e locul în care-i zidită,
Și cît îs de stranii stăpînii din ea,
Departe de lume, cuprinși de șivoaie
Ce curg pretutindeni și calea li-o taie.

Dar pentru ei bolta cerească-i mai largă
Și soarele parcă mai darnic răsare.
Privește la fata păstorului, sus,
Ce dulce visează cu sufletul dus,
În vreme ce-ntr-una pe-obraji îi aleargă
Cînd purpura rază de soare,
Cînd umbra cu-albastre sclipiri trecătoare.

Visează-ndelung la un chip fără nume,
De-un silf ¹ rătăcit în mica ei lume,
Ce-o duce departe,
Departe, pe căi nensemnate de urme...
Încep să răsune
Tălăngi de la turme,
Și gîndul ei zboară spre Soare Apune
Și-o duce... Nu știe nici ea în ce parte !

În Alpi vremea bună ce iute se trece !
De ierburi zăpada e-atîta de aproape,
Curînd în mantaua ei albă și rece
Pășunile toate va sta să le-ngroape.

¹ Silf — duh aerian, în mitologia popoarelor germanice.

Și-atuncea, copilă, din nou te-i întoarce
Să stai lângă vatră — și-n vreme ce-i toarce,
O rază a soarelui roș ce coboară
În Alpi să se culce,
Te-o face să uiți, în visarea ta dulce,
Că-i iarnă afară.

COPIII REVERIEI

Tăcere e-n odaie și-i liniște afară.
Eu stau visînd sub lampa cu streșina plecată,
În jurul meu e-o umbră în purpur înecată,
Și-atunci fără de veste copiii mei s-arată,
Plutind voioși prin fumul albastru de țigară.

Sosesc bătînd din aripi aleșii reveriei,
Se rup din umbra dulce șagalnicele cete,
Vin feți-frumoși de mînă cu drăgălașe fete
Și flutură prin aer bălăiele lor plete,
Iar eu mă pierd cu dînșii în lumea bucuriei.

Dar cînd ne e mai vesel și mai cu farmec jocul,
Privirea mea-ntîlnește oglinda — și prin ceață
Văd în halatu-i simplu pe-un om cu ochi de gheață
Privindu-mă ironic și mohorît în față,
Și-atunci, ca prin minune, s-a risipit norocul.

Imi pare c-o tăcere de plumb pe toți se lasă ;
Cu degetul la gură stă unul ; cu mirare
Se uită-n lături altul, văzînd așa schimbare...
Dar ce copil pe lume nu-și pierde firea oare
Cînd intră fără veste un om străin în casă ? ..

NĂVI ARSE

Cu năvile-ntoarse spre sud s-a pornit
Din nordul ce doarme în ceață,
S-a dus către ceruri c-un trai mai tihnit,
Spre țări mai bogate-n viață.

Aprinsele faruri de pază în zări
El nu le mai vede pe mare —
Dar florile mîndre din caldele țări
Îi deteră-n schimb alinare.

Și dacă ajunse la capăt de drum,
Își arse el năvile-n pripă,
Și numai o diră albastră de fum
Spre nord flutură în risipă.

Dar cum se-nnoptează, acum, un sol,
Cînd cad obositele gene,
Din țara cu soare pornește spre pol,
La casa ascunsă-n trolene.

ȘIVOIUL

Amenința furtuna și-un nor s-a spart apoi
Cît ai clipi, pîriul s-a prefăcut șivoi.

Și-n timp ce uraganul venea cumplit și greu.
În clocote șivoiul creștea și el mereu.

Apoi a stat furtuna. Și norii s-au pierdut,
Și-atunci șivoiul, iarăși, pîriu s-a prefăcut.

Doar lacrimi pe frunze cîntau, picînd ușoare,
Din cînd în cînd, asemeni unor mîrgăritare.

O dungă albă prundul era ca mai-nainte :
Secase iar pîriul sub arșița fierbinte.

Și la răstimpuri, totuși, dulci picurii de ploaie
Tot mai cădeau ici, colo, zvonind din foaie-n foaie,

De se părea că încă tot cîntă un izvor,
La care-a stat odată un tînăr visător.

DIN „BRAND“

EJNAR

Agnes, mindru flutur plin de vrajă,
Jocul meu încearcă să te-nșele
Și te-oi prinde în curînd în mreajă ---
Mreaja fi-vor cîntecele mele.

AGNES

Dacă-s flutur cu-aripi sclipitoare,
Mreaja ta spre mine n-o întinde.
Lasă-mă să zbor din floare-n floare,
Joacă-te, de vrei, dar nu mă prinde !

EJNAR

Agnes, mindru flutur plin de vrajă,
Firele se strîng tot mai aproape —
În curînd îmi vei cădea în mreajă —
Aripile nu pot să te scape.

AGNEȘ

Dacă-s flutur cu-aripi aurite,
Lasă-mă să zbor voios în soare,
Și, de cad în mreaja ta, iubite,
Cruță-mi praful de pe aripioare.

EJNAR

Cătinel te-oi lua cu mîna, dragă,
Te-oi închide-n inimă, la mine,
Și-acolo, de-i vrea, viața-ntreagă.
Te-i juca cum ți-o plăcea mai bine !

FRICA DE LUMINA

Pe cînd eram copil la școală,
 umblam voios, cu fruntea sus.
Și nu știam ce este frica,
 păn' soarele cădea-n apus.

Dar cînd, dinspre păduri și fiorduri,
 cernite neguri coborau,
Vedenii din povești uitate
 deodată mă înconjurau.

Și, de-nchideam o clipă ochii,
 în visuri le vedeam mereu,
Și-atuncea Dumnezeu mai știe
 ce se făcea curajul meu !

Dar astăzi m-am schimbat cu totul
 și stranie-i a mea schimbare,
Acum, cu-ntîia raz-a zilei,
 curajul meu întreg dispare

Acuma, în puterea zilei,
cobolzii ¹ calea mi-o ațin,
Și pentru ochii mei lumina
azi este cel mai groaznic chin.

Dar, cum se lasă noaptea, iarăși
cu drag la mine o rechem :
Zbor ca un șoim peste hotare,
acolo unde nu-i blestem !

Prin foc și apă voi răzbate
și voi sfărma orice cătușe,
Uitînd de-nfiorarea spaimei
păn' ziua bate iar la ușe.

Atunci din nou m-apucă groaza
și cad învins, făr' de putere,
De cum presimt că, surgunită
de zorii zilei, noaptea piere.

Și, vezi, de-aceea fug de soare
cu tot cortegiul lui feeric :
Da, de-oi purcede-o faptă mare,
voi plăsmui-o-n întuneric !...

¹ *Cobold* — în mitologia popoarelor germanice, duh care în înfățișare de pitic ; apără casele sau pietrele prețioase din munți.

TERJE VIGEN

Intr-un ostrov, departe, pe-o stincă solitară,
Trăia în alte vremuri un om bătrîn și straniu,
El nu făcea la nimeni, desigur, nici un rău
Nici cînd stetea acasă, nici cînd umbla pe ape.
Dar ochii cîteodată îi scăpărau sălbatec
Și mai cu seam-atuncea cînd bintuia furtuna,
Atuncea nebunia părea că-l cucerește.
Și rari erau aceia ce-ar fi avut curajul
Atunci cu Terje Vigen să steie față-n față.

Și l-am văzut eu totuși, o dată însă numai,
Era în port, și marea mult darnică-i fusese,
Și el, subt albe plete, cînta voios în luntre,
Mai sprinten și mai vesel ca un năier nevîrstnic.
Șăgalnice cuvinte el arunca la fete,
Și haz făcea cu ceata copiilor zburdalnici.
Dar, salutînd, în barcă sări fără de veste
Și, desfăcîndu-și pînza, asemeni unui vultur,
Își îndrumă avîntul spre-ostrovu-i plin de soare.

Și-acuma vă voi spune eu vouă, pe-ndelete,
Tot ce se povestește pe-ascuns de Terje Vigen.

Și dacă pe alocuri vă vine greu a crede,
Nu vă-ndoiți, căci totuși s-a întâmplat odată.
Căci chiar de n-am știință din spusa lui de toate,
Le știu de la aceia cari au trăit cu dînsul,
Acei ce-au stat de față la ceasul lui din urmă
Și i-au închis pleoapa să-și doarmă-n pace somnul,
Cînd a-mplinit cu cinste șazeci de ani în capăt.

Fusesse-n anii tineri un soi de-mpușcă-n lună,
Și încă de cu vreme și-a părăsit căminul,
Ca un pilot nevîrstnic o luă pe ape razna,
Și într-o dimineață fugi la Amsterdam,
Dar într-o zi deodată îl prinse nostalgia
Și s-a întors în țara Norvegiei, acasă,
Pe nava „Reuniunii“ cu căpitanul Pram.

Dar nimeni din localuri nu mai recunoscură
În el pe copilandrul fugar de altădată,
Așa cum era astăzi bărbat în toată firea,
În straie orășene ca orice om cu cheag.
De-altminterea părinții dormeau de mult sub glie,
Ca și cei ce-l știuse, vecini și rubedenii.
Rămase el pe gînduri și trist vreo două zile,
Apoi de la o vreme își scutură obida,
Nemaiputînd să simtă sub talpa lui pămîntul.
Îl prinse iarăși dorul de marea mișcătoare.

Un an după aceea se-nsoară Terje totuși.
Dar hotărîrea asta fu luată așa de-n pripă,
Încît îl apucară părerile de rău,
Că-i nevoit acuma să stea buștean acasă.
Tîrîș-grăpiș a dus-o o iarnă încheiată.
O iarnă însă plină de chef și veselie.

Ferestrele-i sub streșini rîdeau ca-n foc de soare
Și florile la geamuri cu perdele albe
Se străvedeau în casa cu roșu zugrăvită.

Dar cînd, în primăvară, porni în fiord zăporul,
Din nou porni și Terje pe bordul unei nave.
Apoi se-ntoarse toamna, și cînd, subt ceruri,
stolul

Sălbatecelor giște îl întîlni pe Terje,
Atunci simți o jale că inima i-o strînge :
Venea robust și teafăr din țări scăldate-n soare.
Și trebuia să zică rămas bun la prieteni,
Rămas bun de la soare și celelalte toate,
Și-i răsări în față trist spectrul unei ierne.

Căzu ancora-n funduri, și, liberi, mateloții
Se înfundau prin cîrciumi în pîlcuri zgomotoase.
Zuliar o clipă Terje privi în urma lor,
Și iată-l fără veste în pragul casei sale.
În taină el se uită la geamuri, prin perdele.
Și înăuntru-și vede nevasta lui cum toarce.
Alătura de dînsa el vede-un dulce înger
Cum rîde într-un leagăn, cu-obrajii înfloriți.

Și s-a făcut că Terje din clipa-aceasta sfîntă,
S-a fost schimbat cu totul, muncind și zi și noapte,
Găsind până și vreme să-și legene copila,
Duminicile, seara, cînd muzici zvăpăiate
Horeau fără de preget în cîrciuma de-alături.
El pe genunchi pe Ana și-o lua, cîntîndu-i vesel.
Lăsînd-o să se joace cu pletele lui brune.

Dar iată anul groaznic, o mie opt sute nouă,
De care se mai spune și-acum ce grea năpastă
A fost ca să îndure norodul cel sărman.
Corăbiile vrăjmașe stăteau de strajă-n porturi,
Și-avan se mai făcuse pământu-n anu-acela :
Flămînd era săracul, și-abia-nfrupta bogatul.
Nu mai sluja nimica să ai vînjoase brațe,
Și molima și moartea băteau din ușă-n ușă.

O zi sau două Terje rămase iar pe gînduri,
Apoi, de la o vreme, își scutură obida.
Își aminti de vechea și buna lui amică,
De mișcătoarea mare,
Și pînă astăzi știe să spună orișicine
Cum a știut atuncea să-nfrunte Terje moartea.

Cum sta să cadă vîntul, străbate Terje marea,
Pentru ai lui, pe-o barcă, vîslind voinic din rame.
Și-alese cea mai mică din luntri, ca să poată
S-ajungă mai de grabă la Skagen în Iutlanda.
Catarg și pînze dînsul acasă le lăsase,
Găsindu-se mai sigur astfel de drumul lui.
De valuri, n-avea frică, era-nfrățit cu ele,
Și de-ocolea cu grijă el stîncile de mare
Mai mult avea în grijă ca nu cumva să-l vadă
Englejii de pe nave care-l pîndeau din hune ¹.

Încrezător se duse în steaua lui cea bună,
Vîslind din răsputare în luptă grea cu marea,
Și-ajunse viu și teafăr la Fladstrand, cum plecase.
Spre-a duce-acas' povara atît de mult dorită.

¹ *Hună* — platformă rotundă în partea de sus a catargului.

Și Domnul singur știe de era grea povara :
Trei butoiașe pline cu grâu, nimica toată,
Dar pentru-ai lui comoară era, și mîntuirea.

Luptînd pentru viața femeii lui și-a Anii,
Trei nopți lungi și trei zile vîsli el, îndrăznețul,
Și-a patra dimineată, cînd se iviră zorii,
Întrevăzu uscatul ivindu-se din neguri.
O, nu, nu erau neguri, ci munții țării sale,
Înălții munți, giganții cu piscurile albe,
Și peste toți deasupra, își ridica albastră
Spinarea Imenăes, îl cunoștea prea bine...
O avîntare încă, da, va avea puterea !

Viu i se umflă pieptul, spre cer înaltă ochii,
Dar ruga îi îngheață pe buze fără veste.
Îi năzărește oare ? În fața-i, printre neguri,
Ce se desfac în falduri cu legănări de umbră.
Un vas englez răsare, înaintînd cu-ncetul
Spre sundul ¹ Hesnões.
Dar barca-i fu văzută, o salvă izbucnește,
Și trecerile toate i-au fost pe loc închise.

Cu toate-acestea vîntul din zori îi e prielnic,
Și Terje drum își taie, zorind spre soare-apune.
Corabia vrăjmașă atuncea las-o luntre,
Aude bietul Terje cum cîntă marinarii,
Și-atunci cu îndîrjire își întetește vîsla,
În timp ce marea-n juru-i se umflă clocotind

¹ *Sund* — strîmtoare.

Cu miini însingerate vislește el, cînd iată
Ajunge la Groslingen, la stîncile cumplite
Ce stau de pîndă-n mare, la răsărit de Homburg.
Sălbatecă e marea în locurile-acele.
Cînd vîntul se rășcoală — și dai de fund aproape.
Acolo joacă spuma cînd galbenă, cînd albă
Chiar cînd e vremea bună și ziua liniștită.
Dar cînd se-ntartă marea, pe vremuri de furtună,
Ferită-n adăposturi ea pare potolită,
Și apele acolo nu se prefac talazuri.

Spre-acest liman s-avîntă corabia lui Terje
Trecînd ca o săgeată.
Dar, pas cu pas, în urma-i, pe dira care-o lasă,
Zorește vasul sprinten cu cincisprezece oameni
Atunci în surdul vuiet al mării-n stînci izbite.
Își strigă Terje ruga spre Dumnezeu, cu spaimă :
„Dincolo de aceste stînci de nisip, așteaptă
În mica mea căsuță, rămase singurele,
Nevasta și copila, bucata lor de pîine“.

Dar poate mateloții i-acoperiră glasul
Să nu-l audă Domnul și-a fost pe-a lor să fie,
Așa ca-ntotdeauna cînd ei ne pradă-n fiorduri.
Terje-atingea nisipul, cînd fu ajuns din urmă
De barca cea vrăjmașă.

— Stai ! strigă ofițerul, și ridicîndu-și visla,
Izbește fundul luntrei lui Terje cu putere.
Sar scîndurile-n lături și luntrea se desface
Și apa dă năvală atunci cu valuri pline,
Luînd cu ea comoara atît de greu adusă.
Dar cumpătul lui Terje nu se pierdu o clipă,
Dă-n lături marinarii armați ce-l împresoară
Și se aruncă unde e apa mai adîncă,

Dispare-n fund și iarăși pe ape se arată,
Dar unde-și scoate capul e urmărit de focuri,
Și săbii scînteiază, pîn'ce e smuls din mare
Și-i dus pe bordul năvii, ce salută cu-o salvă.

La proră, căpitanul, aproape-un copilandru,
Stetea-n picioare mîndru, umflîndu-se în pene
De-ntîla biruință ce-o cîștigase-n cale.
Ci Terje, dîndu-și seama că s-a sîrșit cu dînsul,
Ingenunche și plînse acum, el, omul tare,
Se milogea pe puntea corăbiei dușmane,
Iar ei rîdeau, englezii, de lacrimele lui.

Porni să bată vîntul din răsărit, și nava
Acum biruitoare ieși în largul mării.
Tăcu atuncea Terje. Se isprăvisе toate.
De-aci-nainte singur își va păstra amarul,
Și cei cari îl robise vedeau acum bine
Că se stînsese-o rază și nu știu ce plecase
De pe înalta frunte a celuiia robit.

Rămase rob acolo ani îndelungi de-a rîndul,
Cinci ani — cum mi se spune — în slujbă la
ponton.

Și tot visînd într-una la vatra lui pierdută,
I se curba grumazul și păru-i cărunțise.
Dar taina lui în suflet el și-o ținu închisă,
Ca singurul lui bine și singura-i comoară.

Iar de trecură anii și se făcu iar pace,
O navă suedeză aduse prizonierii,
Și între ei și Terje s-a reîntors acasă.

Dar cînd descinse iarăși, călcînd pămîntul țării,
Avea la mînă Terje o carte de pilot.

Subt pletele-i cărunte puțin recunoscură
Pe cel care plecase ca tînăr marinar.
Căsuța lui iubită era în mîini străine,
Și-află de la stăpînul cel nou al casei soarta
De care-avură parte femeia și copila.
— Plecase el, și-n urmă-i cum nimeni n-avu milă,
Femeia lui și fata muriră și de-atunci
Dorm subt aceeași cruce în țintirimul obștei.

Trecură iarăși anii, și-ncărunțitul Terje
Era pilot acuma într-un ostrov, departe,
El nu făcea la nimeni, firește, nici un rău,
Nici cînd stetea acasă, nici cînd umbla pe ape,
Dar ochii cîteodată îi scăpărau sălbatec
Și mai eu sam-atuncea cînd bîntuia furtuna,
Atuncea nebunia părea că-l cucerește,
Și rari erau aceia ce-ar fi avut curajul
Atunci cu Terje Vigen să steie față-n față.

Dar într-o seară vîntul se ridică pe mare,
Pe țarm, în luciul lunii, se frămîntau piloții,
Văzînd o biată navă engleză cum se luptă
Cu pînza sfișiată, și cum un roșu steag
Făcea de pe catarguri semnale desperate.

Pe loc atunci o barcă se dezlipi de țarmuri
Și străbătu-ndrăzneată pe marea furioasă :
Și dintr-o săritură ajunse Terje iahtul.
Părea stăpînul mării pilotul cel cărunț,

Și cînd întinse mîna și-o puse greu pe cîrmă
I s-a supus furtuna ca unui uriaș.
Spre larg apucă iahtul, cu luntrea după dînsul,
Iar lordul și femeia cu un copil în brațe
S-apropie de Terje, ce salută c-un gest :
— Bogat eu te voi face pe cît ești de sărac,
Dacă ne scoți cu bine din stîncile acestea.

Dar, în aceeași clipă, pilotul lasă cîrma,
Se-ngălbeni la față grozav, și-atunci, pe buze
Îi flutură un rînjete ce-l aștepta de mult.
Acuma iarăși marea purta spre țarmuri iahtul,
Și nava cea superbă intră iar între stînci.
— Nu mai m-ascultă vasul, descindeți iute-n barcă,
Veniți, milord, milady, cu mine să vă duc.
Căci iahtul e pe ducă, o știu de bună samă,
Dar nu-i departe țarmul, și mi-e știută calea.

Juca fantastic luna pe barca mișcătoare,
Ce-nainta spre țarmuri cu sarcina ei scumpă.
La spate sta pilotul înalt și viguros,
Și ochii lui în noapte aveau luciri de fulger,
Spre stîncile Groslingen trecu ca o săgeată,
Vîslind mereu spre capul din sundul Hesnøes.

Acolo, lăsă cîrma și pînza desfăcută,
Cu vîsla ridicată puternic, sus, deodată,
Izbi cu-o lovitură cumplită fundul bărcii,
În care, înpumată, dădu năvală apa.
În groaz-acestei clipe atît de neașteptate,
Făcîndu-se ca pînza de albă, biata mamă
Cu brațele-amîndouă își ridică copila
Și, dînd un țipăt groaznic, strigă nebună : — Ana !

La numele acesta căruntul om tresare,
Cu repeciune-apucă iar pînzele și cîrma
Și-asemeni unei păsări, cu repeciune, luntrea
Împarte-n două spuma și unda argintată,
Împrejmuie vîltoarea și se izbi de prunduri.

Dar dup-aceste prunduri sta marea liniștită,
Și-abia pîn' la genunche urca bătaia apei.
Strigă atuncea lordul : — Țineți-vă de barcă !
Vai, ne-o răpește marea ! Sîntem pierduți
de-acuma.

Ci, surizînd, pilotul le spuse : — Fiți pe pace !
Căci luntrea ce ne poartă acum, e aceeași
Ce s-a-necat odată cu trei balerci de griu.

O amintire moartă din vremile trecute
Pătrunse ca un fulger a lordului gîndire.
Aminte își aduse atunci de matelotul
Ce-nghenunchease-odată plîngînd pe a lui punte.
Și-atunci îi strigă Terje : — Tot ce-am avut pe
lume

Ți-a stat ție-n putere și-a ta trufie oarbă
A fost să mi le piardă. Acum e ceasul plății !

Atuncea mîndrul nobil englez îngenunchează,
La rîndul lui, în fața pilotului norveg.
Proptit în vîslă, Terje stătea ca-n anii tineri,
Cu scăpărări în ochii lui plini de nendurare,
Cu pletele-i răsfrînte de-al mării uragan.

— Pe cînd brăzdai tu marea cu nava ta măreață,
Eu pentru-ai mei, cu trudă, mînam micuța-mi
barcă,

Și lesne ți-a fost ție să-mi iei din gură plinea
Și să răspunzi cu hohot la lacrămile mele !
Femeia ta bogată, ca primăvara-i mîndră,
Ca o mătase dulce sînt mîinile ei albe —
De muncă scorojite ale femeii mele.
Erau îns-ale mele acele mîini trudite.
Bălan îți e copilul și ochii i-s albaștri,
Precum sînt heruvimii în cer, la Dumnezeu ;
Pe cînd a mea copilă era așa de pală,
Cum sînt în veci copiii de oameni nevoieși,
Dar vezi, oricum, atîta aveam și eu pe lume ;
Da, dînsa mi-era totul și alt n-aveam nimica,
Decît comoara-aceasta în veci neprețuită !
Și tu nu ți-ai dat seama ce preț aveau acestea !
Dar ceasul răzbunării acuma a sunat
Și vei trăi ca mine, în goana unei clipe,
Tot chinul fără seamăn atîtor jalnici ani
Ce mi-au curmat grumajii și-mi înălbiră capul,
Răpindu-mi toată partea de fericire-n lume.

Cuprinse-atunci copilul c-un braț în sus ținîndu-l,
Cu cellalt pe femeie de mijloc cuprinzînd-o,
Strigă : — Napoi, milorde ! Un pas de-i face încă,
Femeia și copila nu vor mai fi-ntre vii.
Stătea pierit la față și nemișcat milordul,
Cu inima în flacări și ochii rătăciți.

Dar a lui Terje frunte era senină însă
Și calm acuma pieptul i se-nălța-n răsuflet.
Blajin plecă el mîna care purta copila,
Îi sărută cucernic micuțele ei brațe
Și răsufală puternic ca un scăpat din ocnă.

Cu vocea lui sonoră, firesc el prinse-a spune :
— Acuma Terje Vigen și-a revenit în fire,
Ca un șuvoi sălbatec curgea singele-n mine
Cerind o răzbunare.
Și inima-mi, sărmana, boala de ani de zile,
Stătînd de ani de zile închisă totdeauna.
Ca iarba de pe stîncă plecată spre prăpăstii,
Priveam setos de-a pururi pe-abisurile mării.
S-a împlinit măsura, să fim de-acum pe pace.
Tu mi-ai luat norocul, dar dăruindu-ți viața,
Mi-am regăsit hodîna.
Intreabă tu pe Domnul de-i bine ce-am făcut !

În zori de zi cu toții scăpaseră cu viață,
Și iahtul chiar, el însuși, sta ancorat în port...
Și-oricît el nu spusese o vorbă nimănui,
Lui Terje-i merse vestea în toată-mprejurimea.
Dar negrele lui visuri și cruda amintire
Le-a dus cu ea furtuna din noaptea blestemată,
Și de atuncia Terje purtă mai sus ca nimeni
Acea senină frunte ce se-nclinase-odată
Atîta de umilă pe puntea unei nave.

Cînd lordul cu soția veni cu tot alaiul
Cu drag ca să salute pe cel ce-i mîntuise
De stîncele cumplite și oarbele talazuri,
Blajin dezmiardă Terje copila cea bălaie,
Și zice : — Cînd năpasta era mai nempăcată,
Dac-ați scăpat cu zile, să mulțumiți copilei.

Plecă la urmă iahtul din sundul de Hesnøes,
Avînd sus pe catarguri culori norvegiene,
Și cînd coti spre stîncă de spumă argintată,

Cu salve lungi de tunuri ei salutară stinca.
O lacrimă atuncea alunecă pe geana
Lui Terje, care singur privea în urma navei.

„Am suferit eu multe, dar mi-am primit răsplata.
Șopti el, însă astfel se vede mi-a fost scris.
Dar orișicum, Stăpîne, fii lăudat în veci !“

Eu l-am văzut pe urmă, o dată însă numai,
Era în port, și marea mult darnică-i fusese,
Și el subț albe plete cînta voios în luntre,
Mai sprinten și mai vesel ca un năier nevîrstnic.

Șăgalnice cuvinte el arunca la fete,
Și haz făcea cu ceata copiilor zburdalnici.
Dar, salutînd, în barcă sări fără de veste,
Și desfăcîndu-și pînza, asemeni unui vultur,
Își îndrumă avîntul spre-ostrovu-i plin de soare.

În țintirim, la Fjoere, lung am privit mormîntul
Pus în bătaia aspră a vîntului de nord ;
Era sărman mormîntul și părăsit de lume,
Însă pe-un braț de cruce de vreme înnegrită
Puteai citi la soare, lucind în slove albe :
Un nume : Terje Vigen și leatul morții sale.

Din darul de la soare și-al vînturilor mării,
Crescuse iarba-naltă și aspră pe mormînt,
Dar iarba era-n două cu flori sălbătăcite.

TRADUCERI DIN PERIODICE

PE ȚĂRM

*Din H. de Régnier*¹

Culcat pe țărmul mării, tu miinile-amîndouă
Le umple cu nisipul bălai, aprins de soare,
Și, fir cu fir, dă-i drumul prin degete să plouă.
Apoi, cînd somnul ochii veni-va să ți-i fure,
Nainte de-ai închide, mai lasă-i duși aiure
Pe marea potolită și-n nesfîrșita zare ;
Iar cînd cel de pe urmă grăunte o să-ți scape,
Și miinile deodată le vei simți ușoare,
Nainte de-a deschide iar grelele pleoape,
Gindește-te că viața ce ni s-a dat își cerne
Nisipul ei de-a valma cu-al mărilor eterne.

¹ *Henri de Régnier* (1864—1936) — romancier și poet francez.

ARATARE

Din H. de Régnier

Galopul greu de ape gonind spumegă-n zare.
S-apropie. Privește-l ! Vin valuri în mișcare
Și-n lovituri de bice ridică vîntul toată
Năprasnica lor turmă și-o-mpinge ca pe-o gloată.
Privește. Unul cade și uite, celălalt,
Cum după el se vîră hursuz și mai înalt,
Îi trece peste umăr și-l lasă dintr-un salt ;
Apoi și el se sparge, pe cînd un altul sprinten —
În coapsele-amîndouă ca săgetat de-un pinten —
Nechezător se-nalță și se prăvale-n larmă
De vînt ce-și trage duhul și apă ce se farmă.

O, armăsari năvalnici cu coamele de spumă !
Privit-am multă vreme, bătut de vijelie,
Nebuna voastră goană spre țarmuri cum
se-ndrumă,
Și-aștept ca din viltoare unul din voi să vie,
Ca, grabnic desfăcîndu-și aripile-i muiate,
Să-mi spună : „Hai, stăpîne ! pe mări cu mine
vin !“
Și să mă las în voia Pegasului marin.

Sămănătorul, nr. 29,
13 octombrie 1902

CĂTRA NOAPTE

Din Shelley

Coboară grăbită pe marea-n apus,
O, noapte măreață !
Din peștera unde, cît soarele-i sus,
Ascunsă în valuri de ceață,
Petreci solitară, urzind la fuiorul
Atîtor destinuri,
Tu, care odihnă și farmec ne dai
Sau lacrimi și chinuri,
O, noapte temută și dragă, rănai,
Ia-ți repede zborul !

Înfășură-ți trupul în haină de fum,
Stropită cu stele,
Și-ai zilei ochi limpezi sărută-i acum,
Orbește-i cu pletele-ți grele ;
Alunecă-n urmă cu pasul ușor
Pe-a mărilor unde,
Și-n casa acelui bogat și sărac
Oriunde-i pătrunde,
Atinge-le toate cu firul de mac...
O, vino, tu, mult așteptată cu dor !

În zori cînd văzut-am lumina în sus
Pe culmi dînd năvală,
Am plîns după tine ; cînd roua s-a dus,
Și-amiaza cu grea zăpușală
S-a stins orbitoare căzînd pe grădine,
Și ziua trudită,
Stînd gata s-adoarmă sub cerul senin,
Visa plictisită,
Urîtă de toți ca un oaspe străin,
Am plîns după tine.

Surora ta, Moartea, venind mi-a grăit :
„M-alegi tu pe mine ?“
Copilul tău, Somnul, cu ochiul umbrit,
Îmi zise c-un murmur de-albine :
„Vreai tu să m-alătur de tine ușor ?
Mă vrei tu pe mine ?...“ Dar eu le-am răspuns :
„Nu vreau nici să dorm, nici să mor !“

Căci Moartea veni-va, cînd tu vei muri,
Așa timpurie !
Și Somnul atunci cînd departe vei fi,
Curînd și el o să vie.
Nici una, nici altul nu poate să-mi dea
Ce sper de la tine,
Norocul pe care eu ție ți-l cer
Să-mi fie mai bine,
O, noapte, coboară degrabă din cer
Și-aleargă spre mine !

Sămănătorul, nr. 30,
20 octombrie 1902

AGNES

Baladă după Arany

Agnes, pe izvor plecată,
Spal-un tort, cu gîndu-aiure ;
Pînză albă-nsîngerată
Cearcă unda să i-o fure...

Îndurare, Doamne sfinte !

— Ce faci, Agnes ?, o întreabă
Un ştrengar, gloata se strînge...

— Am tăiat un pui şi-n grabă,
Mi-am pătat tortul de sînge !...

Îndurare, Doamne sfinte !

Megieşi spre ea se-ndreaptă :

— Agnes, unde ţi-e bărbatul ?

— Nu intraţi, că se deşteaptă,
Doarme încă adoratul !

Îndurare, Doamne sfinte !

— Agnes, hai la închisoare
Zice paznicul. Ești gata ?
— Vai, dar pot pleca eu oare
Pînă nu se duce pata ?
 Îndurare, Doamne sfinte !

Neagră-i temnița și mare,
Doar o rază de lumină,
Însă raza asta-i soare ;
Noaptea de năluci e plină...
 Îndurare, Doamne sfinte !

Biata Agnes, ziua-ntreagă
Stă privind, și-n bezna oarbă
Cearcă raza s-o aleagă,
Lacom ochiul ei s-o soarbă...
 Îndurare, Doamne sfinte !

Dar cum face o mișcare
Prind nălucile să joace,
De n-ar fi raza de soare,
Ar înnebuni — și pace !
 Îndurare, Doamne sfinte !

Vremea trece-așa, cînd iată
Se deschide poarta mică
Și pornind la judecată
Agnes dreaptă se ridică.
 Îndurare, Doamne sfinte !

Se gătește cu năframa,
Părul negru și-l adună
Și se chipuie de teama
Ca să nu pară nebună. —
 Îndurare, Doamne sfinte !

Cînd trecu de prag umilă,
Sta la masa verde sfatul
De bătrîni — privind cu milă
Parcă i-ar ierta păcatul. —
 Îndurare, Doamne sfinte !

— Agnes, ce-ai făcut, nu-i bine ;
Fapta ta e vinovată,
Chiar ibovnicul pe tine
Azi aruncă vina toată.
 Îndurare, Doamne sfinte !

— De săcure mîine moare
Cel ce ți-a ucis bărbatul,
Iară tu în închisoare
Îți vei ispăși păcatul !
 Îndurare, Doamne sfinte !

Agnes împrejur privește,
Toate mințile-și adună,
Prinde tot ce se vorbește
Și se-ntreabă de-i nebună ?
 Îndurare, Doamne sfinte !

Însă tot ce ei descîntă
De bărbat — ciudat îi pare,
Pe ea pata o frămîntă ;
Pata care nu dispare...
 Îndurare, Doamne sfînte !

— O, stăpîni, dacă vă lasă
Inima, fiți cu-ndurare :
Am un lucru greu acasă,
Nu-l pot face-n închisoare !
 Îndurare, Doamne sfînte !

Mi-s prostirele¹ pătate,
Agnes cată să le spele,
Că de-or sta însîngerate
Ce mă fac atunci cu ele ?
 Îndurare, Doamne sfînte !

Trist-ascultă adunarea
Strania ei tînguire,
Scrisă li-este cugetarea
Fiecăruia-n privire...
 Îndurare, Doamne sfînte !

— Mergi la casa ta, femeie,
Și prostirele le strînge.
Zile Dumnezeu să-ți deie
Să le poți spăla de sînge...
 Îndurare, Doamne sfînte !

¹ Prostire — cearșaf.

Și se-ntoarce Agnes iară
La izvor, cu gîndu-aiure,
Și cum spală, unda clară
Cearcă tortul să i-l fure.
 Îndurare, Doamne sfinte !

Spală azi și spală mîine,
De mult pînza-i fără pată —
Însă pentru ea rămîne
Tot ca-n noaptea blestemată.
 Îndurare, Doamne sfinte !

Zorile, cînd stau să-nceapă,
Serile întîrziate,
Joacă umbra ei pe apă
Vîntu-i flutură în plete...
 Îndurare, Doamne sfinte !

Iar în nopțile cu lună
Cînd pe ape-s numai șoapte,
Maiul ei mereu răsună
Și străluce-albind în noapte. —
 Îndurare, Doamne sfinte !

Mor obrazii ei și anii
Trec ; nemilostiv e cerul ;
Albii ei genunchi, sărmanii,
Vineți sînt cît ține gerul...
 Îndurare, Doamne sfinte !

Peste ochi îi cad cărunte
Pletele întunecate,
Și pe față și pe frunte
Ici, colo brazde-s săpate. —
 Îndurare, Doamne sfinte !

Dar ea spală, nu ia-n samă,
Spală zdrențele rămase
Din prostirea ce-o distramă
Goana apei furioase...
 Îndurare, Doamne sfinte !

Sămănătorul, nr. 5,
2 februarie 1903

VOIEVODUL NEBUN

Din A. Lebert

Intr-un castel, departe, pe țărmul unei mări,
Uitat stă de-ani de zile albitul voievod.
Și vremea el și-o trece privind pierdut în zări
Cum crește-n depărtări
Călătorind spre dînsul al apelor norod.

Cînd soarele se-nalță din marea azurie
El crede că-și zărește pierduta lui cunună,
Își amintește iarăși de-a lui împărăție
Și-atunci, fără să știe,
Pe mîină-și lasă fruntea și mințile-și adună.

Cînd malurile mării voiesc ca să-l ajungă
Și pîn' la turn se-nalță, tinzînd să se acațe,
Cînd tunetul vuieste c-o hohotire lungă
Și somnul i-l alungă,
Alb voievodu-nalță truditele lui brațe.

Plin de minie strigă, plecat pe balustradă :
— Ce duhuri de răscoală prin țara mea aleargă ?

Astîmpără-te-odată, popor setos de sfadă !
Dar apele grămadă
Izbesc în zid și crește furtuna tot mai largă.

Pe marginea ferestrii el strigă-n gura mare
Și palid e ca luna bătrînul voievod.
Un semn cu mîna face, se-nclină tot mai tare,
Dar se prăvale-n mare —
Și-atunci se potolește al apelor norod.

Sămănătorul, nr. 11,
16 martie 1903

BALADA LUI LOHENGRIN

De Richard Wagner

Departe-ntr-o misterioasă țară
E un castel ce-i spune „Monsalvat“
Și-un templu sfânt ca o minune rară
Cu pietre scumpe și-aur îmbrăcat.

Acolo este un potir de aur
Adus de-un stol de îngeri pe pământ,
Păzit ca un neprețuit tezaur
De cel ce-i dintre oameni cel mai sfânt.

Din an în an o porumbiță vine
Spre-a-l înzestra cu proaspete puteri :
E Graalul, care dă puteri divine
Fidelei sale străji de cavaleri.

Ci-acel de Graal ales să-i ție strajă
Cu daruri peste fire-i înzestrat,
Ferit de orice necurată vrajă
Și de puterea morții apărat.

Și cel trimis să lupte-n țări străine,
Luînd virtutea sub viteazu-i scut,
Din orice luptă neînvins revine,
Dacă de nimeni nu e cunoscut.

E-așa de sfînt-a Graalului ființă,
Că orice ochi profan l-ar întina
Dați deci oricărui cavaler credință,
Căci dacă nu — atunci va dispărea.

Silit vă spun dar rostul tainei sfînte :
De sfîntul Graal trimis aice vin,
Și Parsifal este al meu părinte :
Sunt cavalerul lui — sunt Lohengrin.

Minerva, nr. 292,
6 octombrie 1909

PE ALTĂ STEA

După Gustav Falke ¹

A cortului de purpură perdea
O gingașă și albă mină-o dă-ntr-o parte,
Cu-obrajii înfloriți de tinerețe,
Crăiasa mea salută sfînta zi.

De ieri ne-am strămutat pe altă stea,
La milioane poște depărtare
De la pămînt. Cînd ieri ne-am despărțit,
Dasupra sta al lunei sarbăd disc,
Și-un glas de paznic aspru mă gonea
De la zăbrelele grădinii tale,
Simțind pe hoțul cel de mult pîndit
Ce vrea să fure merele de aur.

De ieri ne-am strămutat pe altă stea,
Și-o noapte, din a cărei pace sfîntă
Un cor de sute de privighitori
N-ar fi putut să-i ia nimic din farmec,

¹ *Gustav Falke* (1852—1916) — poet și prozator german.

Ne-a dat uitarea. Cearta, sumeția
Și toate nebuniile terestre
Departa au rămas în urma noastră
Și orice amintire a murit.

A cortului de purpură perdea
O gingașă și albă mină-o dă-ntr-o parte,
Cu-obrajii înfloriți de tinerețe,
Crăiasa mea salută sfînta zi.
Ce mîndră ești în rama aurorii
A șapte sori ce-mprejmuie-n ghirlandă
Al fericirii noastre baldachin !
Mătasa albă, prinsă-n copce d-aur,
Invăluiește mlădiosul trup,
Nici o podoabă de prisos nu-ncarcă
Frumosul trup mai cast decît un crin.

De ieri ne-am strămutat pe altă stea,
Și niciodat' mai mîndră dimineată
N-a mai urmat unei mai mîndre nopți...
A cortului de purpură perdea
O gingașă și albă mină-o dă-ntr-o parte,
Cu-obrajii înfloriți de tinerețe,
Crăiasa mea salută sfînta zi.
Oleacă fruntea ți-o înclini,
Și ochii tăi orbiți sunt de lumină,
Și stai uimită încă de-amintirea
Acestei nopți și-a dulcele sale taine.
Dar furtunatic brațu-mi te-mpresoară,
Și furtunatic gura mea sărută
Pe gura ta solia dimineții.
Apoi înlănțuiți ne pierdem pașii
Beți de noroc în raiul aurit,
De pas de om în veci netulburat.

A noastră-i steaua care azi ne poartă,
De la-nceput, și ea iubirii noastre
A fost ursită de la început
În crugul lumilor de Dumnezeu.

Cumpăna, nr. 12,
12 februarie 1910

FABULE DE LA FONTAINE

ȘARPELE ȘI PILA

Se spune că un șarpe vecin c-un ornicar,
(Pentru-ornicar desigur un neplăcut vecin)
Intrindu-i în dugheană, cătase în zadar
Ceva ca să mănince, dar nu găsi altfel
Decît o simplă pilă cu zimții de oțel,
Pe care îmbălinț-o cu negrul său venin
A încercat s-o roadă.

Și-i spuse-atuncea pila : — O, minte mult
neroadă !
Nu vezi că sunt, sărmane, mai tare decît tine ?
Micuța mea reptilă, reptilă fără minte !
Tu nu-ți cunoști pesemne măsura năzuinții.
Și pîn' s-ajungi să-mi faremi măcar un zimț din
mine,
Tu mai degrab', mă crede, ai să-ți fărîmi toți
dinții...
Căci mie nu mi-e teamă decît de-al vremii dinte.

Luați aminte-acestea, o, spirite de rînd
Ce, neputînd să faceți nimic, trăiți mușcînd.
Dar truda voastră toată-i redusă la neant.

Vă-nchipuiți, nemernici, că dinții voștri oare
Pot să distrug-atâtea lucrări nepieritoare ?
Cînd ele-s de aramă, de-oțel, de diamant.

Minerva, nr. 23,
7 ianuarie 1909

BABA ȘI CELE DOUA FETE-N CASA

A fost odat-o babă și două fete-n casă
Și fetele acestea cînd se porneau a toarce
Nu le puteau întrece nici meșterele Parce
Și n-avea altă grijă bătrîna uricioasă
Decît să dea de lucru la cele două fete.
De-abia creștea din mare Cel-cu-aurite plete,
Virtelnițe și fuse deodată se trezeau,

 Și fetele torceau,
 Torceau fără hodină.

Cum zic, nici încă bine nu se făcea lumină

 Că-n liniștea adîncă

Și începea să cînte cocoșul, blestematul

 Pe loc și baba Cloanță

 Mai blestemată încă

 Își petrecea o zdreanță

 De fustă jerpelită,

Lua-n mînă un opaiț și fuga da la patul

În care cele două sărmane torcătoare

Dormeau buștean cum doarme la vîrsta lor

oricare.

Abia făcea ochi una, din visul ei trezită,

C-un braț întins cealaltă sărea înspăimîntată

 Și amîndouă o dată

 Șopteau într-un scrișnit :

— Ei, lasă că ți-o coacem, cocoș afurisit !

Și cum au pus la cale, așa au și urmat :
Deșteptătorul aprig a fost deci sugrumat,
Dar soarta lor prin asta nu s-a făcut mai dulce,
Și n-apucau acuma nici bine să se culce,
Căci baba mai devreme se deștepta acuș,
Umblînd prin toată casa cum umbl-un spiriduș.

Tot astfel se întîmplă că ades,
Cînd crezi să-ți dregi niște afaceri rele,
Și mai anapoda îți ies :
Să se ferească dar acei ce fac
Ca fetele poveștii mele,
Ca să nu dea și ei din puț în lac.

Minerva, nr. 43,
2 februarie 1909

TINARA VADUVĂ

Orice femeie plînge cînd i-a murit bărbatul :
Bocește cît bocește, și-apoi își ia de seamă,
Uitînd pe răposatul.
Încet, încet, cu vremea, plăcerile-o recheamă
Și-așa de mult se schimbă că nu mai are-a face
Vădana cea de astăzi cu cea de-acum un an.
Pe cît părea că-ți spune : „Hai, du-te-n colo“
Pe atît cealaltă pare că-ți zice : „Vino-ncoace“ !
Cu ahturi și suspine se văicăra într-una,
Căinînd fără de preget pe bietul răposat :
Așa oricare spune că e nemîngîiată,

Dar nimeni să n-o crează,
Că nu-i adevărat,
Cum vom vedea îndată
Din cele ce urmează :

Bărbatul unei tinere femei
Pleca să exploreze veşnicia,
Şi ea ţipa de răsună văzduhul :
— Stai, nu pleca, să-mi dau cu tine duhul !
Aşteaptă-mă cu tine să mă iei !
Bărbatul totuşi n-a mai aşteptat
Şi singur a făcut călătoria.

Frumoasa îns-avea, cum s-a-ntîmplat,
Ca tată-un om întreg, cu mintea rece :
El de-a lăsat potopul ca să sece,
Ca s-o împace într-o zi i-a spus :
— Copila mea, destule lamentaţii !...

Ce-i pasă celui dus
Dacă-ţi îneci în plîns a tale graţii ?
Gîndeşte-te la vii, şi nu la morţi,
Nu spun nici eu ca doliul să nu-l porţi
Şi dacă vine unul să te ceară
Să-l iai aşa, orbiş, numaidecît ;
Dar, de-o mai trece vremea, bunăoară
Şi-o fi să-ţi vie-un mire în peţit
Voinic şi tînăr, zvelt şi nu urît,
Ba chiar mai fercheş decît răposatul —
Îngăduie-l. — Ah, zise ea, bărbatul,
Ce-mi trebuie acum, e un schit !

Deci, n-a mai zis nimic bătrînul tată.
Dar de-a trecut o lună încheiată,
Pe zi, pe ceas, vădana cite-oleacă

Se preschimba văzînd cîu ochii :
 La pieptănat, la albituri, la rochii —
 Căci, în sfîrșit, și doliul te îmbracă
 De nu e chip să porți altă găteală...
 Și iată Cupidon că dă năvală
 Cu ceata lui de îngerași în casă,
 Și risetul, și cîntecul și jocul
 Își recîștigă pretutindenî locul,
 Iar văduva necontenit
 Întinerind se face mai frumoasă...
 Bătrînului acum nu-i mai i-e frică
 De răposatul soț prea mult iubit,
 Dar cum zîmbea și sta mereu tăcut,
 A prins ea singură-ntr-o zi să-i zică :
 — Ascultă, tată, ce s-a mai făcut
 Logodnicul de care mi-ai vorbit ?

Minerva, nr. 134,

1 mai 1909

CÎRPACIUL ȘI FINANCIARUL

Cît ține ziulica un biet cîrpaci cînta.
 Ți-era mai mare dragul să-l vezi și să-l asculți :
 Cînta cît îl lua gura, trăgînd la aghioase,
 Căci era vesel omul cum nu-s pe lume mulți.
 Vecinului său însă, un om bogat ce sta
 În propriile case,
 Nu-i prea ardea de cîntec și de dormit mai rar :
 Era un financiar.
 De se întîmpla spre ziuă să-nchidă un ochi-abia,
 Cu vesela lui larmă
 Se și pornea cîrpaciul și nu-l lăsa să doarmă.
 Și financiarul nostru mereu se tînguia :

„Ah, pentru ce pe lumea aceasta oare Domnul
Nu a lăsat din piață să poți să-ți cumperi somnul

Ca pîinea ori ca vinul ?“

Deci plictisit odată el își chemă vecinul
Cel cîntăreț și-i spuse : — I-ascultă, măi

Grigore,
Cam cît ciștiți tu oare pe an ? — O, monseniore,
Pe an ? rîzînd răspunse mehenchiul de cîrpaci,
Eu nu lucrez cu anul, trăiesc de azi pe mîine,

Ca oamenii săraci ;

Și-s mulțumit la urmă s-o pot urni din loc.
Căci orice zi mi-aduce bucata ei de pîne.

— Ei bine-atuncea, spune

Cam cît ciștiți pe zi ?

— Cum dă, una cu alta, mai mult după noroc.
Dar, vezi, unde-i beleaua (căci asta de n-ar fi,
Am ciștiga altminteri parale și mai bune)

Se-ntîmplă peste an

Destul de multe ori

Că șade lucru baltă ; mai pune sărbători,
Căci popa d-aia-i popă să-ncarce calendarul,
Și-acuma vezi de-aice un biet cîrpaci sărman
Cît poate să ciștige ? Surîse financiarul
De-atîta simplitate și-i zise apoi : — Voiesc
Să duci și tu de-acuma un trai mai omenesc :
Na-ți dară suta asta de scuzi, să ai și tu
La vreme de nevoie. Atunci i se păru
Cîrpaciului că vede atîta bănărit
Cît ar putea să aibă un veac de cheltuit
Toți nevoiașii lumii, și-ajuns odat-acasă
În beci el își îngroapă comoara, dimpreună

Cu voia lui cea bună.

Adio aghioase : fi amuțise glasul

Ca un blestem din ceasul

De cînd avea și dînsul, mă rog, ce să păzească.
Nici somn nu vrea de gene acum să se lipească.
Și grijile și spaima în casa lui intrară.

Cît ține ziulica pîndea, și noaptea iară,

De se-ntîmpla motanul

Se facă tărăboi,

Motanul-i fura banii. Pînă-n sfîrșit sărmanul

Nemaiputînd, dă fuga la omul cel avut

Care dormea acuma el pentru amîndoi :

— Dă-mi cîntecele, zise, și somnul meu pierdut

Și ia-ți scuzii-napoi !

Minerva, nr. 211,
17 iulie 1909

MUSCA ȘI CHERVANUL

Pe creasta nisipoasă și-abruptă-a unui plai
Incinsă viu de-un soare de-amiiaz dogoritor,
Urca la deal chervanul purtat de șase cai,
Se dase jos cu toții : bătrîni, popi și femei.
Suflau greu bidiviii, trăgînd din răspuțeri,
Cînd numai iat-o muscă s-apropie în zbor
Și chip ca să-i îndemne cu bîzîitul ei,
Cînd la rotași aleargă și cînd la prăștieri,
S-așază cînd pe unii, cînd pe ceilalți de-i pișcă
Și-n sinea ei socoate că ea-i pricina dacă

Chervanul se mai mișcă.

Se mută de pe oiște la vizitiu pe nas

Și-ndată ce chervanul se mai urnește-oleacă

Și tot mai fac un pas,

Ea gloria întregă pe seama ei și-o pune,

Se plimbă încolo-ncoace ca să se afle-n treabă

Zorind pe toți, de-ai spune

Că e un șef ce-aleargă pe cîmpul de război
Spre-a-și înteți oștenii să nu deie-napoi
Și-a cîștiga izbînda c-o clipă mai degrabă.

Și musca, în această strădanie obștească,
Se tînguia că dînsa și numai ea muncește,
Și nimeni alt n-ajută pe cai să se urnească :

Părintele în cartea de rugăciuni citea
Taman la timp, firește ! O doamnă, iar, cînta.
Poftim ! că nouă parcă de cîntece ne-ardea !
Și-așa cucoana muscă zbura neastîmpărată
Și bizîia într-una făcînd mii de prostii.

Chervanu-n fine ajunge pe deal cu chiu cu vai

Și musca mea îndată

Strigă : — Uf ! Bogdaproste ! Să răsuflesc, copii !
Că doar destulă trudă pînă v-am scos pe plai,
Să-mi dați ce mi se cade, vă rog, domnilor cai !

Tot astfel unii oameni c-o prefăcută grabă
S-amestecă în toate, ca musca legendară,
Pe cînd la o adică, nu-s buni de nici o treabă
Și s-ar cădea mai bine să fie dați afară.

Minerva, nr. 233,
29 iulie 1909

CALUL CARE VOI SĂ SE RĂZBUNE PE CERB

În alte vremuri caii trăiau în libertate,
Cînd oamenii la masă cu ghindă se hrăneau
Și caii și asinii prin codri locuiau.
Nu mai vedeai p-atuncea ca-n aste vremi ciudate
Atîtea tarnițe și șele,
Atîtea palate și armuri,

Și butci, și diligențe grele
Cotiugi, rădvane și trăsură,
Nici nunți și-ospete, ca acum,
Un cal, cum zic, pe atuncea voind să se răzbune
Pe-un cerb bun de picior,
Și neputînd să-l prindă din fugă nicidecum,
El unui om se plînsese, cerîndu-i ajutor,
Și omul nostru grabnic un frîu în gură-i pune,
În spate i s-aruncă și-l îmboldește-atît
Păn'ce din goană cerbul e-ajuns și omorît.
Spre om atuncea calul, gătindu-se de cale,
Se înturnă și-i zise : — Îți mulțămesc frumos !
Sînt sluga dumitale !
Te las de-acum și-n codrii mă-ntorc iar înapoi !
— Ba nu, răspunse omul ; mai bine stai la noi,
Căci văd acum prea bine la ce ești de folos.
Rămîi, mă rog, și-ascultă, că n-o să-ți pară rău.
Căci vei avea și paie și fîn și grajdul tău.
Dar vai, la ce sînt bune pe lumea asta toate,
Cînd nu poți să te bucuri de ele-n libertate ?
Acum văzuse calul că a brodit-o prost,
Dar prea tîrziu, căci grajdul era acum zidit ;
Și rob, trăi cu frîul de gît pîn-a murit.
Să fi iertat jîgnirea, cuminte-ar mai fi fost !

Căci orice bucurie ți-ar da o răzbunare,
Prea scump plătită-i totuși c-un preț, fără de care
Viața-n lumea asta își pierde orice rost.

Minerva, nr. 253,
28 august 1909

LEUL BOLNAV ȘI VULPEA

Din partea maiestăței sale,
Care bolea-ntr-o vizuină,
Vestit fu ginților vasale
Din fiecare neam să vină
Să-l vadă o deputăție,
Făgăduind că au să fie
Primiți frumos și ei și-alaiul.
Cuvînt de leu scris și subscris :
Bun pașaport să-l aibă slabii
În contra colților și-a labii.
Și s-a făcut cum a zis craiul :
Sosi trimis după trimis.
Vulpoi doar n-au vrut să vină,
Și unu-a spus din ce pricină :
— Toți pașii însemnați pe cale
Spre curtea maiestății sale
Arată numai calea mearsă,
Nici unul însă urma-ntoarsă.
Aceasta nu ne prea convine !
Măria sa deci ne slăbească
Cu cartea sa împărătească !
O fi ea bună, cred ; deși
Cum intri în bîrlog vād bine,
Dar nu prea vād cum poți ieși !

Minerva, nr. 262,
6 septembrie 1909

PLUGARUL ȘI COPIII LUI

Munciți, fiți vrednici și n-aveți habar
Că de pămînt, este pămînt de-ajuns.

Simțind că vine moartea, un plugar
Le spuse : — Dragii mei, să m-ascultați

Să nu cumva să-nstrăinați
Moșia noastră din strămoși lăsată,
Că-ntr-însa o comoară e-ngropată,
Dar unde, nu știu bine ; căutați

Și veți găsi-o negreșit.
Întoarceți brazda cum veți strînge mana,
Săpați, grăpați, scurmați și nu lăsați,
Un petic de pămînt înțelenit.

Și de-a murit bătrînul, s-au purces
Flăcăii mei pe scormonit pămîntul
În lung și-n lat, așa că s-au ales
Cu roada însutită la cules.

Bani n-au găsit. Dar drept a fost cuvîntul
Ce-l spuse tatăl, cînd a fost să moară :
Că munca este o comoară.

Minerva, nr. 264,
8 septembrie 1909

FEMEIA INECATA

Nu sunt din cei ce spun : „Ce lucru mare !

Se-neacă o muiere !“

Ci tocmai dimpotrivă mi se pare

Demn de jălit acest sex fără care

N-am mai simți, oricum, nici o plăcere.

Ce spun aici nu e fără temei,

Fiindcă-i vorba în fabula aceasta
De soarta unei tinere femei
Ce și-a aflat un trist sfârșit în valuri...

Bărbatu-și căuta nevasta
Spre a-i face-n dureroasa-mprejurare
O cit mai creștinească-nmormintare.
Și cum a fost că, pe acele maluri
A riului în care s-a-necat,
Treceau și niște oameni în plimbare
Ce nici habar n-aveau de întâmplare,
Bărbatul întrebându-i de n-au dat
Cumva de urma jumătății sale,
— Nu, îi răspunse unul dintre ei,
Dar caut-o pe apă, mai la vale.
— Nu, n-o căuta la vale, dacă vrei
S-o mai găsești, al doilea i-a spus,
Ci mergi pe cursul riului în sus :
Căci orișicît de povîrnit ar fi
Și iute riul care-n jos o duce,
Ea, numai spre-a se-mpotrivi,
De-a-ndoasele a căutat s-apuce.
Glumețul meu greșise ceasul, poate :
Dar cit e vorba de-ndărătnicie
Nu pot să știu de nu avea dreptate,
Acum, păcat al sexului să fie
Sau nu, acest puternic obicei,
Un lucru sigur e că din femei
Oricare l-a avut de la naștere
Acea îl păstrează pînă moare,
Și dacă s-ar putea, ar contrazice
Și pe cealaltă lume ca și-aice.

Minerva, nr. 282,
26 septembrie 1909

DOBÎTOACELE BÎNTUITE DE CIUMĂ

O molimă, cumplită, o urgie
Prin care ceru-n dreapta sa mînie
Vroia să certe păcătoasa lume,
În fine ciuma (ca să-i zic pe nume),
De care greu mai scapă cine zace,
Se înnădise printre dobitoace.
Boleau pe-un cap, și parcă-n vindecare
Nici nu le mai venea măcar să creadă,
Nu mai aveau nici poftă de mîncare ;
Nici lupi, nici vulpi nu mai pîndeau
Blajina și nevinovata pradă,
Și turturelele se ocoleau :
Nu mai era amor și deci nici veselie...
Și sfat ținînd atunci bătrînul leu
A zis : — Prieteni, cred că Dumnezeu
Anume ne-a trimes așa urgie
De multele păcate să ne certe.
Jertfească-se deci cel mai plin de vină,
Căci poate astfel pronia divină
Se va-ndura pe toate să ne ierte.
Istoria nu este plină oare
De-asemene exemple-nălțătoare ?
Să fim dar drepti și nimeni să nu mință,
Să spună toți ce au pe conștiință.
De pildă eu-s cam hulpav, dragii mei,
Și am pe cuget turme-ntregi de miei.
Și care a fost, mă rog, greșeala lor ?...
Ba uneori mi s-a întîmplat să-nghit
Și pe păstor.
Sunt gata deci de jertfă, negreșit.
Dar mai întii să facă toți ca mine,
Căci pe dreptate cred că se ouvine
Să se jertfească cel mai vinovat.

— O, sire !, zise vulpea, m-ei ierta,
Ești prea mărinimos măria ta.
Ce ? niște miei, acolo, de-ai mâncat,
E mare lucru ? Nu ! Mîncîndu-i,
Deosebită cinste le-ai făcut.
Iar cît privește pe păstor, la rîndu-i
I se cădea răsplata să-și primească
Fiind dintre aceia ce socot
Că lumea noastră pot s-o stăpînească.
Astfel deci vulpea încheind discursul,
Aplaudă auditorul tot.
Și vorbă multă nu s-a mai făcut,
Cînd a vorbit pe urmă tigrul, ursul,
Sau oricare alt magnat temut
De relele ce ei le făptuise.
Cei mai șireți și cei mai răi de dinți
Ai fi jurat că toți sunt niște sfinți.
Veni-n sfîrșit măgarul, care zise :
— Prin curtea unei mănăstiri trecînd,
Ispita, iarba dulce, eu flămînd,
Sau poate cine știe ce gînd drăcesc
M-a-mpins o gură doar să șterpelesc.
Deci am greșit, o spun aicea verde !
Atîta fu de-ajuns pentru a-l pierde !
Un lup mai cult pe loc luînd cuvîntul
Probă numaidecît că Urecheatul,
Această blestămată lighioană,
Acest riios măgar e vinovatul
Că le-a adus a cerului prigoană,
De s-a umplut de molimă pămîntul.
Era, mă rog, de neiertat păcatul :
Să paști tu iarbă care nu-i a ta !
Desigur numai moartea mai putea
Să spele-așa păcat nemaivăzut !
Și cum au zis, așa au și făcut...

Deci, după cum ești mare ori mic, la judecată,
Tot astfel intri-n ocnă, ori ieși basma curată.

Minerva, nr. 303,
17 octombrie 1909

JUNCA, OAIA ȘI CAPRA ÎN TOVĂRĂȘIE CU LEUL

Odată, capra, junca și oaia, sora lor,
C-un leu, peste meleaguri atotstăpînitor,
Au prins, pe cît se spune, tovarășie bună
Să-mpartă și cîștigul și paguba-mpreună.
În lațurile caprei un cerb frumos căzînd,
Ea veste la tovarăși îndată le-a trimis.
Sosiți aceștia — leul, pe labă numărînd,
Strigă : — Să rupem prada în patru părți egale.
Și-o sfîrtică îndată precum a zis :
Firește, întîia parte fu a mării-sale :
— Aceasta, zise dînsul, a mea e, căci pe mine,
Cum știți, mă cheamă Leu,
Deci este dreptul meu ;
A doua parte-asemeni pe drept mi se cuvine
Și-anume pe cuvîntul că eu sunt cel mai tare ;
Confisc și-a treia parte ca mai viteaz, și-acum
Poftim de vă atingeți de-a patra orișicare
De vreți să vă sugrum !

Minerva, nr. 307,
21 octombrie 1909

OALA DE LUT ȘI OALA DE FIER

Odată oala cea de fier
Pofti pe cea de lut la drum,
Dar dînsa nu primi nicicum,
Găsind că este mai cu loc
Ca să mijească lingă foc
Decît să plece-n lumea largă ;
Că-i trebuia așa puțin
Un te-miri-ce ca să se spargă :
— E altceva cu dumneata
Și nu știu ce te-ar reținea,
Căci poți să duci la tăvăleală.
— Te iau pe cheazășia mea,
Răspunse atunci cealaltă oală,
Căci de cumva vreun lucru tare
Îți iese-n drum din întîmplare,
M-oi pune între el și tine
Și te-oi feri cum e mai bine.
Cealaltă n-a mai zis nimic
Și atunci cu scumpa sa amic
Pornește-alături la plimbare.
Și cum se duc pe trei picioare
Șontic-șontic așa cum pot
Și tot ciocnite bot în bot,
La zdruncinarea cea mai mică,
Nu merșeră prea multă cale și biata oală cea de lut
De-a ei tovarășă izbită întreagă hîrburi s-a făcut
Făr' să mai aibă ce să zică.

Ia sama bine dinainte cu cine stai să te-nsoțești
Ca una din aceste oale de vrei cumva să n-o
pățești.

CHITICUL ȘI PESCARUL

Chitic-chitic va crește mare,
Doar Dumnezeu de-o vrea să-l ție ;
Eu însă cred că-i o prostie
Să-l faci scăpat în așteptare,
Că-i greu să-ți cadă-n plasă iar.

Un crăpușor prea mititel
Fu prins odată de-un pescar.
„E bun și ăsta, -și zise el.
Văzind ce-a prins ; am mezelicul
Poftim la traistă așadar !“
Și-a spus pe limba lui chiticul :
— Din mine, vezi că n-ai ce-alege,
Abia de ai ce înghiți :
Las' pân' m-oi face crap în lege
Și-atuncea iar m-ei pescui,
Și mă vei vinde mult mai bine,
Pe cînd acum ți-ar trebui
Să prinzi o sută de-alde mine
Ca să gătești un fleac de ciorbă !
— Fleac ! zise omul : da, nici vorbă !
Dar știi că ești isteț de cap ?
Să dau eu o mîncare bună,
Pîn' ce va fi chiticul crap ?
Nu, chiar diseară-am să te pap !

Căci : ce-i în mînă nu-i minciună.

Minerva literară ilustrată, nr. 1,
15 noiembrie 1909

VULPEA ȘI BUSTUL

Cei mari, în mare parte, sunt niște măști de teatru.
Aceasta, vezi, proteste pe vulgul idolatru.
Măgarul cu ce vede, cu atîta se alege ;
Dar vulpea-i cercetează, din contră, cu temei,
I-ntoarce și-i sucește ; și-apoi cînd înțelege
Că e pospaiul numai, și alta nu-i de ei,
Le spune, înțeleapta, cuvîntul ce-a găsit
Văzînd odată bustul unui erou vestit.
Era un bust gol, falnic, mai mare ca natura,
Și lung privindu-l vulpea și admirînd sculptura :
„Frumos cap, zise dînsă, dar creieri nici de fel !“

Cîți mari boieri pe lume nu-s busturi ca și el ?

Minerva, nr. 333,
16 noiembrie 1909

MAGARUL ȘI STĂPÎNII SĂI

Indurerat măgarul unui zarzavagiu
Își tînguia Ursitei trudită lui viață.
— Cocoșii pot să cînte oricît de dimineață,
Pe mine mă trezește și mai de timpuriu.
Și pentru ce ? Spre-a duce niște legume-n piață ;
Vă-ntreb eu : face asta să-mi strice mie somnul ?
Induloșat Destinul atunci îi schimbă domnul
Și trudnicul măgar
Intră ca să slujească acum pe-un tăbăcar.
Povara și mirosul cel greu de piei dubite
Curînd jigniră simțul neobrăzatei vite.

„Hei, unde e acuma stăpînul meu, cei vechi,
Cînd el mergea-nainte,
Oricum, mi-aduc aminte
Tot mai ciordeam ici-colo o frunză de curechi.
Aici nu mai e plească, sau de primesc vreun dar
Nu sînt decît ciomege.“ — Schimbă stăpînul iar.
Și cea din urmă dată căzu pe-un cărbunar.
— Iar plîngeri... Ce ? întrebă Ursita cu mînie,
Un urecheat să-mi deie atît de lucru mie
Cît n-ar putea-mpreună o sută de-mpărați ?
Ce crede că pe lume nu-s și-alții-mpovărați
Și n-am eu altă treabă decît să văd de el ?

Avea dreptate Soarta. Cu toți sîntem la fel,
Căci nu se-mpacă nimeni cu starea lui de viață.
Și cea mai rea din toate
E veșnic cea de față.
Și orișicît ar face oricăruia pe voie,
Noi tot îi batem capul și-l plictisim pe Joe.

Minerva, nr. 337,
20 noiembrie 1909

VORBA LUI SOCRATE

Socrat o casă-odată vrînd să-și facă,
Toți îi găseau cusururi fel de fel,
Ba unul că-ntăuntru-i prea săracă
Și nu e demnă de un om ca el ;
Ba altuia fațada nu-i plăcea,
Și mai ales cîrteau toți din pricină
Că încăperile-s din cale-afară mici.
— Ce, casă-i asta ? Abia te-nvîrți în ea !

— Dea cerul, zise el, să fie plină
Aşa cum e, de-adevăraţi amici !

Şi-avea Socrat dreptate cînd spunea
Că pentru-aceştia casa-i e prea mare :
Că ți-e prieten, jură fiecare,
Dar cine se încrede e nebun.
Căci, oricît de-obişnuit îți pare,
Nimic mai rar ca un prieten bun.

Minerva, nr. 340,
23 noiembrie 1909

GREIERUL ȘI FURNICA

Greierul, sunînd ghitara
Toată vara,
Ifiliu s-a pomenit
Crivățul cînd a venit.
N-avea bietul nici fărîmă
De muscuță sau de rîmă...
Merse foamea deci să-și zică
La vecina lui furnică
Și-o rugă ca să renunțe
La vreo două trei grăunțe
Păn' la anul viitor.
— Îți plătesc ce-ți sînt dator
Cu dobînzii cînd am să treier,
Pe cuvîntul meu de greier !
Dar furnica-i cam avară,
Asta-i singuru-i păcat.
— Ce-ai făcut tu astă-vară ?
Ea pe greier l-a-ntrebat.

— Apoi zi și noapte eu
Am cîntat, de nu-ți displace...
— Ai cîntat ? Ei, n-am ce-ți face.
Acum joacă, fătul meu !

Minerva literară ilustrată, nr. 4,
6 decembrie 1909

ȘIVOIUL ȘI RIUL

Prăpăstios și spumegînd la vale
Cădea cu zgomot un șivoi din munte.
Vîra în sperieți tot ce-nțîlnea,
Și tot i se ferea din cale,
Și nici un călător nu îndrăznea
Puternica lui stavilă s-o-nfrunte.
Doar unul, urmărit de hoți de-aproape,
Dădu prin el de-a dreptul ca să scape :
Cu toată larma nu păți nimica
Și se alese numai doar cu frica.
Prinzînd atunci la suflet omul meu,
Cum hoții încă-l urmăreau mereu,
În calea lui a întîlnit
O apă ale cărei valuri
Curgeau așa domol și liniștit,
Că nu-i păru să fie-așa de mare :
Nici urmă de prăpăstioase maluri,
Doar prund mărunt ; el intră de-a călare,
Și calul izbuti să-l scape
De hoți, nu însă și de negrul val.
Și amîndoi, și călăreț și cal
S-au dus de-a dreptu-n Stix să se adape ;
Se duseră-amîndoi înot, frumos,
Pe celălalt tărîm necunoscut,
Să se mai scalde și în alte ape...

Ferește-te de ômul cel tăcut,
Ca cel limbut nu e primejdios.

Minerva, nr. 365,
18 decembrie 1909

FATA MARE

O fată oarecare, cu nasul cam pe sus,
Credea că i se cade să ieie de bărbat
Și tinerel și chipeș și bun și dezghețat,
Nici prea zular, nici rece ; și afar'de câte-am spus
Vroia fetița noastră să aibă și-avuție
Și rang, și duh — de toate,
Dar toate să le aibă pe lume, cine poate ?
Și nu că n-a vrut soarta prielnică să-i fie,
Căci au pețit-o oameni ce nu-s de lepădat ;
Dar n-a vroit frumoasa să-i ieie de bărbat.
„Cum ? Eu ? Să iau pe ăștia ? Eu ? Ce, nu vă e bine
Să mi-i aduceți mie ? Vai ! ăștia-s de luat ?
Uitați-vă la ei !
Acesta nici nu știe vorbi unei femei !
Și slutul cela crede că face el de mine ?“
Și toți aveau cusururi,
Căci fetele-ncrezute așa au fost de-a pururi,
Cum știți : nici cu prăjina să nu le-ajungi la nas.
Astfel că după toate partidele de seamă,
Veni-n sfârșit și rîndul ciurucului rămas.
Dar ea rîdea într-una : „Zău, că-s prea bună eu.
Să-i mai primesc în casă, cînd nimenea
nu-i cheamă !
Cred dinșii că, pesemne, mi s-a urît ca fată ?
Dar, slavă ție Doamne, că dorm în patul meu
Destul de bine noaptea, și singură culcată.“

Și se umfla în pene fetița cea drăguță ;
Dar vîrsta, vai, nu cruță :
Adio, curtezani !
Neliniștiți trecură așa vreo doi-trei ani,
Și-apoi veni-ntristarea : simțea cum se desface
De ea pe-ncet și risul și jocul și amorul,
Cum farmecu-și ia zborul
Și-ncepe-a nu mai place.
Pe urmă, sulimanuri. Cerca, însă-n zadar,
Să păcălească timpul, acest ascuns tîlhar.
O casă ruînată
O mai lipești și ține : de ce, ah, nu-s mijloace
Să-ntinerești și-o față de zbîrcituri brăzdată !
Nu mai vorbea frumoasa acum ca altădată,
Că-i tot spunea oglinda : „Ia-ți repede-un bărbat !“
Precum și-un dor într-însa îi da într-una ghes,
Căci cît de năzuroasă, femeia-i tot femeie,
Și-așa frumoasa noastră, după ce an cu an
A tot stat la tocmeală, mereu și-a tot ales,
A fost prea fericită, cînd s-a aflat s-o ieie
La urmă-un bădăran.

Calendarul Minervei pe 1910

STEJARUL ȘI TRESTIA

Stejarul zise trestiei odată :
— Pe fire să te superi ai cuvînt.
O păsărică ți-este o povară,
Și cea mai slabă batere de vînt,
Ce-abia-ncrețește apa, te doboară
Și îți înclină capul spre pămînt.
Cînd fruntea mea, asemeni unui munte,
Las' că stă-n drumul razelor de soare,

Dar poate chiar furtuna s-o înfrunte.
Zefir mi-e tot ce-ți pare ție crivăț !
Măcar de-ai fi avut și tu norocul
Să crești sub umbra mea ocrotitoare
Ce-acoperă până departe locul :
N-ai fi avut atâtea împotrivă-ți
Și n-ai mai fi știut ce e furtuna.
Voi însă creșteți mai întotdeauna
Pe malurile umede, pe unde
Împărătește vîntu-n voia lui...
V-a oropsit natura, cum îți spui !
— Atîta grije, trestia-i răspunde —
Îți face cînte, dar e de prisos.
Eu mai degrab, de vînturi nu mă tem,
Mă-ndoi, dar nu mă frîng. Ai stat vînjos
Și n-a putut furtuna cît de mare
Pînă acuma să te culce jos,
Dar s-așteptăm la urmă să vedem.

Și-abia sfîrși cînd iată că din zare
Se și stîrnește cel mai strașnic vînt
Ce-a alergat vreodată pe pămînt.
Stă dîrz stejarul ; trestia se-nclină.
Pornește-atuncea și mai îndîrjit
Și, îndărătnic, nu se lasă vîntul
Pînă ce cade, smuls din rădăcină,
Giganticul copac nebiruit,
Ce atinge și cerul și pămîntul !

Calendarul Minervei pe 1910

CALUL ȘI LUPUL

Un lup, în anotimpul cel plin de desfătare,
Cînd vînturile calde fac iarba de-nverzește
Și orișice jivină cotlonu-și părăsește

Să-și cate de mîncare ;

Un lup, zic, cînd natura începe să renască,
Zări un cal afară pe cîmp lăsat să pască.

Vă-nchipuiți, firește, ce vesel fu amicul.

„Halal vînat, își zise, dar cum să-i vin de hac ?

Ei, dac-ar fi berbece, aș ști eu ce să-i fac,

Pe cînd acuma trebui să-l iau cu șiretlicul...

Să-ncerc ?“ Și deci se-ndreaptă cu pasul măsurat,

Se dă drept un discipol din ai lui Hipocrat,

Ce știe și puterea și tainele ce zac

În ierbile de leac :

Că fără vorbe late, el poate lecui

Orișice boli. Și dacă cumva s-ar învoi

Și domnul cal să-i spună pe șleau ce boală are

El, lupul, pe degeaba l-ar face sănătos,

Căci, cum îl vede astfel ne-mpiedecat că paște,

Ca doftor el cunoaște

Că trebuie să aibă vreo meteahnă mare.

— Am, zise dobitocul,

O bubă sub copită.

— Ei, dragă, zise lupul, e foarte gingaș locul !

Am cîntea osebită

De-a fi slujit adesea pe domnii noștri cai,

Și știu chiar și să tai.

Pîndea preabunul doftor mai bine cum ar face

Bolnavul să-și înșface.

Dar calul mirosise și-i dă o lovitură

De-i face harcea-parcea măselele din gură.

Trist zise-n sineși lupul : „Așa-mi trebuie mie !“

De treaba lui să-și vadă orice meșteșugar.
Te-apuci de spîțarie
Cînd n-ai fost toată viața decît un măcelar !

Minerva, nr. 378,
2 Ianuarie 1910

VULPEA, MAIMUȚOIUL ȘI DOBITOACELE

Se spune că odată cînd s-a stîns
Un leu ce-a-mpărățit în țara lor,
Jivinele într-un divan s-au strîns
Ca să-și aleagă-un nou stăpînitor.
Fu scoasă deci coroana cea de aur
Din lada Ți păzită de-un balaur,
Dar care cine pe-o frunte și-o punea
Nici unuia nu i se potrivea,
Căci capetele li erau făcute
Ba mari de tot, ba mici, ba prea cornute,
Veni și maimuțoiul, și rîzînd
Mai mult de haz coroana încercînd
Făcu în preajmă-i mii de ștregării,
De giumbușlucuri și maimuțării,
Trecu printr-însa ca printr-un inel,
Și toți, atît s-au minunat de el,
Că l-au ales și i s-au închinat.
Vulpoiul doar era cam supărat,
Fără să-și dea pe față supărarea,
Dar cînd a fost să-și facă închinarea,
I-a zis : — Cunoșc eu o comoară, sire,
De care nimeni încă n-are știre,
Ori prin prerogativele regale
Orice comoara e-a măriei-tale !
Și cum era ahotnic, unsul țării,

Spre-a n-o scăpa, aleargă în persoană,
Dar dete-n loc de bani peste-o capcană.
Vulpoiul zise-n numele adunării :
— Când singur tu nu știi să te păzești,
Mai ai obraz ca să ne-împărățești ?
Și-atunci cu toții l-au luat la goană,
Că nu-i oricine vrednic de coroană.

Minerva literară ilustrată, nr. 8,
3 ianuarie 1910

IEPURELE ȘI BROAȘTELE

Un iepure-n culcușul său visa,
Că ce poți face altceva acasă ?
Și-o întristare adîncă-l apăsă,
Că animalul ăsta-i trist și plin de frică.
„Cînd ai o fire așa de ticăloasă —
Zicea — atunci viața ta-i un chin :
Nu poți să-nfrupți în tihnă-o bucățică.
Toți te pîndesc, n-ai nici un ceas senin.
Așa trăiesc eu. Frica nu mă lasă
Să dorm, decît cu ochii mari deschiși...
«Îndreaptă-te», mi-ar spune oarecine,
Dar are leac o boală ca a mea ?
Și-apoi, de ar fi ca să vorbim fătîș,
Nu-s oamenii și ei fricoși ca mine ?“

Astfel sărmanul iepure vorbea
În vreme ce neliniștit pîndea
Cu ochii speriați și-ntrebători :
O șoaptă-o umbră îl băga-n răcori.
Și mult nenorocitul dobitoc

Pe cînd gîndea la soarta-i ticăloasă,
Aude-un zvon și-i fu de-ajuns, pe loc
Să spele putina de-acasă.

Dar cum trecea pe lîngă un băltoc,
Hop, broaștele sărind se dau afund
Și-n mlaștină care-ncotro s-ascund.
„Oh ! — zise el — și eu, precum vedeți
Pot face, dar, ce mi se face mie !
Și eu, cînd trec, bag lumea-n sperieți !
Și cum de am atîta bărbăție ?
Cum ? Sunt jigodii ce se tem de mine ?
Sunt așadar grozav de fioros ?
Văd deci că orișicît ești de fricos,
Poți da de-un altul mai fricos ca tine !“

Cumpănă, nr. 11,
5 februarie 1910

BOREU¹ ȘI PHOEBUS²

Cîndva Boreu și Phoebus văzură-un călător
Ce, ca un om prevăzător,
Se îmbrăcase bine. Dedea în toamnă-acum
Cînd paza cea mai mare nu-i de prisos la drum :
Ba plouă, ba e soare,
Și mîndra cingătoare
A Irisei³ dă celor ce vor să plece veste
Să-și ia cu ei cojocul în lunile aceste.

¹ *Boreu* — personificare a vîntului de nord, la elini.

² *Phoebus* — Soarele.

³ *Iris* — în mitologia elină, simbol al curcubeului și mesageră a zeilor.

(De aceea luni cu toane latînii le-au numît.)
Deci călătorul nostru, temîndu-se de zloată,
Îşi ia cojoc nu glumă, ştii colea, îmblănit.

— Vezi ăsta, zise Vîntul, şi-o fi închipuit
Că a scăpat de grijă ; nu ştie el, săracul,
Cînd m-oi zborşi o dată
Că nu-i rămîne-un nastur ; că pot numaidecît
De-oi vrea să-i smulg cojocul şi să i-l zvîrl la
dracul !

Şi-aşa ne-o trece poate şi nouă de urît.
— Ții mult ? Hai o prinsoare să facem amîndoi.
Răspunde-atunci Phoebus, cine-o putea din noi
Să-i scoată mai degrabă drumeţului cojocul...
Incepe, îţi îngădui ca să-mi întuneci focul.

Şi-a fost destul atîta — şi vîntul hait ! porneşte,
Se ghistuie de nouri, se umflă, clocoteşte,
Face-o drăcească larmă,
Huieşte, ţipă, urlă şi spulberă şi darmă
Şi năvi şi coperişuri, cătînd să-şi facă loc —
Şi toate-aceste numai pentru un biet cojoc !
Dar călătorul nostru lupta neîntreput
Ca nu cumva furtuna să-l ia pe dedesupt.
Aceasta-i fu scăparea : trudea degeaba vîntul
Şi-oricît de mult lupta,
Nici celalt nu se da.
Degeaba-l lua de guler şi-i scutura veşmîntul.
Dar cum trecu răstimpul prinsorii ce-şi pusese,
Răzbind îndată iese
Şi soarele din nor,
Dezmiardă şi pătrunde apoi pe călător

Și sub cojoc la urmă să nădușească-l face
Silindu-l să-l dezbrace,
Deși nu-și arătase nici pe un sfert tăria...

Mai bună e blindețea, ca samovolnicia.

Cumpăna, nr. 13,
19 februarie 1910

LEUL ȘI MUSCA

— Hai, cară-te de-aicea, scîrnăvie !
Cam astfel într-o bună zi un leu
Vorbea cu-o musculiță supărat.
Ea însă îl pofti la bătaie :
— Crezi tu, îi zise, nu cumva că eu
Mă tem de faima ta de împărat ?
Mai tare decît tine este boul
Și tot ți-l duc oriunde după plac.
Și nici nu isprăvi ce-avea de spus,
Că și sună semnalul de atac,
Tot ea și trîmbițașul și eroul.
Deci iat-o că acum se-nalță sus
Și cînd îi vine bine-apoi, pe negîndite,
Pe-al leului grumaz căzînd săgeată,
Îl face ca să-și iasă din sărite.
Turbează patrupedul și ochiu-i se dilată,
Răcnește : toată preajma-l cuprinsă de teroare
Și numai musculița-i vinovată
De panica aceasta-ngrozitoare. —
Un flecușeț de gîză — și-o clipă nu-i dă pas :
Cînd îl înțepă-n spate și cînd pe bot îi sare,
Cînd i se vîră-n nas.

Minia lui întrece atunci orice hotare.
Triumfă nevăzutul dușman, și face haz,
Văzîndu-l că nu are
Nici dinți de-ajuns, nici gheare
Ca să-și sfîșie carnea de ciudă și năcaz.
Se sfîrtică el singur nefericitul leu,
Se biciuie pe șolduri cu încordata-i coadă,
Plesnind în van văzduhul, dar furia-i grozavă
Sleindu-l, îl doboară — și iată-l jos, grămadă. —
Insecta se retrage din luptă-apoi cu slavă :
Cum și-a sunat asaltul, izbînda-acum și-o sună,
Aleargă s-o vestească, întregii lumi s-o spună,
Dar întilnește-n cale
O plasă de paing
Și moartea dumisale.

Spunîndu-vă aceste ce țintă-am vrut s-ating ?
Sunt două : una este că între inamici
Mai de temut adesea sunt tocmai cei mai mici ;
Și-a doua : că de-oricîte primejdii te ferești
Poți ca să mori atuncea cînd nici nu te gîndești.

Minerva, nr. 469,
5 aprilie 1910

GUZGANUL DE LA TÎRG ȘI GUZGANUL DE LA ȘES

Cîndva guzganul tîrgovăț
Pofti guzganul de la șesuri,
Ceremonios, la un ospăț,
La niște rămășiți de presuri.

Pe un covor vechi de Turchia-
Era ospățul rînduit,
Vă-nchipuiți dar veselia
Ce-ntre prieteni a domnit.

La masă n-a lipsit nimică
Din tot ce este mai de soi —
Dar cineva, poftim, le strică
Tot cheful cînd era în toi.

Aud pe sală parcă merge
Un pas spre ușă-ncetinel —
Cel tîrgovăț atunci o șterge,
Și camaradul după el.

Dar zgomotul se potolește,
Pe loc guzganii reapar ;
Și gazda oaspele-și pofteste :
— Hai, și-om ședea la masă iar !

— Îți mulțănesc, ruralul spune ;
La mine mîni vin să prînzești ;
Nu vreau să spun că nu sînt bune
A tale-ospete-mpărătești.

Dar, vezi, la noi petreci în vrere,
Netulburat. Nu mai rămîn.
Lehamite de-așa plăcere,
Ca să mănînci cu frica-n sîn.

Minerva, nr. 556, .
5 iulie 1910

CUPRINSUL

<i>Prefață</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XXIX
<i>Notă asupra ediției</i>	XXXVII

CALEIDOSCOPUL LUI A. MIREA

Crezul meu	3
Scrisoarea deschisă a unui melc	4
Lui Grigorescu	9
Nuntă la țară	11
Deschamps la Ateneu	13
Povestea unei nopți de iarnă	14
Oglinda	19
Omul de zăpadă	21
Glasul lui Memnon	24
Jos păpușile ! — Fantezie de Crăciun —	26
Pastel în metru antic	28
<i>Five-o-clock</i>	29
Hornarul	34
Protestul cârciumarilor	35
Crai-nou	40
Unui poet necunoscut (T. Robeanu † 1905)	41
Doleanțele unui ex-troglodit — În preajma sfin- tului Dumitru —	43
Cișmigiul	48
Asfințit de lună	50

O lacrimă la dosar sau tribulațiile unei petiții .	51
Idolul părăsit	57
Bachică	58
Sonete de mart	60
Vremea premiilor	64
Nocturnă	65
Rachetă	66
Mănușa	68
Scara lui Iacob	70
Simbolism	74
Ceasornicul „Independenței”	76
„Americanism literar”	78
Controvers	79
Problemă	80
Prin viscocele Bucegilor	81

Sonete indignate

Proprietarului meu	84
Contrast	85
Vis atavic	85
Bețivul solitar	86
Premiul meu	87
Excelsior !	88
Nostalgie	88
Preparative	89
Defilare	90
La șosea	91
Monstrul de fier	93

Cioflecări și hilariante

În zori	98
O dramă într-o colivie	99
Cioflecărie	102
Pantalonadă	105
Corrida	107
Vulcanii glodoși	108

Suicidul și înmormântarea	112
Elegie	119
Arca lui Noe	121
Epilog	125
Regina Mab	127
Victima florilor de turnesol	130

Sonete rustice

Prolog	135
Cucoșul	136
Răsăritul soarelui	136
Paingul	137
Vis biblic	138
Indignare reciprocă	139
Scrisoare	139
Variațiuni asupra lui „cum“	141
Un fost ministru — Portret —	142
Cronică	146
Wagnerism	148
Revelionul unui confrate	150
Viziune telegrafică (Reminiscență)	152
Incitatus redivivus	153
Prolog	156
Neurastenii	161
Moartea cîrciumarului	163
Mesagiul	165
Poetul și lebedele	171
Indignarea clopotului de la Mitropolie	172
Amorul orb	175
Sonetul unui reumatic	176
Jos ramoliții !	177
Lui Eminescu	179
Banchetul meu	181
Răspuns la o scrisoare	189
Poetul și primăvara — Dramă în cinci sonete —	191
1907	195

Elegie	201
Afişe.. . . .	203
Reîntoarcerea	204
În Cişmigiu — Fantezie —	208
Congresul literaţilor	211
Artistul	219
Versuri caniculare	222
O plimbare la şosea	224
Toamnă	229
Statuia lui Heine	231
Redingota	233
Fantezie de Sf. Gheorghe	235
Traducînd pe La Fontaine.. . . .	241
Nu ştiu, n-am văzut...	243
Diligenţa	245
Grandomanie	246
Sărmanul Yorik	247

VERSURI ORIGINALE DIN PERIODICE

Închinare Iaşului	251
Înainte !	253
„Cumpăna“	255
Crepusculul zeilor	257
Centifolia	260
Troica	261
Necunoscutul	262
Cometei	264

TRADUCERI DIN PAUL VERLAINE

Amorul sfârşit	271
Albastră-i zarea	272
Amurg	273
Alean	274
În surdină	275
În codru	277

Marçó	279
Cavalerul	282
Cînd răsare luceafărul	284
Sărbătoarea pîinii	285
Angelus	287
Drumul meu	289
Caterinca	290
Green	292
Nu este-aşa ?...	293
Epitalam de vară	295
Cîntec pribeag	296
Scrisoarea	297
În parcul vechi de zile	299
Melancolie	301
Notă biografică	303

POEZII DE HENRIK IBSEN

În nemărginire	313
Epigonilor	329
Minerul	331
Albatrosul	333
În Alpi	335
Copiii reveriei	338
Năvi arse	340
Şivoiul	341
Din „Brand“	342
Frica de lumină	344
Terje Vigen	346

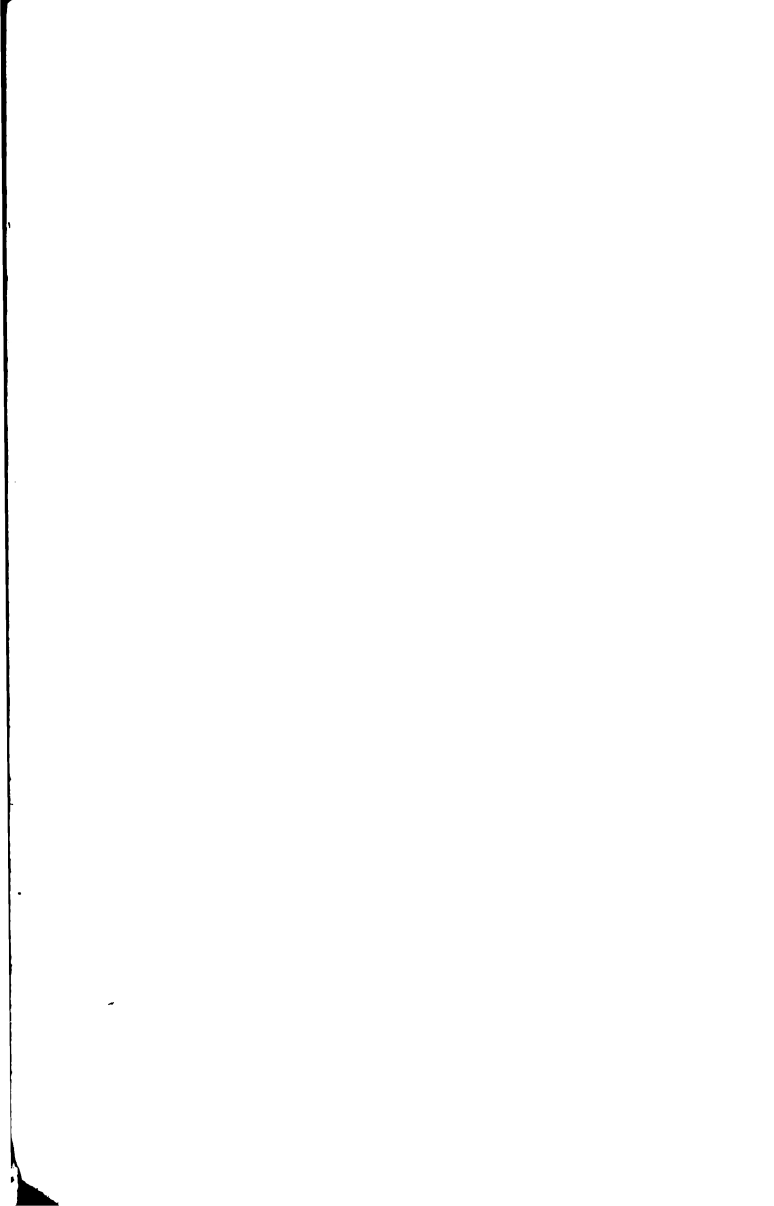
TRADUCERI DIN PERIODICE

Pe ţărm — Din H. de Régner —	361
Arătare — Din H. de Régner —	362
Cătră noapte — Din Shelley —	363
Agnes — Baladă de Arany —	365
Voievodul nebun — Din A. Lebert —	371

Balada lui Lohengrin — De Richard Wagner —	373
Pe altă stea — După Gustav Falke — . .	375

Fabule de La Fontaine

Șarpele și pila	378
Baba și cele două fete-n casă	379
Tinăra văduvă	380
Cîrpaciul și financiarul	382
Musca și chervanul	384
Calul care voi să se răzbune pe cerb	385
Leul bolnav și vulpea	387
Plugarul și copiii lui	386
Femeia înecată	388
Dobitoacele bîntuite de ciumă	390
Junca, oaia și capra în tovărășie cu leul	392
Oala de lut și oala de fier	393
Chiticul și pescarul	394
Vulpea și bustul	395
Măgarul și stăpînii săi	395
Vorba lui Socrate	396
Greierul și furnica	397
Șivoiul și rîul	398
Fata mare	399
Ștejarul și trestia	400
Calul și lupul	402
Vulpea, maimuțoiul și dobitoacele	403
Iepurele și broaștele	404
Boreu și Phoebus	405
Leul și musca	407
Guzganul de la tîrg și guzganul de la șes	403

Redactor : CORNEL SIMIONESCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 28.XII.1973. Tiraj 21.660 ex. broșate.
Coli ed. 13,50. Coli tipar 14,25.

Tiparul executat sub comanda nr.
30 741 la Combinatul Poligrafic „Casa
Scintei”, Piața Scintei nr. 1
București
Republica Socialistă România

C 1

My

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

